

การเล่าเรื่อง “บ้าน” ในงานเขียนร่วมสมัยของนักเขียนเยอรมันและนักเขียนเยอรมันเชื้อสายเดิร์ก

นางสาวชุติมา เกตุพงษ์ชัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ ภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2555

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)

are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

NARRATING "HOME" IN CONTEMPORARY WRITINGS
BY GERMAN AND TURKISH-GERMAN WRITERS

Miss Chutima Katepongchai

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Comparative Literature
Department of Comparative Literature
Faculty of Arts
Chulalongkorn University
Academic Year 2012
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การเล่าเรื่อง “บ้าน” ในงานเขียนร่วมสมัยของ
นักเขียนเยอรมันและนักเขียนเยอรมันเชื้อสายเดิร์ก

โดย

นางสาวชุติมา เกตุพงษ์ชัย

สาขาวิชา

วรรณคดีเปรียบเทียบ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชุติมา ประภาสวุฒิสาร

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ศาสตราจารย์ ถนอมนวล โอเจริญ

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

.....คณบดีคณะอักษรศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพนธ์ อัครวิรุฬหการ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.ทองแสง เขียวขำ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชุติมา ประภาสวุฒิสาร)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(ศาสตราจารย์ ถนอมนวล โอเจริญ)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(อาจารย์ ดร.เดชา ตั้งสีฟ้า)

ชุตติมา เกตุพงษ์ชัย: การเล่าเรื่อง “บ้าน” ในงานเขียนร่วมสมัยของนักเขียนเยอรมันและ
นักเขียนเยอรมันเชื้อสายเติร์ก. (NARRATING "HOME" IN CONTEMPORARY
WRITINGS BY GERMAN AND TURKISH-GERMAN WRITERS) อ.ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์หลัก: ผศ.ดร. ชุตติมา ประกาศุณิศาร, อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม:
ศ. ถนอมนวล โอเจริญ, 165 หน้า.

วัตถุประสงค์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีเพื่อศึกษาเปรียบเทียบงานเขียนที่มีแก่นเรื่องพลัดถิ่น
ซึ่งสะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครกับ “บ้าน” โดยนักเขียนเยอรมันและนักเขียนเยอรมันเชื้อ
สายเติร์ก และเพื่อเข้าใจบทบาทเรื่องเล่าในการประกอบสร้างอัตลักษณ์ของตัวละครชาวเติร์กพลัด
ถิ่นและชาวเยอรมันเชื้อสายเติร์กในงานเขียนที่คัดสรร โดยผลการวิจัยพบว่า งานเขียนภาษาเยอรมัน
ที่มีแก่นเรื่องชาวเติร์กพลัดถิ่นเหล่านี้นำเสนอ “บ้าน” ว่ามีความสำคัญต่อการสร้างอัตลักษณ์ของตัว
ละครพลัดถิ่น อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครกับ “บ้าน” ที่ปรากฏในงานของนักเขียน
เยอรมันสื่อให้เห็นความวิตกกังวลของชาวเยอรมันที่มีต่อกลุ่มชาวเติร์กพลัดถิ่น ในขณะที่การ
นำเสนอความสัมพันธ์ดังกล่าวในงานของนักเขียนเยอรมันเชื้อสายเติร์กสื่อให้เห็นว่าชาวเติร์กพลัด
ถิ่นเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเยอรมันปัจจุบัน

ภาควิชา..... วรรณคดีเปรียบเทียบ..... ลายมือชื่อนิสิต.....
สาขาวิชา..... วรรณคดีเปรียบเทียบ..... ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....
ปีการศึกษา..... 2555..... ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม.....

5280263422 : MAJOR COMPARATIVE LITERATURE

KEYWORDS : NARRATING / HOME / GERMAN / TURKISH-GERMAN

CHUTIMA KATEPONGCHAI : NARRATING "HOME" IN CONTEMPORARY WRITINGS BY GERMAN AND TURKISH-GERMAN WRITERS. ADVISOR : ASSOC. PROF. CHUTIMA PRAGATWUTISARN, Ph.D., CO-ADVISOR : PROF. THANOMNUAN O'CHAROEN, 165 pp.

The objective of this thesis is to compare writings which contain diaspora subject and show the relationship between the characters and "Home" by German and Turkish-German writers and to understand the role of narrative in constructing identities of the diasporic Turkish and Turkish-German characters in the selected writings. The result of the research is that the German-language writings which contain Turkish diaspora subject represent "Home" as an important motif to help construct the identities of the diasporic characters. Nonetheless, the relationship between the characters and "Home" appeared in the writings by German writers show concerns of the German people toward the diasporic Turkish people, whereas the representation of the relationship in the writings by Turkish-German writers show that the diasporic Turkish people, in fact, belong to contemporary German society.

Department : ..... Comparative Literature ..... Student's Signature.....

Field of Study : ..... Comparative Literature ..... Advisor's Signature.....

Academic Year : ..... 2012 ..... Co-advisor's Signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชุตินา ประภาสวุฒิสาร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และศาสตราจารย์ ถนอมนวล โอเจริญ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม อาจารย์ทั้งสองท่านเป็นผู้ให้คำปรึกษา อุดหนุน และชี้แนะแนวทางซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการค้นคว้าวิจัยมาโดยตลอด และด้วยความกรุณาของอาจารย์ ดร.ทองแสง เชาว์ชุตี ประธานกรรมการ และอาจารย์ ดร. เดชา ตั้งสีฟ้า กรรมการภายนอกจากคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งได้กรุณาตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขงานวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ความสำเร็จส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มาจากครอบครัวเกตุพงษ์ชัย โดยเฉพาะคุณพ่อศรี เกตุพงษ์ชัย แม่ที่คอยสนับสนุนการเงินและเป็นกำลังใจสำคัญยิ่งมาโดยตลอด รวมถึงคุณณัฐธัญญา ประสานศรีและคุณกมลทิพย์ ชินพันธุ์ เพื่อนที่คอยถามไถ่ กระตุ้นเตือน และให้กำลังใจตลอดมา ท้ายที่สุด ผู้วิจัยขอขอบคุณคุณสุนิสา ศรีเจริญและคุณสุจิตรา หอมศิริ เจ้าหน้าที่ประจำภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบที่ให้ความช่วยเหลือในการติดต่อประสานงาน แจ้งกำหนดการ และชี้แนะขั้นตอนต่างๆจนวิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี นอกจากนั้น ผู้วิจัยขอขอบคุณเพื่อนๆ ร่วมรุ่นภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบทุกคนที่คอยกระตุ้นเตือน ให้คำปรึกษา และคอยให้กำลังใจกัน และกันเสมอมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่	
1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.1.1 การเล่าเรื่อง “บ้าน”: อิทธิพลของวาทกรรมเยอรมันกระแสหลัก และการต่อรองของผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์ก.....	2
1.1.2 การนิยาม “บ้าน” ใหม่โดยนักเขียนเยอรมันร่วมสมัยและนักเขียนเยอรมัน เชื้อสายเติร์ก.....	6
1.2 การศึกษาค้นคว้าที่เกี่ยวข้อง.....	9
1.2.1 นิยาม “บ้าน” จากอุดมการณ์ชาติ และการแสดงออกทางอัตลักษณ์ กับพื้นที่.....	9
1.2.2 “พื้นที่ In-Between”: การรื้อสร้างนิยามกระแสหลัก และการใช้แนวคิด เรื่อง “หลังชาติ” ของเลสตี อเดลสัน.....	16
1.2.3 สำนักทางอัตลักษณ์ใหม่ของคนพลัดถิ่น.....	21
1.2.4 เรื่องเล่าเกี่ยวกับคนพลัดถิ่น.....	24
1.3 วัตถุประสงค์ในการศึกษา.....	27
1.4 สมมติฐาน.....	27
1.5 ขอบเขตของการศึกษา.....	27
1.6 วิธีการวิจัย.....	27
1.7 ประโยชน์ที่ได้รับ.....	28
2 ภูมิหลังทางสังคมเยอรมันและงานเขียนเติร์ก-เยอรมัน	29
2.1 ภูมิหลังทางสังคม และประวัติศาสตร์เยอรมนี.....	29

บทที่	หน้า
2.1.1 สังคมเยอรมันหลังสงครามโลกครั้งที่สอง: สาเหตุของการจ้างแรงงานพลัดถิ่น.....	29
2.1.2 สังคมเยอรมันตะวันตกปีค.ศ. 1967 - 1989: วิฤตเศรษฐกิจและปัญหาแรงงานพลัดถิ่น.....	31
2.1.3 สังคมเยอรมันตั้งแต่ปีค.ศ. 1989: การรวมชาติเยอรมนีและความรุนแรงต่อผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์ก.....	33
2.1.4 เยอรมนีในฐานะพื้นที่พหุวัฒนธรรมและประสบการณ์การรับมือกับชาวต่างชาติ.....	34
2.1.5 ชาวต่างชาติในเยอรมนี.....	37
2.1.6 ชาวเติร์กพลัดถิ่นและชาวเยอรมันเชื้อสายเติร์ก.....	38
2.2 งานเขียนพลัดถิ่น.....	44
2.2.1 งานเขียนในฐานะสื่อเล่าเรื่อง “บ้าน”.....	44
2.2.2 งานเขียนเติร์ก-เยอรมัน.....	45
3 บทบาทเรื่องเล่าและรูปแบบงานเขียนในการเล่าเรื่อง “บ้าน”.....	51
3.1 เรื่องเล่า “บ้าน” : มุมมองของนักเขียนเยอรมันและนักเขียนเยอรมันเชื้อสายเติร์ก.....	53
3.1.1 มุมมองนักเขียนพลัดถิ่นเชื้อสายเติร์ก.....	53
3.1.2 มุมมองนักเขียนเยอรมันร่วมสมัย.....	57
3.2 เรื่องเล่าโดยนักเขียนพลัดถิ่นเชื้อสายเติร์ก: การต่อรองและการปรับเปลี่ยน “บ้าน”.....	59
3.2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเล่าเรื่อง อัตลักษณ์พลัดถิ่น และพื้นที่.....	59
3.2.2 การต่อรองและทวงสิทธิ “บ้าน” ในรูปแบบนวนิยายเชิงอัตชีวประวัติ.....	62
3.2.2.1 นวนิยายเชิงอัตชีวประวัติเรื่อง <i>Schwarzer Tee mit drei Stück Zucker</i>	69
3.2.2.1 นวนิยายเชิงอัตชีวประวัติเรื่อง <i>Gefährliche Verwandtschaft</i>	79
3.2.3 การเปลี่ยนผ่านของ “บ้าน” ในรูปแบบนวนิยาย Bildungsroman เรื่อง <i>Selam Berlin</i>	85
3.3 เรื่องเล่าโดยนักเขียนเยอรมันร่วมสมัย: การจำลองและการวิพากษ์ “บ้าน”.....	94

บทที่	หน้า
3.3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเล่าเรื่อง พื้นที่ และ ความเป็นเรา-ความเป็นอื่น	95
3.3.2 การจำลอง “บ้าน” ในรูปแบบนวนิยายลึกลับ Bildungsroman เรื่อง <i>Räuberhände</i>	97
3.3.3 การวิพากษ์ “บ้าน” ในรูปแบบนวนิยายแนวสืบสวนสอบสวนเรื่อง <i>Happy Birthday, Türke!: ein kayankaya-roman</i>	104
3.3.4 การใช้ความเจ็บและการพูดแทน: ความวิตกกังวลในนวนิยายแนวสืบสวน สอบสวนเรื่อง <i>Happy Birthday, Türke!: ein kayankaya-roman</i>	110
4 การนิยาม “บ้าน” และความเปลี่ยนแปลงในการทำความเข้าใจเรื่อง “บ้าน” ใหม่	118
4.1 “บ้าน”: ความสำคัญและความสัมพันธ์ที่มีต่อตัวละคร	119
4.2 นิยามที่หลากหลายของ “บ้าน”	121
4.2.1 “บ้าน” ในแง่บาดแผลทางจิตใจและความเจ็บ	121
4.2.2 “บ้าน” ในแง่ความสับสนจากวาทกรรมชาติพันธุ์และเพศสถานะ	129
4.2.3 “บ้าน” ในแง่ความวิตกกังวลและการทำความเข้าใจความเป็นอื่น	139
4.2 ความเปลี่ยนแปลงในการทำความเข้าใจเรื่อง “บ้าน” ใหม่	145
4.2.1 ความเข้าใจเรื่อง “บ้าน” ที่เปลี่ยนแปลงไปตามรุ่นคน	146
4.2.2 การรื้อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเยอรมัน-เติร์ก ใหม่	156
5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	159
รายการอ้างอิง	162
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	165

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เมื่อก้าวถึงชุมชนพลัดถิ่นในยุโรปร่วมสมัย ชุมชนชาวเดิร์กพลัดถิ่นและลูกหลานชาวเยอรมันเชื้อสายเดิร์กในประเทศเยอรมนีมักเป็นหนึ่งในกลุ่มผู้พลัดถิ่นที่ได้รับความสนใจอยู่เสมอ เนื่องจากกลุ่มผู้พลัดถิ่นที่มีจำนวนกว่า 2 ล้านคนกลุ่มนี้ถือเป็นชุมชนพลัดถิ่นที่ใหญ่ที่สุดในเยอรมนี และเป็นที่น่าสนใจยิ่งขึ้นเมื่อชุมชนดังกล่าวถูกรับรู้ในฐานะชุมชนชาวมุสลิมในพื้นที่ประเทศเยอรมนีที่ได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมจากศาสนาคริสต์ด้วย โดยคนส่วนใหญ่มักมองผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเดิร์กว่าเป็นเสมือนตัวแทน “เชื่อม” ระหว่างวัฒนธรรมเยอรมันและวัฒนธรรมเดิร์ก และระหว่างกลุ่มคนสองชาติพันธุ์ที่แตกต่างกัน

อย่างไรก็ดี ในบริบทสังคมเยอรมันปัจจุบัน แม้ชาวเยอรมันจะรับรู้และยอมรับว่ามีผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเดิร์กอาศัยอยู่ร่วมกับพวกเขามากขึ้น แต่ความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมและวิถีความคิดความเชื่อระหว่างกลุ่มคนทั้งสองกลุ่มยังคงปรากฏให้เห็นอย่างต่อเนื่อง ประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเดิร์กก็ยังมีอยู่มากมาย ทั้งด้านตลาดแรงงานและการประกอบอาชีพ ด้านสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงด้านสิทธิพลเมืองและการได้รับสัญชาติเยอรมัน การเข้ามาของผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเดิร์กในเยอรมนีจึงไม่ได้หมายถึงการผสมผสานทางวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ทั้งสองอย่างกลมกลืนตามที่สังคมกระแสหลักมองผู้พลัดถิ่นในฐานะตัวเชื่อมวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ข้างต้น แต่ผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเดิร์กกลับเผยให้เห็นการปะทะและประสานกันของวัฒนธรรมที่มีความขัดแย้งและซับซ้อน ตลอดจนสะท้อนให้เห็นกระบวนการต่อรอง การโต้ตอบ และการปรับเปลี่ยนขององค์ประกอบต่างๆทางวัฒนธรรม ชาติพันธุ์ และเพศสถานะในบริบทที่เกี่ยวข้องมากกว่า

ประเด็นความขัดแย้งและการปะทะประสานทางวัฒนธรรมของชาวเยอรมันและผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเดิร์กข้างต้นได้รับการพูดถึงในงานเขียนและนวนิยายของนักเขียนเยอรมันและนักเขียนเยอรมันเชื้อสายเดิร์กมาตลอด โดยในระยะเวลากว่า 50 ปีหลังการพลัดถิ่นของกลุ่มคนเชื้อสายเดิร์กในช่วงปีค.ศ. 1961-1963 ผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเดิร์กต้องเผชิญกับเรื่องอัตลักษณ์พลัดถิ่นและใช้ชีวิตในสังคมด้วยความยากลำบาก งานเขียนและนวนิยายโดยนักเขียนเยอรมันเชื้อสายเดิร์กจึงมักสะท้อนการเรียกร้องสิทธิและความพยายามที่จะนำเสนอตัวตนของพวกเขาในพื้นที่เยอรมนีร่วม

สมัย ในขณะที่เดียวกันงานเขียนและนวนิยายโดยนักเขียนเยอรมันบางกลุ่มก็หันมาถ่ายทอดและวิพากษ์สังคมเยอรมันในเชิงพหุวัฒนธรรมมากขึ้น และนำเสนอการประกอบสร้างอัตลักษณ์ชาวเยอรมันในรูปแบบที่สัมพันธ์กับผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กมากขึ้นเช่นกัน เพื่อทำความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและสังคมที่เกิดขึ้นในพื้นที่บ้านของพวกเขา

การเข้าร่วมอาศัยของผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กในพื้นที่เยอรมนีร่วมสมัยมีบทบาทสำคัญในการตั้งคำถามกับแนวคิดเรื่องอัตลักษณ์ชาวเยอรมันและอัตลักษณ์ชาติเยอรมนีที่มักยึดมั่นอยู่กับการที่มีแต่ชาวเยอรมันเท่านั้นเป็นเจ้าของพื้นที่ที่สังคมเยอรมันและชาติเยอรมนี ตลอดจนยังสร้างความวิตกกังวลให้กับสังคมเยอรมันกระแสหลักที่ไม่อาจเข้าใจวัฒนธรรมและอัตลักษณ์เชิงผสมผสานใหม่ของกลุ่มผู้พลัดถิ่นได้อย่างรวดเร็ว งานเขียนและนวนิยายโดยนักเขียนทั้ง 2 กลุ่มจึงมักปะทะโต้ตอบกันในประเด็นเรื่องพื้นที่ ชาติพันธุ์ วัฒนธรรม และสิ่งที่เรียกว่าอัตลักษณ์ ทำให้เป็นที่น่าสนใจศึกษาวิเคราะห์ว่า การปะทะโต้ตอบดังกล่าวในงานเขียนจะสามารถบอกอะไรเกี่ยวกับสภาพสังคมเยอรมันร่วมสมัยที่เป็นเสมือน “บ้าน” สำหรับคนทั้งสองกลุ่มได้บ้าง

1.1.1 การเล่าเรื่อง “บ้าน” : อิทธิพลของวาทกรรมเยอรมันกระแสหลัก และการต่อรองของผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์ก

จุดเริ่มต้นของชุมชนชาวเติร์กพลัดถิ่นในเยอรมนีมาจากความต้องการแรงงานมีฝีมือชาวต่างชาติจำนวนมากของเยอรมนีตะวันตก เนื่องมาจากชาวเยอรมันตะวันออกที่เคยเป็นกลุ่มแรงงานหลักไม่สามารถข้ามฝั่งมาทำงานที่เยอรมนีตะวันตกได้อีก ประกอบกับปัญหาการว่างงาน ความยากจน ปัญหาความหนาแน่นของประชากร และความรุนแรงทางการเมืองของประเทศตุรกี ในช่วงต้นยุค 1960 ทำให้ชายหนุ่มชาวเติร์กพากันเดินทางมายังเยอรมนีตะวันตกเพื่อหารายได้ที่ดีกว่า และส่งผลให้เยอรมนีตะวันตก ณ ขณะนั้นกลายเป็นประเทศที่มีอัตราการอพยพย้ายถิ่นเข้ามาของชาวต่างชาติในระดับที่สูงมาก โดยเฉพาะกลุ่มผู้อพยพชาวเติร์กที่มีจำนวนมากที่สุด อย่างไรก็ตาม ชาวเยอรมันในขณะนั้นมองว่าชาวเติร์กพลัดถิ่นเป็นเพียงแรงงานต่างชาติกลุ่มหนึ่งที่เข้ามาในประเทศของพวกเขาเพื่อประกอบอาชีพและรับค่าจ้างเพื่อกลับไปหาครอบครัวของตนที่ประเทศบ้านเกิด ชาวเยอรมันไม่ได้คาดการณ์ว่ากลุ่มแรงงานต่างด้าวที่พวกเขาทำสัญญาว่าจ้างเพียงไม่กี่ปี กลุ่มนี้จะตัดสินใจพาคครอบครัวดั้งเดิมจากตุรกีเข้ามาปักหลักตั้งถิ่นฐานอยู่ในเยอรมนีตะวันตกจนกลายเป็นชุมชนชาวเติร์กพลัดถิ่นกลุ่มใหญ่ในยุโรปในเวลาต่อมา และทำให้จำนวนชาวเติร์กพลัดถิ่นในเยอรมนีพุ่งสูงขึ้นนับตั้งแต่ช่วงเวลาดังกล่าว ซึ่งชาวเยอรมันเองก็ไม่ได้พึงพอใจกับเหตุการณ์

ที่เกิดขึ้นนัก เห็นได้ชัดจากประโยคอันโด่งดังในบทความขนาดสั้นเรื่อง *Überfremdung* โดยนักเขียนชาวสวิตเซอร์แลนด์ชื่อแม็กซ์ ฟริช ที่ว่า

Man hat Arbeitskräfte gerufen, und es kommen Menschen. (Frisch, 1975: 189)

เราเรียกหาแรงงาน แต่กลับได้ผู้คนมาแทน (ชุตินา เกตุพงษ์ชัย, แปล.)

ประโยคดังกล่าวนอกจากจะแสดงความรู้สึกไม่คาดคิดของชาวเยอรมันแล้ว ยังแสดงให้เห็นถึงการที่ชาวเยอรมันรู้สึกเหมือนอัตลักษณ์ความเป็นชาวเยอรมันและพื้นที่สังคมเยอรมันของพวกเขากำลังถูกคุกคามโดยชุมชนชาวเติร์กพลัดถิ่น อาจกล่าวได้ว่าในขณะที่ชาวเติร์กพลัดถิ่นและชาวเยอรมันเชื้อสายเติร์กกำลังประกอบสร้าง “บ้าน” ของตนในสังคมเยอรมันด้วยความยากลำบากและคาดหวังถึงชีวิตที่ดีกว่า ชาวเยอรมันส่วนใหญ่ก็มองการกระทำดังกล่าวด้วยความไม่พอใจและมีความวิตกกังวล สาเหตุเป็นเพราะว่าทั้งสองกลุ่มชาติพันธุ์มีแนวคิดเรื่อง “บ้าน” และความเข้าใจเรื่องอัตลักษณ์ที่แตกต่างกัน

การเล่าเรื่อง “บ้าน” โดยทั่วไปแล้วเป็นส่วนหนึ่งของการประกอบสร้างอัตลักษณ์และเป็นการทำให้อัตลักษณ์ได้มี “พื้นที่” ในการยึดโยง (Bozkurt, 2009: 12) โดย “บ้าน” ในที่นี้ไม่ใช่แค่พื้นที่ในเชิงรูปธรรมอย่างสถานที่พักอาศัย แต่ยังรวมถึงพื้นที่เชิงนามธรรมอย่างความทรงจำและประสบการณ์ที่มนุษย์แต่ละคนได้เรียนรู้และประสบมาด้วย คนเราจะเล่าเรื่องตัวตนผ่านการถ่ายทอดประสบการณ์และความสัมพันธ์กับผู้อื่นและสิ่งต่างๆ เป็นหลัก อย่างไรก็ตาม การเล่าเรื่อง “บ้าน” ของชาวเยอรมันและการเล่าเรื่อง “บ้าน” ของชาวเติร์กพลัดถิ่นต่างอ้างอิงถึงพื้นที่สังคมเยอรมันร่วมสมัยเหมือนกัน แต่เป็นการอ้างอิงในคนละความหมาย

แม้ประเทศเยอรมนีจะผ่านวิกฤตการณ์ทางสังคมและการเมืองมามากมาย ทั้งสงครามโลกครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 การถูกแบ่งประเทศ สงครามเย็น หรือวิกฤตเศรษฐกิจครั้งใหญ่ และในปัจจุบันชาวเยอรมันรับรู้ว่สังคมเยอรมันประกอบไปด้วยคนหลายชาติพันธุ์มากขึ้นเรื่อยๆ แต่พวกเขายังคงได้รับอิทธิพลการทำความเข้าใจเรื่อง “บ้าน” และอัตลักษณ์จากชุดวาทกรรมเยอรมันกระแสหลักที่เป็นแนวคิดดั้งเดิมอยู่ นั่นคือการเน้นการเชื่อมโยงอัตลักษณ์ของปัจเจกเข้ากับพื้นที่และเน้นการยึดมั่นทางชาติพันธุ์เป็นหลัก ชาวเยอรมันประกอบสร้างสังคมเยอรมันและรัฐชาติเยอรมนีจากแนวคิดสมัยใหม่ที่ว่า “การสร้างสำนึกร่วมของความเป็นชาติและความรู้สึกชาตินิยม (Nationalism) มักอาศัยการประยุกต์ใช้จินตนาการในการที่จะกำหนดรูปแบบและประดิษฐ์สร้าง

ชนบแบบแผนทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และภาษาที่ถูกใช้ร่วมกันในเชิงอำนาจและเชิงสมมติ” (Harold, 2000: 8) ดังนั้นการสร้าง “สังคมนอร์ดิก” และ “ความเป็นชาติเยอรมัน” คือการประกอบสร้าง “บ้าน” เชิงสมมติให้กับชาวเยอรมันในแง่หนึ่ง กล่าวคือ ชาวเยอรมันกล่าวอ้างว่าพวกเขามีรากฐานที่มา มีแผ่นดิน มีอาณาเขต มีประวัติศาสตร์ มีภาษา และมีลักษณะทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรมบนพื้นที่ประเทศเยอรมนีร่วมกัน ซึ่งเป็นการยึดโยงอัตลักษณ์ของมนุษย์เข้ากับพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งตามแบบรัฐสมัยใหม่ (Modern Nation-state) (Ibid, 8) และในขณะเดียวกันก็ทำให้ผู้คนเข้าใจว่ารัฐชาติเยอรมันเป็นพื้นที่เชิงอุดมคติ มีอาณาเขตเชิงสมมติที่ชัดเจนและแข็งแรง และอยู่นอกกาลเวลา

แนวความเข้าใจเรื่อง “บ้าน” แบบดั้งเดิมดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชาวเยอรมันต้องประสบกับวิกฤตอัตลักษณ์ท่ามกลางบริบทการเปลี่ยนแปลงของสังคมและวัฒนธรรมร่วมสมัย เนื่องจากการเข้ามาของกลุ่มผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเดิร์กและผู้พลัดถิ่นชาติอื่นๆ รวมถึงอิทธิพลจากวัฒนธรรมต่างถิ่นที่แพร่ขยายเข้ามาในประเทศเยอรมนีได้เผยให้เห็นลักษณะเชิงพหุวัฒนธรรมในพื้นที่สังคมนอร์ดิก ซึ่งขัดแย้งกับแนวคิดเรื่องการยึดมั่นอัตลักษณ์เข้ากับพื้นที่และลักษณะทางชาติพันธุ์ของวาทกรรมเยอรมันกระแสหลักข้างต้น ส่งผลให้ชาวเยอรมันเกิดความวิตกกังวลและประสบกับภาวะสับสนทางอัตลักษณ์ในพื้นที่บ้านของตนเอง เมื่อพื้นที่เยอรมนีร่วมสมัยไม่ได้มีแต่ชาวเยอรมันอาศัยอยู่ด้วยกันและเป็นเจ้าของพื้นที่แต่เพียงกลุ่มเดียวอีกต่อไป พวกเขาต้องทำความเข้าใจ “บ้าน” ใหม่และหาทางปรับเปลี่ยนความเข้าใจดั้งเดิมให้สอดคล้องกับบริบทร่วมสมัยมากขึ้น ซึ่งไม่ใช่เรื่องที่ทำได้ง่ายดาย เนื่องจากการทำความเข้าใจ “บ้าน” ใหม่ของชาวเยอรมันร่วมสมัยต้องมีการรื้อสร้างและการปรับเปลี่ยนขนบความคิดแบบเยอรมันกระแสหลักซึ่งเคยเป็นที่ยึดเหนี่ยวด้านความคิดความเชื่อและด้านอัตลักษณ์ของชาวเยอรมันส่วนใหญ่มาโดยตลอด

ในขณะที่สำหรับผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเดิร์กนั้น การเล่าเรื่อง “บ้าน” และการประกอบสร้างอัตลักษณ์ของพวกเขาแตกต่างจากชาวเยอรมัน กล่าวคือ เมื่อพวกเขาต้องย้ายถิ่นฐานจากประเทศตุรกี ไม่ได้รับการยอมรับว่าเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ตุรกีหรือเยอรมนีและกลายเป็นคนพลัดถิ่น ทำให้พวกเขาไม่อาจใช้วิธีการยึดโยงตัวตนกับพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเช่นชาวเยอรมันหรือชาวตุรกีได้ พวกเขาตกอยู่ในภาวะพลัดถิ่นที่ต้องสูญเสียบ้าน ภาษาแม่ และไร้อากู๋ที่มาจากพ่อแม่ ทำให้พวกเขาต้องต่อกรกับสภาวะดังกล่าวด้วยการรื้อสร้างและผลิตสร้างอัตลักษณ์และพื้นที่ “บ้าน” ใหม่จากประสบการณ์และความทรงจำ ผ่านรูปแบบการนำเสนอที่หลากหลาย อาทิ การสร้างและการจัดตั้งที่อยู่อาศัย, การแต่งกาย, การใช้ภาษาเฉพาะกลุ่ม, การวาดภาพกราฟิตี้ลงบนกำแพง, การสร้างภาพยนตร์ รวมไปถึงการผลิตงานเขียนและงานวรรณกรรม

งานเขียนและวรรณกรรมโดยชาวเติร์กพลัดถิ่นและชาวเยอรมันเชื้อสายเติร์กถือเป็นวิธีการแสดงออกถึงการต่อรองกับภาวะพลัดถิ่นของชาวเติร์กพลัดถิ่นและชาวเยอรมันเชื้อสายเติร์กที่โดดเด่นที่สุดและได้รับความสนใจมากที่สุด โดยเป็นลักษณะของการบันทึกเรื่องราวและการบอกเล่าประสบการณ์ที่พวกเขาและครอบครัวของพวกเขาได้พบเจอในสถานะผู้พลัดถิ่น ซึ่งมีมุมมองที่แตกต่างออกไปจากมุมมองเยอรมันกระแสหลัก กล่าวคือ เนื่องจากพวกเขาพลัดถิ่น ทำให้พวกเขาได้ก้าวข้ามกรอบพื้นที่วัฒนธรรมและชาติพันธุ์ของสังคมกระแสหลักที่เคยถูกเข้าใจว่าแบ่งวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ต่างๆออกจากกันอย่างชัดเจน โดยสำหรับผู้พลัดถิ่นรุ่นแรก ในช่วงขณะของการพลัดถิ่นมายังประเทศพักพิง ผู้พลัดถิ่นไม่ได้ละทิ้งวัฒนธรรมบ้านเกิดไว้ ณ เส้นแบ่งเขตประเทศทั้งสองที่วาทกรรมกระแสหลักใช้เป็นตัวแบ่งวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ต่างๆออกจากกัน แต่ผู้พลัดถิ่นยังคง “แบกรับ” วัฒนธรรมบ้านเกิดเอาไว้ไปพร้อมกับเผชิญหน้ากับบริบทวัฒนธรรมใหม่อย่างวัฒนธรรมเยอรมันด้วย งานเขียนเกี่ยวกับผู้พลัดถิ่นรุ่นนี้จึงสะท้อนความยากลำบากในการปรับตัวเข้ากับบริบทสองวัฒนธรรมที่พวกเขาต้องเผชิญหลังก้าวข้ามพรมแดนวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ เช่นเดียวกับผู้พลัดถิ่นรุ่นสองรุ่นสามหรือรุ่นลูกหลานที่เกิดและเติบโตในเยอรมนี แม้พวกเขาจะไม่ได้ทำการพลัดถิ่นข้ามประเทศข้ามทวีปเช่นผู้พลัดถิ่นรุ่นพ่อแม่และปรับตัวเข้ากับบริบทเยอรมันร่วมสมัยได้ก็ตาม แต่ลักษณะทางชาติพันธุ์เติร์กและการได้รับการยอมรับค่านิยมวิถีชีวิตแบบเติร์กจากคนรุ่นพ่อแม่ก็ได้หล่อหลอมให้ผู้พลัดถิ่นรุ่นนี้มีทั้งบริบทวัฒนธรรมเติร์กและวัฒนธรรมเยอรมันร่วมสมัยแฝงอยู่ในอัตลักษณ์ของพวกเขาเช่นกัน งานเขียนเกี่ยวกับผู้พลัดถิ่นรุ่นสองรุ่นสามจึงสะท้อนความยากลำบากในการประกอบสร้างพื้นที่ “บ้าน” และอัตลักษณ์ใหม่หลังจากการถูกปิดกั้นและปฏิเสธจากทั้งสังคมเยอรมันและสังคมตุรกี

วัฒนธรรมและชาติพันธุ์ที่ผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กทั้งสองรุ่นมีอยู่ในอัตลักษณ์ได้ปะทะโต้ตอบกันอยู่ภายใน ไม่ได้ถูกแบ่งแยกออกจากกันตรงเส้นแบ่งกรอบพื้นที่อย่างที่วาทกรรมกระแสหลักกล่าวอ้าง และทำให้ผู้พลัดถิ่นเกิดความสับสนในอัตลักษณ์ วัฒนธรรม และชาติพันธุ์ของตนอยู่ตลอดเวลาไม่ว่าจะไปอาศัยอยู่ที่ใด การแสดงออกทางด้านอัตลักษณ์ วัฒนธรรม และชาติพันธุ์ในแบบการยึดโยงเข้ากับพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งของสังคมกระแสหลักจึงไม่สามารถใช้ได้กับกรณีของผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์ก ตลอดจนวาทกรรมกระแสหลักยังปิดกั้นและปฏิเสธการมีอยู่ของผู้พลัดถิ่นในพื้นที่ร่วมสมัยด้วย ทำให้ผู้พลัดถิ่นต้องแสดงออกเรื่องอัตลักษณ์พลัดถิ่นและทำความเข้าใจเรื่อง “พื้นที่” ใหม่ผ่านกระบวนการเล่าเรื่องในงานเขียนและวรรณกรรมเพื่อต่อรองกับความสับสนในภาวะพลัดถิ่นและการถูกปฏิเสธจากสังคมกระแสหลัก

งานเขียนของชาวเติร์กพลัดถิ่นและชาวเยอรมันเชื้อสายเติร์กจึงสะท้อนให้เห็นการมองว่าวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ในรูปแบบใหม่ที่ต่างออกไปจากกรอบสังคมเยอรมันกระแสหลักที่มองว่าวัฒนธรรมแต่ละวัฒนธรรมมีเอกลักษณ์ มีตัวตน และแยกออกจากกันอย่างชัดเจน โดยผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กได้เล่าเรื่อง “บ้าน” ในงานเขียนของพวกเขาโดยเน้นย้ำประเด็นเรื่องการปฏิเสธว่าพื้นที่วัฒนธรรมและชาติพันธุ์ไม่ใช่สิ่งตายตัว ประเด็นเรื่องวัฒนธรรมใดๆ ไม่ได้มีเอกภาพอย่างแท้จริงแต่ประกอบไปด้วยวัฒนธรรมต่างๆมากมายทั้งวัฒนธรรมท้องถิ่นและวัฒนธรรมพลัดถิ่น ประเด็นเรื่องชาติพันธุ์ไม่มีสารัตถะหรือไม่มีตัวตน ฯลฯ รวมทั้งผู้เขียนชาวพลัดถิ่นยังได้ประดิษฐ์สร้างภาษาและสำนวนถ้อยคำรูปแบบใหม่ในเชิงต่อต้านมุมมองกระแสหลักเพื่อทำลายแนวคิดที่ว่าภาษาและวัฒนธรรมเป็นสิ่งตายตัว ตลอดจนทำลายพรมแดนสมมติเชิงวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ที่กั้นไม่ให้ชาวเติร์กพลัดถิ่นและชาวเยอรมันเชื้อสายเติร์กกลายเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่สังคมเยอรมันด้วย

ตัวอย่างงานเขียนชาวเติร์กพลัดถิ่นที่มีลักษณะดังกล่าวชัดเจนได้แก่ งานเขียนเรื่อง *Kanak Sprak* (1995) ของ Feridun Zaimoğlu ที่นำเอาศัพท์ที่ให้ความหมายเชิงเหยียดหยามชาวต่างชาติอย่างคำว่า *Kanak* มาใช้คู่กับศัพท์คำว่า *Sprak* ซึ่งผู้เขียนจงใจสะกดคำว่า *Sprache* ที่แปลว่า “ภาษา” ในภาษาเยอรมันอย่างพิสดารรวมไว้ด้วยกันในลักษณะของการยกย่องและเสียดสีวาทกรรมเยอรมันกระแสหลัก ตลอดจนทำลายการแบ่งเขตเชิงภาษาระหว่างชาวเยอรมันกับชาวเติร์ก (Mandel, 2008: 2) และในขณะเดียวกัน ศัพท์ดังกล่าวก็กลายเป็นที่นิยมในหมู่เยาวชนชาวเยอรมันเชื้อสายเติร์กในฐานะที่ช่วยเป็นปากเสียงให้กับกลุ่มชาวเติร์กพลัดถิ่นที่อาศัยอยู่ตามย่านต่างๆ ในเมืองใหญ่ของประเทศเยอรมนีว่าพวกเขาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเยอรมัน ไม่ว่าจะในฐานะคนขายขอบหรือคนต่างถิ่นที่ถูกรังเกียจหรือถูกดูหมิ่นก็ตาม

1.1.2 การนิยาม “บ้าน” ใหม่โดยนักเขียนเยอรมันร่วมสมัยและนักเขียนเยอรมันเชื้อสายเติร์ก

การนำเสนอ “บ้าน” ของกลุ่มผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กที่อ้างอิงและเชื่อมโยงวัฒนธรรมตุรกีและบริบทสังคมเยอรมันร่วมสมัยเข้าด้วยกันในงานเขียนและงานวรรณกรรมได้ปะทะโต้ตอบกับวาทกรรมเยอรมันกระแสหลัก และสะท้อนให้เห็นภาวะวัฒนธรรมพันธุ์ทางที่ไม่อาจจะบูรณาการรอบวัฒนธรรมกระแสหลักได้ชัดเจนว่าเป็นวัฒนธรรมเติร์กหรือวัฒนธรรมเยอรมัน ทำให้สังคมเยอรมันกระแสหลักรู้สึกว่ามีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมพันธุ์ทางของกลุ่มผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กที่ปรากฏในพื้นที่เป็นสิ่งแปลกถิ่นที่คุกคามอัตลักษณ์ชาติเยอรมนี จึงเกิดความพยายามที่จะ

ผลิตซ้ำวาทกรรมรูปแบบต่างๆ ในเชิงต่อต้านและประนีประนอมเพื่อสร้างความมั่นคงให้กับแนวคิดกระแสหลัก ซึ่งในบางครั้งก็เป็นไปในเชิงโต้ตอบการเล่าเรื่อง “บ้าน” ของกลุ่มผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเดิร์กด้วย โดยการทำให้ผู้พลัดถิ่นกลายเป็น “ผู้แปลกถิ่น” (Foreign Subjects) (Mandel, 2008: 51) ที่สังคมนอร์มันกระแสหลักดูหมิ่น ขูดค้ำยตีแผ่ และต้องการขับไล่ให้ไปอยู่ในพื้นที่ชายขอบของสังคมอยู่บ่อยครั้ง ผ่านทางวาทกรรมของรัฐและของสังคมกระแสหลักต่างๆ ได้แก่ วาทกรรมของรัฐอย่างการกำหนดสิทธิพลเมืองชาวเยอรมันที่ใช้เกณฑ์การนับพลเมืองในแบบ *ius sanguinis* หรือวัดจากชาติพันธุ์และสายเลือด (Teraoka, 1999: 269) หรือการใช้ถ้อยคำภาษาและการเรียกใช้คำศัพท์กับชาวเดิร์กพลัดถิ่นและชาวเยอรมันเชื้อสายเดิร์กในงานเขียนและสื่อสิ่งพิมพ์โดยชาวเยอรมันบางส่วน เช่นคำว่า พวกคนแปลกถิ่น(Die Fremden) แรงงานต่างด้าว (Gastarbeiter) พวกต่างชาติ (Ausländer) และนำเสนอภาพลักษณ์ตัวละครชาวเดิร์กพลัดถิ่นในแง่ของ abjection หรือสิ่งเป็นอื่นที่ไม่ได้รับการยอมรับ สร้างความวิตกกังวล และควรถูกขจัดออกไป (Mandel, 2008: 2-3) โดยวาทกรรมและงานเขียนตามขนบเยอรมันกระแสหลักมักทำให้ตัวละครชาวเดิร์กมีลักษณะที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันอย่างแน่นหนามั่นคงซึ่งให้ความรู้สึกที่คุกคามและน่าเกรงกลัวอยู่ตลอดเวลา

อย่างไรก็ดี แนวคิดเยอรมันกระแสหลักที่อิงอยู่กับอุดมการณ์ชาติเยอรมนีข้างต้นได้มุ่งควบคุมพื้นที่สังคมนอร์มันผ่านการครอบงำความคิดของชาวเยอรมันส่วนใหญ่และการปิดกั้นกลุ่มผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเดิร์กไปพร้อมกัน และทำให้การทำความเข้าใจบริบทเดิร์กพลัดถิ่นในเยอรมนีร่วมสมัยวนเวียนอยู่แค่การเปิดรับและการปิดกั้นของสังคมนอร์มันกระแสหลักต่อผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเดิร์ก ไม่ได้มีการวิเคราะห์ถึงกระบวนการก่อสร้างและการสร้างสรรค์พื้นที่เยอรมนีร่วมสมัยในรูปแบบใหม่ซึ่งผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเดิร์กมีบทบาทสำคัญร่วมกับชาวเยอรมันร่วมสมัย และไม่สามารถอธิบายปรากฏการณ์เชิงพหุวัฒนธรรมในพื้นที่เยอรมนีปัจจุบันที่ปะทะโต้ตอบกับชุดวาทกรรมเยอรมันกระแสหลักได้อย่างครอบคลุม

ข้าพเจ้าคิดเห็นว่าการวิเคราะห์บริบทเดิร์กพลัดถิ่นควรจะนำเอางานเขียนและนวนิยายที่มีแก่นเรื่องเกี่ยวกับชาวเดิร์กพลัดถิ่นโดยนักเขียนทั้ง 2 กลุ่มชาติพันธุ์ได้แก่นักเขียนเยอรมันร่วมสมัยและนักเขียนเยอรมันเชื้อสายเดิร์ก มาใช้ประกอบการวิเคราะห์บริบทดังกล่าวแทน เพื่อสำรวจและทำความเข้าใจแนวโน้มความเปลี่ยนแปลงของสังคมนอร์มันร่วมสมัยในเชิงพหุวัฒนธรรมจากมุมมองของผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเดิร์กและของชาวเยอรมันร่วมสมัยที่ร่วมเผชิญภาวะความเปลี่ยนแปลงในสังคมควบคู่กันไป โดยในงานเขียนและนวนิยายกลุ่มนี้เน้นวิพากษ์อิทธิพลของวาทกรรมเยอรมันกระแสหลักต่อคนในพื้นที่ (ทั้งชาวเยอรมันและผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเดิร์ก) และนำเสนอสังคมนอร์มันร่วมสมัยท่ามกลางความเปลี่ยนแปลง ตลอดจนมุ่งอภิปรายประเด็นการประกอบสร้างอัตลักษณ์และการทำความเข้าใจพื้นที่สังคมนอร์มันร่วมสมัย รวมไปถึงความ

พยายามที่จะทำลายและก้าวข้ามความคงที่ตายตัวของภาพลักษณ์ชาวเติร์กพลัดถิ่นตามมุมมองเยอรมันกระแสหลัก เพื่อสะท้อนความไหลเลื่อน ซับซ้อน และเปิดกว้างของอัตลักษณ์และวัฒนธรรมเติร์กพลัดถิ่นที่จะส่งผลกระทบต่อสำคัญในการนิยามบริบทอัตลักษณ์ชาวเยอรมันและวัฒนธรรมเยอรมันร่วมสมัยใหม่ไปพร้อมๆกันด้วย ซึ่งจะสอดคล้องกับปรากฏการณ์ร่วมสมัยมากกว่า

ในปัจจุบัน วรรณกรรมเติร์ก-เยอรมันกลายเป็นกลุ่มวรรณกรรมที่กำลังขึ้นมา มีบทบาทสำคัญในตลาดหนังสือวรรณกรรมภาษาเยอรมันอย่างมาก มีการจัดจำหน่ายและบริโภควรรณกรรมดังกล่าวอย่างแพร่หลาย ตลอดจนได้รับการตอบรับและได้รับความสนใจในแวดวงวิชาการด้านวรรณคดีระหว่างวัฒนธรรม (Interkulturelle Literaturwissenschaft) อย่างกว้างขวาง ในขณะเดียวกันก็มีนักเขียนเยอรมันจำนวนไม่น้อยที่หันมาเขียนเรื่องราวเกี่ยวกับชาวเติร์กพลัดถิ่นมากขึ้น ประเด็นสำคัญที่งานเขียนโดยนักเขียนทั้ง 2 ชาติพันธุ์มีร่วมกันคือ การมอง “บ้าน” ว่ามีส่วนสำคัญในการทำ ความเข้าใจบริบทร่วมสมัยและสำคัญต่อการสร้างเรื่องเล่าตัวตน โดย “บ้าน” ในที่นี้คือพื้นที่สังคมเยอรมันที่มีผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กเข้ามาเป็นส่วนหนึ่ง การนำเสนอลักษณะสังคมเชิงพหุวัฒนธรรมดังกล่าวในงานเขียนจะช่วยเผยให้เห็นอิทธิพลของวาทกรรมเยอรมันกระแสหลัก ทั้งในแง่ของการปิดกั้นหรือปฏิเสธผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์ก และการครอบงำทางความคิดความเชื่อต่อคนในสังคมโดยเฉพาะชาวเยอรมัน ตลอดจนเกิดการรื้อสร้างและผลิตสร้างแนวความเข้าใจสังคมเยอรมันร่วมสมัยและอัตลักษณ์ของคนในสังคมใหม่ด้วย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงต้องการมุ่งศึกษาวิเคราะห์ประเด็นการทำความเข้าใจ ตลอดจนการประกอบสร้างและ/หรือการรื้อสร้าง “บ้าน” อันเป็นส่วนหนึ่งในการประกอบสร้างอัตลักษณ์ของชาวเยอรมัน ชาวเติร์กพลัดถิ่น และชาวเยอรมันเชื้อสายเติร์ก ผ่านเรื่องเล่าประสบการณ์การพลัดถิ่นและ/หรือการใช้ชีวิตในสังคมเยอรมันร่วมสมัยของคนทั้งสองกลุ่มชาติพันธุ์ที่ปรากฏในงานเขียนภาษาเยอรมันร่วมสมัยโดยนักเขียนเยอรมันและนักเขียนเยอรมันเชื้อสายเติร์กที่คัดสรรจำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ *Happy Birthday, Türke!: ein kayankaya-roman* (1987) ของ ยาคอบ อาร์จูนี, *Schwarzer Tee mit drei Stück Zucker* (1991) ของเรนนี เดอมีร์บ้าน, *Gefährliche Verwandtschaft* (1998) ของซาเฟอร์ เซโนกัก, *Selam Berlin* (2003) ของคารา ยาเด, และ *Räuberhände* (2007) ของฟินน์ โอล ไสน์ริช โดยข้าพเจ้าเห็นว่างานเขียนที่คัดสรรเหล่านี้สะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครชาวเติร์กพลัดถิ่นกับ “บ้าน” ในหลากหลายระดับ ตั้งแต่ครอบครัว ชุมชน สังคม ชาติ ไปจนถึงระดับข้ามชาติ ผ่านมุมมองหลากหลายสถานะ ไม่ว่าจะเชิงชนชั้น เชิงชาติพันธุ์ หรือเชิงเพศสถานะ และด้วยวิธีการนำเสนอหลากหลายรูปแบบที่ช่วยบ่งบอกความเกี่ยว

โยงที่ซับซ้อนระหว่างตุรกีและเยอรมนีในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 20 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งไปไกลกว่าพรมแดนที่ตายตัวเชิงภาษา วัฒนธรรม ชาติพันธุ์ และรัฐชาติข้างต้น

1.2 การศึกษาค้นคว้าที่เกี่ยวข้อง

1.2.1 นิยาม “บ้าน” จากอุดมการณ์ชาติ และการแสดงออกทางอัตลักษณ์กับพื้นที่

การค้นคว้าวิจัยเรื่องชาวเติร์กพลัดถิ่นส่วนใหญ่เลือกวิเคราะห์อิทธิพลของบริบทหรือปัจจัยรอบข้างที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตชาวเติร์กพลัดถิ่นในลักษณะของกระบวนการที่แยกเดี่ยวออกจากกัน ตลอดจนงานวิจัยบางส่วนก็มักมองปรากฏการณ์การพลัดถิ่นของชาวเติร์กในประเทศเยอรมนี วัฒนธรรมเติร์กและชาติพันธุ์เติร์ก รวมทั้งวัฒนธรรมเยอรมันและชาติพันธุ์เยอรมันในลักษณะของหน่วยทางสังคมที่มีความเป็นเอกภาพและมีกรอบเขตแดนในตัวเองอย่างสมบูรณ์และคงที่ ซึ่งนำไปสู่แนวทางการวิเคราะห์ในเชิงอุปมาอุปไมยของ “การเชื่อมต่อ” หรือ “การสร้างสะพาน” เชื่อมโยงหน่วยทางสังคมต่างๆ เหล่านี้เข้าด้วยกัน รวมถึงทำให้ผู้พลัดถิ่นชาวเยอรมันเชื้อสายเติร์กตกอยู่ในสถานะกึ่งกลางระหว่างหน่วยทางสังคมดังกล่าว (In-Betweeness) (Mandel, 2008: 1)

สาเหตุที่การวิจัยเรื่องชาวเติร์กพลัดถิ่นในเยอรมนีส่วนใหญ่มักอ้างอิงกับแนวคิด In-Betweeness ข้างต้น สัมพันธ์กับความเข้าใจของสังคมกระแสหลักที่ว่า วัฒนธรรมหนึ่งๆ และรัฐชาติหนึ่งๆ เป็นหน่วยทางสังคมที่มีพื้นที่ตายตัวและมั่นคง โดยที่วัฒนธรรมถูกเชื่อมโยงกับพื้นที่รัฐชาติและเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งของพื้นที่ดังกล่าว โดยกรอบแนวคิดเรื่องวัฒนธรรมชาติ (Nation) และรัฐชาติ (Nation-state) เป็นกรอบแนวคิดสำคัญที่ประเทศเยอรมนีใช้อ้างอิงเป็นพื้นฐานการสร้างนโยบายรัฐและสร้างระบบความคิดความเชื่อให้กับชาวเยอรมันส่วนใหญ่ยึดถือร่วมกันเพื่อสร้างภาพความเป็นหนึ่งเดียวกันของคนในพื้นที่ (ชาวเยอรมันมีวิถีชีวิตและค่านิยมร่วมกัน) และความเป็นหนึ่งเดียวกันระหว่างคนกับพื้นที่ (ชาวเยอรมันเป็นเจ้าของพื้นที่ประเทศเยอรมนี) ตลอดจนสร้างความชอบธรรมว่าความสัมพันธ์ระหว่างคนและพื้นที่เป็นสิ่งที่เป็ธรรมชาติและเกิดขึ้นมาแล้วเนิ่นนาน และสร้างกรอบพื้นที่เชิงสมมติไว้ระบุว่าพื้นที่รัฐชาติและพื้นที่วัฒนธรรมหนึ่งๆ เป็นพื้นที่ที่มีเอกภาพและมีเอกลักษณ์อย่างชัดเจน ทั้งหมดคือการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างอัตลักษณ์ของกลุ่มคน, ชาติ, พื้นที่รัฐชาติ และวัฒนธรรมเข้าด้วยกันภายใต้บริบทของ “บ้าน” เพื่อให้เกิดความรู้สึกร่วมกันของความเป็นธรรมชาติและชอบธรรมต่อแนวคิดดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม ชาติและรัฐชาติไม่ใช่สิ่งที่มีต้นกำเนิดหรือมีอยู่ตามธรรมชาติ แต่อุดมการณ์ชาติและแนวคิดรัฐชาติเป็นสิ่งที่ถูกประกอบสร้างขึ้นเพื่อสร้างความชอบธรรมและฐานอำนาจให้กลุ่มคนผู้ปกครองและกลุ่มคนที่ได้รับอภิสิทธิ์บางอย่าง โดยชาติหรือ Nation เป็นอุดมการณ์ทางการเมืองที่ทำให้มนุษย์เกิดสำนึกเชิงชุมชนร่วมกัน โดยเป็นชุมชนที่ถูกจินตนาการว่ามีเอกราชเป็นของตนเองและมีความเป็นชุมชนที่มีขีดจำกัด เบนเนดิก แอนเดอร์สันได้กล่าวถึงความหมายของคำว่า ชาติ หรือ Nation ไว้ว่า

In an anthropological spirit, then, I propose the following definition of the nation: it is an imagined political community – and imagined as both inherently limited and sovereign.

It is imagined because the members of even the smallest nation will never know most of their fellow-members, meet them, or even hear of them, yet in the minds of each lives the image of their communion. (Anderson, c2006: 5-6)

จากข้อความอ้างอิงข้างต้นทำให้เห็นว่า ชาติเป็นสำนึกที่ถูกประกอบสร้างขึ้นมาเพื่อให้มนุษย์รู้สึกถึงความเป็นกลุ่มเดียวกัน โดยที่ไม่ต้องอยู่ใกล้ชิดกัน และเพื่อให้ชุมชนเชิงจินตนาการดังกล่าวสามารถมีอำนาจต่อรองทางการเมืองกับมนุษย์กลุ่มอื่นได้ ในขณะที่แนวคิดรัฐชาติหรือ Nation-state เป็นสิ่งประกอบสร้างทางการเมืองที่ถูกสร้างขึ้นโดยเชื่อมโยงกับอุดมการณ์เรื่องชาติในการกำหนดพื้นที่และการควบคุมกลุ่มคนในพื้นที่ผ่านกระบวนการเปิดรับและปิดกั้นกลุ่มคนนอกพื้นที่ไปพร้อมๆกัน องค์ประกอบสำคัญสามประการของความเป็นรัฐชาติ ก็คือ การมีจำนวนประชากรแน่นอน การมีอาณาเขตดินแดนที่แน่นอน และการมีอธิปไตยเป็นของตนเอง

“บ้าน” ในความหมายของ “รัฐชาติ” (Nation-state) สะท้อนนัยยะทางการเมืองเชิงพื้นที่โดยอาศัยกระบวนการเปิดรับและการปิดกั้น (inclusion and exclusion) ว่าเป็นใครเป็น “คนนอก” พื้นที่ และใครเป็น “คนใน” พื้นที่เข้ามาช่วยจัดระบบคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ดังกล่าว ซึ่งนำไปสู่การสร้าง “ผู้อื่น” และ/หรือ “พื้นที่อื่น” เพื่อคัดแยกความแตกต่างของตัวตนของเราออกจากคนอื่นรอบๆตัว ตลอดจนความปรารถนาที่จะปกป้อง “บ้าน” ทั้งในระดับส่วนตัวและส่วนรวมอันเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างความมั่นคงให้กับอัตลักษณ์ปัจเจกส่งผลให้เกิดการปฏิเสธและไม่ยอมรับ “ผู้อื่น” ที่สร้างความรู้สึกแปลกหน้าและคุกคามกับตัวตน เพื่อรักษาความสมบูรณ์และเอกภาพเชิงสมมติของพื้นที่ “บ้าน” เอาไว้ และยิ่งขนาดของ “บ้าน” เพิ่มขึ้นมากเท่าไร ปัจเจกก็ยิ่ง

แทบจะไม่สามารถกล่าวอ้างว่าเขาเป็นเจ้าของพื้นที่บ้านเหล่านั้นได้โดยลำพัง แต่ต้องเป็น “เรา” ที่เป็นทั้งเจ้าของพื้นที่และมีหน้าที่ในการกระทำบางอย่างเพื่อรักษา “พื้นที่บ้าน” เหล่านั้นไว้ร่วมกัน ดังเช่นคำกล่าวอ้าง ของ Eric Hobsbawm ที่ถูกอ้างอิงถึงในบทความชื่อ *Bounded Realms: Household, family, community and nation* ในหนังสือชื่อ *Home, Exile, Homeland: Film, Media and the politics of Place* เกี่ยวกับเรื่องนัยยะหลายระดับของ “บ้าน” ที่ว่า

Home, in the literal sense “Heim”, chezmoi, is essentially private.

Home in the wider sense “Heimat”, is essentially public...

Heim belongs to me and mine and nobody else...

Heimat is by definition collective. It cannot belong to us as individuals.

--Eric Hobsbawm (Morley, 1999: 151)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า “บ้าน” ในความหมายส่วนบุคคล กับ “บ้าน” ในความหมายส่วนรวมมีกลไกเชิงการเมืองบางอย่างมาคั่นไว้ระหว่างกลาง และทำให้ปัจเจกในฐานะ “ฉัน” กลายเป็นกลุ่มคนส่วนรวมในฐานะ “พวกเรา” พร้อมๆกันกับที่ความเป็นปัจเจกและสิ่งที่เกี่ยวข้องกับความเป็นปัจเจกทั้งหมดจะถูกกดทับไว้ด้วยสิ่งที่เรียกว่า “การคำนึงถึงส่วนรวม” และในบางครั้งการกดทับดังกล่าวอาจส่งผลให้เกิดการต่อรอง เรียกร้อง และช่วงชิงพื้นที่ “บ้าน” ระหว่างปัจเจกกับกลุ่มผู้มีอำนาจในการกำหนดส่วนรวมขึ้นมา เช่น การช่วงชิงพื้นที่สังคมเยอรมันร่วมสมัยในฐานะ “พื้นที่บ้าน” ระหว่างรัฐชาติเยอรมนีกับปัจเจกชาวเติร์กพลัดถิ่นและ/หรือชาวเยอรมันเชื้อสายเติร์ก ตลอดจนอาจนำไปสู่นัยยะของการเมืองเรื่องพื้นที่/สถานที่ได้

ในบริบทผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กและสังคมเยอรมันร่วมสมัย ภูมิหลังทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของประเทศเยอรมนีเองก็มีส่วนสำคัญต่อกระบวนการเปิดรับและปิดกั้นกลุ่มคน หายหน้าจากสงครามโลกครั้งที่สองเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้รัฐชาติเยอรมนีมุ่งมั่นที่จะได้รับสถานะของประเทศโลกที่หนึ่งหรือประเทศโลกที่สอง (First World and Second World) (Adelson, 2005: 10) เพื่อถ่วงดุลอำนาจรัฐไม่ให้เสียเปรียบประเทศพัฒนาอื่นๆ ดังนั้นการวางตัวรัฐชาติเยอรมนีอยู่บนพื้นฐานของอุดมการณ์ชาติอย่างต่อเนื่องจึงเป็นหนทางสำคัญในการนำพารัฐชาติเยอรมนีไปสู่สถานะดังกล่าว นโยบายต่างๆของรัฐชาติเยอรมนี โดยเฉพาะนโยบายสาธารณะ จึงมักสอดแทรกอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมเชิงอุดมการณ์ชาติเยอรมนีเข้าไปเพื่อระบุจุดยืนของรัฐชาติเท่าที่จะเป็นไปได้ แม้บ่อยครั้งนโยบายบางประการก็ถูกกดดันทางการเมืองจากประเทศ

มหาอำนาจในขณะนั้นด้วยเหมือนกัน โดยเฉพาะจากสหรัฐอเมริกาและสหภาพโซเวียตในช่วงสงครามเย็นที่รัฐชาติเยอรมนียังแบ่งออกเป็นรัฐเยอรมนีตะวันตกและรัฐเยอรมนีตะวันออก (Adelson, 2005: 10)

กรอบแนวคิดเรื่องรัฐชาติยังสัมพันธ์กับเรื่องพื้นที่และการยึดโยงอัตลักษณ์ของมนุษย์ กล่าวคือ สำหรับสังคมกระแสหลัก อัตลักษณ์ของมนุษย์ต้องยึดโยงหรือทาบทับเข้ากับพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งตามธรรมชาติของมนุษย์ที่ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ และเมื่ออัตลักษณ์ของมนุษย์เชื่อมโยงกับพื้นที่รัฐชาติซึ่งเป็นพื้นที่ของการมุ่งควบคุมพื้นที่และหน่วยทางสังคมของกลุ่มคนบางกลุ่ม มนุษย์ที่มีการเชื่อมโยงอัตลักษณ์ของตนเข้ากับพื้นที่รัฐชาติโดยตรงจึงมักได้รับอิทธิพลทางความคิดจากแนวคิดรัฐชาติไปด้วยว่า การยึดโยงอัตลักษณ์ของมนุษย์เข้ากับพื้นที่รัฐชาติโดยตรงไปตรงมาเป็นเรื่องที่ถูกต้องและเป็นธรรมชาติ และไม่เหลือทางเลือกการประกอบสร้างอัตลักษณ์ในรูปแบบอื่นที่ไม่ได้เชื่อมโยงกับพื้นที่รัฐชาติเลย

อย่างไรก็ตาม สภาพสังคมเยอรมันร่วมสมัยตามความเป็นจริงไม่อาจวางอยู่บนพื้นฐานของอุดมการณ์ชาติเยอรมนีและแนวคิดรัฐชาติเยอรมนีข้างต้นอย่างชัดเจนได้ เนื่องมาจากกระแสโลกาภิวัตน์ที่นำมาซึ่งการแลกเปลี่ยนข้อมูลและวัฒนธรรมต่างๆของคนทั่วโลก รวมถึงการอพยพย้ายถิ่นฐานของกลุ่มคน โดยเฉพาะกลุ่มผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์ก ทำให้โครงสร้างทางสังคมเยอรมันร่วมสมัยเปลี่ยนไปอย่างไหลเลื่อนและไม่มีพรมแดนทางวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ที่ชัดเจน ซึ่งเป็นการตอบโต้แนวคิดของวาทกรรมเยอรมันกระแสหลักที่มองพื้นที่วัฒนธรรมและพื้นที่ชาติพันธุ์อย่างคงที่ตายตัว สะท้อนให้เห็นภาพกว้างๆว่า ในขณะที่รัฐชาติเยอรมนีพยายามผลิตซ้ำหรือเล่าซ้ำชุดวาทกรรมที่มีพื้นฐานจากอุดมการณ์ชาติเยอรมนีต่อคนในสังคมอย่างต่อเนื่อง การนำเสนอตัวตนของกลุ่มผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กกลับได้รับความสนใจในพื้นที่สังคมเยอรมันร่วมสมัยเพิ่มขึ้น เพราะสอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงช่วงร่วมสมัยมากกว่า และทำให้เกิดความเข้าใจเรื่องอัตลักษณ์ขึ้นมาใหม่

อัตลักษณ์เป็นเรื่องที่เชื่อมโยงกับเรื่องความเข้าใจตัวเรากับคนอื่น มนุษย์โดยพื้นฐานแล้วจะเข้าใจตนเองผ่านการมองเห็นภาพสะท้อนของตัวเองในตัวคนใกล้ชิดที่เชื่อมโยงกับตัวเอง เช่น พ่อแม่พี่น้อง คนรัก ฯลฯ ซึ่งรวมถึงการเชื่อมโยงตนเองเข้ากับครอบครัวและที่มาของครอบครัวตนเองเป็นหลัก (ฉันทเป็นลูกใครหรือพ่อแม่ฉันทเป็นใคร) ตลอดจนเปรียบเทียบตัวเรากับคนอื่น ๆ ซึ่งเป็นการสร้างพื้นฐานความคิดเรื่องความเป็นอื่นกับตัวเรา (Otherness and Self) (Davidoff, 1999: 87) โดยกระบวนการรับรู้ตัวตนและการคัดแยกความแตกต่างของตนเองจากคนอื่นของมนุษย์ปัจเจกนั้น ได้สร้างภาพมายาของสิ่งที่เรียกว่า “ความครบถ้วนสมบูรณ์” (Illusion of Wholeness) (Ibid, 87) ที่ถูกสะท้อนออกมาในรูปแบบของชนบทที่กลุ่มคนแบ่งปันร่วมกัน เช่น

ลักษณะความคล้ายคลึงกันของรูปร่างหน้าตา ภาษา วัฒนธรรม ความเชื่อ หรือแม้กระทั่งพื้นที่ กล่าวคือตัวตนด้านสังคมและ อัตลักษณ์พื้นฐานของมนุษย์ถูกประกอบสร้างขึ้นภายในพื้นที่ ครอบครัว โดยเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก เด็กจะซึมซับและรับรู้ตัวตนและอัตลักษณ์ของตนด้วยการเรียนรู้และ สังเกตจากพ่อแม่ ทั้งเรื่องเพศ พฤติกรรมการใช้ชีวิต การแสดงออกทางอารมณ์ความรู้สึกและความ คิดเห็น ผลจากการเรียนรู้และซึมซับดังกล่าวก็คือ เมื่อโตขึ้น มนุษย์ปัจเจกก็จะตรวจวัดผลพฤติกรรม และการกระทำของตนเองต่อคนอื่นในแง่ที่สัมพันธ์กับระบบคุณค่าที่ได้เรียนรู้จากครอบครัว เช่น การวัดความถูกต้องหรือศีลธรรมจรรยาของการกระทำและความคิด แต่บ่อยครั้งผลที่ได้จากการ ตรวจวัดดังกล่าวไม่อาจหาข้อสรุปที่สุดได้ เมื่อสภาพสังคมกระแสหลักสวนทางกับวิถีทาง ครอบครัว

อย่างไรก็ตาม อัตลักษณ์ที่เกิดขึ้นดังกล่าวเป็นสิ่งที่เคลื่อนที่และไม่ตายตัว ตลอดจนมนุษย์ปัจเจกคนหนึ่งสามารถมีได้หลายอัตลักษณ์เมื่ออายุเพิ่มมากขึ้นและพบเจอ ประสบการณ์ด้านต่างๆมากขึ้นเรื่อยๆ ยกตัวอย่างเช่น การสร้างครอบครัวเริ่มนับตั้งแต่ตอนที่เด็ก เกิด ซึ่งไม่เพียงแต่เด็กที่เกิดมาเท่านั้นที่ได้รับ อัตลักษณ์ใหม่ (ฉันทเป็นลูกใคร หลานใคร น้อง ใคร) แต่เป็นการสร้างอัตลักษณ์ใหม่ให้กับผู้ให้กำเนิดบุตร (อัตลักษณ์พ่อแม่) และผู้เกี่ยวข้องทันที ด้วยเช่นกัน (อัตลักษณ์ปู่ย่าตายาย ลุงป้า น้าอา พี่น้อง) และเมื่อลักษณะความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้อง ดังกล่าวรวมเข้ากับลักษณะรูปร่างหน้าตาและชาติพันธุ์ของมนุษย์ปัจเจกก็จะส่งผลต่อโอกาสใน ชีวิตของปัจเจกแต่ละคนด้วย เนื่องมาจากการแบ่งแยก การตัดสินใจ และคัดเลือกทางชนชั้น ชาติพันธุ์ ฯลฯ ของสังคมกระแสหลัก ซึ่งประเด็นนี้ยังรวมไปถึงการสร้างชื่อ-นามสกุลซึ่งเป็นการเชื่อมโยง ครอบครัวเข้ากับอัตลักษณ์ของปัจเจกและเป็นการบ่งบอกตัวตนของปัจเจกกับบุคคลภายนอก ครอบครัวอย่างหนึ่ง กล่าวคือ การสร้างชื่อ-นามสกุลบ่งชี้ถึงการที่ปัจเจกคนหนึ่งได้สร้างเขตแดน ระหว่างการเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่หนึ่งและ/หรือ ไม่เป็นส่วนหนึ่งของอีกพื้นที่หนึ่งเช่นเดียวกับ ลักษณะทางชาติพันธุ์และความเกี่ยวข้องทางครอบครัวของเขา และการได้รับการยอมรับหรือได้รับการ ปฏิเสธในพื้นที่นั้นๆแสดงถึงสถานะความมีอำนาจหรือไร้อำนาจในสังคม เช่นการเกิดหรืออาศัย อยู่ของชาวเติร์กในสังคมที่ชาวเยอรมันเป็นผู้ครอบครองพื้นที่หลักของสังคมทำให้พวกเขาไม่มี อำนาจในสังคมดังกล่าว พวกเขาถูกกันให้กลายเป็น “ผู้แปลกถิ่น” ซึ่งเหมือนเป็นกลุ่มคนชายขอบ ของสังคมไปโดยปริยาย

จะเห็นได้ว่า แม้มนุษย์ปัจเจกคนหนึ่งจะมีอัตลักษณ์ได้หลายอัตลักษณ์ และ อัตลักษณ์ต่างๆสามารถปรับเปลี่ยนเลื่อนไหลได้อยู่ตลอดเวลา แต่อัตลักษณ์ทั้งหมดของคนแต่ละ คนยังคงถูกนำเสนอและถูกแสดงออกภายใต้อิทธิพลของวาทกรรมกระแสหลักที่เป็นผู้กำหนด ตำแหน่งทางสังคมให้ปัจเจกแต่ละคน อัตลักษณ์ภายใต้ตำแหน่งทางสังคมดังกล่าวช่วยระบุความมี

อำนาจและความไร้อำนาจของปัจเจกแต่ละคนในสังคม แต่ในขณะเดียวกันก็ช่วยผลักดันให้ปัจเจกบางคนทำการจัดขึ้นต่อต้าน หรือต่อรองสภาวะภายใต้ตำแหน่งทางสังคมที่กดทับและปฏิเสธความมีตัวตนหรือความเป็นส่วนหนึ่งของสังคมของพวกเขาได้ด้วย ในกรณีนี้ก็เช่นผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กและชาวเยอรมันร่วมสมัย

ผู้พลัดถิ่นซึ่งยังคงเป็นปัจเจกคนหนึ่งที่ต้องแสดงออกทางอัตลักษณ์หันมาอ้างอิงพื้นที่บ้านในความหมายส่วนตัวอย่าง “ครอบครัว” และ “วัฒนธรรมบ้านเกิด” แทนที่จะไปเชื่อมโยงอัตลักษณ์ของตนเข้ากับพื้นที่รัฐชาติที่ปิดกั้นและปฏิเสธพวกเขาให้กลายเป็นคนชายขอบ โดยการแสดงออกทางอัตลักษณ์ของคนพลัดถิ่นมาจากการตีความหมายของผู้พลัดถิ่นแต่ละคนเอง โดยครอบครัวมีบทบาทสำคัญต่อกลุ่มคนพลัดถิ่นในสังคมเยอรมันในหลากหลายแง่มุม ครอบครัวมีความสำคัญในการรับรู้และการแสวงหาตัวตน อัตลักษณ์ ชาติพันธุ์ วัฒนธรรมดั้งเดิมของผู้พลัดถิ่นในดินแดนใหม่ซึ่งอัตลักษณ์ของพวกเขาเหล่านี้ต้องการการค้ำจุนช่วยเหลือจากครอบครัวเป็นอย่างมากโดยเฉพาะเมื่อสถาบันทางสังคมอื่นๆจากสังคมกระแสหลักอย่างเยอรมนีให้ความรู้สึกห่างเหินและแปลกแยกกับพวกเขา โดยครอบครัวจะประกอบสร้างอัตลักษณ์ผ่านเครื่องมือและวิธีการในการอบรมสั่งสอน การจัดตั้งที่อยู่อาศัย และการกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวจากผู้ใหญ่ในครอบครัวอย่างพ่อแม่

แต่ในขณะเดียวกัน อัตลักษณ์ที่ชาวเติร์กพลัดถิ่นได้จากครอบครัวก็เป็นทั้งที่ยึดเหนี่ยวทางด้านตัวตนและเป็นภาระทางชาติพันธุ์ของพวกเขาไปพร้อมๆ กัน โดยการอพยพย้ายถิ่นเป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้แนวคิดเกี่ยวกับครอบครัวและพื้นที่ครัวเรือน ที่มีมาแต่เดิมไม่มั่นคง และส่งผลให้ชาวเติร์กพลัดถิ่น (หรือแม้กระทั่งชาวพลัดถิ่นชาติอื่นๆ) ได้พยายามค้นหาวิถีทางในการระบุตัวตนของตนเองใหม่ และส่งผลให้กรอบแนวคิดเรื่องครอบครัวและองค์ประกอบอื่นๆที่สัมพันธ์กับครอบครัวถูกนิยามใหม่ ตลอดจนเปลี่ยนแปลงเรื่องเพศสถานะและอัตลักษณ์ของปัจเจกไปด้วย เนื่องจากเมื่อผู้พลัดถิ่นข้ามพรมแดนรัฐชาติ พวกเขาก็ได้ข้ามพรมแดนเชิงวิถีชีวิตและบทบาททางสังคมไปด้วยนั่นเอง ยกตัวอย่างที่เห็นได้ชัดจากข้อมูลในหนังสือ *ครอบครัวในความหมายใหม่: การค้นหาวิถีชีวิตแบบใหม่* ในเรื่องของความเปลี่ยนแปลงในการรับรู้เรื่องอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชาวต่างชาติพลัดถิ่น ความว่า

ผู้คนจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ ไม่ต้องการผูกตนเองเข้ากับฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดของครอบครัวอีกต่อไป แทนที่พวกเขาจะปรับตัวอย่างกังวลใจ กลุ่มคนที่มีหลายชาติพันธุ์กลับตั้งใจอ้างถึงอัตลักษณ์ทั้งสองชาติของเขา ไม่ใช่การเลือกอัตลักษณ์ชาติพันธุ์อย่างหนึ่งอย่างใดอีกแล้ว กล่าวคือ พวกเขาคิดถึงอัตลักษณ์ของตนเองในฐานะที่เป็นสองวัฒนธรรม หรือยิ่งกว่านั้นก็คือในฐานะที่เป็นพหุวัฒนธรรมไปแล้ว (อลิซาเบธ เบค-เกอร์นส์เฮม, 2550: 163)

การกระทำของผู้พลัดถิ่นดังกล่าวถือเป็นการท้าทายเกณฑ์วัดความเป็น “ชนชาติเยอรมัน” ของรัฐชาติเยอรมนีอย่างช่วยไม่ได้ เพราะรัฐชาติเยอรมนีและสังคมเยอรมันไม่อาจจัดแบ่งกลุ่มชาวเติร์ก-เยอรมันเหล่านี้เข้าไปอยู่ในกลุ่มใดได้อย่างชัดเจน ซึ่งชาวเยอรมันย่อมมีความรู้สึกประหลาดใจที่อาจกลายเป็นความรู้สึกถูกคุกคามทางอัตลักษณ์ได้เมื่อผู้พลัดถิ่นปฏิเสธมุมมองของชาวเยอรมัน ดังข้อความที่ว่า

...พวกเขาเป็นคนที่มิชื้อออกเสียงประหลาดๆ ดูแปลกๆ มีสีผิวและสีผมที่แตกต่าง ซึ่งกระตุ้นให้พวกเราารู้สึกได้ถึงความห่างและความเป็นตะวันออก และต่อมาในทันทีที่พวกเขาตอบคุณด้วยสำเนียงบาวาเรียนหรือชาวเบียน กลับเป็นว่าพวกเขาเติบโตในเขตครอยซ์แบ็กของเบอร์ลินหรือในดุชส์บวร์ก กล่าวสั้นๆคือ พวกเขาท้าทายจินตภาพของเราเกี่ยวกับความเป็นปกติและกลับหัวกลับหางความคาดหวังของเรา.. (เรื่องเดียวกัน, 193-194)

ความเข้าใจเรื่อง “บ้าน” และการประกอบสร้างอัตลักษณ์ของผู้พลัดถิ่นที่ปฏิเสธการยึดโยงอัตลักษณ์และ “บ้าน” ไว้กับพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งโดยเฉพาะ แล้วหันมาอ้างอิงและประกอบสร้าง “บ้าน” ให้กับอัตลักษณ์พลัดถิ่นของพวกเขาเสียใหม่โดยอาศัยการตีความวัฒนธรรมเติร์กและวัฒนธรรมเยอรมันร่วมสมัย เป็นผลให้เกิด “บ้าน” ที่หลากหลายและผสมผสานใหม่ขึ้นมาแทน ซึ่งประเด็นเรื่องการผสมผสานใหม่เชิงวัฒนธรรมนี้เองที่นำไปสู่เรื่องการนิยามและตีความหมายของคำว่า “วัฒนธรรม” ใหม่ รวมถึงนำไปสู่ความพยายามในการที่จะระบุการผสมผสานใหม่เชิงวัฒนธรรมในรูปแบบของ “วัฒนธรรมระหว่างกลาง” (In-Between Culture) ด้วยโดยประเด็นต่างๆเหล่านี้ถือเป็นระเบียบวิธีวิจัยสำคัญที่ต้องอธิบาย เพราะจำเป็นต่อการวิเคราะห์

การเล่าเรื่อง “บ้าน” ของชาวเยอรมัน ชาวเดิร์กพลัดถิ่น และชาวเยอรมันเชื้อสายเดิร์กที่ปรากฏในงานเขียนร่วมสมัยที่คัดสรร

1.2.2 “พื้นที่ In-Between”: การรื้อสร้างนิยามกระแสหลัก และการใช้แนวคิดเรื่อง “หลังชาติ” ของเลสลี อเดลสัน (Leslie Adelson)

ประเด็นเรื่องการนิยามและตีความสิ่งที่เรียกว่า “วัฒนธรรม” (Culture) และเรื่องการผสมผสานใหม่ของวัฒนธรรม (Hybridity of Culture) เป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการพลัดถิ่นของชาวเดิร์กในเยอรมนีโดยตรง เนื่องจากผู้พลัดถิ่นได้ประกอบสร้าง “บ้าน” ของพวกเขาขึ้นมาด้วยการนำวัฒนธรรมเดิร์กบ้านเกิดมาตีความใหม่ให้เข้ากับบริบทสังคมเยอรมันร่วมสมัย การกระทำดังกล่าวเผยให้เห็นว่าวัฒนธรรมมีความหลากหลายและสามารถถูกประกอบสร้างใหม่ได้หรือผสมผสานใหม่ได้ ซึ่งทำลายแนวคิดเรื่อง “วัฒนธรรม” ที่คนเคยเข้าใจกันมาแต่เดิมซึ่งรวมถึง “วัฒนธรรมชาติเยอรมัน” ของชาวเยอรมันด้วย และการทำลายความเข้าใจดังกล่าวของชาวเดิร์กพลัดถิ่นและชาวเยอรมันเชื้อสายเดิร์กก็ส่งผลให้ชาวเยอรมันเกิดความรู้สึกวิตกกังวล และรู้สึกว่าอัตลักษณ์ของพวกเขาถูกสั่นคลอนและคุกคาม

คนส่วนใหญ่มักเข้าใจว่าวัฒนธรรมแต่ละวัฒนธรรมมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีแบบแผนที่มา มีความต่อเนื่อง มีตัวตนหรือสารัตถะในตัวเอง และแทบจะไม่มีการผสมผสานหรือปะปนกัน (Bhabha, c2003: 53-54) และจากความเข้าใจดังกล่าวทำให้เกิดการกำหนดและนิยาม อัตลักษณ์ของคนในพื้นที่ที่มีวัฒนธรรมหนึ่งๆว่าเป็น “คนท้องถิ่น” หรือ “ชาวพื้นเมือง” (Natives) ซึ่งให้ความรู้สึกว่าคุณกลุ่มนี้เป็นเจ้าของวัฒนธรรม ในขณะที่เดียวกันก็เกิดการสร้าง “ผู้เป็นอื่น” หรือ “ชาวต่างถิ่น” (Foreigners) ขึ้นโดยมีนัยยะถึงกลุ่มคนที่มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่างไปจากวิถีของอีกวัฒนธรรมหนึ่งด้วย ซึ่งเป็นการชี้ให้เห็นว่าความแตกต่างทางวัฒนธรรมนั้นอยู่ภายนอกพื้นที่แต่ละวัฒนธรรม หรืออยู่ ณ ที่กลางตรงเส้นแบ่งระหว่างวัฒนธรรมแต่ละวัฒนธรรม และสร้างภาพว่าภายในพื้นที่วัฒนธรรมหนึ่งๆล้วนมีเอกภาพและกลมกลืนเป็นหนึ่งเดียวกัน ดังนั้นเมื่อผู้พลัดถิ่นประกอบสร้าง “วัฒนธรรมรูปแบบใหม่” ที่ถูกผสมผสานขึ้นมาจากวัฒนธรรมดั้งเดิม จึงเกิดความพยายามในการระบุและคัดแยกวัฒนธรรมของผู้พลัดถิ่น ผู้อพยพ รวมถึงกลุ่มคนที่ไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมส่วนใหญ่ว่าเป็นเพียง “วัฒนธรรมชายขอบ” หรือ “วัฒนธรรมย่อย” (Partial Culture) ที่เป็นเพียงส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมหลัก (Ibid, 54) และถูกผลักไสให้อยู่ในตำแหน่งที่เป็นเพียง “วัฒนธรรมระหว่างกลาง” (In-Between Culture) เท่านั้น

อย่างไรก็ดี วัฒนธรรมของคนชายขอบไม่ใช่วัฒนธรรมที่แทรกอยู่ระหว่างพื้นที่วัฒนธรรมกระแสหลัก แต่แท้จริงแล้วมันเป็นพื้นที่ที่เกิดใหม่จากการปะทะประสานของวัฒนธรรมกระแสหลัก เป็น “พื้นที่ที่สาม” หรือ third space กลอเรีย อันซาลดูอา นักวิชาการด้านคนพลัดถิ่นคนสำคัญได้กล่าวถึงเรื่องพื้นที่วัฒนธรรมของคนชายขอบและคนพลัดถิ่นไว้ว่า

The U.S.-Mexican border es una herida abierta where the Third World grates against the first and bleeds. And before a scab forms it hemorrhages again, the life blood of two worlds merging to form a third country – a border culture. (Anzaldua, 1987: 3)

จากข้อความข้างต้น อันซาลดูอาชี้ให้เห็นว่าการปะทะกันของสองวัฒนธรรมหรือมากกว่าสองไม่ใช่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับพื้นที่ตายตัวตามที่วาทกรรมกระแสหลักกล่าวอ้าง เนื่องจากพื้นที่วัฒนธรรมกระแสหลักทั้งสองได้ถูก “เสียดสี” หรือ “ขูดลอก” อันเป็นผลมาจากการปะทะ ทำให้เห็นว่าพื้นที่วัฒนธรรมกระแสหลักเป็นพื้นที่ที่ถูกกระทบและพังทลายได้ และจากการปะทะประสานกันระหว่างสองพื้นที่ที่เชิงวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ที่ไม่มั่นคงทำให้เกิดพื้นที่ใหม่จากการผสมผสานส่วนเล็กน้อยของวัฒนธรรมกระแสหลัก กลายเป็นพื้นที่ที่สาม หรือ Third Space ตามแนวคิดของอันซาลดูอา

เช่นเดียวกับแนวคิดของบhaba (Homi K. Bhabha) นักทฤษฎีด้านวัฒนธรรมคนสำคัญที่ให้ความเห็นว่า กลุ่มผู้อพยพและกลุ่มคนชายขอบมองว่าแท้จริงแล้ววัฒนธรรมกระแสหลักไม่มีความต่อเนื่อง ความคงที่ตายตัว หรือแม้กระทั่งความกลมกลืนเป็นหนึ่งเดียวกันอย่างที่กล่าวอ้าง เพราะวัฒนธรรมของกลุ่มผู้อพยพและคนชายขอบถูกประกอบสร้างและปรากฏขึ้นทั้งภายในและภายนอกพื้นที่วัฒนธรรมกระแสหลัก ไม่ใช่ภายนอกพื้นที่วัฒนธรรมหรือ ณ พื้นที่กึ่งกลางระหว่างแต่ละวัฒนธรรมเพียงอย่างเดียว ยกตัวอย่างเช่น วัฒนธรรมของกลุ่มเกย์ กะเทย และเลสเบียนที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่สังคมเสรีนิยม หรือวัฒนธรรมของชุมชนผู้พลัดถิ่นชาวเดิร์กที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่เมืองใหญ่ของเยอรมนีตะวันตกและเยอรมนีปัจจุบัน เป็นต้น กลุ่มผู้อพยพและกลุ่มคนชายขอบยังได้เน้นย้ำให้เห็นด้วยว่าความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรมมีอยู่ทั้งภายในและภายนอกพื้นที่วัฒนธรรมต่างๆ ในลักษณะที่เลื่อนไหลผ่านเส้นแบ่งระหว่างวัฒนธรรมต่างๆ (Bhabha, c2003: 57) ตลอดจนเผยให้เห็นว่าวัฒนธรรมต่างๆสามารถผสมผสานเป็นวัฒนธรรมรูปแบบใหม่ๆอย่างหลากหลายได้อยู่ตลอดเวลา อีกทั้งยังสะท้อนให้เห็นกลไกของอำนาจจากวัฒนธรรมกระแสหลักที่พยายามจะสร้างชนชั้นและสร้างข้อตรงข้ามเพื่อแบ่งแยกคนในพื้นที่และ

คนนอกพื้นที่ออกจากกัน และในขณะเดียวกันก็สะท้อนให้เห็นการต่อรองและการเรียกร่องทางด้านอัตลักษณ์ การปฏิเสธและต่อต้านอำนาจวัฒนธรรมกระแสหลักของกลุ่มคนอพยพและคนชายขอบจากภายในพื้นที่วัฒนธรรมกระแสหลักเสียเองด้วย (Bhabha, c2003: 8) โดยใช้หลักการจากแนวคิดที่เรียกว่า Hybridity หรือ การผสมผสานใหม่ ของบhaba ความว่า

In my own work I have developed the concept of hybridity to describe the construction of cultural authority within conditions of political antagonism or inequity. Strategies of hybridization reveal an estranging movement in the 'authoritative', even authoritarian inscription of the cultural sign. ..., the hybrid strategy or discourse opens up a space of negotiation where power is unequal but its articulation may be equivocal. Such negotiation is neither assimilation nor collaboration. It makes possible the emergence of an 'interstitial' agency that refuses the binary representation of social antagonism. Hybrid agencies find their voice in a dialectic that does not seek cultural supremacy or sovereignty. They deploy the partial culture from which they emerge to construct visions of community, and versions of historic memory, that give narrative form to the minority positions they occupy; the outside of the inside: the part in the whole. (Bhabha, c2003: 58)

ผู้อพยพและกลุ่มคนชายขอบทั้งหลายต่างประกอบสร้างวัฒนธรรมใหม่ด้วยการผสมผสานความแตกต่างหลากหลายของวัฒนธรรมเข้าด้วยกัน เพื่อสะท้อนให้เห็นความไม่เท่าเทียม ความลำเอียง และความกำกวมเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่สังคมกระแสหลัก กระบวนการที่ทำให้วัฒนธรรมผสมผสานใหม่นี้ยังช่วยสร้างพื้นที่ที่ต่อรองให้กับกลุ่มคนชายขอบและคนต่างถิ่นที่อาศัยอยู่ภายในพื้นที่ที่วัฒนธรรมกระแสหลักมีอิทธิพลครอบงำอยู่ด้วย (Ibid, 58)

การผสมผสานใหม่ของวัฒนธรรม (Hybridity of Culture) ทำให้เกิดการรับรู้ที่วัฒนธรรมเป็นพื้นที่ที่ที่หลากหลายและเลื่อนไหลอย่างต่อเนื่อง ไม่ใช่พื้นที่ของแบบแผนที่ตายตัวอีกต่อไป เกิดการริ่หรือสร้างความหมายแต่เดิมของคำว่า “วัฒนธรรม” และ “วัฒนธรรมกระแสหลัก” ว่าเป็นเพียงการประกอบสร้างเพื่อสร้างความชอบธรรม ฐานอำนาจ และอภิสิทธิ์ให้กับวัฒนธรรมบางกลุ่ม และเกิดการประกอบสร้างอัตลักษณ์ใหม่ๆภายในพื้นที่ดังกล่าวที่บhabaเรียกว่า “พื้นที่ระหว่างกลาง” (In-Between Spaces) ซึ่งมีความหมายต่างจากคำว่า “วัฒนธรรมระหว่างกลาง” (In-Between

Culture) ตามนิยามของวัฒนธรรมกระแสหลักด้วย กล่าวคือ “พื้นที่ระหว่างกลาง” ของบามา หมายถึงพื้นที่ที่ความแตกต่างทางวัฒนธรรมทับซ้อนและเลื่อนไหลไปมาระหว่างกัน ไม่ใช่แค่เพียงพื้นที่กั้นเส้นแบ่งระหว่างแต่ละวัฒนธรรมกระแสหลัก และ ณ พื้นที่ระหว่างกลางดังกล่าว ผู้พลัดถิ่นและกลุ่มคนชายขอบต้องเผชิญหน้ากับประเด็นเรื่องความเป็นชาติ ความเป็นชุมชน และค่านิยมทางวัฒนธรรมที่มาปะทะและทับซ้อนกันอยู่ พวกเขาจึงต้องต่อรองด้วยการนำเอาความแตกต่างทั้งหลายที่ปะทะกันมาสร้างให้เป็น “วัฒนธรรมใหม่” ในแง่ของการปฏิเสธเรื่องขั้วตรงหรือขั้วตรงข้ามระหว่างวัฒนธรรม และเน้นให้คนหันมารับรู้ “วัฒนธรรม” และ “การประกอบสร้างวัฒนธรรม” ในมุมมองของคนชายขอบ คนอพยพ หรือคนต่างถิ่นที่ได้อาศัยอยู่ร่วมกันในพื้นที่เดียวกันกับคนส่วนใหญ่ดูบ้าง (Bhabha, c2003: 58)

ปรากฏการณ์ชาวเติร์กพลัดถิ่นในเยอรมนีทำให้พื้นที่สังคมเยอรมันร่วมสมัยเกิด “พื้นที่ In-Between” หรือพื้นที่วัฒนธรรมที่ถูกผสมผสานใหม่ขึ้น ซึ่งไม่ใช่ลักษณะพื้นที่ระหว่างหรือกึ่งกลางที่ให้ความรู้สึกแน่นิ่งตายตัวตามวาทกรรมเยอรมันกระแสหลัก แต่เนื่องจากคำศัพท์ว่า between ก่อนข้างเป็นคำที่มีปัญหา เพราะทำให้เกิดความรู้สึกของการติดชะงักอยู่กับที่ระหว่างพื้นที่สองพื้นที่ขึ้นไป และอาจจะส่งผลให้เกิดการมองวัฒนธรรมอย่างตายตัวและมีสารัตถะโดยมีกลุ่มผู้พลัดถิ่นมีสถานะเป็นตัวเชื่อมระหว่างพื้นที่ที่ตายตัวได้ ซึ่งไม่ใช่เหตุการณ์ความเป็นจริงของบริบทผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กในเยอรมนีร่วมสมัย เลสลีย์ อเดลสัน (Leslie Adelson) นักวิชาการด้านผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กคนสำคัญเองก็ได้กล่าวถึงแนวทฤษฎีที่นำเอาศัพท์ที่มีปัญหาอย่างคำว่า In-Between มาใช้ และพยายามทำให้ผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กเป็นตัวเชื่อมระหว่างวัฒนธรรมสองวัฒนธรรม (between two worlds) ว่าเป็นการทำให้เกิดขั้วตรงข้ามระหว่างพื้นที่ตะวันตกกับพื้นที่ของความเป็นอื่น (European & the other) (Adelson, 2005: 5) ซึ่งเป็นผลจากการมองว่าวัฒนธรรมและชาติพันธุ์หนึ่งๆเป็นสิ่งที่มีการตรึงและมีพรมแดนที่แน่ชัดเป็นของตนเอง ผู้พลัดถิ่นที่ถูกเข้าใจว่าอยู่นอกกรอบแดนวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ดังกล่าวก็เป็นเสมือนสะพานเชื่อมพื้นที่ตายตัวสองพื้นที่เข้าด้วยกัน

อเดลสันเน้นย้ำว่า แนวคิดที่มีศัพท์ที่เป็นปัญหาอย่าง In-Between ไม่สามารถนำมาปรับใช้ชาวเติร์กพลัดถิ่นที่เกิดขึ้นในสังคมเยอรมันร่วมสมัยได้อย่างเหมาะสม เนื่องจากยังคงให้ความรู้สึกของการติดอยู่ระหว่างกลาง ในขณะที่ชาวเติร์กพลัดถิ่นและชาวเยอรมันเชื้อสายเติร์กไม่ใช่ผู้ที่หยุดนิ่งอยู่ในพื้นที่ระหว่างวัฒนธรรมเติร์กและวัฒนธรรมเยอรมัน แต่เป็นผู้ที่มีอัตลักษณ์ที่ไหลเลื่อนและสัจจรไปมาระหว่างสองพื้นที่วัฒนธรรมมากกว่า ตลอดจนพวกเขายังสร้างความเชื่อมโยงกับบริบทรอบๆตัวพวกเขาอย่างซับซ้อนและเฉพาะตัว นอกจากนี้หน่วยทางสังคมอย่าง

ชาติพันธุ์ วัฒนธรรม ภาษา และรัฐชาติก็ไม่ใช่นำทางสังคมที่เป็นเอกภาพและสมบูรณ์ในตนเอง หากแต่มีการเปลี่ยนแปลงและเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างซับซ้อน ต่อเนื่อง และเต็มไปด้วยพลวัต เช่นเดียวกับอัตลักษณ์ของชาวเติร์กพลัดถิ่นและชาวเยอรมันเชื้อสายเติร์กด้วย การวิเคราะห์บริบทผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กในเยอรมนีจึงต้องมองประเด็นเรื่องอัตลักษณ์ ชาติพันธุ์ วัฒนธรรม ภาษา และรัฐชาติอันเป็นปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการเล่าเรื่อง “บ้าน” ของ ชาวเยอรมัน ชาวเติร์กพลัดถิ่น และชาวเยอรมันเชื้อสายเติร์กในฐานะพื้นที่ที่เลื่อนไหลและเกิดการเปลี่ยนแปลงที่มีพลวัตเชิง การเมือง วัฒนธรรม และสังคมอยู่ตลอดเวลามากกว่าจะมองนำทางสังคมเหล่านี้ว่าเป็นพื้นที่ที่ตายตัว

นอกจากนี้ อเดลสันยังเสนอแนะอีกว่า ทิศทางของการวิเคราะห์บริบทผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กในเยอรมนีร่วมสมัยต้องไปให้ไกลกว่ากรอบความคิดเรื่องรัฐชาติ เพราะการใช้กรอบความคิดรัฐชาติในการอ้างอิงจะทำให้ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กต้องไปพึ่งพิงอยู่กับกระบวนการเปิดรับและการปิดกั้น (Inclusion & Exclusion) อันเป็นกลไกสำคัญของแนวคิดรัฐชาติที่แฝงความไม่เท่าเทียมทางอำนาจระหว่างสังคมกระแสหลักและคนชายขอบ ซึ่งจะทำให้เหลือทางเลือกเพียงสองทางสำหรับการวิเคราะห์งานเขียนและนวนิยายเกี่ยวกับชาวเติร์กพลัดถิ่น ได้แก่ การเน้นวิพากษ์แต่การปิดกั้นของวาทกรรมเยอรมันกระแสหลัก กับการเหมารวมว่างานเขียนพลัดถิ่นเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของกระแสโลกาภิวัตน์และทำให้สังคมเยอรมันร่วมสมัยเอื้อเฟื้อพอที่จะเปิดรับวัฒนธรรมและอัตลักษณ์พันธุ์ทางอย่างง่ายตายเพื่อตามกระแสสังคมโลก (Adelson, 2005: 6-7) การต้องเลือกระหว่างการวิเคราะห์สองแบบข้างต้นเท่ากับเป็นการผลิตซ้ำหรือกลับไปทอดถึงประเด็นผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กจากมุมมองของรัฐชาติเยอรมนีเพียงฝ่ายเดียวที่ให้ภาพพื้นที่วัฒนธรรมและชาติพันธุ์ที่ตายตัวอีกครั้ง

อเดลสันเสนอว่า ให้พิจารณาบริบทผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กและงานเขียนเกี่ยวกับชาวเติร์กพลัดถิ่นในแง่ที่เป็นเครื่องมือช่วยทำให้กรอบแดนของวัฒนธรรม ชาติพันธุ์ และอัตลักษณ์ไม่ชัดเจนและเผยให้เห็นโครงสร้างที่ซับซ้อนของพื้นที่ต่างๆจะดีกว่า เนื่องจากการเล่าเรื่อง “บ้าน” ของผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กอ้างอิงและปรับเปลี่ยนพื้นที่หลายพื้นที่ให้กลายเป็นพื้นที่ใหม่ ไม่ใช่การคงรักษากรอบพื้นที่รัฐชาติเดิมที่เปิดรับหรือปิดกั้นผู้พลัดถิ่น อีกทั้งการวิเคราะห์ผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กและสังคมเยอรมันร่วมสมัยควรทำความเข้าใจทั้งบริบทรัฐชาติ, บริบทข้ามชาติ และบริบทหลังชาติไปพร้อมๆกัน (Ibid, 6) เพราะงานเขียนเกี่ยวกับชาวเติร์กพลัดถิ่นได้นำเสนอการปรับเปลี่ยนเชิงโครงสร้างที่ซับซ้อนระหว่างเยอรมนี ตุรกี ยุโรป และโลกโดยรวมผ่านการใช้งานเขียนและวรรณกรรมเป็นสื่อสำคัญ ทำให้เห็นว่าการปะทะโต้ตอบที่ปรากฏในงานเขียนเหล่านี้ไม่ใช่แค่การ

ปะทะกันของวัฒนธรรมสองวัฒนธรรมอย่างง่ายดาย แต่ยังเป็นการปะทะโต้ตอบกันของวาทกรรม “รัฐชาติ” กับวาทกรรม “หลังชาติ” ซึ่งต่างสัมพันธ์กับเรื่องพื้นที่ด้วย

แนวคิดเรื่อง “หลังชาติ” (post national imaginary) เกิดขึ้นมาจากประสบการณ์ การข้ามพรมแดนของกลุ่มคน โดยเฉพาะการอพยพย้ายถิ่นครั้งใหญ่ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 21 ซึ่ง ตรงกับช่วงกระแสโลกาภิวัตน์ การพลัดถิ่นของกลุ่มคนเชื้อสายเดิร์กในเยอรมนีก็นับเป็นส่วนหนึ่ง ของการอพยพย้ายถิ่นดังกล่าว คนข้ามพรมแดนและย้ายถิ่นฐานข้ามพื้นที่ต่างๆ ทั้งในเขตเมือง ข้าม ประเทศ หรือข้ามทวีป อุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นกับกลุ่มคนเหล่านี้จึงมิได้ถูกสร้างในกรอบแดนของรัฐ ชาติหรือแม้กระทั่งพื้นที่ของการข้ามชาติสองชาติอีกต่อไป แต่เป็นการสร้างความเชื่อมโยงข้าม พรมแดนทวีป การปะทะและประสานทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในบริบทการพลัดถิ่นนี้จึงไม่ใช่แค่ เรื่องการปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมใดวัฒนธรรมหนึ่งหรือชาติใดชาติหนึ่ง แต่เป็นการเชื่อมโยงและ อ้างอิงพื้นที่ทั้งหลายเข้าด้วยกันในบริบทใหม่ สภาวะหลังชาติของผู้พลัดถิ่นยังส่งผลให้เกิดการรื้อ สร้างอุดมการณ์ชาติและกระบวนการสร้างอุดมการณ์ดังกล่าวที่อาศัยการใช้จินตนาการและการใช้ เรื่องเล่าเป็นสำคัญ และต้องรื้อสร้างสิ่งที่เรียกว่า “เรื่องเล่าสังคมแบบปิด” (the fiction of a ‘closed society’) (Adelson, 2005: 8) ของสังคมกระแสหลักที่ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดรัฐชาติไปพร้อมกัน ด้วย

1.2.3 สำนักทางอัตลักษณ์ใหม่ของคนพลัดถิ่น

การตีความวัฒนธรรมใหม่เกี่ยวข้องกับภาระตระหนักถึงอัตลักษณ์และตำแหน่ง แห่งที่ของคนพลัดถิ่น อันซาลดูอา กล่าวว่า การอยู่ในสถานะคนพลัดถิ่นที่ต้องเผชิญหน้ากับภาวะที่ วัฒนธรรมสองวัฒนธรรมมาปะทะกัน คนเหล่านี้ต้องประสบกับความรู้สึกของการแตกหัก การ กระทบ และการประสานที่ทำให้เกิดภูมิทัศน์ใหม่ที่เป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก นั่น คือพวกเขามีการเปลี่ยนแปลงทั้งความเข้าใจอัตลักษณ์และความเข้าใจพื้นที่รอบนอกตัว โดยมีเค้า โครงบริบทวัฒนธรรมเดิมๆหลงเหลืออยู่บ้างแต่มาในรูปแบบใหม่ (Anzaldua, 1987: 1-2) ความ เปลี่ยนแปลงในความเข้าใจดังกล่าวทำให้เกิดการสำรวจและการระบุตัวตนและพื้นที่ใหม่เพื่อเก็บม วิกฤตอัตลักษณ์ของคนในสังคมที่ร่วมเผชิญการปะทะประสานทางวัฒนธรรมดังกล่าวไปพร้อมกัน

เช่นเดียวกับเบลล์ ฮุกส์ นักวิชาการด้านพื้นที่ชายขอบที่กล่าวถึงเรื่องการเมืองของ ตำแหน่งแห่งที่ของกลุ่มคนชายขอบไว้ว่า ตำแหน่งแห่งที่มีผลกระทบสำคัญต่อการรื้อสร้างและผลิต สร้างการโต้ตอบวาทกรรมกระแสหลัก เนื่องจากคนชายขอบถูกกดทับและถูกทำให้เงียบโดยสังคม กระแสหลัก พวกเขาจึงต้องดิ้นรนต่อต้านสภาพการถูกปฏิบัติดังกล่าวไปสู่พื้นที่ใหม่ที่พวกเขา

สามารถต่อรองและเรียกร่องสิทธิของตนได้อย่างเต็มที่ผ่านการระบุตัวตนใหม่และการทำความเข้าใจพื้นที่ใหม่ ความว่า

As a radical standpoint, perspective, position, 'the politics of location' necessarily calls those of us who would participate in the formation of counter-hegemonic cultural practice to identify the spaces where we begin the process of re-vision. (Hooks, 1990: 203)

จากข้อความอ้างอิงข้างต้นจะเห็นได้ว่าการถูกผลักให้ไปอยู่ตรงพื้นที่ชายขอบและการระบุตัวตนและพื้นที่ใหม่ของกลุ่มคนชายขอบและกลุ่มคนพลัดถิ่น ไม่ใช่การข้ามพรมแดนที่หลุดพ้นจากการกดทับและปิดกั้นของสังคมนกระแสหลักอย่างสิ้นเชิง แต่ตำแหน่งแห่งที่ ณ พื้นที่ชายขอบช่วยให้กลุ่มคนเหล่านี้ขยายทัศนคติของเขาออกกว้างขึ้น พวกเขาสามารถเห็นถึงองค์ประกอบต่างๆในการสร้างพื้นที่และการกำหนดพรมแดนระหว่างพื้นที่ต่างๆของมนุษย์ โดยเฉพาะบริบทการสร้างการครอบงำของสังคมนกระแสหลักต่อผู้คนในพื้นที่ การกดทับและปิดกั้นของสังคมนกระแสหลักต่อกลุ่มคนที่ไม่เข้ากรอบของพวกเขาอย่างกลุ่มคนชายขอบและกลุ่มคนพลัดถิ่น ตลอดจนในทางกลับกันก็ยังสามารถเห็นการโต้ตอบของกลุ่มคนชายขอบต่อการครอบงำและการกดทับข้างต้นไปพร้อมกันด้วย มุมมองที่เปิดกว้างในการเห็นทั้งฝั่งสังคมนกระแสหลักและเห็นทั้งฝั่งสังคมนชายขอบ ทำให้กลุ่มคน ณ ตรงพรมแดนเหล่านี้สามารถเอาตัวรอดจากความรุนแรงและความสับสนในภาวะดังกล่าว และยังสามารถกลับมาวิพากษ์สังคมนกระแสหลักและสังคมนชายขอบได้ด้วย

สำหรับกรณีอัตลักษณ์ของผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเดิร์ก เมื่อคนพลัดถิ่นละทิ้งบ้านเกิดของตนหรือเกิดและเติบโตในประเทศพักพิง เขายังมีบางส่วนของอัตลักษณ์บ้านเกิดติดตัวมาด้วย แต่การเป็นคนพลัดถิ่น ทำให้คนกลุ่มนี้ต้องเผชิญกับการปะทะโต้ตอบกันของวัฒนธรรมหลายๆวัฒนธรรม และอย่างที่กล่าวไปแล้วข้างต้นว่าวัฒนธรรมมีอิทธิพลสำคัญต่อมนุษย์ปัจเจกในแง่ของการรับรู้โลกความเป็นจริง แต่เมื่อวัฒนธรรมที่แตกต่างกันที่คนพลัดถิ่นได้เรียนรู้กลับมีแนวคิดบางอย่างที่ขัดแย้งกันและมักมุ่งวิพากษ์อีกวัฒนธรรมหนึ่ง ผลที่ได้คือคนพลัดถิ่นเกิดความไม่มั่นคงและสับสนในอัตลักษณ์ของตนเองว่าจะทำความเข้าใจโลกที่ขัดแย้งนี้อย่างไร

การถูกปิดกั้นและปฏิเสธจากวัฒนธรรมกระแสหลักทั้งสอง (หรือมากกว่าสอง) ทำให้คนพลัดถิ่นเหมือนถูกโจมตีทั้งสองด้าน โจมตีทั้งตัวคนพลัดถิ่นและความเชื่อของคนพลัดถิ่นไปพร้อมกันเพราะคนพลัดถิ่นมีองค์ประกอบของวัฒนธรรมที่หลากหลายทั้งหมดอยู่ในอัตลักษณ์ของ

พวกเขา สถานะที่ถูกโจมตีและปฏิเสธดังกล่าวทำให้คนพลัดถิ่นเลือกที่จะขัดขืนต่อต้านวัฒนธรรมกระแสหลักทั้งหมด โดยสิ่งหลักที่คนพลัดถิ่นเลือกที่จะขัดขืนไม่ใช่สิ่งที่เขาได้เรียนรู้จากวัฒนธรรมทั้งสอง แต่เป็นการดิ้นรนขัดขืนการครอบงำที่แผ่มาทับวัฒนธรรมกระแสหลัก พวกเขาต้องการหลุดพ้นและเป็นอิสระจากการครอบงำทางวัฒนธรรม (cultural domination) และเข้าไปสู่พื้นที่ใหม่ (Anzaldúa, 1987: 78-79)

คนพลัดถิ่นจะค้นพบว่าเขาไม่สามารถใช้แนวคิดตามกรอบวาทกรรมกระแสหลักได้อีก เนื่องจากมันไม่สอดคล้องและไม่ยืดหยุ่นเพียงพอกับอัตลักษณ์และสถานะคนพลัดถิ่นที่เขาเผชิญอยู่ การเป็นคนพลัดถิ่นจะต้องก้าวออกมาจากการสร้างรูปแบบที่คุ้นเคย การคิดแบบสรุปรวม ความ การให้เหตุผลเชิงวิเคราะห์ ซึ่งมักล้าวนนำไปสู่จุดประสงค์ใดจุดประสงค์หนึ่งอย่างตายตัวตามแบบฉบับความคิดตะวันตก คนพลัดถิ่นต้องคิดแตกต่างและหนีออกห่างจากรูปแบบและจุดมุ่งหมายตายตัว และมองเห็นภาพกว้างโดยรวมทั้งหมดเพื่อการเปิดรับไม่ใช่การปิดกั้น (Ibid, 79) โดย อันซาลดูอากล่าวถึงประเด็นการคิดให้แตกต่างของกลุ่มคนพลัดถิ่นว่าเป็น การมองแบบ *La facultad* หรือการตระหนักรู้ความเป็นจริงจากจิตใต้สำนึกที่ถูกโจมตีและผลักไสให้ไปอยู่ตรงพื้นที่ชายขอบ

คำว่า *La facultad* (Ibid, 38) เป็นคำศัพท์ที่หมายถึงความสามารถในการมองเห็นความหมายของความเป็นจริงที่ลึกซึ้งกว่าแค่เหตุการณ์ที่เห็น มันคือการ “รับรู้” ในฉับพลันโดยที่ไม่ต้องใช้เหตุผลเข้ามาช่วยไตร่ตรอง คือการตระหนักรู้อย่างมีไหวพริบจากส่วนหนึ่งของจิตใต้สำนึกที่ไม่ต้องพูด แต่สื่อสารผ่านภาพและสัญลักษณ์ที่เป็นการแสดงความรู้สึกที่หลากหลาย และมนุษย์ที่รับรู้ในลักษณะนี้ได้คือกลุ่มคนที่ตระหนักถึงความเป็นจริงของโลกด้วยการผ่านประสบการณ์ที่ถูกกดทับและปฏิเสธจากพื้นที่กระแสหลักอย่างเจ็บปวด โดยเฉพาะกลุ่มคนที่ถูกขับออกจากกลุ่มชนกระแสหลักก็จะมีความสามารถในการรับรู้ข้างต้นมากกว่ากลุ่มอื่น ได้แก่ กลุ่มผู้หญิง กลุ่มรักร่วมเพศ กลุ่มคนผิวสี กลุ่มคนนอกคอก กลุ่มคนชายขอบ และกลุ่มคนต่างถิ่น (Ibid, 38)

พื้นฐานสำคัญของความสามารถในการตระหนักรู้ของคนชายขอบและคนพลัดถิ่นมาจากประสบการณ์การใช้ชีวิตอยู่ตรงบริเวณพรมแดนทางชาติพันธุ์ ภาษา วัฒนธรรม และเพศสถานะของกลุ่มคนเหล่านี้ และถูกแสดงออกมาในรูปแบบของวิธีการเอาตัวรอดจากความสับสนวุ่นวายและความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่สังคมกระแสหลัก

ด้วยความสามารถในการตระหนักรู้แบบ *La facultad* ทำให้คนพลัดถิ่นกลายเป็นผู้มีสำนึกทางอัตลักษณ์แบบใหม่ หรือที่อันซาลดูอาเรียกว่า *new mestiza* โดยคนพลัดถิ่นที่มีสำนึกทางอัตลักษณ์ใหม่จะรับมือกับสภาวะคนพลัดถิ่นของเขาด้วยการสร้างความอดทนอดกลั้นต่อความขัดแย้งและความกำกวมที่เกิดขึ้นกับอัตลักษณ์ของตน เรียนรู้ที่จะสวมบทบาทและตำแหน่งทาง

วัฒนธรรมอย่างสลับซับซ้อนอยู่ตลอดเวลา มีบุคลิกภาพที่หลากหลายและรู้จักที่จะใช้มันเข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนความกำกวมให้กลายเป็นเครื่องมือในการแสดงออกถึงตัวตนของเขาเอง ความว่า

The new mestiza copes by developing a tolerance for contradictions, a tolerance for ambiguity. She learns to be an Indian in Mexican culture. She has a plural personality, she operates in a pluralistic mode – nothing is thrust out, the good the bad and the ugly, nothing rejected, nothing abandoned, Not only does she sustain contradictions, she turns the ambivalence into something else. (Anzaldua, 1987: 79)

คนพลัดถิ่นอาจเผชิญกับเหตุการณ์ที่เจ็บปวดรุนแรงที่ทำให้เขาปรับเปลี่ยนความกำกวมสับสนในอัตลักษณ์ของตนเองได้ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นในระดับจิตใต้สำนึก และกระบวนการที่เกิดขึ้นไม่ใช่การหาจุดสมดุลระหว่างวัฒนธรรมทั้งหลาย แต่เป็นการสร้างพื้นที่ใหม่ที่เปิดกว้างมากกว่ากรอบวัฒนธรรมกระแสหลักทั้งหลาย พื้นที่ที่สามที่ถูกสร้างขึ้นมานั้นคือ “ความตระหนักรู้ใหม่” (new consciousness) เป็นความตระหนักรู้ของคนพลัดถิ่น (a mestiza consciousness) และแม้ว่าการสร้างพื้นที่ที่สามจะป็นต้นตอของการรื้อฟื้นความเจ็บปวด แต่ในทางกลับกัน มันก็สามารถทำให้คนพลัดถิ่นหวนกลับไปวิพากษ์วาทกรรมกระแสหลักที่พยายามจะแบ่งเขตแดนเชิงเพศสถานะ วัฒนธรรม และชาติพันธุ์มาโดยตลอดได้ (Ibid, 79) โดยส่วนใหญ่คนชายขอบและคนพลัดถิ่นจะแสดงออกถึงสำนึกทางอัตลักษณ์ใหม่ในรูปแบบของเรื่องเล่าตัวตน ซึ่งเป็นเรื่องเล่าที่แตกต่างกันไปตามสถานการณ์ที่แต่ละคนเผชิญ เพื่อนำเสนอว่าพวกเขาเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ร่วมสมัยที่มีการผสมผสานทางวัฒนธรรมใหม่อยู่ตลอดเวลา

1.2.4 เรื่องเล่าเกี่ยวกับคนพลัดถิ่น

อันซาลดูอา กล่าวว่า เรื่องเล่าของกลุ่มคนพลัดถิ่นคือวิธีการหลุดพ้นจากความสับสนในอัตลักษณ์พลัดถิ่น มันเป็นการประดิษฐ์สร้างใหม่โดยการคัดเลือกและปรับเปลี่ยนความหมายของความทรงจำ ประสบการณ์ และสิ่งที่คนพลัดถิ่นได้เรียนรู้และประสบมาในชีวิต ไม่ว่าจะเป็นประสบการณ์ตรง การบอกเล่าของบรรพบุรุษหรือคนรอบข้าง รวมทั้งจินตนาการถึงสิ่งที่ไม่อาจเข้าถึงได้ (Ibid, 72) ซึ่งการคัดเลือกและปรับเปลี่ยนนี้คือการทลายลักษณะการครอบงำและ

การกดขี่ที่แฝงอยู่ในวัฒนธรรมและความเชื่อกระแสหลัก ทำให้เกิดเรื่องเล่าใหม่ซึ่งทำให้ได้รับมุมมองใหม่ต่อกลุ่มคนชายขอบไปด้วย

เรื่องเล่าตัวตนในแง่มุมมองของคนพลัดถิ่นทำให้เกิดการทำความเข้าใจเรื่องอัตลักษณ์ในรูปแบบใหม่ อัตลักษณ์ไม่ใช่สิ่งที่มีอยู่แล้วหรือมีโดยธรรมชาติ แต่เป็นสิ่งที่ต้องถูกเล่า ถูกนำเสนอ และถูกแสดงออก (Anzaldua, 1987: 73) การนำเสนอและการแสดงออกของอัตลักษณ์ (representation and performance) เป็นไปในรูปแบบของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวเรากับคนอื่นและสิ่งต่างๆที่เราได้เรียนรู้และประสบ โดยกระบวนการที่ใช้ในการนำเสนอและการแสดงออกคือการใช้เรื่องเล่า การอ่านทบทวนอดีตและความสัมพันธ์ และการใช้จินตนาการเพื่อให้ความหมายใหม่กับความทรงจำ เหตุผลที่มีการใช้จินตนาการมาเกี่ยวข้องก็เนื่องจากความทรงจำหรืออดีตบางเรื่องเป็นสิ่งที่คนไม่สามารถเข้าถึงได้ (Ibid, 73) เช่น ผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเดิร์กไม่อาจกลับไปหาบริบทความเป็นเดิร์กในสมัย มุสตาฟาเคมาลที่แท้จริงได้ เนื่องจากช่วงเวลาพลัดเปลี่ยนไปแล้ว เขาทำได้แค่เพียงเรียนรู้ผ่านกระบวนการนำเสนออื่นๆอีกทอด อาทิ รูปถ่าย ละคร ภาพยนตร์ บทความประวัติศาสตร์ คำบอกเล่า ฯลฯ แล้วใช้จินตนาการตีความถึงบริบทความเป็นเดิร์กในช่วงเวลาดังกล่าวเอง

ยิ่งไปกว่านั้น ในกรณีของคนพลัดถิ่น การตกอยู่ในภาวะพลัดถิ่นทำให้จิตใจของพวกเขาสับสนวุ่นวายทั้งทางกายและทางใจ การเขียนเรื่องราวหรือการเล่าเรื่องตัวตนของคนกลุ่มนี้เป็นเสมือนการเยียวยาและการสร้างสรรค์ตัวตนใหม่ไปพร้อมกันหลังต้องเผชิญกับความเจ็บปวด กระบวนการเล่าเรื่องตัวตนจะทำให้เกิดการเรียนรู้ในการใช้ชีวิตอยู่แบบคนชายขอบและเปลี่ยนแปลงประสบการณ์เลวร้ายให้กลายเป็นประสบการณ์ศักดิ์สิทธิ์แทน อันซาลดูอาเห็นว่า การเขียนคือเส้นทางหรือสถานะจากสิ่งหนึ่งไปเป็นอีกสิ่งหนึ่งเสมอ (Ibid, 73)

ภาษาช่วยให้กลุ่มคนชายขอบถ่ายทอดเรื่องเล่าตัวตนของพวกเขาที่ไม่เคยได้รับการพูดถึง การเล่าเรื่องตัวตนช่วยให้คนชายขอบสามารถแสดงออกถึงตัวตน และกลับไปทบทวนและทำความเข้าใจตัวตนของพวกเขาใหม่ซึ่งส่งผลต่ออัตลักษณ์ของพวกเขาในปัจจุบันและอนาคตอีกต่อหนึ่งด้วย สำหรับคนกลุ่มนี้ อัตลักษณ์ เรื่องเล่า และภาษาจึงสัมพันธ์กันและสำคัญต่อพวกเขาเป็นอย่างมาก ในระหว่างกระบวนการเขียนเรื่องตัวตน ผู้เขียนใช้จินตนาการอย่างการเลือกใช้คำ การบรรยายภาพลักษณ์และรูปรสสัมผัสเพื่อปรับเปลี่ยนจิตสำนึกและความเข้าใจตัวตนของตนเองใหม่ รวมถึงการสำรวจเข้าไปในระดับจิตใต้สำนึกของตัวเอง และคัดเลือกว่าจะเก็บอะไรไว้ในจิตของตน (Ibid, 71)

ภาษาของคนชายขอบ คือภาษาที่กลุ่มคนเหล่านี้ผลิตสร้างขึ้นมาจากการทำงานหลายภาษาและหลายสำนวน (และสำเนียง) มาผสมผสานกันใหม่ ตลอดจนมีการปรับใช้ระดับภาษาและวิธีการพูด/เขียนตามสถานการณ์และบุคคลที่พวกเขาสื่อสารอย่างหลากหลายและปรับเปลี่ยนตลอดเวลา เพื่อถ่ายทอดและสื่อความต้องการและเรื่องราวในแบบฉบับของพวกเขาที่สำนวนภาษากระแสหลักไม่เอื้อให้พวกเขาทำได้ (Anzaldua, 1987: 55-56) มันเป็น “ภาษาชายขอบ” ที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์การถูกปิดกั้นจากสังคมกระแสหลักและการก้าวข้ามพรมแดนที่ตายตัวทางเพศสถานะ ชาติพันธุ์ และวัฒนธรรม เป็นภาษาสำหรับกลุ่มคนที่ไม่อาจระบุอัตลักษณ์ของตนเองเข้ากับกรอบวาทกรรมกระแสหลักได้อย่างสมบูรณ์ โดยกลุ่มคนชายขอบสามารถเชื่อมโยงอัตลักษณ์ของพวกเขาเข้ากับภาษาดังกล่าว และสามารถสื่อสารและถ่ายทอดความเป็นจริงและระบบคุณค่าต่างๆ ในแง่มุมของพวกเขาเองได้อย่างตรงไปตรงมา ในทางหนึ่ง ภาษาชายขอบจึงกลายเป็นเหมือน “บ้าน” สำหรับคนกลุ่มนี้ เพราะมันทำให้พวกเขารู้สึกใกล้ชิดกับประสบการณ์และอัตลักษณ์ชายขอบของตนอย่างลึกซึ้ง

เช่นในกรณีของผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเดิร์กและชาวเยอรมันร่วมสมัย การใช้ภาษาในการถ่ายทอดลักษณะอัตลักษณ์พลัดถิ่นและวัฒนธรรมผสมผสานใหม่ของตัวละครพลัดถิ่นเชื้อสายเดิร์กทำให้มีพื้นที่ทางวาทกรรมใหม่ปรากฏขึ้นในสังคมเยอรมันร่วมสมัยซึ่งส่งผลให้เกิดการตั้งคำถามว่าวัฒนธรรมคืออะไร และความสัมพันธ์ระหว่างเยอรมันและเดิร์กแท้จริงเป็นอย่างไร เกิดการรื้อสร้างวาทกรรมเยอรมันกระแสหลักและเกิดการสำรวจประสบการณ์เชิงพหุวัฒนธรรมของทั้งชาวพลัดถิ่นเชื้อสายเดิร์กและชาวเยอรมันร่วมสมัยที่มีความหลากหลายและซับซ้อนซึ่งส่งผลต่ออัตลักษณ์ของพวกเขาทั้งหมด โดยสถานที่และพื้นที่ “บ้าน” เป็นปัจจัยสำคัญในการเล่าเรื่องตัวตนในงานเขียนที่คัดสรร

สำหรับผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเดิร์ก เรื่องเล่าตัวตนของพวกเขาอาจมุ่งไปที่การรื้อสร้างและประกอบสร้าง “บ้าน” ใหม่ให้สอดคล้องกับบริบทการพลัดถิ่นของเขา ในขณะที่เรื่องเล่าตัวตนของชาวเยอรมันร่วมสมัยอาจมุ่งไปที่การทำความเข้าใจตัวตนและความวิตกกังวลของพวกเขาผ่านการทำความเข้าใจ “บ้าน” ใหม่อีกต่อหนึ่ง แต่ไม่ว่าอย่างไร งานเขียนที่คัดสรรมาทั้ง 5 เรื่องต่างมุ่งเน้นไปที่การวิพากษ์แนวคิดรัฐชาติและอุดมการณ์ชาติที่แฝงมากับวาทกรรมเยอรมันกระแสหลักที่มักควบคุมและกำหนดกรอบแดนของ “บ้าน” ต่อกลุ่มคนที่อาศัยในสังคม และทำให้พวกเขาประสบกับวิกฤตอัตลักษณ์เมื่อต้องเผชิญหน้ากับบริบทความขัดแย้งระหว่างวาทกรรมเยอรมันกระแสหลักกับลักษณะสังคมเชิงพหุวัฒนธรรมที่ไปไกลและเลื่อนไหลกว่าความเป็นรัฐชาติเยอรมันี่ในความเป็นจริง งานเขียนที่คัดสรรถือเป็นเรื่องเล่าตัวตนที่มีนัยยะทางการเมืองแฝงอยู่ และ

มุ่งหวังที่จะถ่ายทอดให้ผู้อ่านเข้าใจและตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมเยอรมันร่วมสมัยในมุมมองของชาวเยอรมันร่วมสมัยและชาวเยอรมันเชื้อสายเดิร์กในฐานะ “บ้าน” ที่หลีกเลี่ยงการยึดมั่นกับชาติพันธุ์และวัฒนธรรมใดวัฒนธรรมหนึ่ง โดยเฉพาะ

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อเปรียบเทียบงานเขียนที่มีแก่นเรื่องพลัดถิ่นซึ่งสะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครกับ “บ้าน” โดยนักเขียนเยอรมันและนักเขียนเยอรมันเชื้อสายเดิร์ก
2. เพื่อเข้าใจบทบาทเรื่องเล่าในการประกอบสร้างอัตลักษณ์ของตัวละครชาวเดิร์กพลัดถิ่นและชาวเยอรมันเชื้อสายเดิร์กในงานเขียนที่คัดสรร

สมมติฐาน

งานเขียนภาษาเยอรมันที่มีแก่นเรื่องชาวเดิร์กพลัดถิ่นเหล่านี้นำเสนอ “บ้าน” ว่ามีความสำคัญต่อการสร้างอัตลักษณ์ของตัวละครพลัดถิ่น อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครกับ “บ้าน” ที่ปรากฏในงานของนักเขียนเยอรมันสื่อให้เห็นความวิตกกังวลของชาวเยอรมันร่วมสมัยที่มีต่อกลุ่มชาวเดิร์กพลัดถิ่น ในขณะที่การนำเสนอความสัมพันธ์ดังกล่าวในงานของนักเขียนเยอรมันเชื้อสายเดิร์กสื่อให้เห็นว่าชาวเดิร์กพลัดถิ่นเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเยอรมันปัจจุบัน

ขอบเขตของการศึกษา

1. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวละคร (ทั้งตัวละครชาวเยอรมันและตัวละครพลัดถิ่น) กับ “บ้าน” และความสำคัญของ “บ้าน” ที่มีผลต่อการสร้างอัตลักษณ์ของตัวละครพลัดถิ่นที่ปรากฏในงานเขียนของนักเขียนทั้งสองกลุ่มชาติพันธุ์
2. ศึกษาและเปรียบเทียบบทบาทเรื่องเล่าในฐานะพื้นที่ของการรื้อสร้างและการประกอบสร้าง “บ้าน” ระหว่างเรื่องเล่าของนักเขียนชาวเยอรมันกับเรื่องเล่าของนักเขียนชาวเยอรมันเชื้อสายเดิร์ก

วิธีการวิจัย

1. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังทางสังคมเยอรมัน ทั้งวาทกรรมและอัตลักษณ์ชาวเยอรมันและชาติเยอรมนี รวมถึงลักษณะสังคมเยอรมันหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ตลอดจนประวัติความเป็นมาของชาวเดิร์กพลัดถิ่นและชาวเยอรมันเชื้อสายเดิร์กในเยอรมนี ตั้งแต่แรกเริ่มจนถึงช่วงร่วมสมัย

2. ศึกษาทฤษฎีที่มีแนวคิดเกี่ยวกับบ้าน การพลัดถิ่น การประกอบสร้างอัตลักษณ์ และกลวิธีการใช้เรื่องเล่าตลอดจนแนวทางการวิเคราะห์งานเขียนเตร์ก-เยอรมันที่สัมพันธ์กับบริบทวัฒนธรรมเตร์ก-เยอรมันร่วมสมัยที่ปรากฏในงานเขียนที่คัดสรร

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เข้าใจบทบาทเรื่อง “บ้าน” และการเล่าเรื่อง “บ้าน” ในการประกอบสร้างอัตลักษณ์ของชาวเตร์กพลัดถิ่นและชาวเยอรมันเชื้อสายเตร์ก
2. สามารถใช้เป็นแนวทางในการเปรียบเทียบกลวิธีการเล่าเรื่องและการทำความเข้าใจเรื่อง “บ้าน” ของชาวเยอรมันผิวขาวกับของชาวเยอรมันเชื้อสายอื่นที่เป็นคนพลัดถิ่นในงานเขียนภาษาเยอรมัน

บทที่ 2

ภูมิหลังทางสังคมเยอรมันและงานเขียนเดิร์ก-เยอรมัน

การจะทำความเข้าใจการวิเคราะห์เรื่อง “บ้าน” จากมุมมองของตัวละคร และ มุมมองของนักเขียนชาวเยอรมันและนักเขียนชาวเยอรมันเชื้อสายเดิร์กให้ชัดเจนขึ้น จำเป็นที่จะต้อง มีความรู้ความเข้าใจบริบทสังคมเยอรมันร่วมสมัยและบริบทการพลัดถิ่นของชาวเดิร์กในช่วงเวลา เดียวกัน เนื่องจากงานเขียนที่คัดสรรจะมีประเด็นทางด้านสังคม ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมของ ทั้งสองกลุ่มเป็นหนึ่งในประเด็นหลัก ตลอดจนข้อมูลภูมิหลังต่อไปนี้จะช่วยอธิบายทิศทางของ สังคมเยอรมันและสังคมยุโรปตั้งแต่ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สองจนถึงการสิ้นสุดของสงคราม เย็น ลักษณะเฉพาะของชาวเยอรมันในแง่การเผชิญหน้ากับชาวต่างชาติ และลักษณะการพลัดถิ่น ของชาวเดิร์กในเยอรมนี ที่ล้วนส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างคนสองกลุ่มนี้แตกต่างและน่าสนใจ ไม่น้อยไปกว่าการพลัดถิ่นของกลุ่มชนอื่น ตลอดจนนำเสนอพัฒนาการของงานเขียนและงาน วรรณกรรมเดิร์ก-เยอรมันตั้งแต่ยุคแรงงานเดิร์กพลัดถิ่นจนถึงช่วงหลังการรวมชาติเยอรมนีเป็นต้น มาเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจทิศทางของงานเขียนที่มีแก่นเรื่องเกี่ยวกับชาวเดิร์กพลัดถิ่น โดยรวม

2.1 ภูมิหลังทางสังคม และประวัติศาสตร์ประเทศเยอรมนี

2.1.1 สังคมเยอรมันหลังสงครามโลกครั้งที่สอง: สาเหตุของการจ้างแรงงานพลัดถิ่น

หลังกองทัพเยอรมันยอมจำนนต่อกลุ่มสัมพันธมิตรอย่างไม่มีเงื่อนไขในเดือน พฤษภาคม ปีค.ศ. 1945 เยอรมนีก็ถูกปกครองโดยฝ่ายสัมพันธมิตรทั้ง 4 ได้แก่ สหภาพโซเวียต สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร และฝรั่งเศส ก่อนจะถูกแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 4 เขตและ ต่อมาได้รวมกันเป็น 2 รัฐซึ่งคือ รัฐเยอรมนีตะวันตกที่ใช้ระบอบประชาธิปไตยแบบทุนนิยมเสรี และรัฐเยอรมนีตะวันออกที่ใช้ระบอบสังคมนิยมในเวลาต่อมา

ในช่วงแรก รัฐเยอรมนีตะวันตกพยายามที่จะสร้างสังคมแบบใหม่ที่เปิดกว้างและ ลดช่องว่างระหว่างชนชั้นในสังคมให้น้อยลง โดยเน้นไปที่การลงมือบริหารจัดการด้านต่างๆอย่าง เป็นขั้นตอนและเป็นเชิงปฏิบัติจริงมากกว่าจะยึดถือตามอุดมคติแบบสมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่ สอง (Ardagh, 1987: 6) เช่นการกำหนดบทกฎหมายต่างๆและส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย เพื่อควบคุมและชี้นำพฤติกรรมการใช้ชีวิตของชาวเยอรมันตะวันตกใหม่ ตลอดจนเร่งพัฒนา

เศรษฐกิจตามแบบทุนนิยมอเมริกัน มีการประกาศใช้สกุลเงิน Deutsch Mark ในปีค.ศ. 1948 และมุ่งผลิตสินค้าและอุตสาหกรรมต่างๆมากมาย ส่งผลให้ต่อมาช่วงเวลาระหว่างค.ศ. 1950-1959 เป็นช่วงที่เกิดการทำสัญญาทางการค้าระหว่างรัฐเยอรมนีตะวันตกกับประเทศอื่นๆอย่างต่อเนื่อง หลายประเทศจำเป็นต้องซื้อสินค้าจากรัฐเยอรมนีตะวันตก และยังถือเป็นช่วงที่รัฐเยอรมนีตะวันตกริเริ่มจ้างแรงงานอพยพจากประเทศคู่ค้าเพื่อตอบรับการเติบโตอย่างรวดเร็วของเศรษฐกิจในขณะนั้น (Fulbrook, 1996: 92)

อย่างไรก็ตาม ในขณะที่แรงงานทั้งจากเยอรมนีตะวันออกและแรงงานพลัดถิ่นจากประเทศต่างๆทั้งยุโรปตอนใต้ ยุโรปตะวันออก และเอเชียต่างพากันหลั่งไหลเข้ามาทำงานในรัฐเยอรมนีตะวันตกอย่างต่อเนื่อง การว่าจ้างแรงงานอพยพจากบางประเทศของรัฐเยอรมนีตะวันตกได้ถูกแทรกแซงทางการเมืองจากประเทศมหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกา โดยเป็นที่รู้กันดีว่า แม้รัฐเยอรมนีตะวันตกจะมีศรัทธาบุคลากรบริหารการปกครองของตัวเองอย่างเป็นระบบ แต่ในทางหลักปฏิบัติ รัฐเยอรมนีตะวันตกและรัฐเยอรมนีตะวันออกยังคงเป็นเสมือนหุ่นเชิดให้กับสหรัฐอเมริกาและสหภาพโซเวียตสองขั้วอำนาจของสงครามเย็นในขณะนั้นอยู่ ในกรณีของรัฐเยอรมนีตะวันตก การทำสัญญาจ้างแรงงานอพยพระหว่างรัฐเยอรมนีตะวันตกกับประเทศคู่ค้าเกิดขึ้นเพื่อปรับดุลการค้าระหว่างรัฐเยอรมนีตะวันตกกับประเทศที่ประสบปัญหาเศรษฐกิจในยุโรปและเอเชีย โดยเฉพาะประเทศอิตาลีและประเทศตุรกีที่ต้องการปรับดุลการค้าและหวังให้แรงงานของตนเข้ามาเรียนรู้ทักษะการทำงานจากอุตสาหกรรมเยอรมันและนำกลับมาพัฒนาประเทศของตนต่อไปจึงยื่นข้อเสนอให้รัฐเยอรมนีตะวันตกรับจ้างแรงงานของตน รัฐเยอรมนีตะวันตกถูกกดดันให้รับข้อเสนอดังกล่าว เพราะสหรัฐอเมริกาต้องการให้ประเทศเหล่านี้ห่างไกลจากระบอบสังคมนิยมและมาเป็นประเทศกั้นชนกับสหภาพโซเวียตในขณะนั้น ทั้งที่รัฐบาลเยอรมนีตะวันตกตระหนักถึงอัตราการว่างงานของชาวเยอรมันตะวันตกที่สูงในขณะนั้นเป็นอย่างดี ตลอดจนรับรู้ดีว่าความแตกต่างทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตระหว่างชาวเยอรมันและแรงงานอพยพอย่างชาวเติร์กจะส่งผลกระทบต่อปัญหาสังคมและความขัดแย้งทางด้านอัตลักษณ์ตามมา แต่รัฐเยอรมนีตะวันตกพยายามมองข้อดีของการว่าจ้างแรงงานพลัดถิ่นว่า สามารถให้ค่าแรงที่ต่ำกว่าค่าจ้างแรงงานชาวเยอรมันได้ ซึ่งเป็นการลดต้นทุนในการผลิตสินค้าและช่วยให้บริษัทสัญชาติเยอรมันตะวันตกมีกำไรเพิ่มขึ้น

การเข้ามาของกลุ่มแรงงานพลัดถิ่นในช่วงแรก ชาวเยอรมันตะวันตกส่วนใหญ่ยอมรับได้และมองปรากฏการณ์ดังกล่าวว่าเป็นผลมาจากการขยายตัวของเศรษฐกิจ อีกทั้งเป็นการสนองตอบอุดมคติประชาธิปไตยที่ให้ภาพลักษณ์ที่ดีในสายตานานาชาติมากกว่าระบบคอมมิวนิสต์หรือสังคมนิยมของฝั่งเยอรมนีตะวันออก (Ibid, 92-93) แต่เมื่อเวลาผ่านไป ช่องว่างความแตกต่าง

ระหว่างคนรุ่นใหม่กับคนรุ่นเก่าในเยอรมนีตะวันตกก็เพิ่มมากขึ้น ช่วงระหว่างปีค.ศ. 1960-1969 ชาวเยอรมันตะวันตกรุ่นใหม่ปฏิเสธเรื่องอดีตนาซีและหันมาใส่ใจชีวิตส่วนตัวมากกว่าที่จะทำตามคำสั่งรัฐ หันมาสนใจวัฒนธรรมย่อยๆ ที่หลากหลายและทันสมัย ในขณะที่คนรุ่นเก่ายังคงใช้ชีวิตตามวิถีดั้งเดิมและยึดถือในชาตินิยมเยอรมนี นอกจากนี้ เยอรมนีตะวันตกก็ยังเติบโตและก้าวหน้ากว่าฝั่งเยอรมนีตะวันออกอย่างเห็นได้ชัด รัฐเยอรมนีตะวันออกในขณะนั้นใช้ระบบสังคมนิยมและยังอยู่ภายใต้การควบคุมโดยสหภาพโซเวียต ซึ่งสถานะดังกล่าวของรัฐเยอรมนีตะวันออกทำให้ระบบการจัดการด้านการปกครองและเศรษฐกิจพัฒนาได้น้อย และทำให้ชาวเยอรมันตะวันออกต้องเดินทางมาทำงานในฝั่งเยอรมนีตะวันตกเพื่อหารายได้เพิ่มเติม (Parkes, 1997: 3) ในปีค.ศ. 1961 จึงเกิดการสร้างกำแพงเบอร์ลินขึ้นเพื่อควบคุมและจำกัดจำนวนคนอพยพจากฝั่งเยอรมนีตะวันออก และทำให้แรงงานพลัดถิ่นจากชาติอื่นๆ เข้ามาในเยอรมนีตะวันตกมากขึ้นเพื่อทดแทนแรงงานชาวเยอรมันตะวันออกที่ไม่สามารถข้ามฝั่งมาทำงานได้อีก (Fulbrook, 1996: 90)

จำนวนแรงงานพลัดถิ่นที่เพิ่มมากขึ้นทุกปีทำให้เกิดชุมชนผู้พลัดถิ่นขึ้นในพื้นที่ต่างๆ ของเยอรมนีตะวันตก โดยเฉพาะในย่านเสื่อมโทรมและถูกทำลายด้วยระเบิดในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง รวมไปถึงพื้นที่ชายขอบที่อยู่ติดกำแพงเบอร์ลิน ซึ่งต่างเป็นพื้นที่ที่ชาวเยอรมันตะวันตกส่วนใหญ่ไม่ยอมอาศัยอยู่ การเข้ามาอยู่อาศัยของกลุ่มผู้พลัดถิ่นในพื้นที่ดังกล่าวอาจมีข้อขัดแย้งกับชาวเยอรมันตะวันตกอยู่บ้าง เช่น เรื่องที่อยู่อาศัย อาหาร หรือการเจ็บป่วย แต่กลุ่มคนพลัดถิ่นก็ปรับตัวได้ดี อย่างไรก็ตาม ในช่วงระหว่างปีค.ศ. 1960-1965 ก็เริ่มมีปัญหาสังคมเกิดขึ้นอันเป็นผลมาจากระบบทุนนิยม เช่น เกิดตลาดมืด แอบกักตุนสินค้า ประกอบอาชีพผิดกฎหมาย และอาชญากรรมเล็กๆ น้อยๆ (Ibid, 90) ซึ่งสะท้อนให้เห็นผลร้ายของเศรษฐกิจที่เติบโตรวดเร็วเกินไป

2.1.2 สังคมเยอรมันตะวันตกปีค.ศ. 1967 - 1989: วิกฤตเศรษฐกิจและปัญหาแรงงานพลัดถิ่น

เศรษฐกิจของเยอรมนีตะวันตกที่เติบโตอย่างมากในช่วงระหว่างปีค.ศ. 1950-1966 ต้องพบวิกฤตเป็นครั้งแรกในปี 1967 โดยที่ชาวเยอรมันตะวันตกส่วนใหญ่อ้างว่าสาเหตุของวิกฤตเป็นเพราะการเข้ามาของแรงงานพลัดถิ่นที่มากเกินไป ตลอดจนในช่วงระหว่างปีค.ศ. 1970-1979 เศรษฐกิจของเยอรมนีตะวันตกก็ยังไม่ฟื้นตัวและต้องพบกับวิกฤตน้ำมันโลกในปีค.ศ. 1979 ซ้ำอีกแรงงานพลัดถิ่นจึงกลายเป็นประเด็นโต้เถียงในฐานะที่เป็น “ภาระ” ของเยอรมนีตะวันตก รัฐพยายามเข้ามาดูแลจัดการกลุ่มผู้พลัดถิ่น ทั้งการจัดการที่พักอาศัยและโรงเรียน รวมทั้งเริ่มมีการกำหนดจำนวนแรงงานพลัดถิ่นที่จะเข้ามาในประเทศเพิ่ม ต่อมาในปีค.ศ. 1973 ก็มีการรณรงค์ให้

แรงงานพลัดถิ่นกลับประเทศบ้านเกิดพร้อมๆกันกับใช้กลยุทธ์ “การผสมผสานทางวัฒนธรรม” กับแรงงานเหล่านี้เพื่อกระตุ้นให้พวกเขาปรับตัวเข้ากับบริบทสังคมเยอรมันให้ได้ โดยอ้างว่าแรงงานพลัดถิ่นเป็น “ปัญหาสังคมอันดับหนึ่ง” ไม่ใช่เหยื่อของการถูกเหยียดผิวดังเช่นสมัยนาซีแต่อย่างใด (Schönwälder, 1996: 164)

อย่างไรก็ตาม ทศนคติของชาวเยอรมันต่อแรงงานพลัดถิ่นเป็นไปในทางไม่ดีนัก เกณฑ์การจำกัดจำนวนแรงงานพลัดถิ่นในเยอรมนีตะวันตกกลายเป็นประเด็นด้านชาติพันธุ์เป็นหลัก พรรคการเมืองสายอนุรักษนิยมของเยอรมนีตะวันตกจัดให้มีการรณรงค์ให้ระงับการอพยพเข้ามาของแรงงานพลัดถิ่นในที่สาธารณะอย่างเปิดเผย โดยในปีค.ศ. 1981 ได้มีการตั้งกฎ “Heidelberger Manifest” ขึ้นเพื่อแสดงข้อสนับสนุนทางวิชาการในเชิงเหยียดเชื้อชาติ และมีการนำเรื่อง “ความแปลกถิ่นที่มากเกินไป” หรือ Überfremdung (Super-alienation) ซึ่งเป็นข้ออ้างของกลุ่มนาซีที่ใช้ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวยิวมาพูดถึงอีกครั้งในช่วงนี้ (Ibid, 166) ส่งผลให้เกิดเหตุรุนแรงกับแรงงานพลัดถิ่นและชาวต่างชาติในหลายพื้นที่ของเยอรมนีตะวันตก โดยชาวเยอรมันส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่าไม่ใช่แต่เพียงแรงงานพลัดถิ่นเข้ามาแย่งงานเท่านั้น แต่แรงงานพลัดถิ่นยังมีวิถีชีวิตที่แตกต่างจากพวกเขาและไม่อาจปรับตัวเข้ากับสังคมและวัฒนธรรมเยอรมันได้ โดยเฉพาะชาวเติร์ก ชาวแอฟริกัน และชาวเอเชีย (Ibid, 167)

ต่อมาในปีค.ศ. 1986 หลังจากนายเฮลมุท โคห์ล (Helmut Kohl) ได้ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรีเยอรมนีตะวันตกไม่กี่ปี ประเด็นเรื่องแรงงานพลัดถิ่นก็ลดความสำคัญและลดความรุนแรงลงไป สหพันธ์หอการค้าเยอรมนีตะวันตกและสถาบันส่งเสริมศาสนาคริสต์ต่างๆเริ่มมองอนาคตของรัฐเยอรมนีตะวันตกเป็น “สังคมพหุวัฒนธรรม” (Multicultural Society) มากขึ้นตามกระแสโลกาภิวัตน์ที่กำลังเป็นที่นิยม และมุ่งเน้นไปที่การส่งเสริมให้ชาวเยอรมันตะวันตกอยู่ร่วมกับชาวพลัดถิ่นอย่างอดทนอดกลั้นแทน และให้ความสนับสนุนความหลากหลายทางเชื้อชาติและวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ร่วมสมัยซึ่งจะทำให้รัฐเยอรมนีตะวันตกเป็นที่ยอมรับในสายตานานาชาติมากขึ้นด้วย (Ibid, 169) ชาวเยอรมันตะวันตกบางส่วนก็เริ่มสนับสนุนนักการเมืองที่ไม่ใช้สำนวนภาษาที่รุนแรงกับชาวต่างชาติและชาวพลัดถิ่นว่าจะช่วยนำรัฐเยอรมนีตะวันตกไปสู่การเป็นรัฐชั้นนำของยุโรปและอุดมคติแบบวัตถุนิยมที่มีแต่ความเติบโตก้าวหน้า มากกว่าต้องการให้รัฐกลายเป็นชุมชนเชิงรัฐชาติเพียงอย่างเดียว (Ibid, 169)

2.1.3 สังคมเยอรมันตั้งแต่ปีค.ศ. 1989: การรวมชาติเยอรมนีและความรุนแรงต่อผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์ก

แนวทางโลกาภิวัตน์ของรัฐเยอรมนีตะวันตกต้องชะงักไปเล็กน้อย เนื่องจากมีแนวโน้มของการรวมชาติเยอรมนีในช่วงระหว่างปีค.ศ. 1985-1989 เกิดขึ้น รัฐเยอรมนีตะวันออกที่ยึดหลักการปกครองแบบสังคมนิยมตามสหภาพโซเวียตไม่อาจทำให้ชาวเยอรมันตะวันออกมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นได้ ประกอบกับลัทธิคอมมิวนิสต์ในสหภาพโซเวียตเริ่มสลายตัวลงไปหลังจากการขึ้นดำรงตำแหน่งของนายมีคาเอล กอร์บาชอฟทำให้การรวมชาติเยอรมนีอย่างเป็นทางการเกิดขึ้นในวันที่ 3 ตุลาคม ปีค.ศ. 1990 และผลจากการรวมชาติครั้งนี้ทำให้เกิดกระแสชาตินิยมเยอรมนีขึ้นมาใหม่ แต่แม้จะรวมชาติแล้ว ความคิดความเชื่อของชาวเยอรมันก็ยังคงแบ่งออกเป็น 2 ขั้วระหว่างชาวเยอรมันตะวันตกและชาวเยอรมันตะวันออกเดิมอยู่ โดยชาวเยอรมันตะวันตกมองว่าชาวเยอรมันตะวันออกมาอาศัยความกินคือผู้ดีของพวกเขาโดยที่ไม่ต้องดิ้นรนเหนื่อยยาก และทำให้พวกเขามีมาตรฐานในการใช้ชีวิตที่ตกต่ำลง ชาวเยอรมันตะวันออกเองก็ยังมีรู้สึกอึดอัดและแปลกแยกกับวัฒนธรรมและวิถีการใช้ชีวิตแบบตะวันตกที่ไม่คุ้นเคย ตลอดจนรู้สึกว่าเป็นเหยื่อจากมาตรการแบบตะวันตกที่กำลังจะถูกบีบคั้นทางอ้อมให้ล้างความเชื่อแบบสังคมนิยมทิ้งไป (Parkes, 1997: 98) ซึ่งเมื่อเทียบเรื่องการปรับตัวเข้ากับสังคมนิยมและวัฒนธรรมตะวันตก ชาวเยอรมันตะวันตกบางคนถึงกับกล่าวเชิงหยอกล้อว่า แรงงานชาวเติร์กพลัดถิ่นที่ถือเป็นกลุ่มคนที่ด้อยโอกาสที่สุดในเยอรมนีขณะนั้นยังมีความเข้าใจภาษาเยอรมันมากกว่าชาวเยอรมันตะวันออกส่วนใหญ่เสียอีก (Ibid, 94)

ภาพรวมของสังคมเยอรมันหลังการรวมชาติในปี 1990 ถือว่ามีการเปลี่ยนแปลงที่ดีและมีความขัดแย้งเกิดขึ้นสลับกันไป ในแง่ของการเปลี่ยนแปลงที่ดีก็คือรัฐบาลเยอรมนีหลังการรวมชาติพยายามที่จะไม่ยึดติดกับอุดมการณ์เยอรมันสมัยก่อนที่ผูกติดอยู่กับชนชั้นและเน้นความเป็นชาติพันธุ์เดียวกันอย่างเคร่งครัดอีกต่อไป ชาวเยอรมันรุ่นใหม่เองก็มีความสนใจในวัฒนธรรมและค่านิยมต่างถิ่นมากขึ้น ความหลากหลายด้านวัฒนธรรมเริ่มได้รับการยอมรับอย่างต่อเนื่อง วิถีชีวิตแบบปัจเจกชนซึ่งเป็นผลมาจากระบบประชาธิปไตยแบบทุนนิยมช่วยผ่อนคลายความเป็นกลุ่มเหนียวแน่นของสังคมเยอรมันให้ลดน้อยลงกว่าสมัยก่อน การใช้ชีวิตแบบชนชั้นกลางจึงเริ่มเข้ามามีบทบาทในสังคมเยอรมันอย่างจริงจังมากขึ้น (Ibid, 114) แต่ในขณะเดียวกัน ช่วงปีค.ศ. 1991-1999 กระแสต่อต้านชาวพลัดถิ่นและทัศนคติเชิงเหยียดเชื้อชาติของชาวเยอรมันก็เริ่มกลับมา โดยคราวนี้มาจากทางฝั่งชาวเยอรมันตะวันออกเดิมซึ่งถือเป็นกลุ่มชาตินิยมหัวรุนแรง พวกเขามองว่าการเข้ามา

ของชาวต่างชาติและชาวพลัดถิ่นเป็นการคุกคามอัตลักษณ์ชาติเยอรมนีที่ยังเปราะบางหลังการรวมชาติครั้งใหม่ ส่งผลให้เกิดการทำร้ายและมีเหตุรุนแรงเกิดขึ้นกับชาวพลัดถิ่น โดยเฉพาะชาวเติร์กพลัดถิ่นอย่างต่อเนื่องในช่วงระยะเวลาดังกล่าว (Schönwälder, 1996: 170) ประกอบกับปัญหาเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นผลมาจากการรวมชาติ ทำให้นักวิชาการเยอรมันบางส่วนมองว่าเป็นเพราะชาวต่างถิ่นเข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่มากเกินไป อันนำไปสู่มาตรการเข้มงวดเรื่องการอพยพเข้าประเทศเยอรมนี และการยึดนโยบายที่ว่าเยอรมนีไม่ใช่ประเทศของการอพยพย้ายเข้ามาตั้งถิ่นฐานถาวร

อย่างไรก็ดี การปล่อยให้อุดมการณ์เชิงชาตินิยมรุนแรงเกิดขึ้นไม่ถือเป็นผลดีต่อภาพลักษณ์ของรัฐชาติเยอรมนีหลังการรวมชาติใหม่ เนื่องจากเศรษฐกิจของเยอรมนียังคงต้องพึ่งพิงสหภาพยุโรปและมหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกาอยู่ รัฐบาลเยอรมนีจึงพยายามเน้นไปที่มาตรการสนับสนุนให้ชาวต่างชาติและแรงงานพลัดถิ่นได้รับการอบรมสั่งสอนที่จะปรับตัวเข้ากับสังคมเยอรมันให้ได้มากที่สุดแทน เช่น การรับลูกหลานแรงงานพลัดถิ่นเข้าศึกษาในโรงเรียนเยอรมันตั้งแต่ชั้นอนุบาล ความพยายามที่จะผ่อนปรนเกณฑ์การได้สิทธิพลเมืองเยอรมันแก่กลุ่มผู้พลัดถิ่นเป็นต้น (Parkes: 1997, 114.) เพื่อหลีกเลี่ยงการจับตามองจากนานาชาติ และสร้างภาพลักษณ์ให้สังคมเยอรมันปัจจุบันเป็นสังคมที่ไม่เหยียดเชื้อชาติและไม่ควบคุมพื้นที่มากจนเกินไป

2.1.4 เยอรมนีในฐานะพื้นที่พหุวัฒนธรรมและประสบการณ์การรับมือกับชาวต่างชาติ

ประเทศเยอรมนีถือเป็นหนึ่งในชาติยุโรปที่มีประวัติศาสตร์ที่แตกต่างจากชาติอื่นๆ ในบริเวณเดียวกันมาตลอด ชาวยุโรปจดจำเยอรมันโบราณในแง่ของกลุ่มคนหรือชนเผ่ามากกว่าพื้นที่ และแม้ว่าชาวยุโรปจะคุ้นเคยกับชนเผ่าแกร์มานิก (Germanic) ซึ่งได้มาตั้งถิ่นฐานแถบพื้นที่เยอรมนีและยังเป็นบรรพบุรุษดั้งเดิมของชาวเยอรมันปัจจุบันเป็นอย่างดี แต่ช่วงก่อนการสร้างรัฐชาติเยอรมนีอย่างเป็นทางการในปีค.ศ. 1871 ก็ไม่มีใครบอกได้แน่ชัดว่าพื้นที่ใดเป็นอาณาเขตของเยอรมนีแต่เดิม โดยเฉพาะพื้นที่ทางฝั่งตะวันออกของเยอรมนีปัจจุบัน (Parkes, 1997: xxi.) นอกจากนี้ ในพื้นที่เยอรมนีเดิมก็มีความขัดแย้งทางศาสนา วัฒนธรรม สังคม และภาษาระหว่างเผ่าต่างๆ ที่อาศัยในบริเวณนั้นมาช้านาน กล่าวคือ เยอรมนีเดิมเป็นพื้นที่ที่เต็มไปด้วยอาณาจักรน้อยใหญ่ที่มีขนบธรรมเนียมและความเชื่อที่ต่างกันที่ถูกปกครองโดยจักรวรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์แห่งชาติเยอรมนี (The Holy Roman Empire of the German Nation) และเกิดเหตุขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนใน

พื้นที่เรื้อยมา อย่างเช่นการปฏิรูปศาสนาของมาร์ติน ลูเธอร์ (Martin Luther) และสงคราม 30 ปี (1618-1648) เป็นต้น (Fullbrook, 1996: 91)

การไม่มีพื้นที่แน่นอนและความแตกต่างทางวัฒนธรรมที่มีมาแต่เดิมทำให้สังคมเยอรมันเปราะบางและไม่มั่นคง ยิ่งไปกว่านั้น ชาวเยอรมันยังมีนิสัยที่ปรับตัวกับสิ่งแปลกถิ่นได้ยาก พวกเขามักรับรู้กลุ่มชนของตนเองในแง่ของชนชาติที่มีชาติพันธุ์เดียวกันมากกว่าจะเป็นสังคมเชิงรัฐชาติ (Parkes, 1997: 161) เห็นได้ชัดจากคำกล่าวอ้างของริชาร์ด วากเนอร์คีตกวีคนสำคัญที่พูดถึง “ความเป็นเยอรมัน” (Germanness) ไว้ในบทความชื่อ *Was ist Deutsch?* (อะไรที่เรียกว่าเยอรมัน) ตีพิมพ์ในวารสารชื่อ *Bayreuther Blätter* ฉบับเดือนกุมภาพันธ์ ปี ค.ศ. 1878 ว่า

“...the familiar, the habitual, that which has been passed on from our fathers, or one which has sprung from our soil.” (Wagner 40) (Mandel, 2008: 11)

“สิ่งที่ระบุความเป็นเยอรมันคือ ความคุ้นเคย ความเคยชิน ที่ถูกส่งผ่านมาจากพวกบิดาของพวกเราหรือที่กำเนิดขึ้นมาจากผืนดินของเราเอง ...” (ชุตติมา เกตุพงษ์ชัย, แปล.)

แม้ว่าพื้นที่แถบเยอรมนีโบราณและอาณาบริเวณโดยรอบจะประกอบไปด้วยชนชาติอื่นนอกจากชาวเยอรมัน ทั้งชาวโปแลนด์ ชาวออสเตรียน และชาวสแกนดิเนเวีย และยังเต็มไปด้วยความแตกต่างทางศาสนาคริสต์นิกายคาทอลิกกับนิกายโปรเตสแตนต์ รวมถึงมีแต่สงคราม การแบ่งแยกอาณาเขต และความทุกข์ยากเกิดขึ้นในพื้นที่ดังกล่าวอยู่เนืองๆ แต่การยึดติดกับสิ่งคุ้นเคยและอุดมคติของชาวเยอรมันทำให้พวกเขามักอ้างอิงถึงแต่ลักษณะเฉพาะกลุ่มของตนที่ไม่ควรมีสิ่งแปลกถิ่นเข้ามาแทรกแซงเป็นหลัก (Parkes, 1997: 163) ทำให้ประสบการณ์ในการรับมือกับชาวต่างชาติของชาวเยอรมันค่อนข้างน้อย ยกตัวอย่างเช่นการล่าอาณานิคมของประเทศเยอรมนี ประเทศเยอรมนีไม่มีประสบการณ์ในการเป็นเจ้าอาณานิคมและในการดูดซึมวัฒนธรรมแปลกถิ่น เช่นเดียวกับชาติมหาอำนาจยุโรปชาติอื่น กล่าวคือ ตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 17-19 เป็นต้นมา โดยเฉพาะในสมัยรัฐบาลจักรวรรดิเยอรมนี* เยอรมนีเริ่มเข้าสู่การเป็นเจ้าอาณานิคมล่าช้ากว่าชาติอื่นเนื่องด้วยนโยบายทางการเมืองและความล่าช้าในด้านวิทยาการการเดินทาง ตลอดจนการครอบครองอาณานิคมของเยอรมนีนั้นเป็นไปในลักษณะของการแอบแฝง คือผ่านบริษัทการค้าที่

* สมัยที่ออทโท ฟอน บิสมาร์ค (Otto von Bismarck) ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและเสนาบดีผู้นำรัฐปรัสเซีย-เยอรมนีคนแรก ตั้งแต่ 1 เมษายน ปีค.ศ. 1815 – 30 กรกฎาคม ปีค.ศ. 1898

เป็นของเอกชนไม่ใช่ของรัฐในการลอบซื้อที่ดินบางส่วนในแอฟริกาตะวันตก แอฟริกา ตะวันออก และหมู่เกาะนิวินีอื่นๆในมหาสมุทรแปซิฟิก เพราะรัฐบาลขณะนั้นเกรงว่าจะเกิดความ ล้มเหลวหากรัฐเป็นผู้ลงมือล่าอาณานิคมเอง และพึงพอใจที่จะได้รับผลกำไรจากบริษัทการค้า เหล่านั้น โดยที่รัฐจักรวรรดิเยอรมนีไม่ใช่ผู้เสียหาย (Washausen, 1968: 116) และในบางครั้งอาณานิคมบางแห่งต้องถูกแบ่งสันปันส่วนกับจักรวรรดินิยมชาติอื่นๆเช่นอังกฤษด้วย

อย่างไรก็ดี พื้นที่อาณานิคมที่เยอรมนีครอบครองประกอบไปด้วยชนเผ่าท้องถิ่นที่ ก้าวร้าวและหัวรุนแรง ทำให้เยอรมนีไม่ประสบความสำเร็จในการผสมผสานหรือหล่อหลอม วัฒนธรรมของตนเข้ากับชาวอาณานิคมเท่าใดนัก รวมถึงต้องใช้กำลังทหารและเกณฑ์การลงโทษที่ รุนแรงจนถึงชีวิตในการควบคุมชาวอาณานิคม (Miller, 1974: 28) แสดงให้เห็นว่า เมื่อเยอรมนีต้อง เผชิญหน้ากับสิ่งแปลกถิ่นที่สร้างความรู้สึกรังเกียจและเป็นอันตราย ประเทศเยอรมนีก็มักมี แนวโน้มที่จะใช้มาตรการของความรุนแรงแบบเบ็ดเสร็จเด็ดขาดเข้าควบคุมและกดทับความเป็นอื่น ดังกล่าว เนื่องจากพวกเขาไม่อาจทำความเข้าใจกับสิ่งที่พวกเขา “ไม่คุ้นเคย” ได้ ดังนั้น เมื่อมี ชาวต่างชาติอพยพเข้าไปในเยอรมนีโดยเฉพาะชาวเติร์กซึ่งชาวเยอรมันส่วนใหญ่ไม่อาจทำความเข้าใจ ใน “ความแตกต่าง” ของวิถีชีวิตและอัตลักษณ์พลัดถิ่นของพวกเขาได้ ชาวเยอรมันจึงยอมรับพวกเขาเข้ามาในฐานะของ “แรงงานต่างด้าว” เท่านั้น ซึ่งเป็นการรักษาเส้นแบ่งเขตระหว่าง “ประชากร ชาวเยอรมัน” กับ “คนต่างถิ่นชาวตะวันออกที่เป็นเพียงแรงงาน” เพื่อรักษาความเป็นชาติเยอรมนี เพื่อชาวเยอรมันเอาไว้ (Ardagh, 1987: 238)

ดังนั้น สำหรับสังคมเยอรมันที่มีลักษณะเฉพาะตัว เปรียบกับ ไม่มีประสบการณ์ กับสิ่งแปลกถิ่น และมีความเข้าใจในเรื่องชาติพันธุ์ วัฒนธรรม และอัตลักษณ์ที่แตกต่างออกไปก็ยิ่ง ทำให้ประเด็นปัญหาต่างๆที่เกี่ยวข้องกับชุมชนชาวเติร์กพลัดถิ่นในสังคมที่มีลักษณะเฉพาะเช่นนี้ เป็นเรื่องยาก อาจต้องใช้ระยะเวลาพอสมควรในการที่จะแก้ไขให้ลุล่วงไปได้ แม้ว่างานเขียนโดย นักเขียนชาวเยอรมันเชื้อสายเติร์ก รวมทั้งงานวิชาการที่ศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับชุมชนชาวเติร์กพลัด ถิ่นและวัฒนธรรมเติร์ก-เยอรมันในปัจจุบันจะช่วยพิสูจน์ให้เห็นว่าเยอรมนีไม่อาจกดทับ “ความเป็น อื่น” และอัตลักษณ์พลัดถิ่นที่ไหลเลื่อนไปมาของชาวเติร์กพลัดถิ่น ตลอดจนของลูกหลานชาว เยอรมันเชื้อสายเติร์กออกไปจากพื้นที่สังคมเยอรมันได้อย่างสิ้นเชิงก็ตาม

2.1.5 ชาวต่างชาติในเยอรมนี

หากเปรียบเทียบกลุ่มชาวต่างชาติและชาวพลัดถิ่นในเยอรมนีในสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา จะพบว่าสังคมเยอรมันมีการจัดอันดับชาวต่างชาติเหล่านี้เป็นชนชั้นสูงต่ำตามความเข้าใจในวัฒนธรรมนั้นๆ ของชาวเยอรมัน โดยแรงงานจากยุโรปอย่างชาวอิตาลี ชาวกรีก และชาวยูโกสลาเวียสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมเยอรมันได้ง่ายที่สุด (Mandel, 2008: 91) เพราะนับถือศาสนาคริสต์เหมือนกันและมีวิถีทางวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกับเยอรมัน โดยเฉพาะชาวยูโกสลาเวียที่ได้รับการชื่นชมจากนายจ้างชาวเยอรมันว่าฉลาด ขยัน และสุภาพ (Adagh, 1987: 240) รองลงมาได้แก่ชาวสเปนและชาวโปรตุเกส ส่วนชาวเติร์กพลัดถิ่นมักถูกมองเป็นคนต่างถิ่นหรือ “คนนอก” (Mandel, 2008: 91)

การที่ชาวกรีก ชาวยูโกสลาเวีย และชาวพลัดถิ่นจากยุโรปกลุ่มอื่นที่ไม่ใช่ชาวเติร์กก่อนข้างได้รับการยอมรับจากชาวเยอรมันตะวันตกที่ดีกว่าในระดับหนึ่ง ไม่ใช่แค่เพราะชาวเยอรมันคุ้นเคยกับวัฒนธรรมยุโรปเหล่านี้อยู่บ้างเท่านั้น แต่ยังเป็นเพราะผู้อพยพเชื้อชาติเหล่านี้ไม่ใช่ชนชั้นแรงงานทั้งหมด ผู้อพยพบางส่วนเองก็เป็นชนชั้นกลางที่มีการศึกษา สามารถเปิดร้านค้าหรือธุรกิจต่างๆ และช่วยสร้างวัฒนธรรมที่หลากหลายให้กับสังคมเยอรมันได้ (Ardagh, 1987: 240) เมื่อพวกเขาประสบปัญหาด้านที่อยู่อาศัยหรือความเป็นอยู่ด้านอื่นๆ องค์กรทางศาสนาคริสต์ในเยอรมนีตะวันตกจะเข้าไปให้ความช่วยเหลือ เช่น องค์กรโปรเตสแตนต์และกลุ่ม Caritas ซึ่งเป็นองค์กรคาทอลิกนานาชาติ (Ibid, 241) อย่างไรก็ตาม แรงงานพลัดถิ่นส่วนใหญ่จะไม่ค่อยได้รับเชิญไปที่บ้านของชาวเยอรมัน และพวกเขามักจะอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ชุมชนของตนมากกว่า ซึ่งทำให้ชาวเยอรมันไม่รู้สึกรังเกียจหรือถูกคุกคามด้านอัตลักษณ์

ทว่าตั้งแต่ช่วงปีค.ศ. 1981 เป็นต้นมา ผู้อพยพกลุ่มใหม่ๆ เดินทางเข้ามาในเยอรมนีกันมากมาย ซึ่งเป็นเพราะเหตุผลทางการเงิน มากกว่าจะเป็นการลี้ภัยทางการเมืองตามที่กลุ่มผู้อพยพกลุ่มใหม่เหล่านี้กล่าวอ้าง โดยผู้อพยพกลุ่มนี้เข้าใจว่าเยอรมนีมีอาชีพที่หาเงินได้ง่ายอยู่ทั่วไป แต่โดยมากเป็นอาชีพที่ผิดกฎหมายร้ายแรง เช่น การค้ายาเสพติด การลักลอบขนส่งสินค้าผิดกฎหมาย และการก่ออาชญากรรม (Ibid, 252) ซึ่งส่งผลให้ชาวเยอรมันบางส่วนอาศัยจำนวนอาชญากรรมที่เพิ่มขึ้นดังกล่าวในการขับไล่แรงงานพลัดถิ่น โดยเหมารวมชาวเติร์กพลัดถิ่นและชาวเอเชียพลัดถิ่นอื่นๆ ทั้งหมดว่าเป็นต้นเหตุของปัญหาสังคมในเยอรมนีตะวันตก เห็นได้จากการสร้างทฤษฎีสรุปลักษณะการเกิดอาชญากรรมในช่วงปีค.ศ. 1979 โดยนักวิชาการเยอรมันบางส่วนที่ว่า เหตุอาชญากรรมทั้งหลายเกิดจากปมขัดแย้งทางวัฒนธรรมในจิตใจของชาวต่างชาติพลัดถิ่น ซึ่งข้ออ้างดังกล่าวได้ทำให้เกิดปรากฏการณ์ที่เรียกว่า “อาชญากรรมของชาวต่างชาติ” (Ausländerkriminalität)

ตามมา (Teraoka, 1999: 271) หรือแม้กระทั่งการทำแบบสำรวจความคิดเห็นการต่อต้านไม่ให้ชาวเติร์กพลัดถิ่นอพยพเข้ามาและเรียกร้องให้ชาวเติร์กพลัดถิ่นที่อาศัยอยู่เดิมกลับบ้านไปในช่วงปี 1978-1982 (Schönwälder, 1966) เป็นต้น

แม้จะมีชาวต่างชาติและแรงงานพลัดถิ่นจำนวนมากเดินทางเข้ามาอาศัยในเยอรมนีอย่างต่อเนื่อง แต่ตลอดช่วงปีค.ศ. 1955 – 1983 มีผู้อพยพจำนวน 86,000 คนเท่านั้นที่ได้รับอนุญาตให้ลี้ภัยในเยอรมนีอย่างถาวร (Ardagh, 1987: 254) รัฐบาลเยอรมนีเองก็มีความลำบากใจในการวางนโยบายการรับแรงงานพลัดถิ่นเข้ามาในพื้นที่ตนมาตลอด เพราะหากไม่มีการควบคุมจำนวนแรงงานพลัดถิ่นบ้าง ชาวเยอรมันก็จะไม่พอใจ แต่หากควบคุมอย่างเข้มงวดจนเกินไป ก็อาจจะถูกนานาชาติตำหนิและเชื่อมโยงไปถึงความเป็นอดีตนาซี (Ibid, 253) แท้จริงแล้ว ชาวเยอรมันก็รู้สึกผิดกับเหตุการณ์การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง แต่พวกเขาก็ยังคงมีอคติและความไม่เข้าใจกับชาวต่างชาติบางกลุ่มอยู่ด้วยเช่นเดียวกัน ความไม่รู้เรื่องวัฒนธรรมอื่นนอกจากวัฒนธรรมยุโรปของชาวเยอรมันถือเป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้ชาวเยอรมันปรับตัวเข้ากับสิ่งแปลกถิ่นได้ยาก (Ibid, 255)

2.1.6 ชาวเติร์กพลัดถิ่นและชาวเยอรมันเชื้อสายเติร์ก

นับตั้งแต่ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา เยอรมนีตะวันตกได้กลายเป็นหนึ่งในหลายประเทศในยุโรปขณะนั้นที่มีอัตราการอพยพย้ายถิ่นเข้ามาของชาวต่างชาติในระดับที่สูงมาก โดยเฉพาะกลุ่มผู้อพยพชาวเติร์กที่มีจำนวนมากที่สุด โดยเหตุเริ่มมาจากการที่กลุ่มแรงงานพลัดถิ่นชาวยุโรปที่ส่วนใหญ่เป็นชายโสด ไม่มีครอบครัวผูกคิมาด้วย ได้ถูกเชิญให้เข้ามาในเยอรมนีตะวันตกในฐานะแรงงานต่างด้าว (Gastarbeiter) ตั้งแต่ช่วงระหว่างปีค.ศ. 1950 –1969 เพราะเยอรมนีตะวันตกขณะนั้นมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วมากจนขาดแคลนกลุ่มแรงงานฝีมือค่าจ้างต่ำ จนกระทั่งในปีค.ศ. 1970 ที่รัฐบาลเยอรมนีตะวันตกได้หันไปมุ่งเน้นจ้างกลุ่มแรงงานพลัดถิ่นชาวเติร์กอย่างจริงจัง เนื่องจากแรงงานพลัดถิ่นชาติอื่นๆในเยอรมนีตะวันตก เช่น ชาวสเปนและชาวอิตาลี ต่างพากันเดินทางกลับบ้านเพราะเศรษฐกิจที่ประเทศบ้านเกิดของพวกเขาพัฒนาไปมากแล้ว นอกจากนี้ชาวเติร์กพลัดถิ่นส่วนใหญ่ไม่ปฏิเสธงานระดับล่าง เช่น งานเหมือง งานก่อสร้าง งานเก็บกวาดขยะและสิ่งปฏิกูล ที่ชาวเยอรมันรังเกียจด้วย (Ardagh, 1987: 239)

อย่างไรก็ตาม แม้ชาวพลัดถิ่นส่วนใหญ่จะถูกเชิญเข้ามาในเยอรมนีตะวันตกในฐานะแรงงานต่างด้าว หรือ Gastarbeiter เช่นเดียวกันหมด แต่ศัพท์ภาษาเยอรมันดังกล่าวมีความหมายในแง่ลบ และมักถูกใช้เรียกเฉพาะกับกลุ่มแรงงานพลัดถิ่นที่มาจากประเทศตุรกี เอเชีย

และแอฟริกาโดยเฉพาะ (Mandel, 2008: 55) กล่าวคือ คำว่า Gastarbeiter มาจากการประสมคำว่า Gast ที่แปลว่า “แขก” กับคำว่า Arbeiter ที่แปลว่า “แรงงาน/กรรมกร” เข้าด้วยกัน โดยคำว่า Gast หรือ “แขก” มีนัยยะแสดงความเป็นเวลาชั่วคราวและถูกคาดหวังว่าจะต้องกลับบ้าน รวมถึงต้องทำตามกฎของเจ้าบ้าน ในขณะที่คำว่า Arbeiter แปลว่าแรงงาน เป็นการเน้นย้ำให้แรงงานกลุ่มนี้เข้าใจสถานะที่เป็นแค่เพียง “แรงงานชั่วคราว” ในสังคมเยอรมัน และมีจุดประสงค์ที่เข้ามาในเยอรมนีแค่เพียงทำงานเท่านั้น เป็นการแบ่งพื้นที่ให้ชาวเติร์กพลัดถิ่นอยู่ในพื้นที่ชายขอบและไม่มีพื้นที่ในสังคมกระแสหลัก (Ibid, 55)

ต่อมาตั้งแต่ช่วงปีค.ศ. 1980 ศัพท์คำว่า “ชาวต่างชาติ” หรือ Ausländer ถูกนำมาใช้แทนที่คำว่าแรงงานต่างด้าว (Gastarbeiter) เพื่อเน้นว่าคนต่างถิ่นสามารถอยู่ในเยอรมนีได้เพียงชั่วคราว และเหมือนเดิมที่ศัพท์ดังกล่าวมักถูกใช้เรียกชาวเติร์กพลัดถิ่นโดยเฉพาะ เนื่องจากชาวเยอรมันรู้สึกที่ชาวเติร์กพลัดถิ่นคือเป็น “ต่างชาติ” มากกว่ากลุ่มอื่น นอกจากนี้คำว่า Ausländer ยังอาจหมายถึง “คนนอก” หรือ “คนแปลกถิ่น” เมื่อนำมาใช้คู่กับคำว่า Inländer ที่แปลว่า “คนในพื้นที่” หรือ “คนท้องถิ่น” ด้วย (Ibid, 56)

สถานะการเป็น “แรงงาน” ของชาวเติร์กพลัดถิ่นเป็นเพียงสิ่งเดียวที่ช่วยระบุความมีตัวตนของพวกเขาในสังคมเยอรมัน เพราะพวกเขาอพยพเข้ามาในเยอรมนีได้แต่แรกก็เพราะเยอรมนีต้องการแรงงานและประเทศตุรกีในขณะนั้นก็ประสบปัญหาการว่างงานอยู่ แม้กระนั้นแรงงานชาวเติร์กพลัดถิ่นรุ่นแรกก็มักจะถูกเหยียดเชื้อชาติและถูกทำให้ตกอยู่ในสถานะของคนแปลกถิ่นอยู่เสมอ (Mandel, 2008: 57) โดยความคิดเห็นของชาวเยอรมันที่มีต่อชาวเติร์กพลัดถิ่นมักจะเป็นไปในเชิงว่าพวกเขาเป็น “ผู้ร่วมอาศัย” ที่ชาวเยอรมันต้องอดทนอยู่ร่วม หรือไม่ก็ “ชั่วคราวข้าม” ของวัฒนธรรมตะวันตก (Ibid, 58) อันเนื่องมาจากชาวเยอรมันมักรับรู้ชาวเติร์กพลัดถิ่นในแง่ของแบบแผนตายตัว (Stereotypes) ว่าเป็นชาวตะวันออกแค่นั้น และไม่เคยมิมีความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมเติร์กหรือวัฒนธรรมตุรกีร่วมสมัยเลย และความแตกต่างทางวัฒนธรรมดังกล่าวก็นำไปสู่ความรู้สึกวิตกกังวลของชาวเยอรมันที่เรียกว่า “ความแปลกถิ่นที่มากเกินไป” หรือ Überfremdung (Super-alienation) (Ibid, 53)

ชาวพลัดถิ่นบางกลุ่มเองก็เคยตกอยู่ในสถานะคนแปลกถิ่นเช่นเดียวกับกลุ่มชาวเติร์กพลัดถิ่นมาก่อน ยกตัวอย่างเช่น แรงงานพลัดถิ่นชาวโปแลนด์ในช่วงปฏิวัติอุตสาหกรรมของเยอรมนี (ระหว่างปีค.ศ. 1870 – 1914) และกลุ่มชาวยิวในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง โดยทั้งสองกลุ่มพลัดถิ่นต่างถูกชาวเยอรมันเหยียดผิวและไม่พึงพอใจในการอพยพเข้ามาในพื้นที่เยอรมนีมากและนานจนเกินไปเช่นเดียวกับชาวเติร์กพลัดถิ่น

แรงงานพลัดถิ่นชาวโปแลนด์อพยพเข้ามาในช่วงแรก เพื่อมาทำไร่ทำสวนแทนชาวเยอรมันที่เริ่มย้ายเข้าไปทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมในเมืองใหญ่ และเข้ามาทำงานตามฤดูกาลเพาะปลูกเท่านั้น (Mandel, 2008: 54) แต่ต่อมาชาวโปแลนด์เริ่มย้ายเข้าไปทำงานในเขตอุตสาหกรรมมากขึ้น เช่น งานเหมือง และเริ่มมีการจัดตั้งหน่วยงานในการดูแลแรงงานพลัดถิ่นชาวโปแลนด์โดยเฉพาะ (Ibid, 54) ชาวโปแลนด์เพิ่มจำนวนมากขึ้นจนในปีค.ศ. 1886 นายกรัฐมนตรีบิสมาร์ค (Bismarck) ไม่อาจเพิกเฉยต่อเสียงบ่นว่าของชาวเยอรมันได้จึงต้องขับไล่แรงงานชาวโปแลนด์ไป 30,000 คนและตั้งระงับการอพยพชาวโปแลนด์เข้าประเทศชั่วคราว (Ibid, 54) และในปีค.ศ. 1908 การพูดภาษาโปแลนด์ในที่สาธารณะถือเป็นเรื่องต้องห้ามและถูกชาวโปแลนด์เรียกเหตุการณ์นี้ว่า “การทำตัวเป็นใบ้” (Ibid, 54) อย่างไรก็ตาม ชาวโปแลนด์พลัดถิ่นสามารถปรับตัวเข้ากับบริบทสังคมเยอรมันขณะนั้นได้รวดเร็วและคุกคามทางวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี และไม่เคยมีปัญหาขัดแย้งในเรื่องใดกับชาวเยอรมัน ต่างจากกลุ่มชาวยิวที่กลายมาเป็นเป้าหมายของชาวเยอรมันในฐานะ “คนแปลกถิ่น” ในสมัยสงครามโลกครั้งที่สองแทน โดยอ้างว่าชาวยิวมีความคิดความเชื่อที่ “แปลกแยก” จากชาวเยอรมัน และมา “สูบลือดสูบน้ำ” หรือแย่งงานจากชาวเยอรมันไป (Ibid, 54)

สถานะคนแปลกถิ่นของชาวเติร์กพลัดถิ่นในสังคมเยอรมันร่วมสมัยถูกนำมาเปรียบเทียบกับ สถานะของชาวยิวในสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง บ้างมองว่าชาวเติร์กพลัดถิ่นเป็นเหมือนกับ “ชาวยิวใหม่” ในบริบทเยอรมนีปัจจุบัน (Ibid, 129) โดยชาวเติร์กพลัดถิ่นคล้ายชาวยิวตรงที่พวกเขามีวัฒนธรรมที่แตกต่าง ไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมเยอรมันได้ และทำให้ชาวเยอรมันรู้สึกวิตกกังวลและถูกคุกคามทางด้านอัตลักษณ์เหมือนกัน เหตุผลอีกประการที่ชาวเยอรมันรู้สึกวิตกกังวลกับชาวเติร์กพลัดถิ่นอาจจะเพราะภาพลักษณ์ภายนอกของชาวเติร์กพลัดถิ่นรุ่นแรกที่มีส่วนใหญ่มุ่งเข้ามาทำงานระดับล่าง เช่น งานเก็บขยะ งานทำความสะอาด หรืองานก่อสร้าง ตลอดจนมีที่มาจากการเป็นชาวไร่ชาวนาที่ยากจนในชนบทของตุรกี และไม่มีการศึกษา (Ardagh, 1987: 241) รวมทั้งการแสดงออกทางวัฒนธรรมของชาวเติร์กพลัดถิ่น ทั้งการจัดแต่งที่อยู่อาศัย การแต่งกาย การวางตัวในสังคม ที่ชาวเยอรมันเรียกว่าเป็น “วิถีของพวกตะวันออก” ยิ่งทำให้ชาวเยอรมันรู้สึก “แปลกถิ่น” ทั้งที่อยู่ในพื้นที่ของตนเอง ความรู้สึกด้านลบเช่นนี้ยิ่งรุนแรงขึ้นไปอีกเมื่อแรงงานชาวเติร์กพลัดถิ่นได้พาครอบครัวชาวเติร์กของพวกเขาย้ายมาอยู่อาศัยร่วมกันเป็นครอบครัวในพื้นที่เยอรมนี กลายเป็นชุมชนพลัดถิ่นที่คุกคามในสายตาของชาวเยอรมันอย่างชัดเจน (Ibid, 241)

พื้นฐานดั้งเดิมของชาวเติร์กนั้นอยู่ที่สถาบันครอบครัว กล่าวคือ พวกเขาเติบโตมาในสังคมที่เน้นความสำคัญและความสัมพันธ์แบบครอบครัว (family-minded) เป็นหลัก (Ibid, 239) จึงเป็นที่เข้าใจได้ว่าแรงงานชาวเติร์กพลัดถิ่นย่อมต้องการให้ครอบครัวของพวกเขาได้อาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยความเจริญก้าวหน้าของเมืองใหญ่และพร้อมไปด้วยสิ่งอำนวยความสะดวก

สะดวกมากกว่าสภาพความยากไร้และขาดแคลนที่บ้านเกิด ยิ่งไปกว่านั้น แรงงานชายชาวเดิร์กเหล่านี้อาจไม่มีความสุขเมื่อต้องอยู่ท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมแบบศาสนาคริสต์ที่พวกเขาไม่คุ้นเคยและรู้สึกห่างไกลจากบ้าน พวกเขาจึงนำ “บ้าน” และ “ครอบครัว” มาสร้างใหม่ ณ พื้นที่เยอรมนีตะวันตกจนเกิดเป็นชุมชนชาวเดิร์กพลัดถิ่นในเมืองใหญ่ต่างๆของเยอรมนี เกิดการแสดงออกซึ่งวัฒนธรรมเดิร์กในสังคมเยอรมัน เช่น ร้านอาหารเคบับที่เปิดเคียงข้างร้านอาหารเยอรมัน ลูกหลานของชาวเดิร์กพลัดถิ่นเข้ามานั่งเรียนในชั้นเรียนของโรงเรียนเยอรมัน เป็นต้น (Ardagh, 1987: 239)

ชาวเดิร์กพลัดถิ่นในประเทศเยอรมนีคล้ายคลึงกับกลุ่มคนผิวสีในประเทศอังกฤษ และสหรัฐอเมริกาตรงที่พวกเขาจะรวมกลุ่มกันอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เฉพาะภายในเมืองใหญ่ โดยเฉพาะย่านเล็มโทรมและย่านที่ถูกทิ้งร้างมาตั้งแต่สมัยสงครามโลกครั้งที่สอง โดยบริเวณชุมชนพลัดถิ่นเหล่านั้นจะถูกเรียกว่าย่านเกตโต้ (Ghettos) (Ibid, 242) ซึ่งเป็นที่รับรู้กันในความเข้าใจของชาวเยอรมันส่วนใหญ่ว่าเป็นย่านพวกคนต่างชาติ ทั้งที่ความจริงแล้วในย่านดังกล่าวก็ยังคงมีชาวเยอรมันฐานะยากจนบางส่วนอาศัยร่วมอยู่ด้วย (Ibid, 242) เหตุผลที่ชาวเยอรมันส่วนใหญ่กล่าวเหมารวมเช่นนั้น อาจเป็นเพราะชาวเดิร์กพลัดถิ่นมักตกแต่งที่อยู่อาศัยให้มีบรรยากาศแบบตุรกีประเทศบ้านเกิด รวมถึงการเปิดเพลงตุรกี ใช้ชีวิตตามวิถีศาสนาอิสลาม และมีการสร้างสุเหร่าเล็กๆไว้ภายในบ้าน และการเปิดโรงเรียนสอนศาสนาอิสลามไปในตัว (Ibid, 242)

ทว่า แม้ชาวเดิร์กพลัดถิ่นจะอาศัยอยู่ร่วมกันเป็นชุมชน เป็นครอบครัว ทำให้ชาวเยอรมันเข้าใจไปว่าพวกเขามีลักษณะนิสัยอย่างเดียวกัน มีความต้องการในเรื่องต่างๆที่คล้ายคลึงกัน แต่ความจริงแล้วชาวเดิร์กพลัดถิ่นแตกต่างจากชาวเดิร์กที่อาศัยอยู่ในตุรกี รวมทั้งชาวเดิร์กพลัดถิ่นในเยอรมนีแต่ละรุ่นและแต่ละเพศมีที่มาและความต้องการในชีวิตที่หลากหลายแตกต่างกันด้วย เช่น เมื่อมองแรงงานต่างด้าวชาวเดิร์กในฐานะชาวเดิร์กพลัดถิ่นรุ่นแรก พวกเขาอาจมีความโหยหาบ้านเกิดและแสดงออกถึงวัฒนธรรมเดิร์กมากกว่าลูกหลานของพวกเขา แต่พวกเขาไม่อาจกลับไปยังบ้านเกิดและ/หรือไม่ต้องการกลับไป เพราะเศรษฐกิจที่กำลังเติบโตของเยอรมนีตะวันตกดึงดูดพวกเขาได้มากกว่า และเมื่ออาศัยอยู่เยอรมนีนานเข้า อัตลักษณ์พลัดถิ่นของเขาก็ยังคงอยู่ในสถานะที่ “อยู่ระหว่างสองวัฒนธรรม” มากขึ้นเรื่อยๆ จนวัฒนธรรมตุรกีบ้านเกิดกลายเป็นเพียงความฝันที่ห่างเหิน และในขณะเดียวกันพวกเขาก็ไม่อาจผสมผสานตนเองเข้ากับสังคมเยอรมันที่เป็นสิ่งแปลกถิ่นสำหรับพวกเขาได้ พวกเขาไม่เข้าใจภาษาเยอรมัน เรียนรู้วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมของเยอรมันได้ช้า มีหน้าซำยังถูกชาวเยอรมันกระทำต่อพวกเขาเสมือนเป็นพลเมืองชั้นด้อยกว่า การดูถูกดังกล่าวถือเป็นการทำลายเกียรติของชายชาวเดิร์กที่ได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดสังคมปีศาจไปโดยดั้งเดิม (Ardagh, 1987: 239)

ในขณะที่สำหรับชาวเติร์กพลัดถิ่นรุ่นที่สอง ซึ่งเป็นรุ่นลูกหลานที่เกิดหรือย้ายตามพ่อแม่มาอาศัยอยู่ในเยอรมนีตั้งแต่เด็ก วัฒนธรรมเติร์กอันเป็นวัฒนธรรมดั้งเดิมตามชาติพันธุ์ของพวกเขากลายเป็นสิ่งแปลกหน้าที่พวกเขาเรียนรู้ได้แต่จากการอบรมสั่งสอนของพ่อแม่ ในขณะที่วัฒนธรรมเยอรมันอันเป็นบริบทสังคมที่พวกเขาเติบโตมากลับเป็นสิ่งที่พวกเขาคุ้นชิน แต่ก็ยังไม่อาจเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเยอรมันได้อย่างสมบูรณ์ เช่น พวกเขาอาจมีการแสดงออกถึงความปรารถนาส่วนตัวในชีวิตการเรียน ความรัก และวิถีชีวิตในอนาคตของตนเองอย่างเป็นอิสระมากขึ้น ไม่ต้องการทำตามหลักศาสนาหรือแนวทางแบบพ่อแม่เลยทำอีกต่อไป อย่างการที่พ่อแม่เคยรับจ้างเก็บขยะและทำความสะอาดบ้านชาวเยอรมัน แต่ลูกหลานได้รับการศึกษาสูงจนอยากเป็นอาจารย์สอนภาษาเยอรมัน เป็นต้น

เหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นได้เมื่อลูกหลานแรงงานชาวเติร์กพลัดถิ่นเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐของเยอรมันและได้รับการสั่งสอนค่านิยมแบบตะวันตก เช่น เรื่องสิทธิเสรีภาพ โอกาสในการเลือกใช้ชีวิต การจับจ่ายใช้สอย ความเท่าเทียมกันของหญิงชาย ฯลฯ แต่โอกาสในการถูกจ้างงานของชาวเติร์กพลัดถิ่นรุ่นที่สองและรุ่นต่อๆมายังคงเป็นไปได้น้อย แม้พวกเขาจะสามารถพูดภาษาเยอรมันได้คล่องแคล่วกว่าชาวเติร์กพลัดถิ่นรุ่นแรกมาก และมีหน่วยงานภาครัฐเข้ามาช่วยเหลือในเรื่องค่าใช้จ่ายบ้างก็ตาม (Ardagh, 1987: 242) ผลจากการศึกษาวิจัยด้านการศึกษาพบว่าเด็กและเยาวชนชาวเยอรมันเชื้อสายเติร์กยังไม่มีโอกาสในการพัฒนาตนเองและยังถูกนำเสนอภาพลักษณ์แบบเหมารวมตามลักษณะชาติพันธุ์ในพื้นที่โรงเรียนอยู่ (Bozkurt, 2009: 11) ในขณะที่ผลจากการศึกษาวิจัยด้านตลาดแรงงานของเยอรมนีก็พบว่าอัตราการว่างงานของชาวเติร์กพลัดถิ่นสูงมากเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราผู้ว่างงานชาวเยอรมัน ประเด็นปัญหาต่างๆเหล่านี้ได้สะท้อนให้เห็นว่าในปัจจุบันชาวเติร์กพลัดถิ่นและชาวเยอรมันเชื้อสายเติร์กยังคงเผชิญหน้าและต้องรับมือกับสถานะคนชายขอบของสังคมเยอรมันในหลายๆด้าน

นอกจากการที่ชาวเติร์กพลัดถิ่นแต่ละรุ่นจะต้องเผชิญหน้ากับความขัดแย้งระหว่างอัตลักษณ์พลัดถิ่นของตนกับวัฒนธรรมทั้งสอง (วัฒนธรรมเยอรมันและวัฒนธรรมเติร์ก) แล้ว พวกเขายังต้องพบกับปัญหาความแตกต่างที่เกิดขึ้นภายในครอบครัวตนเอง ทั้งในแง่ของเพศและวัยอีกด้วย ซึ่งเห็นได้ชัดว่าชาวเติร์กพลัดถิ่นไม่ได้มีลักษณะเป็นกลุ่มเป็นก้อนคึกคักอย่างที่ชาวเยอรมันส่วนใหญ่เหมารวม แต่ชาวเติร์กพลัดถิ่นนั้นมีประเภทย่อยที่หลากหลายและบางส่วนก็มีแนวโน้มที่จะสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมเยอรมันร่วมสมัยได้ไม่ยาก อย่างเช่น ชาวเติร์กพลัดถิ่นรุ่นที่สองและรุ่นต่อๆมา

ยิ่งไปกว่านั้น ไม่ใช่มีแต่เพียงชาวเดิร์กพลัดถิ่นที่เป็นแรงงานเท่านั้นที่ย้ายถิ่นฐาน มาอาศัยอยู่ในเยอรมนี ความจริงแล้วชาวเดิร์กพลัดถิ่นที่เป็นกลุ่มปัญญาชนหรือกลุ่มผู้ดีชั้นสูงเองก็ ย้ายและ/หรือเดินทางไปกลับระหว่างตุรกีกับเยอรมนีอย่างสม่ำเสมอเช่นเดียวกัน รวมไปถึงถึงกลุ่ม นักเขียน นักกฎหมาย ศิลปิน และนักศึกษาชาวเดิร์กบางส่วนด้วย (Ardagh, 1987: 245) แต่ประเด็น ที่น่าสนใจก็คือ ชาวเดิร์กพลัดถิ่นกลุ่มอื่นกลับต้องกลายเป็น “ล่าม” เป็นผู้สื่อสาร เป็นผู้เล่าเรื่อง และ เป็นผู้ถ่ายทอดประสบการณ์แทนชาวเดิร์กพลัดถิ่นที่เป็นกลุ่มชนชั้นแรงงานให้กับชาวเยอรมัน (Mandel, 2008: 186) กล่าวคือ ชาวเดิร์กพลัดถิ่นที่เป็นกลุ่มชนชั้นแนวหน้าจะได้รับการยอมรับหรือ กระทั่งความสนใจจากชาวเยอรมันและนักวิชาการระดับนานาชาติในฐานะนักคิดและปัญญาชนเชิง วัฒนธรรม ไม่ว่าจะเป็นนักเขียน ศิลปิน นักดนตรี ผู้สร้างภาพยนตร์ ผู้เชี่ยวชาญ นักการเมือง และ นักวิชาการ ก็ต่อเมื่อพวกเขาประดิษฐ์สร้างตนเองให้กลายเป็น “กลุ่มปัญญาชนเชื้อสายเดิร์กที่ควร จะพูดถึงการพลัดถิ่นและการอพยพย้ายถิ่นฐานของชาวเดิร์กเท่านั้น” และอย่างน้อยก็ควรจะ นำเสนอภาพลักษณ์ตัวละครชาวเดิร์กพลัดถิ่นในรูปแบบของ “ความเป็นอื่น” ด้วย (Ibid, 186) หรือ ในอีกแง่หนึ่ง แม้ว่ามีส่วนน้อยอาจจะปฏิเสธไม่เล่าเรื่องการพลัดถิ่นของชนชั้นแรงงานชาวเดิร์ก พลัดถิ่น พวกเขาที่จำเป็นต้องอ้างถึงหรือเอ่ยถึงชาวเดิร์กกลุ่มผู้ใช้แรงงานเสียก่อนเพื่อแยกความ แตกต่างระหว่างกลุ่มปัญญาชนชาวเดิร์กกับกลุ่มผู้ใช้แรงงานชาวเดิร์กออกจากกัน ซึ่งทั้งหมดก็เป็น การหวนกลับไปสนับสนุนภาพชาวเดิร์กพลัดถิ่นว่าเป็นเหยื่อ หรือไม่ก็คือ “ผู้เป็นอื่น” ที่มีลักษณะ แปลกถิ่นแบบคงที่และไม่อาจผสมผสานเข้ากับสังคมเยอรมันได้ (Ibid, 187)

อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่าวิธีการแสดงออกต่างๆ เหล่านี้ ชาวเดิร์กพลัดถิ่น จะไม่สามารถกระทำได้เลยเมื่ออยู่ที่บ้านเกิดหรือประเทศตุรกีโดยเฉพาะในเมืองใหญ่อย่างอิสตันบูล นั่นเพราะว่าชนชั้นปกครองของตุรกียังคงมีอิทธิพลสูงในสังคมกระแสหลักและการเมือง ของที่นั่น ตลอดจนการเลื่อนชั้นทางสังคมตุรกีกระทำได้เพียงผ่านทาง การรับราชการทหารซึ่งรับ เฉพาะเพศชายเป็นส่วนใหญ่ หรือผ่านทาง การศึกษาศาสนาอิสลาม (Ibid, 188) รวมทั้งความแตกต่าง ทางชนชั้นและความเจริญระหว่างเมืองใหญ่กับชนบทค่อนข้างจะสูงมาก ในขณะที่สังคมเยอรมัน เปิดกว้างและยืดหยุ่นในการที่จะให้ชาวเดิร์กพลัดถิ่น ได้ตอบและ ได้เถียงเพื่อความมีตัวตนของพวกเขา ได้มากกว่าสังคมตุรกี เนื่องจากสังคมเยอรมันเป็นสังคมประชาธิปไตย แม้ว่าชาว เดิร์กพลัด ถิ่นก็ยังต้องเผชิญหน้ากับแนวคิดและวาทกรรมการคัดแยกความเป็นอื่นโดยชาวเยอรมันส่วนใหญ่ อยู่ดีก็ตาม แต่ด้วยเพราะข้อแตกต่างของสภาพพื้นฐานของสังคมเยอรมันที่เปิดกว้างและยืดหยุ่น มากกว่านี้เองที่นอกจากจะทำให้ชาวเดิร์กพลัดถิ่นและชาวเยอรมันเชื้อสายเดิร์กมีสิทธิมีเสียงและ เสรีภาพของตนเองมากกว่าในตุรกีแล้ว ชาวเดิร์กพลัดถิ่นและชาวเยอรมันเชื้อสายเดิร์กยังสามารถ

เลื่อนตำแหน่งทางชนชั้นของตนด้วยวิธีการที่หลากหลายมากกว่าด้วย โดยผ่านทางการศึกษา ธุรกิจ การค้า และงานศิลปะ (Mandel, 2008: 187)

การร่วมอาศัยในสังคมเยอรมันของชาวเติร์กพลัดถิ่นในช่วงแรกเต็มไปด้วยความยากลำบาก โดยเฉพาะในเมืองใหญ่ๆ อย่างเช่นในเมืองเบอร์ลิน ชาวเติร์กพลัดถิ่นต้องไปอาศัยในเขตครอยซ์แบร์ก (Kreuzberg) ซึ่งเป็นย่านที่อยู่ติดกับกำแพงเบอร์ลินกันอย่างแออัดยัดเยียด ช่วงแรกมีเรื่องทะเลาะวิวาทระหว่างกลุ่มชาวเติร์กพลัดถิ่นด้วยกันเอง หรือมีเหตุขุ่นข้องหมองใจทำร้ายกลุ่มชาวเติร์กพลัดถิ่นอยู่บ่อยครั้ง (Ardagh, 1987: 245) แต่พอเวลาผ่านไปเหตุร้ายต่างๆ ก็น้อยลง ชาวเติร์กพลัดถิ่นยังมีสัมพันธ์ที่ดีกับชาวเยอรมันสูงอายุฐานะยากจนที่อาศัยอยู่ในละแวกเดียวกัน และคอยช่วยเหลือซึ่งกันและกันด้วย (Ibid, 245)

2.2 งานเขียนพลัดถิ่น

2.2.1 งานเขียนในฐานะสื่อเล่าเรื่อง “บ้าน”

ชาวเติร์กพลัดถิ่นไม่ได้เป็นแค่เพียงเหยื่อของการพลัดถิ่นหรือการถูกเหยียดเชื้อชาติจากชาวเยอรมันแต่เพียงฝ่ายเดียว แต่พวกเขายังถือเป็น “ตัวเอก” ในการเดินทางพลัดถิ่นของเขาร่วมด้วย เนื่องจากความห่างไกลจากบ้านเกิดและความรู้สึกแปลกแยกจากการอาศัยในสังคมที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่าง ทำให้พวกเขาสูญเสียพื้นที่ที่เป็นของพวกเขาเองไป (Seyhan, 2000: 3) โดยพื้นที่ดังกล่าวไม่ใช่พื้นที่เชิงรูปธรรม อย่างพื้นที่ทำกินหรือพื้นที่อยู่อาศัยหลับนอน แต่เป็นพื้นที่เชิงสมมติที่เป็นเหมือน “บ้าน” ให้อัตลักษณ์ของมนุษย์สามารถใช้เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจได้

ผลจากการสูญเสีย “พื้นที่บ้าน” ดังกล่าวทำให้ชาวเติร์กพลัดถิ่นต้องประกอบสร้าง “บ้าน” ใหม่โดยอาศัยความทรงจำ และ/หรือ จินตนาการของตนเองเกี่ยวกับประเทศตุรกีบ้านเกิด การเดินทางย้ายถิ่นฐาน และการเติบโตในบริบทสังคมที่แปลกใหม่ มาประกอบกันเป็นเรื่องราวเพื่อทดแทนและชดเชยความสูญเสียทางอัตลักษณ์ที่เกิดจากการพลัดถิ่น (Seyhan, 2000: 4) การเล่าเรื่อง “พื้นที่บ้าน” ช่วยให้ชาวพลัดถิ่นเปลี่ยนสถานะจากผู้ที่ถูกอยู่ในสถานะคนแปลกถิ่น กลายเป็นผู้แสดงออกถึงประสบการณ์การพลัดถิ่นแทน (Ibid, 4) โดยที่เรื่องเล่าดังกล่าวยังได้ริ้วสร้างความคิดที่ตายตัวของภาพลักษณ์ชาวเติร์กพลัดถิ่นที่ชาวเยอรมันเคยเข้าใจ และสะท้อนให้เห็นความไหลเลื่อน ความซับซ้อน และความเปราะบางของอัตลักษณ์ชาวเติร์กพลัดถิ่นร่วมสมัยด้วย เรื่องเล่า

เกี่ยวกับ “พื้นที่บ้าน” ดังกล่าวได้แก่ งานเขียนและวรรณกรรมของชาวเติร์กพลัดถิ่นและชาวเยอรมันเชื้อสายเติร์ก

2.2.2 งานเขียนเติร์ก-เยอรมัน

โดยทั่วไป งานเขียนและวรรณกรรมของชาวเติร์กพลัดถิ่นและชาวเยอรมันเชื้อสายเติร์กมักสะท้อนเรื่องการย้ายถิ่นฐาน โดยมีความทรงจำหรือจินตนาการเกี่ยวกับบ้านเกิดตุรกีเป็นส่วนหนึ่งของเรื่อง และมองว่าการย้ายถิ่นถือเป็นการเปิดโลกใหม่อย่างหนึ่ง (Sargut, 2007: 135) รวมทั้งมักเกี่ยวข้องกับสภาพสังคมและการเมืองของตุรกีในด้านใดด้านหนึ่งเสมอ และมักจะตั้งคำถามเรื่องอัตลักษณ์ในสภาพแวดล้อมที่แปลกถิ่น (Ibid, 135) ประเภทของงานเขียนก็มีความหลากหลาย ทั้งนี้ขยาย อัตชีวประวัติ สารคดี ฯลฯ (Ibid, 141)

ในช่วงแรกของการพลัดถิ่น (ช่วงปีค.ศ. 1960-1969) งานเขียนของชาวเติร์กพลัดถิ่นส่วนใหญ่จะตั้งคำถามเกี่ยวกับอัตลักษณ์พลัดถิ่น โดยที่นักเขียนส่วนมากเป็นชนชั้นแรงงานต่างด้าวที่ประสบกับความยากลำบากในสภาพแวดล้อมแบบเยอรมันที่แตกต่างจากวัฒนธรรมบ้านเกิด และสะท้อนให้เห็นวิธีการเผชิญหน้าต่อความแปลกใหม่ และบ่งบอกความรู้สึกของชาวเติร์กพลัดถิ่นรุ่นแรกที่หลากหลาย (Ibid, 136) ด้านเนื้อหาจะเกี่ยวข้องกับการนำเสนอภาพด้านลบของเยอรมนีตะวันตกในช่วงเวลานั้นๆ โดยมองว่าพื้นที่ยุโรปกำลังเสื่อมถอยและพื้นที่บ้านเกิดล้วนดีงาม แต่ในขณะที่เดียวกันก็มีการแสดงความชื่นชมวิทยาการที่ก้าวหน้าของเยอรมันตะวันตกว่าจะช่วยสร้างความเจริญให้กับสังคมบ้านเกิดเช่นเดียวกัน ซึ่งเนื้อหาดังกล่าวเป็นไปในลักษณะของการเฝ้าสังเกตการณ์สังคมเยอรมันในขณะนั้น พร้อมๆ ไปด้วยกับความรู้สึกตื่นตกใจและไม่เข้าใจวัฒนธรรมที่แปลกใหม่ (Culture Shock) ด้วย (Ibid, 136) งานเขียนพลัดถิ่นในช่วงแรกเริ่มนี้ใช้การเขียนเป็นโคลงกลอนในภาษาตุรกีและต้องอาศัยการแปลเป็นหลัก ส่วนหนึ่งเป็นเพราะแรงงานชาวเติร์กพลัดถิ่นยังไม่คล่องภาษาเยอรมัน และยังผูกพันโยกหาตุรกีบ้านเกิดอยู่ตลอดเวลา (Ibid, 136)

งานเขียนเติร์กพลัดถิ่นในยุคต่อมา ปีค.ศ. 1970-1979 ยังสะท้อนความรู้สึกแปลกที่แปลกถิ่นอยู่ แนวการเขียนจะเป็นกึ่งสารคดีโดยที่นักเขียนจะทำหน้าที่เป็นเสมือนสื่อกลางระหว่างชาวเยอรมันกับชาวเติร์กพลัดถิ่น (Sargut, 2007: 137) ด้านเนื้อหาที่พยายามจะนำเสนอความเป็นจริงของสังคมเยอรมันและสังคมตุรกีในแบบภาพรวมและชีวิตส่วนตัวของตัวละครเอกในงานเขียน งานเขียนในยุคนี้มักเป็นไปในลักษณะของการวิพากษ์สังคมเยอรมันแบบต่อต้านและตอบโต้ทัศนคติของชาวเยอรมันอย่างชัดเจน และเริ่มมีนักเขียนชาวเติร์กพลัดถิ่นเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ในช่วงยุคปีค.ศ. 1980-1989 งานเขียนเดิร์กพลัดถิ่นเริ่มมีหลากหลายประเภทมากขึ้น กลุ่มนักเขียนลี้ภัยชาวเดิร์กยังคงเขียนงานเกี่ยวกับบ้านเกิดโดยเฉพาะเขตชนบทและการเมืองโดยไม่สนใจสภาพปัจจุบัน ในขณะที่นักเขียนชาวเดิร์กพลัดถิ่นรุ่นใหม่หันมาสนใจเรื่องการค้นหาอัตลักษณ์ และไม่ได้สะท้อนปัญหาของชาวเดิร์กพลัดถิ่นทั้งหมด แต่นำเสนอประสบการณ์พลัดถิ่นส่วนตัว รวมทั้งเริ่มสอดแทรกวิถีการใช้ชีวิตในสังคมพหุวัฒนธรรมด้วย (Teraoka, 1989: 138) โดยเฉพาะในช่วงระหว่างปีค.ศ. 1985-1989 งานเขียนเดิร์กพลัดถิ่นเริ่มนำเสนอการอาศัยอยู่อย่างผิดกฎหมายของชาวเดิร์กพลัดถิ่นบางกลุ่ม มีประเด็นขัดแย้งระหว่างความต้องการส่วนตัวกับศีลธรรมจรรยาเข้ามาเกี่ยวข้อง (Ibid, 140) ด้านรูปแบบในการเขียนงานก็ใช้กวีนิพนธ์และโคลงกลอนเพื่อเชื่อมโยงกับขนบวรรณกรรมแบบเดิร์กและตุรกี และเป็นที่น่าสนใจว่า ช่วงเวลานี้เริ่มมีการเขียนงานเดิร์กพลัดถิ่นเป็นภาษาเยอรมันเพียงภาษาเดียวและได้รับการตีพิมพ์ในนิตยสารเยอรมัน ตลอดจนเกิดสำนักพิมพ์สัญชาติเดิร์กในเยอรมนีเป็นครั้งแรกที่มุ่งแปลผลงานต่างๆเป็น 2 ภาษา ได้แก่ ภาษาเยอรมันและภาษาตุรกี นักเขียนชาวเดิร์กพลัดถิ่นในยุคนี้ ถือเป็นสื่อกลางกลุ่มสำคัญที่ทำให้ชาวเยอรมันรู้จักและเข้าใจโลกของชาวพลัดถิ่นมากขึ้น (Sargut, 2007: 142)

ต่อมาในช่วงระหว่างปี ค.ศ. 1990-1999 งานเขียนเดิร์กพลัดถิ่นเป็นงานเขียนที่สะท้อนความเป็นปัจเจกชนของชาวเดิร์กพลัดถิ่นมากขึ้น และนำเสนอชาวเดิร์กพลัดถิ่นหลากหลายรูปแบบมากขึ้นด้วย การปรับตัวเข้ากับสังคมเยอรมันร่วมสมัยและการค้นหาตัวเองกลายเป็นประเด็นหลักในเรื่อง ทำให้งานเขียนเดิร์กพลัดถิ่นไม่ใช่ตัวแทนเรื่องราวของ “กลุ่มชาวเดิร์กพลัดถิ่น” ในเยอรมนีอีกต่อไป แต่เป็นประสบการณ์ส่วนตัวของชาวเดิร์กพลัดถิ่นแต่ละคนแทน รูปแบบของงานเขียนเริ่มเน้นไปที่วรรณกรรมเยาวชน นิทาน และโคลงกลอนสำหรับเด็ก แต่ในขณะเดียวกันรูปแบบการเขียนแบบร้อยแก้วและนิยายก็เข้ามามีบทบาทต่องานเขียนเดิร์กพลัดถิ่นมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด (Ibid, 142)

นอกจากงานวรรณกรรมแล้ว งานเขียนเชิงวิชาการและวิพากษ์วิจารณ์สังคมโดยนักเขียนชาวเดิร์กพลัดถิ่นก็มีจำนวนมากขึ้น โดยเริ่มกล่าวถึงสังคมเยอรมันในฐานะพื้นที่พหุวัฒนธรรม การพลัดถิ่น และการที่ชาวเดิร์กพลัดถิ่นถูกคุกคามและเหยียดเชื้อชาติเป็นประเด็นหลักในการโต้แย้ง ยิ่งไปกว่านั้น นักเขียนชาวเดิร์กพลัดถิ่นเริ่มรู้สึกอึดอัดใจกับตำแหน่งการเป็นสื่อกลางหรือตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์เดิร์ก (Mandel, 2008: 184) และความต้องการนำเสนอภาพลักษณ์ชาวเดิร์กพลัดถิ่นในแบบ “ผู้เป็นอื่น” เพียงภาพลักษณ์เดียว (Ibid, 187) เพราะความจริงแล้วชาวเดิร์กพลัดถิ่นแต่ละคนประสบพบเจอเหตุการณ์ที่หลากหลาย และมีอัตลักษณ์พลัดถิ่นที่แตกต่างกันมากขึ้น โดยเฉพาะเมื่อชาวเดิร์กพลัดถิ่นไม่ใช่กลุ่มชนชั้นแรงงานต่างด้าวอีกต่อไปหลังเวลาผ่านมานานกว่า 40 ปี

แต่ในขณะที่งานเขียนเดิร์กพลัดถิ่นมีการพัฒนาไปในเชิงพหุวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง งานวิจารณ์ที่กล่าวถึงงานเขียนเดิร์กพลัดถิ่นและงานเขียนโดยนักเขียนชาวเยอรมันเชื้อสายเดิร์กเพิ่งจะเริ่มพัฒนาไปที่ละน้อย โดยสามารถแบ่งได้ออกเป็น 2 แนวทางใหญ่ๆ ได้แก่ แนววิจารณ์ที่มองว่านักเขียนชาวเดิร์กพลัดถิ่นเป็นตัวแทนของกลุ่มเดิร์กพลัดถิ่น กับแนววิจารณ์ที่พยายามรื้อสร้างแบบแผนตายตัวของชาวเดิร์กพลัดถิ่นและนำเสนอความเป็นพหุวัฒนธรรม

สำหรับแนววิจารณ์ที่มองว่านักเขียนชาวเดิร์กพลัดถิ่นเป็นตัวแทนของกลุ่มเดิร์กพลัดถิ่น ส่วนใหญ่จะพบได้ในงานวิจารณ์ของนักวิชาการชาวเยอรมัน โดยหากดูงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับวรรณกรรมของชาวอพยพ (Migrantenliteratur) โดยกลุ่มนักวิชาการวรรณกรรมชาวเยอรมันแล้วจะพบว่า วรรณกรรมเดิร์ก-เยอรมันยังคงต้องเผชิญกับการคัดแยกและการจัดประเภทให้อยู่ในพื้นที่ชายขอบของวงการวรรณกรรมภาษาเยอรมัน ตามทัศนคติดั้งเดิมที่ชาวเยอรมันมองว่าชาวเดิร์กพลัดถิ่นเป็นผู้แปลกถิ่นอยู่ดี เห็นได้ชัดจากการที่งานเขียนและวรรณกรรมของชาวเดิร์กพลัดถิ่นและชาวเยอรมันเชื้อสายเดิร์กมักจะมีชื่อเรียกประเภทวรรณกรรมและงานเขียนเหล่านี้ว่า “วรรณกรรมของแรงงานต่างด้าว” (Gastarbeiterliteratur) หรือ “วรรณกรรมของชาวอพยพ” (Migrantenliteratur) หรือ “วรรณกรรมภาษาเยอรมันแบบอื่น” หรือ Die andere deutsche Literatur (Kara, 1990: online) เป็นต้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่านักวิชาการเยอรมันเหล่านี้มองสิ่งที่เรียกว่า “ชาติพันธุ์” และ “วัฒนธรรม” ว่าเป็นสิ่งที่เป็นหนึ่งเดียวในตัวเอง ไม่ควรมีสิ่งแปลกแยกมาผสมผสาน และแต่ละชาติพันธุ์และวัฒนธรรมก็แยกขาดออกจากกันอย่างสิ้นเชิง การแบ่งประเภทงานเขียนเดิร์ก-เยอรมันออกจากงานเขียนภาษาเยอรมันอื่นๆจึงมาจากพื้นฐานความคิดดังกล่าวนั่นเอง

นอกจากงานวิจารณ์ลักษณะข้างต้นจะคัดแยกให้งานเขียนเดิร์กพลัดถิ่นไปอยู่ในพื้นที่ชายขอบแล้ว ก็ยังมีความเข้าใจงานเขียนเดิร์กพลัดถิ่นในแง่ของการเป็นเพียง “ตัวแทนปากเสียงของกลุ่มชาวเดิร์กพลัดถิ่น” อีกด้วย โดยขอยกตัวอย่างงานวิจารณ์ชื่อ *Gastarbeiterliteratur: The Other Speaks Back* โดย Arlene Akiko Teraoka ที่กล่าวถึงทัศนคติของนักวิชาการชาวเยอรมันต่องานเขียนเดิร์กพลัดถิ่นในแง่ของ “สิ่งแปลกถิ่น” ไว้ว่า ชาวเยอรมันมักมองว่าชาวเดิร์กเป็นผู้แปลกถิ่นที่เข้าใจยาก สงบเงียบ และไม่มีปากมีเสียงในสังคมกระแสหลัก ทำให้นักวิชาการทางวรรณคดีเยอรมันและนักเขียนเยอรมันต่างก็มองปรากฏการณ์การเกิดขึ้นของวรรณกรรมภาษาเยอรมันของชาวเดิร์กพลัดถิ่นในลักษณะที่ว่า ชาวเดิร์กพลัดถิ่นสร้างงานเขียนของตนขึ้นมาเพื่อเป็นปากเสียงให้กับชาวเดิร์กพลัดถิ่นทั้งหลายที่ไม่มีเสียงพูดหรือไม่มีโอกาสได้พูดมากนักในสังคมเยอรมัน (spokesman of the speechless) (Teraoka, 1989: 79) หรือในบางครั้งนักเขียนเยอรมันเองก็ต้อง “ช่วย” สร้างงานเขียนชาวเดิร์กพลัดถิ่นขึ้นมา เพื่อกระตุ้นให้ชาวเดิร์กพลัดถิ่นแสดงความคิดเห็นมากขึ้น เหมือนกับการใช้แบบฉบับที่ประเทศเจ้าอาณานิคมใช้มองชาวอาณานิคมว่าคูเอ็ช

คร้านและเฉยชา ตลอดจนความสามารถของชาวเติร์กพลัดถิ่นเหล่านี้จะถูกตระหนักถึงได้ก็ต่อเมื่อ
 อาศัยอำนาจบีบบังคับ หรือเมื่อมีความช่วยเหลือของชาวยุโรปซึ่งในที่นี่ก็คือชาวเยอรมันที่
 เจริญก้าวหน้า มีวัฒนธรรม และวิทยาการที่เหนือกว่าเข้ามากระตุ้นเท่านั้น (Teraoka, 1989: 93)

ในขณะที่แนวทางการวิจารณ์งานเขียนเติร์ก-เยอรมันอีกรูปแบบ หันมาเน้นทำ
 ความเข้าใจบริบทผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กในรูปแบบของการกลืนกลายทางวัฒนธรรมตามทฤษฎีของ
 บาบานักทฤษฎีด้านวัฒนธรรมคนสำคัญ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่างานเขียนเติร์ก-เยอรมันก้าวไปไกลว่า
 กรอบแดนความเป็นรัฐชาติ หรือการเรียกร้องความเท่าเทียมของชาวเติร์กพลัดถิ่นในสังคมเยอรมัน
 ได้แก่ งานวิจัยโดยเลสลีย์ อเดลสัน (Leslie Adelson) ที่ต่อต้านแนวคิดเรื่องการทำให้ชาวเติร์กพลัด
 ถิ่นตกอยู่ในสถานะกึ่งกลางระหว่างวัฒนธรรม หรือ “Bridge between two worlds” ที่เป็นผลมาจาก
 การมองวัฒนธรรมเติร์กและวัฒนธรรมเยอรมันในลักษณะของหน่วยทางสังคมที่มีความเป็น
 เอกภาพและมีกรอบเขตแดนในตัวเองอย่างสมบูรณ์และคงที่ (Mani, 2007: 16) กับงานวิทยานิพนธ์
 ปริญาเอกของอะดิล เอเซน (Adile Esen) ชื่อ *Beyond “In-Between”: Travels and
 Transformations in Contemporary Turkish-German Literature and Film* ในปีค.ศ. 2009 ที่พัฒนา
 ต่อมาจากแนวทางการวิเคราะห์ของอเดลสัน โดยมุ่งเน้นเรื่องการสร้างความเชื่อมโยงและการเลื่อน
 ไหลทางวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ของปัจเจกชาวเติร์กพลัดถิ่นที่สะท้อนให้เห็นการเปลี่ยนแปลงที่
 ซับซ้อนและต่อเนื่องของสังคมเยอรมันและตุรกีตั้งแต่ช่วงเวลาที่ประเทศเยอรมนีแบ่งออกเป็นสอง
 ฝั่งจนถึงช่วงการรวมชาติเยอรมนีในปีค.ศ. 1990

ประเด็นหลักในงานวิจัยของอเดลสัน ได้แก่ การมองว่าสังคมและรัฐชาติเป็นสิ่งที่
 ไม่มีตัวตนแต่ถูกประกอบสร้างเชิงสมมติขึ้นมา และมีการเปลี่ยนแปลงอย่างซับซ้อนและต่อเนื่อง
 โดยเห็นได้จากการที่เรื่องเล่าประสบการณ์ชาวเติร์กพลัดถิ่นสามารถแทรกซึม ซ้อนทับ และ
 เชื่อมโยงกับเรื่องเล่าประวัติศาสตร์ชาติเยอรมนีได้ ตลอดจนปฏิเสธการเหมารวมตัวละครปัจเจกชาว
 เติร์กพลัดถิ่นในงานเขียนว่าเป็นตัวแทนชุมชนชาวเติร์กพลัดถิ่นโดยรวมทั้งหมด และหันมา
 พิจารณาชาวเติร์กพลัดถิ่นในฐานะปัจเจกคนหนึ่งที่มีชาติพันธุ์เติร์กติดตัวมาและเติบโตในบริบท
 สังคมเยอรมันแทน อเดลสันยังชี้ให้เห็นอีกว่างานเขียนเติร์ก-เยอรมัน ไม่ได้มีแค่เพียงประเด็น
 การเมืองเชิงอัตลักษณ์อย่างเดียว แต่มีเรื่องของประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเข้ามาเกี่ยวข้อง และ
 ต้องการให้มองงานเขียนเติร์กพลัดถิ่นและเติร์ก-เยอรมันเป็นส่วนหนึ่งของวรรณกรรม
 ภาษาเยอรมันร่วมสมัย

ในขณะที่งานเขียนของเอเชนต้องการสะท้อนให้เห็นว่าแม่แต่ “เรื่องเล่า ประสบการณ์ชาวเติร์กพลัดถิ่น” เองก็มีการเลื่อนไหลและเปลี่ยนแปลงในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา เหมือนกับอัตลักษณ์ชาวพลัดถิ่น วัฒนธรรมเติร์ก/พื้นที่สังคมตุรกี และวัฒนธรรมเยอรมัน/พื้นที่สังคมเยอรมันในบริบทร่วมสมัยเช่นกัน โดยเฉพาะความเปลี่ยนแปลงระหว่างงานเขียนชาวเติร์กพลัดถิ่นในช่วงก่อนการรวมชาติเยอรมนีกับช่วงหลังการรวมชาติเยอรมนีในปี 1990 ซึ่งเป็นการนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและการก้าวข้ามพรมแดนรัฐชาติและวัฒนธรรม ตลอดจนเน้นประเด็นเรื่องของการเดินทางสัญจรไปมาของชาวเติร์กพลัดถิ่น ชาวเยอรมันเชื้อสายเติร์ก หรือแม้กระทั่งชาวเยอรมันเองในลักษณะของโอกาสในการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ผ่านพื้นที่สังคมเยอรมันและสังคมตุรกีร่วมสมัย และผ่านช่วงเหตุการณ์สำคัญของประวัติศาสตร์ชาติเยอรมนี เช่น การเปิดกำแพงเบอร์ลิน การล่มสลายของกำแพงเบอร์ลิน และการรวมชาติเยอรมนีอย่างเป็นทางการในปีค.ศ. 1990 เป็นต้น ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวไม่ได้มีผลกระทบต่อชาวเยอรมันและรัฐชาติเยอรมนีเท่านั้น แต่ยังสร้างผลกระทบต่อชาวเติร์กพลัดถิ่นและชาวเยอรมันเชื้อสายเติร์กที่อาศัยและเติบโตในสังคมเยอรมัน ตลอดจนส่งผลกระทบต่อสังคมโลกโดยรวมในฐานะที่เป็นเหตุการณ์การสิ้นสุดสงครามเย็นและการล่มสลายของลัทธิคอมมิวนิสต์ในขณะนั้นด้วย นอกจากนี้เอเชนยังชี้ให้เห็นแนวทางการวิเคราะห์งานเขียนเกี่ยวกับชาวเติร์กพลัดถิ่นและชาวเยอรมันเชื้อสายเติร์กที่ก้าวไปไกลกว่า “การเขียนได้กลับ” หรือ “การต่อรอง” ภาพลักษณ์ความเป็นอื่นของชาวเติร์กพลัดถิ่น หรือการแบ่งแยกขั้วต่างระหว่างชาวเติร์กพลัดถิ่นในฐานะแรงงานต่างด้าวชาวตะวันออกกับชาวเยอรมันในฐานะชาวยุโรปตะวันตกที่เจริญก้าวหน้ากว่าตามที่สนคติของวัฒนธรรมเยอรมันกระแสหลักแต่เดิมด้วย

งานวิจัยทั้งสองชิ้นงานแสดงให้เห็นว่าวาทกรรมเกี่ยวกับชาวเติร์กพลัดถิ่นและชาวเยอรมันเชื้อสายเติร์กได้พัฒนาไปไกลกว่าการคัดแยกและการพยายามแบ่งขั้วตรงข้าม “พวกเรา-ผู้เป็นอื่น” (We-Others) ของวาทกรรมเยอรมันกระแสหลัก และพยายามสะท้อนสภาพสังคมเยอรมันร่วมสมัยว่าได้กลายเป็นสังคมที่มีความหลากหลายและซับซ้อนทางวัฒนธรรม และเกิดการกลืนกลายทางวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะวัฒนธรรมเติร์กพลัดถิ่นภายในพื้นที่สังคมเยอรมันร่วมสมัย โดยที่ผู้พลัดถิ่นเหล่านี้อาศัย “ภาษา” เป็นสื่อในการสะท้อนการกลืนกลายทางวัฒนธรรมดังกล่าวไปพร้อมๆ กับการประกอบสร้างเรื่องเล่าเพื่อเป็น “บ้าน” ให้กับอัตลักษณ์ผู้พลัดถิ่นของพวกเขาในรูปแบบงานเขียนอัตชีวประวัติและงานวรรณกรรม

ดังนั้นการจะทำการวิเคราะห์งานเขียนเติร์กพลัดถิ่นในฐานะสื่อเล่าเรื่อง “บ้าน” เราไม่อาจใช้แนวคิดแบบชาติพันธุ์หนึ่งเดียวมาสำรวจงานเขียนที่คัดสรรได้ เพราะงานเขียนเหล่านี้แสดงให้เห็นความเคลื่อนไหวและความหลากหลายของวัฒนธรรมที่ชาวเยอรมันส่วนใหญ่ยังไม่เห็นและไม่อาจเข้าใจได้ในตอนนี้ การเดินทางของชาวเติร์กพลัดถิ่นในพื้นที่เยอรมนีซึ่งสะท้อนออกมาจากตัวบทงานเขียนที่คัดสรรอาจช่วยชี้ให้เห็นแนวทางงานเขียนใหม่ๆ ที่สะท้อนความเป็นพหุวัฒนธรรมแบบเยอรมนีร่วมสมัยได้มากกว่างานวิจารณ์ที่มุ่งแต่จะคัดแยกงานเขียนรูปแบบอื่นๆ ออกจากงานเขียนกระแสหลัก

บทที่ 3

บทบาทเรื่องเล่าและรูปแบบงานเขียนในการเล่าเรื่อง “บ้าน”

เรื่องเล่ามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการประกอบสร้างอัตลักษณ์ของมนุษย์ โดยเฉพาะต่อการประกอบสร้างอัตลักษณ์ของผู้พลัดถิ่น เนื่องจากภาวะพลัดถิ่นส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่และสภาพจิตใจของผู้ประสบภาวะดังกล่าว ทำให้พวกเขาสูญเสียพื้นที่บ้าน ไร้วรากเหง้าที่มา และรู้สึกสับสนในตำแหน่งแห่งที่ของตนเอง ส่งผลให้อัตลักษณ์ของพวกเขาขาดพื้นที่ยึดเหนี่ยวและเหลือแต่เพียงความทรงจำต่อบ้านเกิดซึ่งเป็นความทรงจำที่ไม่ปะติดปะต่อ เรื่องเล่าจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดและสะท้อนความทรงจำเหล่านั้นควบคู่ไปกับประสบการณ์ของผู้พลัดถิ่น และช่วยเปลี่ยนความทรงจำที่มีต่อ “บ้าน” ของพวกเขาให้กลายเป็นพื้นที่ใหม่สำหรับอัตลักษณ์ สร้างความหมายใหม่ให้กับประสบการณ์ดังกล่าวเพื่อต่อรองกับอิทธิพลของสังคมกระแสหลักที่มักปิดกั้นและกดทับการมีตัวตนของผู้พลัดถิ่นในสังคม

ในขณะเดียวกัน ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงมากมายที่เกิดขึ้นในสังคมเยอรมันร่วมสมัย อัตลักษณ์ของชาวเยอรมันร่วมสมัยที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ดังกล่าวก็ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและรู้สึกสับสนคลอน/ไม่มั่นคงทางอัตลักษณ์ด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะจากภาวะที่เยอรมนีกลายเป็นรัฐกัณฑ์ระหว่างมหาอำนาจฝ่ายโลกเสรีและฝ่ายสังคมนิยมในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง เหตุการณ์การถูกแบ่งประเทศตั้งแต่ปีค.ศ. 1949-1989 เหตุการณ์ที่ผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กเข้ามาร่วมอาศัยอยู่ในพื้นที่ตั้งแต่ปีค.ศ. 1961-1963 มาจนถึงเหตุการณ์การรวมชาติเยอรมนีในปีค.ศ. 1990 ชาวเยอรมันที่เคยยึดโยงอัตลักษณ์ของตนเข้ากับอุดมการณ์ชาติและแนวคิดรัฐชาติเยอรมนีไม่อาจรู้สึกถึงความมั่นคงในอัตลักษณ์ของตนได้อย่างเดิม โดยเฉพาะในช่วงเวลาของการแบ่งประเทศจนถึงการรวมประเทศ เนื่องจากความสับสนในอุดมการณ์เชิงชาตินิยมของลัทธินาซีและการไร้ซึ่งอธิปไตยของรัฐชาติเยอรมนีเป็นเวลากว่า 40 ปี ชาวเยอรมันร่วมสมัยจึงค่อนข้างดิ้นรนและพยายามหาหนทางในการสร้างความมั่นคงให้กับอัตลักษณ์ใหม่และทำความเข้าใจพื้นที่ที่สังคมเยอรมันใหม่ตามบริบทการเปลี่ยนแปลงร่วมสมัย เรื่องเล่าจึงถูกใช้เป็นเครื่องมือให้ชาวเยอรมันเหล่านี้ริ่สร้างอัตลักษณ์และพื้นที่ “บ้าน” ของตนใหม่ เช่นเดียวกับที่ผู้พลัดถิ่นใช้เรื่องเล่าเป็นเครื่องมือในการประกอบสร้างอัตลักษณ์ของตน

อย่างไรก็ดี เนื่องจากอิทธิพลเดิมของวาทกรรมเยอรมันกระแสหลักที่ปลูกฝังให้ชาวเยอรมันรับรู้ร่วมกันว่าชาวเยอรมันเท่านั้นที่เป็นส่วนหนึ่งของประเทศเยอรมนี และไม่มีกรอเอ่ยถึงชนต่างถิ่นกลุ่มอื่น ทำให้เรื่องเล่าตัวตนของชาวเยอรมันร่วมสมัยมีลักษณะที่ย้อนแย้งกันเองด้วย กล่าวคือ เผยให้เห็นทั้งการวิพากษ์วาทกรรมเยอรมันเก่าๆที่ไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน เช่นการยอมรับว่ามีผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กอาศัยอยู่ร่วมในสังคมเยอรมันมากขึ้นในฐานะเพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงาน หรือแม้กระทั่งเพื่อนสนิท ไม่ใช่แค่กลุ่มคนต่างถิ่นที่อาศัยอย่างแบ่งแยกจากชาวเยอรมันและเป็นอันตรายไปเสียทุกคนตามที่ชนคดีเยอรมันกระแสหลัก และการใช้มุมมองแบบพหุวัฒนธรรมร่วมสมัยที่เป็นผลมาจากกระแสโลกาภิวัตน์ช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 20 ในการทำความเข้าใจกลุ่มชาวเติร์กพลัดถิ่นในเขตเมืองใหญ่ แต่นักเขียนเยอรมันก็ยังสะท้อนความวิตกกังวลและการผลิตซ้ำลักษณะวาทกรรมเยอรมันกระแสหลักบางประการอยู่บ้าง เช่นการตีความหรือสันนิษฐานผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กจากลักษณะทางชาติพันธุ์และตำแหน่งทางสังคมด้วยความรู้สึกสงสารและเห็นใจ การทำให้ตัวละครพลัดถิ่นบางกลุ่มเงียบและการพูดแทน ซึ่งเป็นผลมาจากการเปรียบเทียบสถานะผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กว่าเป็นคนชายขอบ มีตำแหน่งด้อยที่สุดและมีโอกาสในสังคมกระแสหลักน้อยที่สุด ตัวละครเชื้อสายเติร์กบางกลุ่มจึงถูกแสดงออกในแง่ของผู้ที่สมควรได้รับโอกาสที่ “เท่าเทียม” กับชาวเยอรมันบ้าง สะท้อนให้เห็นการเทียบเคียงผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กด้วยลำดับชนชั้นของสังคมเยอรมันกระแสหลัก ซึ่งจะช่วยให้ย้อนกลับไปเน้นประเด็นเรื่องกระบวนการเปิดรับและการปิดกั้น (Inclusion & Exclusion) ของวาทกรรมเยอรมันกระแสหลักแทนที่จะมุ่งไปสู่การผสมผสานใหม่ทางวัฒนธรรมและการปรับเปลี่ยนกรอบพื้นที่เชิงวัฒนธรรมชาติพันธุ์ และเพศสถานะใหม่ตามที่ตัวละครผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กได้กระทำต่อสังคมเยอรมันร่วมสมัยอย่างเต็มที่

แม้เรื่องเล่าสังคมเยอรมันร่วมสมัยจะสะท้อนลักษณะของการใช้เรื่องเล่าที่ต่างกันระหว่างนักเขียนพลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กกับนักเขียนเยอรมัน แต่เรื่องเล่าดังกล่าวไม่ได้เผยให้เห็นแค่ความแตกต่างระหว่างทัศนคติของนักเขียนสองกลุ่มชาติพันธุ์เท่านั้น ทว่ายังเผยให้เห็นความสัมพันธ์เชื่อมโยงในกระบวนการประกอบสร้างอัตลักษณ์ของตัวละครทั้งสองชาติพันธุ์ไปพร้อมๆกันด้วย โดยเฉพาะความจำเป็นในการอ้างอิงถึงอีกฝ่ายหนึ่งในการเล่าเรื่องตัวตน ซึ่งทำให้เห็นกลไกความสัมพันธ์ของคนทั้ง 2 กลุ่มที่ก้าวไปไกลกว่าลักษณะของขั้วตรงข้ามหรือ Binary Opposition ตามทัศนคติของสังคมกระแสหลักที่มักอ้างว่าคนพลัดถิ่นถือเป็น “ชาวตะวันออก” ที่อยู่ตรงข้ามกับชาวเยอรมันที่เป็น “ชาวตะวันตก” กล่าวคือ ทั้งสองกลุ่มชาติพันธุ์มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างต่อเนื่องและซับซ้อนในสังคม

3.1 เรื่องเล่า “บ้าน” : มุมมองของนักเขียนเยอรมันเชื้อสายเติร์กและนักเขียนเยอรมันร่วมสมัย

3.1.1 มุมมองนักเขียนพลัดถิ่นเชื้อสายเติร์ก

เรื่องเล่าโดยนักเขียนพลัดถิ่นเกิดขึ้นโดยมีจุดประสงค์เพื่อขอพื้นที่ที่พวกเขาสามารถดำรงอยู่ได้ในสังคมและดำรงรักษาอัตลักษณ์ชุมชนตนเองไว้ ตลอดจนเพื่อชี้แจงและนำเสนอมุมมองที่แตกต่าง รวมไปถึงวิพากษ์ความคิดความเชื่อและทัศนคติที่สังคมกระแสหลักมีต่อผู้พลัดถิ่นและกีดกันให้พวกเขาเป็นคนชายขอบของสังคม ประเด็นสำคัญอยู่ที่นักเขียนพลัดถิ่นมักถ่ายทอดเรื่องเล่าของพวกเขาโดยนำเสนอการขัดขืนหรือการแหกขนบสังคมกระแสหลัก (narrative as resistance) เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเพื่อคลี่คลายปมวิกฤตอัตลักษณ์พลัดถิ่นที่ไม่ได้รับการยอมรับให้เป็นส่วนหนึ่งของสังคมเยอรมันร่วมสมัย การสร้างงานเขียนของพวกเขาจึงถือเป็นกิจกรรมทางสังคมและการเมืองอย่างหนึ่ง ไม่ใช่แค่การสร้างสรรคจินตนาการอย่างเดียว และงานเขียนของพวกเขา ก็กลายมาเป็นเครื่องมือชิ้นสำคัญในการต่อสู้ทางการเมืองของพวกเขาด้วย (ชุตติมา ประกาศาศุทธิสาร, 2554: 19-20)

งานเขียนโดยนักเขียนเยอรมันเชื้อสายเติร์กที่คัดสรรมาทั้ง 3 เรื่องคือ *Schwarzer Tee mit drei Stück Zucker* (1991) ของเรนนัน เดมีร์ข่าน, *Gefährliche Verwandtschaft* (1998) ของซาเฟอร์ เซโนกัก และ *Selam Berlin* (2003) ของยาเด คารา ต่างทำหน้าที่เป็นกระบอกเสียงให้กับผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์ก ถ่ายทอดเรื่องราวสังคมเยอรมันร่วมสมัยหลากหลายแง่มุมและต่างช่วงเวลาให้พื้นที่สาธารณะได้รับรู้ และมีเนื้อหามุ่งเน้นการเรียกร้องสิทธิและนำเสนอตัวตนของผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กในสังคมเยอรมันร่วมสมัยอันเป็น “พื้นที่บ้าน” ของพวกเขา โดยเฉพาะการนำเสนอประเด็นการเมืองเรื่องอัตลักษณ์ที่ขัดแย้งกับทัศนคติสังคมเยอรมันกระแสหลัก การแสดงนัยยะต่อต้านการปิดกั้นและกีดกันจากทัศนคติกระแสหลักดังกล่าว และการวิพากษ์สังคมเยอรมันร่วมสมัยในฐานะ “พื้นที่บ้าน” ในบริบทต่างกัน 3 ช่วงเวลา ดังนี้

งานเขียนเรื่อง *Schwarzer Tee mit drei Stück Zucker* (1991) ของเรนนัน เดมีร์ข่าน ถ่ายทอดบริบทเวลาช่วงต้นยุค 1960 – ต้นยุค 1980 ที่แรงงานพลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กรวมถึงชาวเติร์กพลัดถิ่นอื่นๆ เดินทางเข้ามาอาศัยในเยอรมนีตะวันตก โดยบอกเล่าเรื่องราวของหญิงสาวเชื้อสายเติร์กคนหนึ่งที่กำลังรอให้กำเนิดบุตรคนแรกที่คลินิกเด็กในเยอรมนีตะวันตก และระหว่างที่เธอกำลังรอคลอดบุตรสาวคนแรก เธอก็ได้นึกย้อนกลับไปถึงช่วงชีวิตยากลำบากและสับสนในวัยเด็กที่

ต้องเดินทางจากหมู่บ้านชนบทในเขตอนาโตเลียของตุรกีเข้ามาอาศัยอยู่ในเยอรมนีตะวันตก การเล่าเรื่อง “พื้นที่บ้าน” ในงานเขียนเรื่องนี้จึงสะท้อนทั้งความยากลำบากของตัวละครหลักในการปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมแปลกหน้า ไปพร้อมๆกับการถูกกดทับจากอคติทางชาติพันธุ์และอคติทางเพศสถานะของสังคมเยอรมันกระแสหลัก ตัวละครหลักในเรื่องนี้จึงต้องแก้ปมวิกฤตอัตลักษณ์ของเธอด้วยการใช้ความทรงจำของครอบครัวพลัดถิ่นในการเล่าเรื่องตัวตน และการปรับเปลี่ยนบทบาทจากหญิงชายขอบไปสู่บทบาทแม่ผู้ให้กำเนิดเพื่อช่วยให้ตัวตนของเธอหลุดพ้นจากการถูกกดทับ และก้าวไปสู่การรับรู้ “พื้นที่บ้าน” ในแบบฉบับของเธอเองได้

งานเขียนเรื่องนี้นำเอาชีวประวัติส่วนหนึ่งของตัวเรนนี เดมีร์ข่าน นักเขียนของเรื่องนี้มาถ่ายทอด เดมีร์ข่านย้ายถิ่นตามครอบครัวของเธอเข้ามายังเมืองฮันโนเวอร์ (Hannover) รัฐเยอรมนีตะวันตก ณ ขณะนั้นได้ตั้งแต่ปีค.ศ. 1962 หรือตั้งแต่เธออายุแค่เพียง 7 ขวบ เธอจบการศึกษาระดับมัธยมปลายจากโรงเรียนเยอรมันในฐานะผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กรุ่นแรกๆในเยอรมนีตะวันตก และหลังจากนั้นเธอก็ได้เข้าเรียนวิชาการแสดง และปัจจุบันก็ยังเป็นนักแสดงละครเวที นักแสดงภาพยนตร์ และนักเขียนคนสำคัญของเยอรมนีร่วมสมัยคนหนึ่งด้วย โดยงานเขียนเรื่อง *Schwarzer Tee mit drei Stück Zucker* เป็นการบอกเล่าประสบการณ์การพลัดถิ่นของเธอในฐานะผู้หญิงพลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กรุ่นแรกๆที่ต้องปรับตัวเข้ากับบริบทวัฒนธรรมเยอรมันที่ยังไม่คุ้นชินกับกลุ่มผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์ก ซึ่งทำให้ประเด็นน่าสนใจของงานเขียนเรื่องนี้อยู่ตรงที่การนำเสนอการถูกกดทับจากสังคมกระแสหลักที่ซ้ำซ้อน ทั้งทางด้านชาติพันธุ์ความเป็นเติร์กและทางด้านเพศสถานะที่เป็นหญิง

ในขณะที่งานเขียนโดยนักเขียนพลัดถิ่นอีก 2 เรื่องได้แก่เรื่อง *Selam Berlin* (2003) ของยาเค คารา และเรื่อง *Gefährliche Verwandtschaft* (1998) ของ ซาเฟอร์ เซโนกัก นำเสนอเรื่องเล่าคนพลัดถิ่นที่ไปไกลกว่าการดิ้นรนและเรียกร้องสิทธิของพวกเขาในสังคมเยอรมันร่วมสมัยเพียงอย่างเดียว เรื่องเล่าทั้ง 2 เรื่องกล่าวถึงการประกอบสร้างอัตลักษณ์พลัดถิ่นช่วงการรวมชาติเยอรมนีตั้งแต่ปีค.ศ. 1989 เป็นต้นมา ช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงที่รัฐชาติเยอรมนีกำลังผลิตสร้างวาทกรรมรัฐชาติเพื่อสร้างความเป็นหนึ่งเดียวกันของคนในชาติและเตรียมพร้อมสำหรับการรวมชาติที่กำลังจะเกิดขึ้นอย่างสมบูรณ์ การสร้างความเป็นหนึ่งเดียวกันนั้นหมายถึงการปิดกั้นและกดทับกลุ่มคนชายขอบและกลุ่มคนต่างถิ่นที่อาจเป็นภัยคุกคามและอาจบ่งชี้ความแตกต่างทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรมในพื้นที่สังคมเยอรมันร่วมสมัยได้ ผู้พลัดถิ่นจึงต้องตอบโต้และต่อรองการปิดกั้นและกดทับดังกล่าวด้วยวิธีการที่หลากหลาย ผ่านกระบวนการเรื่องเล่าตัวตนในเชิงโต้แย้งความเป็นหนึ่งเดียวกันของวัฒนธรรมในสังคมเยอรมันร่วมสมัย

งานเขียนเรื่อง *Selam Berlin* (2003) ของยาเค คารา ถ่ายทอดบริบทเวลาช่วงปลายยุคปีค.ศ. 1980 – 1990 ที่มีการเปิดกำแพงเบอร์ลิน และเยอรมนีตะวันออกกำลังจะรวมชาติกับเยอรมนีตะวันตก โดยพูดถึงตัวละครเด็กหนุ่มพลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กชื่อ ฮาซาน คาซาน (Hasan Kazan) ที่ต้องประสบกับวิกฤตอัตลักษณ์ครั้งใหญ่ เมื่อพื้นที่บ้านเกิดเยอรมนีของเขากำลังจะเกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญขึ้น นั่นคือ การรวมชาติเยอรมนีในปี ค.ศ. 1990 ส่งผลให้เขาต้องหาทางประกอบสร้างอัตลักษณ์ของตนเองเข้ากับสังคมเยอรมันร่วมสมัยที่ประกอบไปด้วยเยอรมนีตะวันตกและเยอรมนีตะวันออกในพื้นที่เดียวกัน ฮาซานต้องก้าวผ่านความเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กสู่วัยผู้ใหญ่ไปพร้อมกับเหตุการณ์การรวมชาติเยอรมนี เขาได้เผชิญหน้าและเรียนรู้เกี่ยวกับภาพลักษณ์ตายตัวของผู้พลัดถิ่นที่สังคมเยอรมันกระแสนิยมตัวตนกลุ่มคนพลัดถิ่นตลอดมา การประกอบสร้างอัตลักษณ์ท่ามกลางความสับสนวุ่นวายในช่วงการรวมชาติทำให้ฮาซานต้องเดินทางเคลื่อนที่และเปลี่ยนบทบาทของตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อเข้าใจตัวตนและพื้นที่สังคมเยอรมันร่วมสมัยช่วงการรวมชาติใหม่ และหาหนทางตอบโต้ภาพลักษณ์ตายตัวของผู้พลัดถิ่นให้ได้

ยาเค คารา นักเขียนของเรื่องนี้เป็นนักเขียนหญิงพลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กที่เติบโตมาในเบอร์ลินตะวันตกตั้งแต่ช่วงก่อนการรวมชาติเช่นเดียวกับตัวละครเด็กหนุ่มฮาซาน เธอจบการศึกษาระดับปริญญาตรีด้านภาษาอังกฤษและภาษาเยอรมัน เคยทำงานเป็นนักแสดง นักข่าว และครู และได้เปิดสถานีวิทยุและโทรทัศน์มาแล้ว นวนิยายเรื่อง *Selam Berlin* ถือเป็นงานเขียนเรื่องแรกในชีวิตของเธอและได้รับผลตอบรับที่ดีจากผู้อ่านชาวเยอรมัน ในนวนิยายเรื่องนี้ คาราได้ทำให้เห็นว่าเหตุการณ์การรวมชาติเยอรมนีที่สังคมกระแสนิยมมองว่าเป็นเหตุการณ์ภายในของชาติเยอรมนีแท้จริงแล้วเชื่อมโยงและส่งผลกระทบต่อชีวิตและอัตลักษณ์ของผู้พลัดถิ่นอย่างมากในฐานะที่พวกเขาเองก็เป็นผู้อาศัยร่วมกับชาวเยอรมัน ความเปลี่ยนแปลงของสังคมเยอรมันช่วงการรวมชาติส่งผลให้ตัวละครผู้พลัดถิ่นของเรื่องต้องเกิดการเปลี่ยนผ่านทางด้านอัตลักษณ์และการรับรู้ตัวตนของเขาใหม่ไปด้วย

ส่วนงานเขียนเรื่อง *Gefährliche Verwandtschaft* (1998) ของ ซาเฟอร์ เซโนกัก ถ่ายทอดบริบทเวลาช่วงหลังการรวมชาติเยอรมนีต้นยุคปีค.ศ. 1990 โดยบอกเล่าเรื่องราวของนักเขียนเยอรมันเชื้อสายยิวและเติร์กรุ่นที่สองชื่อ ซัสชา มุห์เตเช็ม (Sascha Muhteschem) ที่ได้รับมรดกเป็นบ้านที่ส่วนตัวกลับจากปู่ชาวเติร์กของเขาในขณะที่เดียวกับที่กำลังประสบภาวะวิกฤตอัตลักษณ์หลังเยอรมนีรวมชาติ ซัสชา รู้สึกว่าเขากำลังถูกรัฐชาติเยอรมนีหลังการรวมชาติปฏิเสธการมีตัวตนอยู่ของเขาและคนพลัดถิ่นอื่นๆในพื้นที่สังคมเยอรมันอย่างสิ้นเชิงและรุนแรง เขา

จึงต้องการประกอบสร้างและผลิตซ้ำ “พื้นที่บ้าน” เสียใหม่ผ่านการเล่าเรื่องตัวตนและเรื่องพื้นเพ ที่มาครอบครัวยุคของเขาเพื่อต่อรองและรื้อสร้างแนวคิดของสังคมเยอรมันกระแสหลักที่ปฏิเสธผู้พลัดถิ่น โดยการสืบหาความลับทางชาติพันธุ์ของปู่ชาวเติร์ก และการรื้อฟื้นบาดแผลทางอดีตชาติพันธุ์ ยิวของแม่จะช่วยให้เขาประกอบสร้างเรื่องเล่าตัวตนของตนเองเพื่อชดเชยการสูญเสียทางอัตลักษณ์ และการถูกปิดกั้นจากสังคมเยอรมันกระแสหลักหลังการรวมชาติเยอรมนีได้

ซาเฟอร์ เซโนกัค นักเขียนของเรื่องนี้เป็นหนึ่งในนักเขียนเยอรมันเชื้อสายเติร์กที่ได้รับกรกล่าวถึงมากที่สุดในยุคร่วมสมัย เขาเกิดและใช้เวลาในช่วงวัยเด็กในกรุงอังการาและเมืองอิสตันบูลของตุรกี ก่อนจะย้ายตามครอบครัวมาตั้งรกรากใหม่ที่เมืองมิวนิก เยอรมนี ในช่วงก่อนการรวมชาติเยอรมนีเขาจบการศึกษาระดับปริญญาตรีด้านภาษาเยอรมัน รัฐศาสตร์ และปรัชญาที่เมืองมิวนิกและย้ายมาอยู่กรุงเบอร์ลินในปีค.ศ. 1990 (ช่วงการรวมชาติเยอรมนี) เซโนกัคสนใจอ่านบทกวีภาษาเยอรมันมาตั้งแต่ยังเป็นวัยรุ่นและเริ่มแปลบทกวีภาษาตุรกีเป็นภาษาเยอรมันในเวลาต่อมา จากนั้นเขาก็มีโอกาสร่วมก่อตั้งวารสารวรรณกรรมชื่อ *Sirene* และมีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้นางานเขียนเติร์ก-เยอรมันมาอภิปรายในแวดวงวิชาการ เซโนกัคได้ร่วมเป็นสมาชิกสมาคมนักเขียนเยอรมันตั้งแต่ปีค.ศ. 1984

เนื่องจากเซโนกัคสนใจทางด้านรัฐศาสตร์และปรัชญาเป็นพิเศษ ในงานเขียนเรื่อง *Gefährliche Verwandtschaft* เซโนกัคจึงเน้นไปที่ประเด็นเรื่องวาทกรรมรัฐชาติเยอรมันหลังการรวมชาติที่ปฏิเสธการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเยอรมันร่วมสมัยโดยผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์ก เซโนกัคต้องการตอบโต้และรื้อสร้างภาพลวงของวาทกรรมรัฐชาติเยอรมนีดังกล่าวว่า แท้จริงแล้วเรื่องราวของผู้พลัดถิ่น ไม่ว่าจะกลุ่มชาวยิวหรือกลุ่มชาวเติร์ก ต่างซ่อนเร้นและเชื่อมโยงอยู่ภายในเรื่องเล่ารัฐชาติเยอรมนีร่วมสมัยผ่านกระบวนการที่คล้ายคลึงกับกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ นั่นคือกระบวนการสร้างความเหมือนและสร้างความต่างเพื่อนิยามความหมายของความเป็นรัฐชาติเยอรมนี โดยเซโนกัคต้องการนำเสนอให้ผู้อ่านเห็นว่า เรื่องเล่าตัวตนของผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กและเรื่องเล่าความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์ระหว่างชาติเยอรมนี ชาติตุรกี และกลุ่มชาติพันธุ์ยิวนั้นสัมพันธ์กันมากกว่าการสร้างความต่าง และเผยให้เห็นความสัมพันธ์เชิงการทูต เชิงการให้ความช่วยเหลืออันพันธมิตรหรือผู้ร่วมประสบชะตากรรมเหยื่อของสงคราม หรือเชิงการใช้กำลังรุนแรงเข้าควบคุมฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด เพื่อให้เห็นว่าทั้ง 3 ชาติพันธุ์ได้แบ่งปันประสบการณ์หลายอย่างในอดีตด้วยกันตลอดมา

3.1.2 มุมมองนักเขียนเยอรมันร่วมสมัย

ในขณะที่จุดประสงค์หลักของการเล่าเรื่อง “บ้าน” ของนักเขียนเยอรมันเชื้อสายเติร์กได้แก่ การประกอบสร้างตัวตนจากมุมมองที่แตกต่าง, การปลดปล่อยตนเองจากวาทกรรมของสังคมนิยมหลัก และการประกาศว่าผู้พลัดถิ่นอย่างพวกเขาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเยอรมันร่วมสมัย จุดประสงค์หลักของการเล่าเรื่อง “บ้าน” ของนักเขียนชาวเยอรมันในงานเขียนที่มีแก่นเรื่องเกี่ยวกับผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กคือ การสืบค้นและตีความอัตลักษณ์ชาวเยอรมันร่วมสมัยผ่านการทำความเข้าใจตัวละครพลัดถิ่น และการทำความเข้าใจสังคมเยอรมันร่วมสมัยในฐานะ “บ้าน” ใหม่ รวมไปถึงการกอบกู้ชุมชนเยอรมันร่วมสมัยที่เผชิญกับการเปลี่ยนแปลงสำคัญอย่างภาวะพหุวัฒนธรรมจากการเข้าร่วมอาศัยของผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กและการรวมชาติเยอรมนีในปีค.ศ. 1990 ซึ่งเผยให้เห็นความพยายามของชาวเยอรมันร่วมสมัยที่จะ “มองออกนอกกรอบ” วาทกรรมเยอรมันกระแสหลัก และหาวิธีการที่จะเข้าใจ “พื้นที่บ้าน” หรือสังคมเยอรมันร่วมสมัยอย่างไหลเลื่อนและปรับเปลี่ยนมากขึ้น

งานเขียนโดยนักเขียนเยอรมันที่คัดสรรมาทั้ง 2 เรื่องได้แก่ นวนิยายแนวสืบสวนสอบสวนเรื่อง *Happy Birthday, Türke!: ein kayankaya-roman* (1987) ของยาคอบ อาร์จูนี และนวนิยายแนวลึกลับ Bildungsroman เรื่อง *Räuberhände* (2007) ของฟินน์ โอล ไสน์ริช ต่างนำเสนอพื้นที่สังคมเยอรมันร่วมสมัยในคนละบริบทเวลาได้แก่ สังคมเยอรมันตะวันตกปลายยุคปีค.ศ. 1980 และสังคมเยอรมันหลังการรวมชาติช่วงปลายยุคปีค.ศ. 2000 ทำให้เห็นพัฒนาการการเติบโตของสังคมเยอรมันในฐานะสังคมพหุวัฒนธรรมที่ซับซ้อนขึ้น ดังนี้

งานเขียนเรื่องแรก *Happy Birthday, Türke!: ein kayankaya-roman* เป็นชุดนวนิยายสืบสวนสอบสวนที่ถ่ายทอดบริบทเวลาช่วงยุค 1980 ของเยอรมนีตะวันตกที่สังคมเต็มไปด้วยอาชญากรรม คอร์รัปชัน และการเหยียดเพศและชาติพันธุ์ที่เข้มข้นรุนแรง ตัวละครหลักของเรื่องเป็นนักสืบหนุ่มเชื้อสายเติร์กชื่อเคมาล คายันคาเยา เคมาลได้รับว่าจ้างให้สืบหาฆาตกรที่ฆ่าแรงงานเติร์กพลัดถิ่นคนหนึ่งตายที่สถานีรถไฟในเมืองแฟรงก์เฟิร์ต ซึ่งการสืบสวนคดีนี้นำไปสู่การเปิดโปงสังคมคอร์รัปชันและเครือข่ายการก่ออาชญากรรมในสังคมเยอรมันตะวันตก ตลอดจนปัญหาเรื่องคนพลัดถิ่นและการสร้างครอบครัวของพวกเขาท่ามกลางวิถีแปลกถิ่นอย่างระบบทุนนิยม

ยาคอบ อาร์จูนี นักเขียนของเรื่องนี้เป็นชาวเยอรมันและเป็นบุตรชายของนักเขียนบทละครชาวเยอรมันที่มีชื่อเสียงชื่อว่า ฮันส์ กุนเธอร์ มิเกลเซน (Hans Günter Michelsen) โดยเพื่อหลีกเลี่ยงการตกอยู่ภายใต้ความมีชื่อเสียงของพ่อและความต้องการที่จะสร้างชื่อให้กับอาชีพนักเขียน

ด้วยตนเอง ทำให้อาร์จูนินำนามสกุลของภรรยาเชื้อสายโมรอกโคของเขาที่ชื่อว่า อาร์จูนี มาใช้แทนที่นามสกุลพ่อของเขาเวลาสร้างงานเขียน อาร์จูนีเกิดที่เมืองแฟรงค์เฟิร์ตเช่นเดียวกับตัวละครนักสืบเคมาล โดยในช่วงอายุ 14-18 ปี อาร์จูนีได้มีโอกาสเดินเข้าไปในย่านสถานีรถไฟของเมืองแฟรงค์เฟิร์ต (หรือที่รู้จักกันดีในฐานะย่าน โคมเชียวของเมือง) ซึ่งเป็นฉากหลังของนวนิยายเรื่อง *Happy Birthday, Türke!: ein kayankaya-roman* อยู่บ่อยครั้ง อาร์จูนีเรียนจบชั้นมัธยมปลายจากโรงเรียนแถบฝรั่งเศสตอนใต้ซึ่งช่วงเวลาดังกล่าวทำให้เขาประสบกับภาวะพลัดถิ่น และเขาเรียนไม่จบระดับปริญญาตรีและเคยทำงานเป็นบริกรและคนขายชุดว่ายน้ำมาก่อน นวนิยายสืบสวนสอบสวนเรื่อง *Happy Birthday, Türke!: ein kayankaya-roman* ถือเป็นงานเขียนเรื่องแรกของอาร์จูนี และทำให้เขาประสบความสำเร็จในอาชีพนักเขียนเป็นอย่างดี โดยเฉพาะในฐานะนักเขียนเยอรมันที่นำเอาผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กมาเป็นตัวละครหลักของเรื่องในการตีแผ่สังคมเยอรมันตะวันตกร่วมสมัย ซึ่งเป็นการแหกขนบตัวละครนวนิยายสืบสวนสอบสวนภาษาเยอรมันที่มักใช้แต่ตัวละครตำรวจชาวเยอรมันเป็นหลัก

ส่วนงานเขียนเรื่อง *Räuberhände* (2007) ของฟินน์ โอล ไสน์ริช ถ่ายทอดบริบทเวลาช่วงปลายยุค 2000 (หลังการรวมชาติเยอรมนีมาแล้ว 10 ปี) ที่สังคมเยอรมันร่วมสมัยเป็นสังคมเปิดกว้างต่อภาวะพหุวัฒนธรรมมากขึ้น โครงเรื่องหลักของเรื่องนี้อยู่ที่ความสัมพันธ์แบบเพื่อนรักของเด็กหนุ่มชาวเยอรมันชื่อยานิก (Janik) กับเด็กหนุ่มพลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กชื่อ ซามูเอล (Samuel) ที่มีแม่เป็นหญิงจรจัดติดสุราและเข้าใจว่าพ่อของตนเป็นชาวตุรกี พวกเขาทั้งสองคนเป็นนักเรียนมัธยมปลายที่กำลังจะจบการศึกษา ยานิกและซามูเอลตกแต่งพื้นที่สวนเล็กๆของพ่อแม่ยานิกใหม่ให้เป็น “พื้นที่” ของพวกเขาสองคนและตั้งชื่อเลียนแบบกรุงอิสตันบูล เมืองที่มีชื่อเสียงของประเทศตุรกี ว่า “ซตัมบูล” (Stambul) (Heinrich, 2008: 6.) อย่างไรก็ตาม หลังจบการศึกษา ยานิกได้ทำเรื่องผิดพลาดร้ายแรงซึ่งกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนรักทั้งสองคน พวกเขาจึงตัดสินใจเดินทางไปยังเมืองอิสตันบูลเพื่อตามหาพ่อของซามูเอล และทิ้งความผิดพลาดความผิดพลาดที่เกิดขึ้นไว้เบื้องหลัง แต่ ณ ที่อิสตันบูลนี้เองที่ทั้งสองคนได้เผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลงและวิกฤตอัตลักษณ์ท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่แปลกแยก ซึ่งกระตุ้นให้เห็นปมขัดแย้งที่แฝงอยู่ในความสัมพันธ์ของพวกเขาตลอดมา

ฟินน์ โอล ไสน์ริชเป็นนักเขียนเยอรมันรุ่นใหม่ที่มีพื้นเพดั้งเดิมมาจากการทำงานด้านภาพยนตร์และละครเวที งานเขียนเรื่อง *Räuberhände* เป็นงานเขียนเรื่องที่ 2 ในชีวิตไสน์ริช ตั้งแต่สมัยที่เขายังเป็นนักศึกษาเอกวิชาภาพยนตร์ งานเขียนเรื่องนี้จึงมีกลิ่นอายของบทภาพยนตร์และบทละครเวทีอยู่มาก โดยเฉพาะการตัดสลับฉากและการบรรยายเหตุการณ์ต่างๆในงานเขียนที่เน้นเรื่องรูป รส สัมผัสตามแบบบทภาพยนตร์ ไสน์ริชมีผลงานทั้งด้านนวนิยาย วรรณกรรมเด็ก และ

ภาพยนตร์มากมาย และได้รับรางวัลจากการประกวดด้านการเขียนต่างๆมาแล้วนับไม่ถ้วน แต่งานเขียนที่ทำให้เขาเป็นที่รู้จักมากที่สุดคงเป็นเรื่อง *Räuberhände* เนื่องจากเนื้อหาความสัมพันธ์ระหว่างวัยรุ่นชาวเยอรมันและวัยรุ่นเชื้อสายเติร์กแบบเพื่อนรักถือเป็นโครงเรื่องที่สดใหม่สำหรับงานเขียนภาษาเยอรมันร่วมสมัย

จะสังเกตได้ว่า ในงานเขียนที่คัดสรรทั้ง 5 เรื่อง นักเขียนแต่ละท่านมีองค์ประกอบหรือพื้นเพที่หลากหลายที่คล้ายคลึงกับตัวละครหลักที่พวกเขาสร้างขึ้น เช่น ตัวละครหญิงตั้งครรภ์เชื้อสายเติร์กที่เป็นการนำเอาชีวประวัติส่วนหนึ่งของ เรนัน เดมีร์จ่าน มาเล่าในงานเขียนเรื่อง *Schwarzer Tee mit drei Stück Zucker* , ตัวละครเด็กหนุ่มฮาซานในเรื่อง *Selam Berlin* ที่เติบโตมาในเบอร์ลินตะวันตกและต้องประสบกับภาวะวิกฤตอัตลักษณ์ช่วงการรวมชาติเยอรมนีเช่นเดียวกับนักเขียนของเรื่องอย่างยาเด คารา, ตัวละครนักเขียนหนุ่มเชื้อสายเติร์ก ชัสซา ในเรื่อง *Gefährliche Verwandtschaft* มีพื้นเพที่คล้ายกับซาเฟอร์ เซโนกัก นักเขียนของเรื่องในฐานะที่ทำงานเป็นนักเขียนและเติบโตมาในเมืองมิวนิคเหมือนกัน, ตัวละครนักสืบเคมาลในเรื่อง *Happy Birthday, Türke! : ein kayankaya-roman* ที่เกิดและเติบโตในเมืองแฟรงก์เฟิร์ต รัฐเยอรมนีตะวันตกและคุ้นเคยกับย่านสถานีรถไฟของเมืองเช่นเดียวกับยาคอบ อาร์จูนินักเขียนของเรื่อง แต่มีแต่เรื่อง *Räuberhände* ที่ไม่มีข้อมูลปรากฏแน่ชัดว่าตัวละครหลักของเรื่องเชื่อมโยงหรือมีความคล้ายคลึงกับไฮนริช นักเขียนของเรื่องนี้หรือไม่

ความคล้ายคลึงและประสบการณ์ร่วมของนักเขียนกับตัวละครหลักในแต่ละเรื่อง โดยเฉพาะการที่นักเขียนทุกท่านเป็นผู้ร่วมอาศัยในสังคมเยอรมันเช่นเดียวกับตัวละครหลัก ช่วยสะท้อนมุมมองและอัตลักษณ์ของนักเขียนในการใช้ชีวิตและเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมเยอรมันร่วมสมัยตั้งแต่ยุคการแบ่งชาติมาจนถึงยุคหลังการรวมชาติอย่างหลากหลาย จึงอาจกล่าวได้ว่าเรื่องเล่างานเขียนของพวกเขาจะสะท้อนทัศนคติที่พวกเขามีต่อพื้นที่สังคมเยอรมันร่วมสมัยอีกต่อหนึ่งในฐานะผู้ที่ประสบชะตากรรมคล้ายคลึงกับตัวละครหลักอยู่ไม่มากนัก

3.2 เรื่องเล่าโดยนักเขียนพลัดถิ่นเชื้อสายเติร์ก: การต่อรองและการปรับเปลี่ยน “บ้าน”

3.2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเล่าเรื่อง อัตลักษณ์พลัดถิ่น และพื้นที่

การเลือกใช้รูปแบบงานเขียนที่แตกต่างกันโดยนักเขียนพลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กสัมพันธ์กับลักษณะเฉพาะของอัตลักษณ์พลัดถิ่นและประสบการณ์ความสับสนดิ้นรนที่ผู้พลัดถิ่น

แต่ละคนได้พบเจอ เนื่องจากการประกอบสร้างอัตลักษณ์พลัดถิ่นต้องอาศัยกระบวนการเรื่องเล่า ตัวตนเพื่อให้ตัวผู้พลัดถิ่นคัดสรรและปรับเปลี่ยนความสับสนคืนรนจากภาวะพลัดถิ่นให้กลายเป็น พื้นที่ในการนำเสนอตัวเองใหม่ การเล่าเรื่องเพื่ออัตลักษณ์ของผู้พลัดถิ่นจึงเป็นการสร้าง “พื้นที่ที่สาม” (third space) หรือพื้นที่ของการผสมผสานใหม่ทางวัฒนธรรมที่เกิดจากการถูกปิดกั้นและ ปฏิเสธจากพื้นที่สังคมกระแสหลักอีกต่อหนึ่ง (Anzaldua, 1987: 3) เรื่องเล่าตัวตนของผู้พลัดถิ่น จำต้องอาศัยรูปแบบการเล่าเรื่องเฉพาะทางที่สามารถถ่ายทอดความสัมพันธ์ระหว่างอัตลักษณ์ จินตนาการ และการเปลี่ยนผ่านเชิงพื้นที่ที่เกิดขึ้นกับชีวิตพลัดถิ่นของพวกเขาข้างต้นได้ ผู้พลัดถิ่นมี ปมขัดแย้งในอัตลักษณ์ของตนกับ “พื้นที่” โดยเฉพาะการถูกปิดกั้นจากพื้นที่และการไม่มีพื้นที่เป็น ของตนเอง พวกเขาต้องสร้างพื้นที่ใหม่ผ่านเรื่องเล่าตัวตนเพื่อต่อรองและหลีกเลี่ยงความรุนแรงของ วาทกรรมกระแสหลักและความสับสนจากภาวะพลัดถิ่นซึ่งจะนำพวกเขาไปสู่สำนักู้ทางอัตลักษณ์ แบบใหม่ที่อันซาลดูอา นักวิชาการด้านคนพลัดถิ่นเรียกว่า *La facultad* (Ibid, 39)

ดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้น นักเขียนพลัดถิ่นใช้งานเขียนของพวกเขาเป็นเครื่องมือใน การทำความเข้าใจ “บ้าน” หรือสังคมเยอรมันร่วมสมัยในรูปแบบใหม่ตามบริบทเฉพาะที่พวกเขาได้ ประสบ และเป็นเครื่องมือในการต่อรองสิทธิการเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ร่วมสมัยไปพร้อมกัน โดย งานเขียนที่คัดสรรทั้ง 3 เรื่องได้แก่ *Schwarzer Tee mit drei Stück Zucker* (1991) ของเรนน เดมีร์ ข่าน, *Gefährliche Verwandtschaft* (1998) ของ ซาเฟอร์ เซโนกัค และ *Selam Berlin* (2003) ของยา เด คารา มีวิธีการเล่าเรื่องสังคมเยอรมันร่วมสมัยในฐานะพื้นที่ “บ้าน” สำหรับอัตลักษณ์พลัดถิ่น ของตัวละครที่แตกต่างกัน ได้แก่ ผ่านการใช้เรื่องเล่าครอบครัว, การเดินทางเคลื่อนที่, การ เปลี่ยนแปลงบทบาททางอาชีพและเพศสถานะ ตลอดจนการสร้างเรื่องแต่งใหม่ โดยประเด็นสำคัญที่ งานเขียนที่คัดสรรต้องการนำเสนอก็คือ การก้าวข้ามแนวคิดเยอรมันกระแสหลักที่มองว่า วัฒนธรรมและชาติพันธุ์ของชาวเยอรมันและผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กแยกออกจากกันอย่างสิ้นเชิง และมุ่งนำเสนอว่า ชาวเยอรมันและผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์ก ตลอดจนวัฒนธรรมของพวกเขา เชื่อมโยงถึงกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงช่วงเวลาร่วมสมัย (และจะเชื่อมโยงต่อไปในอนาคต) และเน้นย้ำ ว่าผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและวัฒนธรรมเยอรมันตลอดมา รวมถึงโต้แย้ง ออกติต่อผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กที่แฝงอยู่ในบริบทต่างๆของวาทกรรมเยอรมันกระแสหลัก ไม่ว่าจะ ในแง่ชาติพันธุ์ ชนชั้น เพศสถานะ หรือวัฒนธรรมด้วย

นักเขียนพลัดถิ่นทั้ง 3 ท่านนำเสนอตัวละครหลักในบริบทเฉพาะทางชนชั้น ชาติ พันธุ์ และเพศสถานะที่แตกต่างกัน ได้แก่ ตัวละครหญิงตั้งครรภ์เชื้อสายเติร์กในเรื่อง *Schwarzer Tee mit drei Stück Zucker* , ตัวละครเด็กหนุ่มวัยรุ่นเชื้อสายเติร์ก ฮาซาน ในเรื่อง *Selam Berlin* และตัว ละครนักเขียนหนุ่มชาวเยอรมันเชื้อสายยิวและเติร์ก ชัสซ่า ในเรื่อง *Gefährliche Verwandtschaft* ซึ่ง

ทำให้ผู้อ่านได้มองเห็นว่าผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กไม่ได้เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่คล้ายคลึงกันทั้งหมด แต่ผู้พลัดถิ่นเป็นปัจเจกที่มีภูมิหลังและสถานะที่หลากหลาย ความหลากหลายดังกล่าวนำไปสู่การโต้กลับวาทกรรมสังคมนิยมกระแสหลักที่มักเหมารวมผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กให้อยู่ในกลุ่ม “คนต่างถิ่น” หรือ *Ausländer* ในภาษาเยอรมันร่วมกันทั้งหมด และที่มักสร้างภาพให้ผู้พลัดถิ่นเหล่านี้มีลักษณะเป็นกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันอย่างแน่นหนามั่นคงซึ่งให้ความรู้สึกคุกคามและน่าหวาดกลัวอยู่ตลอดเวลา ว่าจริงๆ ไม่ใช่แบบนั้น ผู้พลัดถิ่นแต่ละคนล้วนมีภูมิหลังและสถานะโดยกำเนิดที่แตกต่างกัน

มายาคติของวาทกรรมกระแสหลักที่สร้างภาพให้ผู้พลัดถิ่นเป็นกลุ่มคนน่ากลัวและสมควรถูกขจัด (*abjection*) ต่างหากที่กดทับและปิดกั้นเรื่องเพศสถานะ ชนชั้น และช่วงอายุให้เหมารวมไปกับเรื่องความแตกต่างทางชาติพันธุ์อย่างเห็นได้ชัด นั่นคือ ไม่มีการแยกแยะและทำความเข้าใจว่า ชายชาวเติร์กพลัดถิ่นแตกต่างจากหญิงเติร์กพลัดถิ่นอย่างไร หรือผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กรุ่นลูกหลานปรับตัวเข้ากับสังคมนิยมต่างจากผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กรุ่นพ่อแม่อย่างไร หรือผู้พลัดถิ่นที่ย้ายมาจากเขตชนบทได้รับผลกระทบในการพลัดถิ่นต่างจากผู้พลัดถิ่นที่มาจากเขตเมืองใหญ่อย่างอิสตันบูลอย่างไร การใช้ตัวละครหลากหลายในการนำเสนอประสบการณ์พลัดถิ่นจึงช่วยปรับเปลี่ยนสภาพที่ถูกกดทับอย่างเหมารวมต่อผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์ก และการละเลยประเด็นเรื่องเพศสถานะ ชนชั้น อาชีพ และช่วงอายุของผู้พลัดถิ่นให้กลายเป็นการชี้แจงและเรียกร้องให้มองบริบทผู้พลัดถิ่นในแง่ของปัจเจกบุคคลที่หลากหลายกว่าแง่ของกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มใหญ่ ซึ่งจะทำให้เข้าใจเรื่องคนพลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กในเยอรมนีร่วมสมัยได้เหมาะสมกว่า และเป็นการรื้อสร้างภาพลักษณ์ความเป็นกลุ่มเป็นก้อนของผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กที่ดูน่ากลัวและมีสภาพตายตัวในทัศนคติสังคมนิยมกระแสหลักด้วย

สถานะที่แตกต่างกันระหว่างตัวละครพลัดถิ่น ทั้งเพศสถานะ ช่วงอายุ ชนชั้น อาชีพและพื้นเพครอบครัว สามารถนำมาวิเคราะห์ร่วมกับรูปแบบการประพันธ์งานเขียนทั้ง 3 เรื่อง เพื่อจับเน้นความหลากหลายของ “เสียง” และตัวตนของผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กได้ชัดขึ้น ตลอดจนเผยให้เห็นความพยายามในการนำเสนอพื้นที่สังคมนิยมร่วมสมัยจากแง่มุมของผู้พลัดถิ่นในฐานะผู้ร่วมอาศัยมากขึ้น โดยรูปแบบการประพันธ์ที่พบในงานเขียนทั้ง 3 เรื่องมี 2 รูปแบบได้แก่รูปแบบนวนิยายเชิงอัตชีวประวัติของงานเขียนเรื่อง *Schwarzer Tee mit drei Stück Zucker* และงานเขียนเรื่อง *Gefährliche Verwandtschaft* กับรูปแบบนวนิยายแนว *Bildungsroman* ในงานเขียนเรื่อง *Selam Berlin*

3.2.2 การต่อรองและทวงสิทธิ “บ้าน” ในรูปแบบนวนิยายเชิงอัตชีวประวัติ

รูปแบบนวนิยายเชิงอัตชีวประวัติคือการผสมผสานระหว่างการเขียนอัตชีวประวัติกับการเขียนนวนิยายเข้าด้วยกัน กล่าวคือเนื้อหาหลักของเรื่องจะมาจากชีวประวัติของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง แต่กลวิธีการนำเสนอชีวประวัติดังกล่าวจะใช้กลวิธีเรื่องการให้ภาพพจน์ การใช้จินตนาการเสริมแต่งเรื่องราว การเพิ่มองค์ประกอบเหนือจริง หรือการใช้สำนวนภาษาเกินจริงหรือไม่ใช้ภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันในการถ่ายทอดเนื้อหาเป็นหลัก กลวิธีการใช้ความเป็นนวนิยายมาช่วยถ่ายทอดเรื่องเล่าตัวตนของบุคคล โดยเฉพาะเรื่องราวคนพลัดถิ่นนั้นเอื้อให้นักเขียนสามารถถ่ายทอดเรื่องราวในพื้นที่จิตไร้สำนึกของตัวละครที่เป็นแหล่งที่มาของปมวิกฤตอัตลักษณ์ที่ข้อมูลเชิงข้อเท็จจริงในงานอัตชีวประวัติไม่สามารถเข้าถึง ตลอดจนถือเป็นการหลีกเลี่ยงขีดจำกัดและอคติทางภาษาและทางขนบการเล่าเรื่องตัวตนที่แฝงมากับภาษาโดยสังคมกระแสหลักที่มีกฎเกณฑ์ อารมณ์ความรู้สึก ความเจ็บปวด หรือความปรารถนาของตัวละคร เนื่องจากสังคมกระแสหลักเห็นว่าไม่ใช่ข้อมูลที่มีความสำคัญต่อเนื้อหาหลักและทำให้เนื้อหาตัวละครไม่น่าเชื่อถือ แต่รูปแบบนวนิยายเชิงอัตชีวประวัติจะเผยให้เห็นว่าอารมณ์และความปรารถนาที่ถือเป็นจิตไร้สำนึกของตัวละครเป็นแรงกระตุ้นสำคัญต่อการกระทำต่างๆ ของตัวละคร โดยเฉพาะตัวละครพลัดถิ่นที่มีอารมณ์ ความเจ็บปวด ความรู้สึกสูญเสีย และแรงปรารถนาต่อพื้นที่บ้านรุนแรงและลึกซึ้งกว่าตัวละครทั่วไป และการบรรยายถึงจิตไร้สำนึกดังกล่าวจะช่วยให้อ่านเข้าถึงต้นตอของปมวิกฤตอัตลักษณ์พลัดถิ่นที่ตัวละครเหล่านั้นประสบได้ลึกซึ้งกว่าการรับรู้แต่ข้อมูลเชิงข้อเท็จจริงจากงานเขียนแบบอัตชีวประวัติ

การเลือกใช้รูปแบบนวนิยายเชิงอัตชีวประวัติช่วยขบขันการเล่าเรื่องตัวตนและ “บ้าน” ของผู้พลัดถิ่นอย่างมาก เนื่องจากผู้อ่านสามารถรับรู้และติดตามประสบการณ์ กระบวนการประกอบสร้างอัตลักษณ์ ภูมิหลังที่มา และโดยเฉพาะความรู้สึกนึกคิดของตัวละครพลัดถิ่นต่อเหตุการณ์สำคัญต่างๆ ได้อย่างลึกซึ้งกว่ารูปแบบการประพันธ์อื่นๆ กล่าวคือ “เสียง” และความรู้สึกนึกคิดของผู้พลัดถิ่นที่เคยถูกปิดกั้นจากสังคมกระแสหลักสามารถถ่ายทอดให้อ่านได้รับรู้ถึงการมีอยู่ของพวกเขาในสังคมได้ชัดเจนผ่านการเล่าเรื่องตัวตนด้วยตัวพวกเขาเอง ไม่ได้ผ่านการบอกเล่าจากนักวิชาการหรือวาทกรรมสังคมเยอรมันกระแสหลัก ผู้อ่านจะได้รับรู้ทั้งสถานการณ์ที่ผู้พลัดถิ่นต้องเผชิญในภาวะพลัดถิ่น และมุมมองความรู้สึกที่พวกเขามีต่อการเผชิญหน้าเหล่านั้นโดยตรง เช่น ในงานเขียนเรื่อง *Schwarzer Tee mit drei Stück Zucker* ตัวละครหญิงตั้งครุภรรยาช่วงเวลาที่เราต้องทนทรมานอยู่ในห้องผู้ป่วยรอคอยอยู่เป็นเวลาหลายวัน แพทย์และพยาบาลสั่งให้ทำตามการ

คุณแลร์กษาซ่าๆทุกเช้า จนเธอเริ่มท้อและเหนื่อยหน่ายกับการรักษาพยาบาลของคลินิกแห่งนี้ ดั่งข้อความว่า

[...] *Quietschende Schritte, der Druck der rechten Hand war noch fester geworden: „Stehen Sie doch endlich auf!“ Es rüttelte noch heftiger. „Die Finger sollen dir abfallen!“ schäumte es im Kopf der Frau.*

Aufwachen, jeden Morgen eine endlose Prozedur, eine widerwillig erfüllte Pflichtübung. Der Beginn des Tages, das Ungewisse, dieses fahle Dämmerungsgrau, war für sie die eigentliche Geisterstunde. Hier lauerten konturenlose Möglichkeiten und zahllose Unwägbarkeiten. [...] (Demirkan, 2008: 1.)

[...] เสียงเดินลั่นเอี้ยค้อดั่งขิ้น แรงบีบที่มือชวาก็ยิ่งรัดแน่นมากขึ้น กว่าเดิมด้วย “ตื่นเสี่ยทีสิคุณ!” คราวนี้เขย่าแรงขิ้นอีก “น่าจะหักนิ้วแกทิ้งซะเดี๋ยวนี้อเลย!” หญิงสาวคิดอย่างฉุนเฉียว

ตื่นนอนมาทุกเช้า เพื่อเจอกับขั้นตอนการรักษาที่ไม่มีสิ้นสุด ต้องทำตามขั้นตอนอย่างไม่เต็มใจ การเริ่มต้นวันใหม่ มีแต่ความคลุมเครือ รุ่งเช้าที่หมองหม่นไร้ชีวิตชีวาถือเป็นช่วงเวลาแห่งลางร้ายสำหรับเธอ ช่วงเวลาแบบนี้ อาจมีเรื่องไม่ชัดเจนและไม่สามารถรู้ได้เกิดขึ้นมากมาย [...] (ชุติมา เกตุพงษ์ชัย, แปล.)

เหตุการณ์ในงานเขียนเรื่อง *Schwarzer Tee mit drei Stück Zucker* ข้างต้นเกิดขึ้นในช่วงต้นยุคปีค.ศ. 1980 ซึ่งเป็นช่วงกระแสต่อต้านผู้ผลิตถิ่นเชื้อสายเติร์กในเยอรมนีตะวันตกกำลังเข้มข้นและรุนแรง เนื่องจากเศรษฐกิจเยอรมันช่วงนั้นประสบกับภาวะถดถอย และกลุ่มผู้ผลิตถิ่นถูกตำหนิดำว่าว่าเป็นสาเหตุหลัก เพราะรัฐเยอรมนีตะวันตกต้องให้ความช่วยเหลือทางการเงิน (Schönwälder, 1996: 167) ชาวเยอรมันส่วนใหญ่จึงมักปฏิบัติกับผู้ผลิตถิ่นไม่ค่อยดีนัก ตัวละครหญิงตั้งครรถ์พักอยู่ที่คลินิกเด็กแห่งหนึ่งเพื่อรอคลอดบุตรอยู่หลายวัน และต้องเจอกับการรักษาบริการที่ไม่ดีของเจ้าหน้าที่ตลอด ความคิดฉุนเฉียวและหุดหู่ของหญิงสาวสะท้อนให้เห็นว่าเธอรู้สึกท้อ ไม่พอใจ และไม่มั่นใจกับการดูแลคนไข้ของเจ้าหน้าที่คลินิก โดยเฉพาะพยาบาลชาวเยอรมันที่กระทำกับคนไข้ที่กำลังตั้งครรถ์อย่างเธอด้วยกริยาหยาบคายและไร้มารยาท เช่นการจุกและบีบ

ข้อมือหญิงสาวให้ตื้นขึ้นมาเพื่อรับการรักษาตามขั้นตอน การดูแลที่ไม่ดีเช่นนี้ทำให้เธอยังไม่มั่นใจว่าการคลอดบุตรครั้งแรกของเธอจะปลอดภัยหรือไม่ ซึ่งถือเป็นความกังวลใจปกติของผู้หญิงที่กำลังจะเป็นแม่คนเป็นครั้งแรก หญิงสาวกลัวว่าเธออาจต้องเจอเรื่องราวแรงที่คาดไม่ถึงจากกรบริการของคลินิกเด็กแบบนี้ก็ได้

จะเห็นได้ว่า รูปแบบนวนิยายแนวอัตชีวประวัติช่วยให้ผู้อ่านได้ร่วมรับรู้ทั้งเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวละครพลัดถิ่น รวมไปถึงความคิดความรู้สึกและสิ่งที่ตัวละครพลัดถิ่นคาดหวังถึงอนาคตข้างหน้า ทั้งการถูกปฏิบัติอย่างไม่เหมาะสมและความรู้สึกไม่มั่นคงของตัวละครในภาวะยากลำบาก ซึ่งการร่วมรับรู้ของผู้อ่านเป็นการเปิดโอกาสให้ “เสียง” ของคนพลัดถิ่นและประสบการณ์ที่ยากลำบากของพวกเขาได้ถูกเปิดเผยสู่พื้นที่สาธารณะ และทำให้ผู้อ่านได้ตระหนักรู้ ยอมรับ และเข้าใจตัวตนของผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กในสังคมเยอรมันร่วมสมัยที่เคยถูกสังคมกระแสหลักกดทับและปิดกั้นให้เป็นแค่กลุ่มคนชายขอบมากขึ้นด้วย

นอกจากนี้ รูปแบบนวนิยายเชิงอัตชีวประวัติของผู้พลัดถิ่นยังเปิดโอกาสให้ผู้อ่านได้เห็นกลวิธีการเล่าเรื่องตัวตนที่เป็นลักษณะเฉพาะทางอัตลักษณ์ของคนเหล่านี้ด้วย โดยสะท้อนผ่านการใช้โครงเรื่องที่เล่าสลับไปมาระหว่างเหตุการณ์ตามลำดับเวลาในปัจจุบัน - ความทรงจำที่สะเปะสะปะในอดีต - ความฝันความปรารถนาต่ออนาคต ซึ่งแสดงให้เห็นถึงกระบวนการประกอบสร้างอัตลักษณ์ของคนพลัดถิ่นที่ประกอบไปด้วยเรื่องเล่า “พื้นที่บ้าน” ที่กระจัดกระจาย ไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และเป็นการเล่าเรื่องตัวตนจากความทรงจำเกี่ยวกับพื้นที่ต่างๆเป็นหลัก ซึ่งต่างจากการเล่าเรื่องตามลำดับเวลาที่สะท้อนความเป็นเอกภาพได้มากกว่า โดยในเรื่อง *Schwarzer Tee mit drei Stück Zucker* ความทรงจำในวัยเด็กที่หมู่บ้านชนบทในแถบอนาโตเลียของตุรกี การปรับตัวเข้ากับสังคมเยอรมัน รวมถึงการสั่งสอนของพ่อแม่และญาติผู้ใหญ่ของตัวละครหญิงตั้งครรถ์ล้วนถูกเล่าอย่างไม่ตามลำดับเวลา สลับไปมากับเหตุการณ์ที่เธอนอนรอคลอดบุตรที่โรงพยาบาลซึ่งถูกเล่าตามลำดับเวลา และเช่นเดียวกับเรื่อง *Gefährliche Verwandtschaft* (1998) ของซาเฟอร์ เซโนกัค ที่การเล่าเรื่องของตัวละครหลักอย่างซัสซ่าตัดสลับไปมาระหว่างการได้รับมรดกและการมุ่งสร้างนวนิยายเกี่ยวกับชีวิตปู่ของเขา เรื่องในอดีตระหว่างพ่อกับแม่ เรื่องประวัติศาสตร์สงครามและการช่วยเหลือของชาวเยอรมัน ชาวยิว และชาวเติร์ก ฯลฯ

ลักษณะการเล่าเรื่องสลับไปมา รวมไปถึงการแทรกเรื่องราวอื่น ๆ ซ้อนอยู่ในเรื่องเล่าตัวตนของตัวละครหลักทั้งสอง สะท้อนให้เห็นว่า ผู้พลัดถิ่นไม่ได้ทำความเข้าใจตัวตนและ

ช่วงเวลาต่างๆในชีวิตของพวกเขาตามลำดับของเวลาหรือลำดับของเหตุผลปกติ แต่เป็นการเล่าเรื่อง ตัวตนผ่านการเชื่อมโยงกับพื้นที่ ชีวิตคนอื่น และความสัมพันธ์อื่นรอบตัวเป็นหลัก ซึ่งเป็นผลมาจากการรับรู้ตัวตนของผู้พลัดถิ่นในแง่ของกระบวนการทางสังคม (ซูติมา ประกาศาสุติสาร, 2554: 41.) และเป็นการเชื่อมโยงที่ขาดๆวันๆไม่มีเอกภาพ ขาดความสอดคล้องกัน และไม่มีลำดับเวลา เนื่องจากผู้พลัดถิ่นจะถูกดึงหรือพลัดออกจากกรอบลำดับเวลาปกติของพื้นที่ต่างๆ เมื่อพวกเขาประสบกับภาวะพลัดถิ่น พวกเขาต้องดำเนินชีวิตแบบไม่ตามกรอบสังคมกระแสหลัก ไม่มีโอกาสร่วมแบ่งปันช่วงเวลากับผู้คนในพื้นที่บ้านเกิดได้อีก ดังนั้นทุกครั้งที่ตัวละครเชื่อมโยงกับพื้นที่บ้านเกิด พวกเขาจึงมักจะนึกถึงแต่ความทรงจำในวันเวลาเก่าๆ และเป็นการเลือกจำเป็นเรื่องๆปะปนกันมากกว่าจะไล่จำเหตุการณ์ตามลำดับเวลา

ในขณะเดียวกัน ผู้พลัดถิ่นก็ไม่อาจร่วมแบ่งปันลำดับเวลาปกติของพื้นที่สังคมเยอรมันกระแสหลักได้เต็มที่ เนื่องจากพวกเขาถูกปิดกั้นว่าไม่ได้เป็นคนที่ร่วมแบ่งปันชาติพันธุ์ ภาษา ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมร่วมกับชาวเยอรมันส่วนใหญ่ จึงไม่มี “สิทธิ์” ร่วมใช้ชีวิตในรูปแบบวิถีชีวิตตามกรอบเวลาปกติของสังคมกระแสหลักได้อย่างสมบูรณ์ และส่งผลให้ตัวละครผู้พลัดถิ่นรู้สึกว้าวุ่นถึงอัตลักษณ์ของตนขาดหาย และต้องอยู่ในกระบวนการพลัดถิ่นตลอดเวลา โดยลักษณะขาดๆวันๆไม่ต่อเนื่องดังกล่าวก็นำมาสู่การเล่าเรื่องในงานเขียนด้วย

อย่างไรก็ตาม กลวิธีการเล่าเรื่องที่ไม่ต่อเนื่องดังกล่าวนั้นไม่เพียงแต่สะท้อนอัตลักษณ์ที่เลื่อนไหลและไม่มีเอกภาพของผู้พลัดถิ่นเท่านั้น แต่เมื่อนักเขียนพลัดถิ่นตั้งใจใช้กลวิธีดังกล่าวในงานเขียนของตนเพื่อตอบโต้วาทกรรมกระแสหลัก ความไม่ต่อเนื่องของเรื่องเล่าตัวตนก็ยังถือเป็น การวิพากษ์ความเป็นเอกภาพและความพยายามในการสะท้อนข้อมูล/ข้อเท็จจริงเพียงหนึ่งเดียวของ สังคมกระแสหลักที่พยายามกดทับไม่ให้ผู้พลัดถิ่น “แทรกตัว” เข้ามา และเผยให้เห็นความไม่ต่อเนื่องในพื้นที่สังคมกระแสหลัก ซึ่งทำให้เห็นว่าวาทกรรมสังคมกระแสหลักเป็นเพียงสิ่งสมมติที่ถูกประกอบสร้างขึ้นด้วยเหมือนกัน

ยกตัวอย่างตอนหนึ่งของเรื่อง *Gefährliche Verwandtschaft* ตัวละครนักเขียนที่ชื่อ ซัสซ่ากล่าวถึงความรู้สึกของเขามิต่อการที่ผู้พลัดถิ่นไม่สามารถร่วมแบ่งปันกรอบเวลาปกติของ สังคมกระแสหลักได้ว่า เป็นช่วงเวลาเหมือนคนพลัดถิ่นเป็นแค่ “แขกผู้มาเยี่ยม” ในพื้นที่หนึ่งๆ ที่ซึ่งสังคมกระแสหลักกำหนดกรอบของ “เวลา” ไว้ว่าใครสามารถร่วมแบ่งปันค่านิยมและวิถีชีวิตกระแสหลักได้ และใครไม่สามารถทำได้ โดยผู้พลัดถิ่นลี้มใส่ใจกรอบของ “เวลา” ดังกล่าว และเมื่อ ลี้มตัวมาๆเข้า ผู้พลัดถิ่นก็จะถูกปิดกั้นจากสังคมกระแสหลักไม่ให้ใช้เวลาร่วมกับพวกเขา และ กลายเป็น “แขกที่ไม่ได้รับเชิญ” หรือคนชายขอบของสังคมกระแสหลักไปในที่สุด ซึ่งซัสซ่าเลือกที่จะปฏิเสธสถานะชายขอบดังกล่าว ดังข้อความว่า

[...] *Man ist wie ein Gast auf der Welt. Ich meine das nicht im abgegriffenen mystischen Sinne. Ich meine es im wörtlichen Sinne. Bei jedem Besuch kommt ein Moment, wo man das Gefühl hat, daß es Zeit ist zu gehen. Wenn man diesen Moment verpaßt, wird es problematisch. Die Gastgeber wollen einen überreden, über Nacht zu bleiben. Man verpaßt die letzte U-Bahn, die Gesprächsthemen gehen aus. Man trinkt zu viel und findet sich in einem unbequemen Bett wieder, kann davon ausgehen, nie wieder eingeladen zu werden. Ich wollte in Berlin kein ungebetener Gast sein und kein geduldeter Dauergast werden. [...]* (Şenocak, 2009: 18)

[...] เราเป็นเหมือนแขกผู้มาเยี่ยมบนโลกนี้ ผมไม่ได้จะพูดถึงความหมายเชิงปรัชญาที่ใช้กันพร่ำเพรื่อแบบนั้น ผมกำลังหมายถึงความหมายจริงๆของมัน ทุกครั้งที่เราไปเยี่ยมใคร มันจะมีช่วงเวลาหนึ่งที่คนเรารู้สึกว่าถึงเวลาที่ควรจะกลับแล้วเสมอ แต่เมื่อเราปล่อยให้ช่วงเวลาที่ผ่านไปก็จะเกิดปัญหาตามมา อย่างเจ้าของบ้านอยากให้ยู่ค้างคืนต่อ เราก็พลาดรถไฟใต้ดินเที่ยวสุดท้าย และเมื่อหมดเรื่องที่จะพูดคุย เราก็ได้แต่ดื่ม ดื่มมากเสียจนรู้สึกตัวอีกทีก็พบว่าตนเองนอนอยู่บนเตียงที่ไม่สบายตัว และพบว่าจะไม่ได้ถูกเชิญให้มาเยี่ยมอีกต่อไปแล้ว ผมไม่อยากเป็นแขกที่ไม่ได้รับเชิญในเบอร์ลินและไม่อยากจะเป็นแขกถาวรที่ต้องอดทนตลอดไป [...] (ชุตินา เกตุพญ์ชัย, แปล.)

ข้อความข้างต้นเป็นการเปรียบเทียบสภาพที่ผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กต้องเผชิญในสังคมเยอรมันร่วมสมัยว่า ผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กเป็นเสมือนแขกที่ได้รับการเชิญให้มาอยู่ในเยอรมนีในตอนแรก แต่พอเวลาผ่านไปชาวเยอรมันเจ้าบ้านยินดีให้พวกเขาอยู่ต่อได้ พวกเขาจึงไม่กลับไปที่ตุรกีในจังหวะเวลาที่ควรจะกลับ และตัวละครชายช้ำมองว่า พอนานวันเข้า ผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กก็ถูกลดสถานะลงโดยไม่รู้ตัวและถูกปิดกั้นจากสังคมเยอรมันให้กลายเป็นคนชายขอบหรือ “แขกผู้มาเยี่ยมถาวรและไม่ได้รับเชิญ” สำหรับสังคมกระแสหลัก ซึ่งศัพท์คำว่า *geduldeter Dauergast* ที่แปลว่า “แขกถาวรที่ต้องอดทนตลอดไป” ให้ความหมายที่ย้อนแย้งกันเอง โดยเฉพาะการที่ความหมายคำว่า ถาวร,ต่อเนื่อง (*Dauer*) กับ แขก (*Gast*) มาอยู่ในคำเดียวกัน นั้นหมายถึงว่า ไม่ว่าจะ

อย่างไร ชาวเยอรมันก็มองผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กเป็นเพียงคนต่างถิ่นที่มาร่วมอาศัยในสังคมเยอรมันยาวนานกว่าคนต่างถิ่นอื่นเท่านั้น และพวกเขาไม่มีทางเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเยอรมันได้ เป็นที่น่าสังเกตว่า คำกล่าวข้างต้นของตัวละครชัชชาซึ่งอยู่ในบริบทต้นยุคปี ค.ศ. 1990 ขัดแย้งกับนโยบายของนักการเมืองเบอร์ลินในช่วงนั้นที่พยายามเชิดชูประเด็น “Cosmopolitan Weltoffenheit (world-openness – inclusiveness)” เพื่อสร้างฐานความเป็นประชาธิปไตยให้กับประเทศเยอรมนีร่วมสมัย (Mandel: 2008, 47.) กล่าวคือ ในขณะที่นักการเมืองเยอรมันพยายามสร้างภาพลักษณ์ว่ารัฐชาติเยอรมนีหลังการรวมชาตินั้น “เปิดกว้าง” (Offenheit) ในการรับวัฒนธรรมต่างถิ่นตามแบบกระแสโลกาภิวัตน์ในขณะนั้น คำกล่าวของชัชชาที่ถูกนำมาอ้างอิงข้างต้นก็ได้ได้กลับวาทกรรมดังกล่าวว่า คนต่างถิ่นได้รับการเชื้อเชิญในฐานะแขกที่จริง แต่เป็นการเชื้อเชิญแค่จากหน้าให้รัฐชาติเยอรมนีได้รับการยอมรับที่ดีจากนานาชาติที่กำลังจับจ้องเยอรมนีที่เคยมีประวัติแพ้สงครามมาก่อน ประกอบกับช่วงนั้นการร่วมลงทุนจากบริษัทต่างชาติอย่างสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่นเป็นเป้าหมายสำคัญของรัฐบาลเยอรมนี นโยบายการงานรับวัฒนธรรมต่างถิ่นจึงเป็นภาพลักษณ์สำคัญที่เยอรมนีต้องเร่งสร้างขึ้น (Ibid, 48) เหมือนสมัยการเปิดรับแรงงานเติร์กพลัดถิ่นช่วงต้นยุคปี ค.ศ. 1960

ยิ่งไปกว่านั้น ช่วงหลังการรวมชาติ เมื่อสังคมเยอรมันกระแสหลักเลือกที่จะสร้างเรื่องเล่ารัฐชาติเยอรมนีใหม่ โดยปิดกั้นผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์ก รวมถึงผู้พลัดถิ่นเชื้อสายยิว ออกจากเรื่องเล่า “พื้นที่บ้าน” ของพวกเขาผ่านการกำหนดให้ผู้พลัดถิ่นเป็นเพียงคนชายขอบหรือ “แขกไม่ได้รับเชิญ” ของสังคมเยอรมันกระแสหลัก ตัวละครชัชชายังได้ปฏิเสธแนวคิดดังกล่าว โดยใช้เรื่องเล่าเหตุการณ์ที่ปู่เชื้อสายเติร์กของเขาเคยร่วมเป็นพันธมิตรกับรัฐบาลเยอรมนีในช่วงสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง และเรื่องเล่าเหตุการณ์ที่แม่เชื้อสายยิวของเขาหลบหนีการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ของนาซีในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง มาประกอบสร้างเป็นเรื่องเล่าตัวตนเชื่อมโยงตัวเขาเข้ากับประวัติศาสตร์บาดแผลของรัฐชาติเยอรมนี เพื่ออ้างอิงว่าตัวเขาและครอบครัวร่วมแบ่งปันภาษาประวัติศาสตร์ การกระทำผิด และความเจ็บปวดในอดีตร่วมกับชาวเยอรมันกระแสหลักมาก่อน

การร่วมแบ่งปันช่วงเวลาในเหตุการณ์สำคัญดังกล่าวทำให้ผู้พลัดถิ่นไม่ได้เป็นแค่คนชายขอบหรือ “แขกไม่ได้รับเชิญ” ของสังคมกระแสหลัก แต่แท้จริงแล้วผู้พลัดถิ่นอย่างพวกเขาเป็นส่วนหนึ่งของเรื่องเล่าพื้นที่สังคมเยอรมันร่วมสมัยมาเป็นเวลานาน ตลอดจนกลวิธีในการนำเสนอเรื่องเล่าบรรพบุรุษของชัชชายังไม่มีเอกภาพและไม่มีความสอดคล้องกัน นี่ก็อะไรได้ก็เล่า

ถือเป็นการท้าทายเรื่องเล่าประวัติศาสตร์ชาติเยอรมนีที่พยายามเน้นเล่าประวัติศาสตร์อย่างต่อเนื่อง สอดคล้อง คล้ายการเขียนสารคดีที่ไม่มีอารมณ์ความรู้สึกใดๆแฝงอยู่ ความไม่ต่อเนื่องและความเจ็บปวดจากอดีตอันเลวร้ายในเรื่องเล่าบรรพบุรุษของซัสซ่าได้โต้กลับแนวคิดสังคมนิยมกระแสหลักที่มักให้ค่าประวัติศาสตร์ชาติเยอรมนีที่เลือกจะลืมเหตุการณ์เลวร้ายในสงครามโลกทั้งสองครั้ง ราวกับเป็นข้อเท็จจริงเพียงหนึ่งเดียวว่าความจริงไม่ได้เป็นเช่นนั้น

ประวัติศาสตร์ชาติเยอรมนีแท้จริงแล้วเชื่อมโยงกับชาติพันธุ์อื่นอีกมากมายทั้ง สอดคล้องและไม่สอดคล้องกัน โดยเฉพาะชาติที่เคยเป็นพันธมิตรกับเยอรมนีสมัยสงครามหรือทำการทูตอย่างตุรกี และชาติหรือกลุ่มชาติพันธุ์ที่เยอรมนีเคยกระทำรุนแรงด้วยในอดีตอย่างกลุ่มชาวยิว รวมไปถึงเผยให้เห็นอารมณ์ความรู้สึกที่แทรกตัวอยู่ในเรื่องราวประวัติศาสตร์อย่างความเจ็บปวดและความรู้สึกผิดของผู้กระทำและเหยื่อที่ถูกกระทำ และการช่วยเหลือเกื้อกูลระหว่างชาติพันธุ์ที่ล้วนไม่เคยได้รับการบันทึกในประวัติศาสตร์ชาติเยอรมนีร่วมสมัย การปรับเปลี่ยนเรื่องราวที่เจ็บปวดของบรรพบุรุษให้นำเสนอผ่านกลวิธีการเล่าที่ไม่สอดคล้องจนกลายเป็นประเด็นทางการเมือง ถือเป็นเรื่องมือสำคัญที่ช่วยให้ซัสซ่าต่อสู้กับการถูกขจัดจากสังคมนิยมกระแสหลัก และยังช่วยให้เขาเรียกร้องสิทธิของตนและผู้พลัดถิ่นอื่นๆในสังคมนิยมร่วมสมัยได้ด้วย

รูปแบบนวนิยายเชิงอัตชีวประวัติจึงไม่เพียงแต่เป็นกลวิธีการเล่าเรื่อง “บ้าน” ที่นักเขียนเยอรมันเชื้อสายเติร์กทั้ง 2 เลือกใช้เพื่อบอกเล่าเรื่องราวในชีวิตของตัวละครพลัดถิ่นเฉยๆ แต่มันเป็นการให้ “เสียง” และอารมณ์ความรู้สึกของผู้พลัดถิ่นที่เคยถูกปิดกั้นและกดทับได้ปรากฏแก่สังคมนอก และทำให้ตัวละครมีโอกาสได้ทบทวนตัวตนของตนเองและของชุมชนพลัดถิ่นเชื้อสายเติร์ก รวมถึงประสบการณ์พลัดถิ่นของพวกเขาใหม่ และนำเอาข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ตีความเพิ่มเติมในการประกอบสร้างอัตลักษณ์พลัดถิ่น กระบวนการทบทวนและตีความใหม่ทำให้เกิดการรับรู้ “พื้นที่บ้าน” ใหม่สำหรับผู้พลัดถิ่นที่ต่างไปจากสังคมนิยมกระแสหลัก ซึ่งสะท้อนการวิพากษ์ มายาคติของวาทกรรมกระแสหลักที่พยายามปลูกฝังจิตสำนึกทางสังคมแก่ทุกคนที่อาศัยอยู่ รวมไปถึงการรื้อสร้างชุดวาทกรรมดังกล่าว และการปรับเปลี่ยนความเข้าใจในตัวตนของผู้พลัดถิ่นไปพร้อมๆกัน (ชุติมา ประภาสวุฒิสาร, 2554: 59.)

ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อนำเอาวิธีการประพันธ์ดังกล่าวมาวิเคราะห์ร่วมกับความหลากหลายของตัวละคร ทั้งเพศสถานะ ช่วงอายุ และอาชีพ เราจะพบว่ารูปแบบนวนิยายเชิงอัตชีวประวัติช่วยขบเน้นลักษณะเฉพาะของประสบการณ์ผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กในสังคมนิยมร่วมสมัยได้ชัดเจนกว่ารูปแบบงานเขียนอื่น และสะท้อนให้เห็นว่าภาวะพลัดถิ่นโดยคนเชื้อสายเติร์กเต็มไปด้วยประสบการณ์ที่หลากหลายและนำไปสู่กระบวนการตีความตัวตนผู้พลัดถิ่นที่หลากหลาย

ไปด้วย ทำให้เกิดการรื้อสร้างกรอบแนวคิดความจริงแท้ของอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ที่แฝงอยู่ใน วาทกรรมเยอรมันกระแสหลัก (เรื่องเดียวกัน, 46-47.) (วาทกรรมกระแสหลักมองว่าอัตลักษณ์ทาง ชาติพันธุ์เป็นสิ่งตายตัวและเฉพาเจาะจง ติดตัวมาแต่กำเนิด และไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ เช่น เป็นชาวเติร์กก็คือชาวเติร์กไปตลอดชีวิต ไม่มีการผสมผสานหรือตีความตัวตนใหม่แม้จะอยู่ใน ภาวะพลัดถิ่น) ว่าอัตลักษณ์ไม่ใช่สิ่งที่มีแบบแผนตายตัว แต่สามารถปรับเปลี่ยนได้ใหม่ตลอดเวลา ขึ้นอยู่กับบริบททางสังคม วัฒนธรรม และการเมืองที่ผู้พลัดถิ่นแต่ละคนประสบ

3.2.2.1 นวนิยายเชิงอัตชีวประวัติเรื่อง *Schwarzer Tee mit drei Stück Zucker*

งานเขียนเรื่องนี้อ้างอิงมาจากชีวประวัติของเรนนัน เดมีร์ข่าน นักเขียนและนักแสดง หญิงเยอรมันเชื้อสายเติร์กซึ่งเป็นผู้แต่งของเรื่อง เดมีร์ข่านไม่กำหนดชื่อสกุลให้ตัวละครหลักที่เป็น ตัวแทนของเธอ และใช้แต่คำสรรพนามบุรุษที่สาม sie ที่แปลว่า เธอ (ผู้หญิง) เมื่อเอ่ยถึงตัวละคร ดังกล่าวเพื่อทิ้งระยะห่างระหว่างตัวผู้อ่านกับตัวละคร คล้ายกับวิธีการเขียนบทละครเวที ซึ่งทำให้ ผู้อ่านรับรู้เรื่องเล่าของตัวละครหญิงตั้งครรภ์เชื้อสายเติร์กในระยะที่เหมือนผู้ชมดูละครแล้วยัง สามารถคิดใคร่ครวญปมปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างมีเหตุผลได้ และทำให้ผู้อ่านสามารถระบุตัวตนเข้ากับ ตัวละครหลักได้ง่าย แม้จะเป็นเรื่องเล่าของหญิงพลัดถิ่นที่ดูไกลตัว เพราะการใช้คำว่า sie หรือ “เธอ” และไม่รู้ชื่อของเธอเป็นการกำจัดความแตกต่างทางชาติพันธุ์ที่แฝงมากับชื่อสกุลภาษาเติร์ก และทำให้ผู้อ่านรู้สึกว่าการพลัดถิ่นเหล่านี้เกิดขึ้นผู้หญิงธรรมดาๆ คนหนึ่งในสังคม ไม่ใช่ หญิงต่างถิ่นจากดินแดนตะวันออก และในขณะเดียวกันก็แสดงความไร้ตัวตน/ไร้ชื่อในสังคมของ ตัวละครหลักด้วย เดมีร์ข่านต้องการถ่ายทอดประสบการณ์พลัดถิ่นในฐานะหญิงพลัดถิ่นเชื้อสาย เติร์กของเธอให้สังคมได้รับรู้ และให้ผู้อ่านนึกถึงความรุนแรงของวาทกรรมสังคมกระแสหลักที่ กระทำต่อผู้พลัดถิ่นเพศหญิงซึ่งแท้จริงแล้วเป็นผู้หญิงทุกๆ ไปเช่นกัน และนำเสนอการต่อรอง ทางอัตลักษณ์ของหญิงพลัดถิ่นต่อความรุนแรงดังกล่าวผ่านบทบาทของแม่ที่กำลังจะให้กำเนิดบุตร

นอกจากกลวิธีการเขียนแบบบทละครและการใช้สรรพนาม sie เพื่อสร้างระยะห่าง ระหว่างผู้อ่านกับตัวละครให้ผู้อ่านได้ถุกคิดแล้ว การใช้อุปสรรคณ์ด้านสถานที่ซึ่งถือเป็นจุดเด่นอีก ประการหนึ่งของงานเขียนเรื่องนี้ โดยการนำสถานที่มานำเสนอและถ่ายทอดบทบาทของตัวละคร และประสบการณ์ความรุนแรงที่เธอได้รับจากการใช้ชีวิตในสังคมเยอรมันร่วมสมัยช่วยให้ผู้อ่าน เห็นภาพชะตากรรมของตัวละครหญิงตั้งครรภ์เชื้อสายเติร์กได้ชัดเจนขึ้นว่าเธอกำลังถูกระทำจาก สถานที่และพื้นที่ของสังคมเยอรมันร่วมสมัย ซึ่งเรื่องพื้นที่และสถานที่ถือเป็นปัจจัยหลักประการ

หนึ่งที่ทำให้ผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กประสบกับภาวะวิกฤตอัตลักษณ์ เนื่องจากผู้พลัดถิ่นเหล่านี้มักถูกกำหนดและให้คำจำกัดความผ่านกรอบเรื่องพื้นที่และสถานที่เป็นหลัก ดังจะอภิปรายต่อไปนี้

อุปถัมภ์สถานที่แรกที่ปรากฏในงานเขียนคือคลินิกเด็ก ซึ่งเป็นพื้นที่ของการเปลี่ยนบทบาทของผู้หญิงจากผู้หญิงธรรมดากลายเป็นแม่ผู้ให้กำเนิดบุตร และในขณะเดียวกันมันก็เป็นพื้นที่ที่ผู้คนจะระลึกถึงความทรงจำในวัยเด็กของพวกเขาผ่านการเห็นเด็กเกิดและถูกเลี้ยงดูในสถานพยาบาลแห่งนี้ เมื่อเริ่มเรื่องมา ผู้อ่านจะพบว่าตัวละครหลักเป็นหญิงตั้งครรภ์กำลังรอจะคลอดบุตรในคลินิกเด็กแห่งหนึ่งที่เยอรมนีตะวันตก สถานที่อย่างคลินิกเด็กมีส่วนสำคัญในการเล่าเรื่องตัวตนของตัวละครเพราะทำให้เธอตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับชีวิตพลัดถิ่นของเธอตลอดมา โดย “คลินิกเด็ก” ทำให้ตัวละครหวนคิดถึงชีวิตในวัยเด็กของตนเอง การพลัดถิ่นในวัยเด็กได้พรากเอาบ้านเกิดตุรกีของเธอไปทำให้อัตลักษณ์ของหญิงสาวสูญเสียพื้นที่ยึดเหนี่ยวและปรับเปลี่ยนตัวละครตัวนี้ให้มีสถานะของผู้พลัดถิ่น ซึ่งตัวละครกล่าวว่าในตอนนั้นมันเป็นภาวะที่เธอในวัยเด็กยังไม่โตพอที่จะเข้าใจว่าสถานะดังกล่าวจะต้องถูกผูกติดกับตัวเธออย่างลึกซึ้งแค่ไหน (Demirkan, 2008: 14.) และในขณะเดียวกัน “คลินิกเด็ก” ก็ทำให้ตัวละครตระหนักถึงเรื่องเรื้อรังของผู้หญิงและบทบาทความเป็นแม่ของเพศหญิงไปพร้อมกันด้วย เพราะเธอเข้ามารับการรักษาที่นี่ได้เนื่องจากเรื้อรังของเธอมีกการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น นั่นคือการตั้งครรภ์ โดยการคลอดบุตรทำให้ตัวละครรู้สึกว่าการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในชีวิตอีกครั้ง สถานะความเป็นแม่จะทำให้อัตลักษณ์ของเธอเปลี่ยนแปลงอีกครั้งและยังเข้ามาช่วยต่อรองสถานะหญิงพลัดถิ่นในสังคมเยอรมันร่วมสมัยให้กับเธอด้วย สร้างความรู้สึกสนใจและอยากติดตามแก่ผู้อ่านว่าบทบาทของแม่และสถานะของหญิงพลัดถิ่นจะต่อรองกันอย่างไร และส่งผลอย่างไรต่อชีวิตเธอ

สถานที่คลินิกเด็กทำให้ตัวละครหวนกลับไปหาความทรงจำอันเลวร้ายของการพลัดถิ่นซึ่งนำไปสู่การใช้อุปถัมภ์สถานที่อีก 2 แห่งในงานเขียน นั่นคือพื้นที่หมู่บ้านเยอรมันและพื้นที่โรงเรียนเยอรมัน พื้นที่ทั้ง 2 แห่งทำให้ตัวละครหญิงตั้งครรภ์ในวัยเด็กตระหนักถึงความแตกต่างทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรมของเธอและครอบครัวจากสังคมเยอรมันกระแสหลักเป็นครั้งแรก และต้องเผชิญกับอคติทางชาติพันธุ์ของชาวเยอรมันอย่างต่อเนื่อง ซึ่งยิ่งกระตุ้นปมวิกฤตอัตลักษณ์พลัดถิ่นของตัวละครให้รุนแรงมากขึ้น

พื้นที่หมู่บ้านของชาวเยอรมันเป็นพื้นที่แรกที่ตัวละครได้เรียนรู้ความแตกต่างทางวัฒนธรรมระหว่างเยอรมันและเติร์ก ผู้อ่านได้ร่วมรับรู้ว่า เมื่อครอบครัวเธอย้ายเข้ามาในละแวกหมู่บ้านชาวเยอรมันเป็นครั้งแรก หญิงสาวในวัยเด็กและพี่สาวของเธอรู้สึกตื่นตกใจที่เห็นวัยรุ่นชาว

เยอรมันชายหญิงเดินควงแขนและจับมือกันอย่างแนบแน่นและเปิดเผยบนถนนสาธารณะ ซึ่งถือเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมสำหรับชนบทรรมนิยมเดิร์ก และวัยรุ่นชาวเดิร์กจะไม่สามารถทำเช่นนี้ในที่สาธารณะได้หากอยู่ในตุรกี โดยเฉพาะวัยรุ่นผู้หญิงชาวเดิร์กที่ถูกปลูกฝังให้รักนวลสงวนตัวและห้ามสัมผัสร่างกายของผู้ชายในเชิงชู้สาวจนกว่าจะแต่งงาน นอกจากนี้เธอยังประหลาดใจกับการที่วัยรุ่นชาวเยอรมันต้องไปไหนมาไหนแบบตัวติดกันเป็นกลุ่มตลอดเวลา ไม่เหมือนกับเด็กชาวเดิร์กที่ต่างไปไหนมาไหนด้วยตัวเอง ในมุมมองของหญิงสาวต่อนั้น การจับมือควงแขนในที่สาธารณะของวัยรุ่นชาวเยอรมันจึงเป็นเหมือนการกระทำของฝูงช้างที่ต้องอยู่ติดกันเป็นฝูงตลอดเวลา ต่างจากเด็กสาวชาวเดิร์กอย่างเธอที่เรียนรู้ชนบทรรมนิยมในการวางตัวว่าเหมือนกับฝูงแพะที่อยู่กันเป็นอิสระและรู้จักพึ่งพาตนเอง โดยเธอแสดงความคิดเห็นไว้ดังข้อความว่า

[...] Die beiden Mädchen waren fasziniert von den großen Menschen, die in kleinen Gruppen Hand in Hand oder eingehakt ihren Weg gingen. Wie Elefanten, den Rüssel mit dem Schwanz verbunden, die Jungen zwischen sich verkeilt. Sie dagegen kamen aus dem Land der Ziegen, die, wenn auch in Herden zusammengehalten, einzeln auf Futtersuche gingen. [...] (Demirkan, 2008: 19)

[...] เด็กสาวทั้ง 2 คนรู้สึกประหลาดใจกับพวกคนตัวใหญ่พวกนั้นที่เดินจับมือหรือควงแขนกันไปเป็นกลุ่มเล็กๆ วัยรุ่นกลุ่มนั้นเดินตัวติดกันอย่างกับฝูงช้างที่ใช้วงเกี่ยวหางกัน ตรงข้ามกับพวกเธอที่มาจากดินแดนของฝูงแพะ ที่แม้จะอยู่รวมกันเป็นฝูงเหมือนกัน แต่ก็มักจะแยกย้ายไปหาอาหารแบบตัวใครตัวมัน [...] (ชุตินา เกตุพงษ์ชัย, แปล.)

ข้อความข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า วิถีชีวิตของเด็กวัยรุ่นชาวเยอรมันและเด็กวัยรุ่นชาวเดิร์กแตกต่างกัน ชาวเยอรมันชอบอาศัยอยู่รวมกันเป็นกลุ่มและผูกติดกันเสมอ ในขณะที่ชาวเดิร์กมีแนวโน้มที่จะทำอะไรด้วยตนเองและสันโดษมากกว่า ซึ่งการสังเกตของตัวละครหญิงตั้งครรภ์ในวัยเด็กข้างต้นเป็นเหมือนภาพสะท้อนที่ขนานไปกับทัศนคติของสังคมเยอรมันกระแสหลักที่มักมองวิธีการดำเนินชีวิตและชนบทรรมนิยมของชาวเดิร์กในแง่ “ความเป็นอื่น” (the others) และให้ความรู้สึกแปลกประหลาดไม่คุ้นเคย ตัวละครหญิงตั้งครรภ์ในวัยเด็กเองก็เช่นกัน เธอเองก็มองวิถีชีวิตของวัยรุ่นชาวเยอรมันด้วยมุมมองที่ประหลาดใจและไม่คุ้นเคยเช่นกัน และรู้สึกว่าชาว

เยอรมันคือ “ผู้เป็นอื่น” สำหรับเธอในตอนแรกเหมือนกัน นั่นคือกระบวนการประสกับวัฒนธรรม แปลกหน้าเป็นครั้งแรก (Culture Shock) ของเธอ และทำให้เด็กหญิงพยายามทำความเข้าใจ วัฒนธรรมเยอรมันแปลกถิ่นผ่านสายตาแบบวิถีตุรกีบ้านเกิด และยังคงที่จะมองชาวเยอรมันเป็น “พวกคนตัวใหญ่” ไม่ได้

อุปถัมภ์สถานที่อีกแห่งคือพื้นที่โรงเรียนเยอรมัน ซึ่งเป็นพื้นที่ที่สังคมเยอรมัน กระแสหลักใช้ในการปลูกฝังวาทกรรมกระแสหลักแก่เด็กๆ ในสังคม และเป็นพื้นที่จำลองการจัดระเบียบชนชั้นชาติพันธุ์และเพศสถานะของคนในสังคมด้วย ตัวละครหญิงตั้งครุ่นใจในวัยเด็กในฐานะที่เป็นผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กก็ต้องเผชิญกับการตกเป็นเครื่องมือสาริตการจักรเยียบของสังคมเยอรมันกระแสหลักข้างต้นผ่านอาจารย์ชาวเยอรมันที่เป็นเหมือนผู้สืบทอดและผลิตซ้ำเรื่องเล่าวาทกรรมเยอรมันกระแสหลักในการปิดกั้น กดทับ และกำหนดสถานะคนชายขอบให้กับผู้พลัดถิ่น ซึ่งทำให้ตัวละครหญิงสาวได้รับการเน้นย้ำสถานะของคนในสังคมเยอรมันและรับรู้ซ้ำๆ ต่อเนื่องกันว่าไม่เคยได้รับและไม่มีความได้รับการยอมรับให้เป็นส่วนหนึ่งของสังคม เช่น ฉากเหตุการณ์ที่ตัวละครหญิงสาวถูกครูชาวเยอรมันใช้เป็นตัวอย่างการแสดงอำนาจลงโทษด้วยการตีศีรษะเมื่อตอบคำถามของเขาไม่ได้อยู่เสมอ ดังข้อความว่า

[...] Er hatte ein sicheres Gespür dafür, an welchem Schüler er seine Autorität unter Beweis stellen konnte. Von Beginn an wurde die kleine Schwarzhaarige mit den dicken Zöpfen sein Demonstrationsobjekt. Drohend stellte er sich mit dem Lesebuch in der Hand neben sie, zog sie am Kragen hoch und forderte die Aufgaben ab. Oft schluchzte sie nur und brachte in seinem Unterricht keinen Ton heraus. [...] Das war ihm grund genug, ihre Unwissenheit mit einem Schlag auf den Kopf und einem –Setz dich- zu beenden und sie den Rest der Stunde mit Nichtachtung zu bestrafen. [...] (Demirkan, 2008: 54)

[...] เขามีความรู้สึกมั่นใจว่านักเรียนคนไหนที่เขาจะแสดงอำนาจบาตรใหญ่ใส่ได้ ตั้งแต่เริ่มเรียน เด็กหญิงตัวกระเปี้ยกผมดำถักเปียหนา ก็เป็นเหยื่อของการแสดงอำนาจของเขามาตลอด เขาจะยื่นถือหนังสือเรียนในมือข้างหนึ่งอย่างข่มขู่อยู่ข้างเธอ จับเธอที่คอเสื้อแล้วถามหาการบ้านบ่อยครั้งที่เธอทำได้แค่กลืนน้ำลายและไม่สามารถเปล่งเสียงใดออกมาได้ใน

ชั่วโมงเรียนของเขา แค่นั้นก็เป็นเหตุผลเพียงพอแล้วที่จะทำโทษความโง่เขลาของเธอด้วยการตี 1 ครั้งที่หัว สั่งให้นั่งลง และไม่ใส่ใจตัวตนของเธออีกเลย ตลอดชั่วโมงเรียนที่เหลือ [...] (ชุดิมา เกตุพงษ์ชัย, แปล.)

จากข้อความอ้างอิงข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่าการถูกระงับจากครูชาวเยอรมัน ทั้งการถูกตี การไม่ใส่ใจ หรือการถูกแสดงอำนาจข่มขู่ใส่ คือการถูกกดขี่จากชาวเยอรมันและทำให้หญิงสาวรู้สึกสูญเสียตัวตนและความมั่นใจของตนเองมาตั้งแต่เด็ก สังคมโรงเรียนเยอรมันและสภาพแวดล้อมแบบเยอรมันผลักดันให้เธอรู้สึกไม่พึงพอใจกับสถานะผู้พลัดถิ่นของตน ปมวิกฤตอัตลักษณ์ของเธอจึงถูกเน้นย้ำด้วยการที่เธอสับสนและเริ่มตั้งคำถามด้วยมุมมองแบบวาทกรรมเยอรมันกระแสหลักกับขนบธรรมเนียมเดิร์กที่เธอได้รับการสั่งสอนจากพ่อแม่ว่า การมีสถานะเป็นคนพลัดถิ่นถือเป็นเรื่องแปลกประหลาดและน่าอับอาย ตลอดจนเป็นภาระทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรมที่ไม่อาจอธิบายหรือช่วยให้พวกเขาเอาตัวรอดในสถานการณ์ต่างๆที่ต้องเผชิญในสังคมเยอรมันได้ เช่น การไม่สามารถพูดคุยและเข้าใจบทเรียนหรือบทสนทนาของเพื่อนร่วมชั้นชาวเยอรมัน หรือการที่ร่างกายพวกเขาเริ่มโตเป็นสาว มีหน้าอกขึ้น มีประจำเดือน และต้องใส่ยกทรงหรือผ้าอนามัย แม่บอกกับพวกเขาแล้วว่าพวกเขาเป็นสาวแล้วและอาจนำอันตรายมาสู่พวกเขา ทำให้พวกเขาควรระวังการล่วงละเมิดตัวมากขึ้น โดยเฉพาะเวลาอยู่กับเพศชาย (Demirkan, 2008: 50)

อิทธิพลของอุปถัมภ์พื้นที่อย่างโรงเรียนเยอรมันและสภาพแวดล้อมแบบเยอรมันทำให้หญิงสาวกระทำเรื่องร้ายแรงต่อขนบธรรมเนียมเดิร์กด้วยการออกไปใช้ชีวิตอย่างเป็นอิสระกับแฟนหนุ่มชาวเยอรมัน ส่งผลให้เธอถูกปฏิเสธและขับออกจากพื้นที่ครอบครัวโดยปราศจากการไต่อย่างโจ่งแจ้ง พ่อแม่ปฏิเสธที่จะพูดคุยหรือติดต่อกับเธออีก และห้ามญาติๆติดต่อกับหญิงสาวด้วยเพราะละอายต่อการแหกขนบบ้านเกิดของเธอ (Demirkan, 2008: 58-59.) การตัดขาดการติดต่อกับตัวละครจึงเป็นเสมือนบทลงโทษที่เธออับอายในขนบธรรมเนียมเดิร์กบ้านเกิดที่เป็นหัวใจสำคัญของครอบครัวเธอในภาวะพลัดถิ่น โดยทำให้เธอมีปมในใจตัวเองว่าทรยศหักหลังบ้านเกิดและครอบครัวเชื้อสายเดิร์ก และมักตำหนิตนเองด้วยความรู้สึกผิด (Ibid, 59.) การย้ายจากบ้านครั้งนี้จึงถือเป็นการโคดเคี้ยวหญิงสาวที่ทำให้เธอเจ็บปวดที่สุดและถือเป็นจุดเปลี่ยนชีวิตครั้งสำคัญของเธอ เพราะเธอถูกตัดสายสัมพันธ์ที่มีต่อครอบครัวซึ่งเป็นพื้นที่ยึดเหนี่ยวทางอัตลักษณ์เพียงพื้นที่เดียวของเธอตั้งแต่เด็กจนกระทั่งวัยรุ่น

ผลจากการถูกตัดขาดจากครอบครัวซึ่งเคยเป็น “พื้นที่บ้าน” ให้อัตลักษณ์พลัดถิ่นของเธอดีโยง ทำให้เธอไม่ได้รับการยอมรับทั้งในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวและส่วนหนึ่งของสังคมเยอรมัน ประกอบกับการที่ต้องดิ้นรนใช้ชีวิตในฐานะคนพลัดถิ่นในสังคมที่ยังไม่ต้อนรับคนพลัดถิ่น ทำให้หญิงสาวรู้สึกเจ็บปวด เฝ้าโทษตัวเอง และอ้างว้างยิ่งกว่าสมัยที่จากบ้านเกิดตุรกีเสียอีก ชีวิตของหญิงสาวในตอนนั้นจึงเปรียบเสมือนการเดินทางบนเส้นทางที่มีดมัวและไม่รู้ทิศทาง มันทำให้เธอหวาดกลัวจนเธอรู้สึกเหมือนกำลังเดินเข้าสู่ดินแดนมรณะ (Demirkan, 2008: 25) ซึ่งคล้ายกับที่แม่ของหญิงสาวเคยพูดถึงเรื่อง “เส้นทาง” ของผู้พลัดถิ่นที่ต้องดิ้นรนลำบากไว้ ดังข้อความว่า

[...] Traurig sah sie ihre Töchter an: “Könntet ihr einen Tag in meinen Schuhen gehen, einen Tag mit meinen Augen sehen, ihr würdet verstehen: Es ist nicht der Weg aus dem Staub zum glänzenden Asphalt, nicht die 3000 km, die man messen kann, es ist der Blick zurück, der immer verschwommener geworden ist. Die Zeit verliert sich in uns hinein und läßt uns mit den Erinnerungen allein. Mit jedem Schritt bin ich blinder geworden.” (Demirkan, 2008: 40)

[...] หล่อมองดูลูกสาวทั้งสองด้วยความเศร้าใจ “ถ้าหากวันหนึ่งลูกมาเป็นแบบแม่บ้าง มาเห็นแบบแม่ พวกลูกคงจะเข้าใจ มันไม่ใช่เส้นทางจากถนนคลุกฝุ่นสู่ถนนราดยางสวยงาม ไม่ใช่ระยะทาง 3000 กิโลเมตรที่คนเราจะวัดเอาได้ มันคือการมองย้อนกลับไปอย่างเลือนลางลงทุกขณะ เวลาจะหลงวนอยู่ในตัวเราและปล่อยให้เราอยู่กับความทรงจำเพียงลำพัง ทุกๆอย่างก้าวที่เดินฉันก็ยังตาบอดมืดลงไปทุกที” [...] (ชุตินา เกตุพงษ์ชัย, แปล.)

สำนวนภาษาในข้อความอ้างอิงข้างต้นเผยให้เห็นความรู้สึกเจ็บปวดและอ้างว้างของตัวละครผู้ตกอยู่ในภาวะพลัดถิ่น โดยเฉพาะการเปรียบเปรยวิถีคนพลัดถิ่นว่ามีดมนและหลงวนอยู่แต่ในช่วงเวลาของอดีตทำให้ผู้อ่านได้รับรู้ความสับสนงวยที่แฝงอยู่ในอัตลักษณ์ของตัวละครพลัดถิ่นรุ่นแรก คำกล่าวรำพึงของแม่สะท้อนให้เห็นว่าการใช้ชีวิตในฐานะผู้พลัดถิ่นรุ่นแรกไม่ใช่

แค่การเดินทางจากบ้านเกิดไปสู่พื้นที่เจริญกว่าอย่างเรียบง่าย แต่ผู้พลัดถิ่นกลุ่มนี้พลัดพรากจากถิ่นฐานบ้านเกิดซึ่งเคยเป็นที่ยึดโยงตัวตนของพวกเขา พวกเขาสูญเสียบ้าน ภาษาแม่ และรากเหง้าของตนเองซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการประกอบสร้างอัตลักษณ์ อัตลักษณ์ของพวกเขาจึงขาดที่ยึดเหนี่ยว ส่งผลให้พวกเขาต้องคอยระลึกถึงความทรงจำที่มีต่อบ้านเกิดหรือ “การมองย้อนกลับหลัง” ที่ตัวละครแม่อ้างถึงเพื่อจะได้ไม่รู้สึกแค้นแค้น

อย่างไรก็ตาม ยิ่งอาศัยอยู่ในบริบทวัฒนธรรมแปลกถิ่นมากเท่าไร ผู้พลัดถิ่นก็จะยิ่งได้รับอิทธิพลจากสังคมกระแสหลักมากขึ้นและความทรงจำที่มีต่อบ้านเกิดก็จะยิ่งเลื่อนรางมากขึ้นๆ ในขณะที่เดียวกันพื้นที่บ้านเกิดเองก็มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและแตกต่างจากที่ผู้พลัดถิ่นเคยจดจำได้ด้วยเช่นกัน จนผู้พลัดถิ่นรุ่นแรกรู้สึกว่าคุณเองตกอยู่ในจินตนาการและมีแต่ “บ้านเกิด” ในความทรงจำของตนอยู่เพียงลำพัง เพราะทุกพื้นที่เปลี่ยนแปลงไปและพวกเขาปรับตัวตามไม่ทัน ตลอดจนไม่รู้ว่าจะใช้ชีวิตต่อไปอย่างไรถึงจะไม่สูญเสียตัวตนไปมากกว่านี้ สะท้อนให้เห็นว่าเส้นทางแบบคนพลัดถิ่นเป็นเส้นทางที่ดูสับสนกำกวม วัฏระยะไม่ได้ เวลาคล้ายจะหยุดเดิน และเหลือทิ้งไว้แค่ความทรงจำเพียงอย่างเดียว ปมวิกฤตอัตลักษณ์ที่เกิดขึ้นกับหญิงสาวในวัยเด็กถึงวัยรุ่นจึงเต็มไปด้วยความสับสนเจ็บปวด ความโหยหาและคร่ำครวญถึงอดีต และการดิ้นรนเพื่อได้รับการยอมรับจากสังคมกระแสหลักที่ย้อนแย้งกันเอง ซึ่งสะท้อนให้เห็นประสบการณ์การพลัดถิ่นของผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเด็กรุ่นแรกที่ต้องดิ้นรนทำงานอย่างหนัก แต่พวกเขาก็ยังได้รับการปฏิบัติเป็นพลเมืองชั้นด้อยกว่าจากสังคมเยอรมันอยู่ตลอด

อุปถัมภ์พื้นที่ของสังคมเยอรมันกระแสหลักทั้งโรงเรียนและหมู่บ้านเยอรมันทำให้ตัวละครหญิงสาวสูญเสียความมั่นใจในอัตลักษณ์พลัดถิ่นของเธอและกลายเป็นการปฏิเสธตัวตนของตนเองอย่างซ้ำซ้อน ซึ่งกลับเป็นการเพิ่มปมความรุนแรงให้กับวิกฤตอัตลักษณ์พลัดถิ่นของเธอเอง เคมีร์ชานักเขียนของเรื่องจึงใช้อุปถัมภ์สถานที่อีกแห่งหนึ่งมาช่วยลดทอนความรู้สึกแปลกแยกและถูกปฏิเสธจากสังคมเยอรมัน นั่นคือการหวนกลับไปหาพื้นที่หมู่บ้านอนาโตเลียชนบทของตัวละครหลังจากที่เธอถูกปฏิเสธจากครอบครัวและสังคมเยอรมันกระแสหลัก การเทียบเคียงระหว่างอุปถัมภ์สถานที่โรงเรียนเยอรมันกับหมู่บ้านอนาโตเลียช่วยชัดเจนความรู้สึกโดดเดี่ยวอ้างว้างของตัวละครหลักได้ดี

กล่าวคือ ในขณะที่พื้นที่โรงเรียนเยอรมันและสภาพแวดล้อมแบบเยอรมันทำให้พ่อแม่เชื้อสายเด็กรุ่นแรกของเธอหวาดกลัวอิทธิพลของสังคมเยอรมันกระแสหลักอย่างการให้อิสระเสรีแก่หนุ่มสาว ว่าอาจลดทอนคุณค่าความเป็นหญิงเด็กรุ่นแรกในตัวบุตรสาวทั้ง 2 ที่ควรรักษานวลสงวนตัวและรักษาความบริสุทธิ์ทางชาติพันธุ์เอาไว้ ตลอดจนทำให้หญิงสาวตระหนักถึงการปิดกั้นและกดทับจากสังคมเยอรมันกระแสหลักให้เธอเป็นเพียงหญิงชายชอบที่ไร้ตัวตนในสังคม พื้นที่หมู่บ้านอนา

โตเลียชนบทในความทรงจำของหญิงสาวกลับให้ความรู้สึกมีตัวตนและมีรากเหง้าทางอัตลักษณ์กับหญิงสาวอย่างลึกซึ้ง ทั้งฟาร์มเลี้ยงแพะเลี้ยงไก่ วัวควาย ตลอดจนลำธารที่เธอเคยช่วยล้างของเธอตักน้ำ โรงเรียนที่เธอเคยเรียน ฯลฯ (Demirkan, 2008: 63-68.) การบรรยายเหตุการณ์ในความทรงจำของหญิงสาวที่มีต่อพื้นที่อนาโตเลียชนบทในช่วงนี้แฝงนัยยะของการรำลึกถึงอดีตที่ให้อาภาพสวยงาม รื่นรมย์ และเป็นมิตรซึ่งตรงข้ามกับอุปลักษณะพื้นที่โรงเรียนเยอรมันและหมู่บ้านจัดสรรแบบเยอรมันที่ให้ความรู้สึกแปลกแยกห่างเหิน โดยการบรรยายพื้นที่อนาโตเลียชนบทไม่ใช่แค่การพรรณนาทิวทัศน์ที่สวยงาม แต่ยังเป็นการเล่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครหญิงสาวกับบรรดาญาติมิตร เพื่อนฝูง และฝูงสัตว์ต่างๆที่เธอเคยร่วมใช้ชีวิตมาด้วยกันในวัยเด็ก ซึ่งเป็นการเล่าเรื่องตัวตนที่เชื่อมโยงอัตลักษณ์ของตัวละครเข้ากับความทรงจำที่เขามีต่อพื้นที่และตัวละครอื่นเป็นส่วนประกอบสำคัญ และเป็นการสร้างสำนึกร่วมระหว่างตัวละครกับชุมชนที่ช่วยเยียวยาความรู้สึกโดดเดี่ยวแปลกแยกในช่วงเวลาปัจจุบัน และทำให้เธอมีกำลังใจที่จะมีชีวิตอยู่ต่อไป

ความกดดันที่ตัวละครหญิงตั้งครรภีได้รับจากการอยู่อาศัยในสังคมเยอรมัน คือการที่สังคมเยอรมันกระแสหลักกำหนดให้เธอเป็นเพียงหญิงชายขอบและไม่ได้รับการยอมรับให้เป็นส่วนหนึ่งของสังคมเยอรมันร่วมสมัย ซึ่งหญิงสาวได้มาตระหนักรู้ถึงอคติทางชาติพันธุ์และอคติทางเพศสถานะดังกล่าวของเธออย่างลึกซึ้งและเจ็บปวดก็จากเหตุการณ์ตอนที่เธอเดินทางกลับไปตุรกีกับแฟนหนุ่มชาวเยอรมัน เพื่อระลึกถึงความทรงจำในพื้นที่บ้านเกิดและค้นหารากเหง้าจากบ้านเกิดมาชดเชยแทน การเดินทางกลับไปตุรกีครั้งนี้ พวกเขาออกเที่ยวไปตามสถานที่ต่างๆที่หญิงสาวเคยใช้เวลาในวัยเด็กและเคยเรียนรู้อัตลักษณ์วัฒนธรรมเดิร์กจนกระทั่งเธออายุ 8 ขวบ ทั้งฟาร์มเลี้ยงแพะเลี้ยงไก่ วัวควาย ตลอดจนลำธารที่เธอเคยช่วยล้างของเธอตักน้ำ โรงเรียนที่เธอเคยเรียน ฯลฯ (Demirkan, 2008: 63) ความทรงจำต่างๆในช่วงวัยเด็กที่ตุรกีพุ่งพรูเข้ามาในความคิดของหญิงสาว โดยที่เธอพยายามปะติดปะต่อเป็นเรื่องเล่าและบอกกล่าวให้แฟนของเธอนี้ภาพตาม หญิงสาวรู้สึกอยากแบ่งปันอดีตที่มาจากเธอให้ชายหนุ่มได้รับรู้และอยากถามเขาถึงอนาคตที่พวกเขาจะมีร่วมกันต่อจากนี้ แต่การที่แฟนหนุ่มยี่นเฉยๆ ไม่มีทำที่ยินดียินร้ายอะไรหรือแม้กระทั่งออกความเห็นเกี่ยวกับบ้านเกิดของเธอ ทำให้เธอไม่กล้าจะเอ่ยปากถามออกมา (Ibid, 63.) เพราะไม่อยากจะยอมรับว่าเขาไม่ต้องการร่วมแบ่งปันประสบการณ์และความทรงจำที่เธอมีกับตุรกีบ้านเกิด

การไม่ร่วมแบ่งปัน “พื้นที่บ้าน” ร่วมกันระหว่างหญิงสาวกับแฟนหนุ่มชาวเยอรมันคนนี้ยังเห็นได้ชัดขึ้นจากการที่เขาไม่ช่วยเธอ เมื่อตื่นขึ้นมาพบว่าเธอกำลังจะถูกข่มขืนโดยชายชาวเดิร์กผู้แสร้างทำเป็นให้ที่พักค้างคืนแก่ทั้งคู่ เมื่อรถเช่าของพวกเขาเสียดกลางทางระหว่างจะกลับไปสนามบิน ชายชาวเดิร์กคนนั้นพุดจาถูกหญิงสาวในทำนองว่าหากเธอสามารถยอมเป็นของคนเยอรมันได้ ก็ต้องยอมเป็นของผู้ชายที่ไหนก็ได้เช่นกัน (“Wenn du es mit einem Deutschen

treiben kann, dann auch mit mir.”) (Ibid, 72) (เมื่อแกมีอะไรกับไอ้คนเยอรมันได้ จังแกก็ต้องมีกับฉันได้เหมือนกัน) และยังคงกล่าวอีกว่าหญิงสาวไม่ใช่ผู้หญิงชาวเติร์กอีกแล้ว (“Du bist doch keine Türkin mehr.”) (Ibid, 72) (แกมันไม่ใช่ผู้หญิงเติร์กอีกต่อไปแล้ว)

การที่ชายชาวเติร์กคนนั้นกล่าวเช่นนี้สะท้อนให้เห็นว่าหญิงสาวในฐานะคนพลัดถิ่นมีสถานะที่ต่ำและด้อยกว่าผู้หญิงชาวเติร์กทั่วไป โดยชายคนนั้นมองจากมุมมองของชนบทรวมเนียนเติร์กที่ถูกถ่ายทอดมา กล่าวคือ ผู้หญิงชาวเติร์กทั่วไปมักจะได้รับบทบาทเป็นผู้ตามในพื้นที่ครอบครัวชาวเติร์ก เป็นแม่บ้านดูแลงานบ้านงานเรือนและเป็นภรรยาของผู้ชายชาวเติร์ก ไม่ใช่ไปครองคู่กับผู้ชายต่างถิ่นอื่นซึ่งถือเป็นการผิดจารีตประเพณี สถานะของผู้หญิงชาวเติร์กทั่วไปที่ถูกกดทับและลดบทบาทอยู่แล้วกลับถูกลดระดับลงไปอีกในกรณีของตัวละครหญิงตั้งครรรค์ เนื่องจากเธอเป็นผู้หญิงชาวเติร์กที่ไม่ปฏิบัติตามขนบจารีตเติร์กดั้งเดิม ผลจากการฝ่าฝืนขนบนั้นคือการสามารถถูกกระทำทางเพศได้ทั้งจากคนต่างชาติและคนในพื้นที่เมื่อเธอแสดงอาการทรยศบ้านเกิด โดยเลือกที่จะมีความสัมพันธ์กับคนต่างถิ่นมากกว่าคนที่มาชาติพันธุ์เดียวกัน คำพูดที่บอกว่าเธอไม่ใช่หญิงชาวเติร์กอีกแล้วเป็นการยืนยันที่เจ็บปวดว่า แม้แต่ที่บ้านเกิดตุรกีเอง เธอก็ไม่ได้รับการยอมรับให้เป็นส่วนหนึ่งของที่นี่อีกต่อไปด้วย เพราะเธอได้พลัดถิ่นและไม่อาจใช้ชีวิตตามขนบธรรมเนียมของเติร์กอีกแล้ว

นอกจากนี้ การที่แฟนหนุ่มไม่ช่วยเหลือนางสาวเมื่อเห็นเธอกำลังจะถูกข่มขืน แต่ทำแค่เพียงหยิบกระเป๋าและบอกให้ออกไปจากที่บ้านของชายชาวเติร์กคนนั้น แล้วยังถามเธอซ้ำเมื่อเธอไม่พอใจและเสียใจที่เขาไม่ช่วยเหลือนางสาวด้วยว่าจะให้เขาทำอะไรได้ เมื่อเขาไม่สามารถจะทำอะไรได้เลย (Demirkan, 2008: 72) ยิ่งตอกย้ำให้เห็นชัดเข้าไปอีกว่า หญิงสาวไม่เคยได้รับการช่วยเหลือหรือแม้แต่เข้าอกเข้าใจจากสังคมเยอรมันที่เธอยึดถือด้วยเช่นกัน โดยสายตาของแฟนหนุ่มชาวเยอรมันที่ไม่ยินดียินร้ายหรือแสดงการปกป้องหญิงพลัดถิ่นเป็นนัยยะที่แสดงให้เห็นว่าสังคมเยอรมันเมินเฉยต่อการดิ้นรนต่อสู้ของผู้พลัดถิ่นที่จะมีตัวตนและต้องการรอดพ้นจากการถูกกระทำและปฏิเสธที่จะทำความเข้าใจความยากลำบากในการพลัดถิ่นของหญิงสาวอย่างสิ้นเชิง

เหตุการณ์ดังกล่าวทำให้หญิงสาวตระหนักถึงความจริงของสถานะผู้พลัดถิ่นของเธอในที่สุด ซึ่งการตระหนักรู้แบบใหม่ที่เกิดจากการเรียนรู้อย่างเจ็บปวดจากสถานะหญิงชายขอบของเธอตรงกับที่อันซาลดูอา นักวิชาด้านคนพลัดถิ่นเรียกว่า *La facultad* (Anzaldua, 1987: 38) ซึ่งเป็นมุมมองการรับรู้เฉพาะทางของคนที่พัฒนาผ่านการตระหนักถึงพรมแดนทางวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ที่กระทำรุนแรงต่อคนที่ไม่เข้ากรอบสังคมกระแสหลักด้วยการผลักไส กดทับ และพยายามนิยามกลุ่มคนชายขอบอย่างมีอคติ และรับรู้ว่าคุณชายขอบต้องสร้างพื้นที่ใหม่ขึ้นมาเองเพื่อต่อรอง

และหลีกเลี่ยงความรุนแรงดังกล่าว ในกรณีของตัวละครหญิงตั้งครรรค์เชื้อสายเติร์ก หญิงสาวถูกกดทับทั้งทางชาติพันธุ์และเพศสถานะจากสังคมเยอรมันและชายชาวเติร์กเมื่อเธอเดินทางกลับบ้านเกิด ตุรกีและประสบกับเหตุการณ์เกือบจะถูกข่มขืน ทำให้หญิงสาวเกิดการตื่นตัวต่อความเป็นจริงของโลกที่ว่าเธอไม่เคยและจะไม่มีทางได้รับการยอมรับจากสังคมกระแสหลักใดๆ ไม่ว่าจะคืนรนแก่ไหน เพราะพวกเขาปิดกั้นและกดทับเธอในฐานะหญิงชายขอบนับตั้งแต่วันที่เธอเดินทางจากบ้านเกิดตุรกีมาพร้อมพ่อแม่และน้องสาวอยู่ตลอดเวลา เธอจึงต้องหลีกเลี่ยงไปจากการกระทำรุนแรงดังกล่าวเพื่อจะมีอัตลักษณ์ใหม่ที่เป็นอิสระจากอคติทางวัฒนธรรม ชาติพันธุ์ และเพศสถานะ

หญิงสาวเลิกรากับแฟนหนุ่มและเริ่มรู้จักที่จะคัดเลือกขนบวิถีเยอรมันและเติร์กรวมทั้งประกอบสร้างวิถีทางใหม่ๆ ที่เหมาะสมกับอัตลักษณ์พลัดถิ่นของเธอมากขึ้นแทน การตระหนักรู้และการเลิกเทียบเคียงและยึดติดกับวัฒนธรรมใดวัฒนธรรมหนึ่งครั้งนี้เห็นได้จากการที่เธอกล้าตั้งคำถามกับน้องสาวที่แอบนัดพบเจอกันว่า ค่านิยมดั้งเดิมของตุรกีบ้านเกิดจะมีประโยชน์อะไร หากมันไม่สามารถปกป้องพวกเธอจากสถานะคนพลัดถิ่นได้ และทำให้พวกเธอหาเลี้ยงชีพตนเองเพื่ออยู่รอดก็ไม่ได้ (Demirkan, 2008: 61.) ตลอดจนกล่าวคำที่น้องสาวเชื่อเรื่องความรับผิดชอบต่อบ้านเกิดว่า “บ้านเกิด” เองไม่ได้ปกป้องหรือรับผิดชอบใดๆ กับอนาคตของคนในพื้นที่ และ “บ้านเกิด” เป็นเพียงแค่สายใยที่ดึงรั้งตัวตนของคนเอาไว้ไม่ให้ “ลุ่มลง” เท่านั้น (“Ich weiß nicht, was Heimat ist. Ein Haltegriff vielleicht, um nicht umzufallen.”) (Demirkan, 2008: 74.) (ฉันไม่รู้ว่าจะอะไรคือบ้านเกิด บางทีอาจจะเป็นที่ไว้ยึดเกาะ เพื่อไม่ให้ร่วงหล่นไปไหนก็ได้) (ชุดิมา เกตุพงษ์ชัย, แปล.)

การใช้รูปแบบนวนิยายเชิงอัตชีวประวัติ กลวิธีการใช้สรรพนาม sie และกลวิธีการเขียนแบบบทละครที่สร้างระยะห่างระหว่างผู้อ่านกับตัวละครช่วยให้ผู้อ่านรับรู้อารมณ์ความรู้สึกสูญเสียและการคืนรนของตัวละครหญิงตั้งครรรค์เชื้อสายเติร์กได้ดี ไปพร้อมๆ กับการถูกคิดถึงอิทธิพลเลวร้ายของสังคมเยอรมันกระแสหลักต่อผู้พลัดถิ่น โดยเฉพาะการใช้อุปลักษณ์สถานที่ทั้งคลินิกเด็ก โรงเรียนเยอรมัน และหมู่บ้านอนาโตเลีย ก็ช่วยทำให้เห็นภาพฉากประสบการณ์ชีวิตพลัดถิ่นของหญิงสาวที่มีความรุนแรงและยากลำบากราวกับตัวละครในละครเวทีได้ชัดเจนมากขึ้น ซึ่งสามารถรวมเอาทั้งประสบการณ์ ฆะตกรรม และอารมณ์ความปรารถนาของตัวละครเอาไว้ได้ครบ และตรงตามจุดประสงค์ที่ผู้พลัดถิ่นต้องการนำเสนอแก่ผู้อ่าน

3.2.2.2 นวนิยายเชิงอัตชีวประวัติเรื่อง *Gefährliche Verwandtschaft*

ดังที่อภิปรายไปแล้วก่อนหน้านี้ รูปแบบนวนิยายเชิงอัตชีวประวัติในงานเขียนเรื่อง *Gefährliche Verwandtschaft* สอดคล้องกับการเล่าเรื่องตัวตนของตัวละครชัชชา นักเขียนหนุ่มพลัดถิ่นที่มีทั้งชาติพันธุ์เดิร์กและชาติพันธุ์ยิวอยู่ในอัตลักษณ์ของเขา เนื่องจากสถานะทางชาติพันธุ์ดังกล่าวทำให้ชัชชาถูกปฏิเสธจากรัฐชาติเยอรมนียุคหลังการรวมชาติว่าไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่เยอรมนีร่วมสมัย ชัชชาที่เดินทางกลับมายังเยอรมนีพร้อมกับแฟนสาวรู้สึกแปลกแยกกับ “พื้นที่บ้าน” ที่เขาเกิดและเติบโตมาได้เปลี่ยนแปลงไป เนื่องจาก “ความเป็นเยอรมัน” ถูกณรงค์และนำเสนอผ่านสื่อแขนงต่างๆ ในเยอรมนีมากขึ้นอย่างที่ไม่เคยเป็นมาก่อน และวาทกรรม “ความเป็นเยอรมัน” ในยุคหลังการรวมชาติไม่เปิดรับผู้พลัดถิ่นเข้าเป็นส่วนหนึ่งด้วย ชัชชาเลยรู้สึกว่าอัตลักษณ์ของเขาเหมือนคนเร่ร่อนไม่มีที่ยึดเหนี่ยว ซึ่งมันสะท้อนออกมาทางรูปแบบงานนวนิยายของชัชชาเองด้วยว่าเป็นเรื่องราวที่ไม่มีประเด็นหลักและเล่าไปเรื่อยเปื่อย (Ich hatte schon seit ich aus dem elterlichen Haus ausgezogen war, keinen Mittelpunkt mehr. Ich war ein Vagabund, dem die Welt nicht weit genug war und der in der Sprache vagabundierte.) (Şenocak, 2009: 23.) (ผมไม่มีจุดศูนย์กลางอีกต่อไปแล้วนับตั้งแต่ที่ผมย้ายออกมาจากบ้านพ่อแม่ ผมเป็นคนเร่ร่อนที่โลกนี้ไม่กว้างไกลพอสำหรับตัวผมและได้แต่ร่อนเร่อยู่ในโลกของภาษา) (ชุตินา เกตุพงษ์ชัย, แปล.) ภาวะการณ์ไร้พื้นที่ศูนย์กลางสำหรับ อัตลักษณ์พลัดถิ่นของชัชชาถูกเน้นย้ำรุนแรงขึ้นและดำเนินคู่ขนานไปกับการเปลี่ยนแปลงของวาทกรรมเยอรมันกระแสหลักหลังการรวมชาติในปีค.ศ. 1990 ทำให้เห็นสภาพสังคมเยอรมันหลังการรวมชาติที่สับสนวุ่นวายและผู้คนไร้ที่ยึดเหนี่ยวทางด้านตัวตนมากขึ้น

การหายไปของกำแพงเบอร์ลินทำให้ทุกคนที่อยู่ในสังคมเยอรมันร่วมสมัยต้องระแวงระวังการใช้ชีวิตมากขึ้นและต้องปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ของตนเองใหม่ เพราะมีวาทกรรมใหม่ๆ เข้าควบคุมและก่อสร้างขนบกฎเกณฑ์แบบเก่า ดังข้อความว่า

[...] Ich hatte keine Identität. Damit hatten Menschen in meiner Umgebung zunehmend Probleme. Es war, als hätte der Fall der Mauer, der Zusammenbruch der alten Ordnung nicht nur eine befreiende Funktion gehabt. Ohne Mauer fühlte man sich nicht mehr geborgen. Identität ist zum Ersatzbegriff für Geborgenheit geworden. Man fixiert sich, den anderen, seine Herkunft, um Nähen und Distanzen zu

bestimmen. Überall konnte man auf unsichtbare Mauern stoßen, die nach dem Fall der Mauer errichtet worden waren. Die Welt war komplizierter geworden, die Wege labyrinthartiger. Früher hätte man sich sorglos dem Spieltrieb hingeeben, sich auf Irrwegen wohlfühlt, die Mauer schützte einen vor dem Abgrund. Heute achtete jeder auf seinen Schritt, schon die nächste Begegnung könnte einen aus dem Tritt bringen. Mein Weg würde mich also unweigerlich in die Vergangenheit führen. Ihre Vergegenwärtigung schien mir unvermeidbar. [...] (Senocak, 2009: 47.)

[...] ผมไม่เคยมีอัตลักษณ์ ดังนั้นผู้คนที่อยู่ในละแวกผมคือคนที่มีปัญหาเพิ่มขึ้นเสียมากกว่า มันเป็นเรื่องเหมือนเพราะการล่มสลายของกำแพงได้ทำให้ความเป็นระเบียบเก่าๆพังทลายไปซึ่งไม่เพียงแต่ช่วยปลดปล่อยหรือทำให้เป็นอิสระเท่านั้น แต่พอไม่มีกำแพง คนก็กลับรู้สึกไม่อบอุ่นไปด้วย อัตลักษณ์กลายเป็นคำที่ใช้แทนความรู้สึกอบอุ่นปลอดภัย พวกคนอื่นๆก็จะคอยสงวนรักษากฎมืหลังของตนเพื่อจะได้กำหนดขอบเขตความใกล้เคียงของตนเองได้ ต่อไปทั่วทุกแห่งคนจะพบกับกำแพงที่มองไม่เห็นที่ถูกสร้างหลังกำแพงเบอร์ลินล่มสลายเพิ่มขึ้นอีก โลกซับซ้อนขึ้น หนทางต่างๆก็เป็นเขาวงกตมากขึ้นด้วย ถ้าเป็นเมื่อก่อนคนคงปลดปล่อยสัญชาตญาณความเป็นเด็กอย่างไม่กังวลใจ เดินเตร็ดเตร่เรื่อยเปื่อยอย่างสบายๆ เพราะกำแพงจะช่วยปกป้องคนไม่ให้ตกลงไปในหุบเหว แต่ทุกวันนี้ทุกคนต่างระแวงระวังก้าวย่างของตน เพราะการประสบสิ่งต่างๆครั้งต่อไปก็สามารถทำให้พวกเขาออกนอกเส้นทางได้แล้ว เส้นทางของผมนเองก็คงพาผมย้อนกลับไปในอดีตอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ภาพของอดีตในปัจจุบันที่ปรากฏภาพชัดเจนมากขึ้นดูจะเป็นสิ่งที่ผมไม่อาจหลีกเลี่ยงนี้ได้ [...]

(ชุตินา เกตุพงษ์ชัย, แปล.)

ข้อความข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าความสำคัญของอุปลักษณ์พื้นที่อย่างกำแพงเบอร์ลินซึ่งเคยมีสถานะเป็นขอบเขต “บ้าน” ของตัวละครและผู้ที่ใช้ชีวิตในเยอรมนี ณ ช่วงเวลาดังกล่าว การหายไปของกำแพงเบอร์ลินกลับทำให้คนรู้สึกไม่มั่นคงและหวาดกลัวมากกว่าจะรู้สึกเป็นอิสระ นั่นเพราะแต่เดิมที่มีกำแพงอยู่ คนในสังคมเยอรมัน ไม่ว่าจะเป็นชาวเยอรมันหรือผู้พลัด

ถิ่น เติบโตมาด้วยการยึดโยงอัตลักษณ์ของพวกเขาเข้ากับ “พื้นที่บ้าน” ซึ่งมีกำแพงเบอร์ลินเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ดังกล่าว การหายไปของกำแพงเบอร์ลินจึงเท่ากับเป็นการทำลายขอบเขตการรับรู้ “พื้นที่บ้าน” ซึ่งต้นกลอนอัตลักษณ์ของพวกเขาด้วย และเมื่อกำแพงหายไป ความแตกต่างทางวัฒนธรรม ค่านิยม รวมถึงชาติพันธุ์ที่แฝงอยู่ในสังคมเยอรมันร่วมสมัยก็ถูกเผยออกมาให้เห็น ทั้งความเป็นเยอรมันตะวันตก ความเป็นเยอรมันตะวันออก รวมไปถึงวัฒนธรรมที่กลายพันธุ์ของกลุ่มผู้พลัดถิ่น สังคมเยอรมันกระแสหลักจึงยิ่งสร้างวาทกรรมใหม่ๆ ขึ้นมาเพื่อปิดกั้นและกดทับความแตกต่างที่ถูกเผยดังกล่าวไม่ให้กระทบกับอัตลักษณ์รัฐชาติเยอรมนีใหม่ วาทกรรมที่ถูกสร้างขึ้นใหม่ก็คือ “กำแพงที่มองไม่เห็น” ที่คอยแบ่งเขตและจัดลำดับชนชั้นคนในสังคมซ้อนขึ้นไว้หลายๆ ชั้นเพื่อสงวนรักษาตัวตนของชาวเยอรมัน ซึ่งผู้คนในสังคมร่วมสมัยต้องปรับตัวตามวาทกรรมใหม่ที่ว่านี้ให้ทันและใช้ชีวิตอย่างคิบทบพวนและระมัดระวังมากขึ้น เพราะอัตลักษณ์ของพวกเขาเปราะบางมากกว่าเดิม โดยในกรณีของซัสซ่า การปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของรัฐชาติเยอรมนีหลังการรวมชาติที่ปฏิเสธกลุ่มผู้พลัดถิ่น ทำให้เขาต้องย้อนกลับไปหาอดีตชาติพันธุ์ของตนเองเพื่อแก้ความเปราะบางในอัตลักษณ์

การให้ความสำคัญกับบทบาทอาชีพนักเขียนก็มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสร้างเรื่องเล่าตัวตนในงานเขียนเรื่องนี้ กล่าวคือ ในบริบทของอาชีพนักเขียน ซัสซ่าเองกำลังพบกับวิกฤตอัตลักษณ์นักเขียนในรูปแบบใหม่ นั่นคือในช่วงหลังการรวมชาติ เกิดศัพท์แยกประเภทงานเขียนภาษาเยอรมันโดยชาวพลัดถิ่นว่า วรรณกรรมต่างชาติ (Ausländerliteratur) ขึ้นในเวลาเดียวกันกับการโต้เถียงเรื่องอัตลักษณ์ชาติเยอรมนีก็เริ่มเป็นกระแสขึ้นมา ซัสซ่าจึงเหมือนถูกวาทกรรมเยอรมันกระแสหลักกดทับและปฏิเสธซ้ำซ้อน ทั้งถูกกดทับจากการมีสถานะเป็นผู้พลัดถิ่นเชื้อสายยิวและเชื้อสายเติร์กและจากการเป็นนักเขียนพลัดถิ่นที่ถูกปิดกั้นไม่ให้อยู่ในพื้นที่วรรณกรรม/งานเขียนภาษาเยอรมันกระแสหลัก ดังนั้นซัสซ่าเขาเลยหันกลับมาหาประวัติศาสตร์ครอบครัวเพื่อระบุตัวตนใหม่ ปลดปล่อยตัวเองจากภาระทางชาติพันธุ์และปมวิกฤตอัตลักษณ์พลัดถิ่นด้วยการสร้างเรื่องเล่าของปู่ขึ้นเพื่อเชื่อมต่อกับอัตลักษณ์ของเขาเข้ากับพื้นที่สังคมเยอรมันร่วมสมัย ผ่านประเด็นการกระทำผิดและบาดแผลทางประวัติศาสตร์ในเรื่องการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ของเยอรมนีและตุรกีที่อยู่ในบันทึกส่วนตัวของปู่ ดังข้อความว่า

[...] Ich hatte längst beschlossen, das Leben meines Großvaters nicht zu rekonstruieren, sondern zu erfinden.

Ich hatte Informationen über ihn, die ich zu vergessen versuchte. Sollte ich seine Tagebücher vernichten, um mein Gedächtnis gänzlich frei zu

machen? Waren sie nicht Teil meines Gedächtnisses, obwohl ich sie nicht lesen konnte? Ich konnte diese Fragen nicht beantworten, solange ich die Figur meines Großvaters nicht erfunden hatte. [...] (Senocak, 2009: 38.)

[...] ผมตัดสินใจนานแล้วว่าจะไม่ประกอบสร้างเรื่องเล่าชีวิตปู่ซ้ำ แต่ผมจะประดิษฐ์สร้างมันใหม่

ผมมีข้อมูลเกี่ยวกับปู่ที่ผมพยายามจะลืมมันไป ผมควรจะทำลายบันทึกของปู่ซะเพื่อที่จะได้ปลดปล่อยความทรงจำของผมออกไปให้หมดใหม่ บันทึกพวกนั้นจะไม่ใช่เป็นส่วนหนึ่งของความทรงจำแม้ว่าผมจะอ่านมันไม่ออกหรอก ผมไม่อาจตอบคำถามเหล่านี้ได้ ตราบใดที่ผมยังไม่ได้ประดิษฐ์สร้างตัวละครปู่ขึ้นมา [...] (ชุตินา เกตุพงษ์ชัย, แปล.)

บทบาทนักเขียนในฐานะผู้สร้างเรื่องใหม่เพื่อต่อรองและเกี่ยวข้องกับเรื่องเล่าวาทกรรมกระแสหลักของชาติเริ่มขึ้นเมื่อเขาตั้งใจสร้างตัวละครปู่ขึ้นมา จากข้อความอ้างอิงข้างต้นทำให้เห็นว่า ชัชชากล่าวว่าเขาจะยังสร้างเรื่องเล่าใหม่เรื่องนี้ไม่ได้ ถ้าเขายังไม่ได้ประกอบสร้าง “ตัวละครปู่” ของเขาขึ้นมา ก่อน ข้อเท็จจริงที่เขาพอจะรู้เกี่ยวกับปู่ก็คือ ปู่เป็นเจ้าหน้าที่รัฐตุรกีระดับสูงและกำลังจะเดินทางไปกับทีมนักกีฬาโอลิมปิกชาวเติร์กมายังเยอรมนีในปีค.ศ. 1936 แต่แล้วอยู่ๆ เขาก็ฆ่าตัวตาย (Senocak, 2009: 23) ซึ่งสาเหตุหรือแรงจูงใจนั้น ชัชชาคาดว่าน่าจะเกี่ยวข้องกับรายชื่อของเชลยชาวอาร์มาเนียนจำนวน 500 คนที่ปู่ได้รับมอบหมายให้ทำก่อนที่เชลยเหล่านั้นจะถูกสังหารโหดโดยทหารตุรกี ในเอกสารรายชื่อที่ชัชชาค้นเจอมีชื่อของหญิงสาวชาวอาร์มาเนียนคนหนึ่งถูกตัดออกไป และทำให้ชัชชาสันนิษฐานเอาเองว่าหญิงสาวเคยมีความสัมพันธ์ลึกซึ้งใดๆ กับปู่ของเขาหรือไม่ อย่างไร จนเป็นสาเหตุให้ปู่ของเขา รู้สึกผิดจนต้องฆ่าตัวตาย เพราะเขาปล่อยให้เธอตายอย่างทุกข์ทรมาน (Ibid, 40)

ชัชชาประกอบสร้างให้ตัวละครปู่ของเขาเติบโตมาในสมัยของจักรวรรดิออตโตมันที่เน้นการทำสงครามเพื่อการสร้างรัฐชาติตุรกีใหม่ และในปีค.ศ. 1915 ซึ่งเป็นช่วงสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง จักรวรรดิออตโตมันก็เข้าร่วมเป็นพันธมิตรกับรัฐเยอรมนี ปู่ได้เข้าร่วมเป็นกองกำลังแนวหน้าเพราะสามารถพูดได้หลายภาษา ทั้งภาษาอาร์มาเนียนและภาษารัสเซีย (Ibid, 40) และกำลังอยู่ในช่วงไต่เต้าในตำแหน่งหน้าที่การงานในขณะที่เกิดเหตุการณ์ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวอาร์มาเนียน หลังจากนั้นมา ปู่ก็ได้ลงสมัครเลือกตั้งและไปได้ดีมากในสายการงานของตน (Ibid, 40) แต่ตัวละครตัวนี้มีความลับด้านมืดในอดีตที่ตรงกันข้ามกับความรุ่งโรจน์ในหน้าที่การงานของเขา ที่ชัชชา

ต้องการเปิดเผยให้เห็นและอยากช่วยให้ตัวละครปูของเขาหลุดพ้นจากความรู้สึกผิดบาปในใจจากเหตุฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ดังกล่าวในตอนท้ายของเรื่อง โดยซัสซามองว่าการเปิดเผยเรื่องราวที่ไม่เคยมีใครได้รู้คือสิ่งที่ทำให้ภารกิจของนักเขียนต่างจากนักประวัติศาสตร์ (Ibid, 51)

การใช้รูปแบบนวนิยายเชิงอัตชีวประวัติเอื้อให้ซัสซ่าเล่าเรื่องราวของปูและครอบครัวพลัดถิ่นของเขาได้จากทั้งประสบการณ์จริงที่มีอยู่ในบันทึกส่วนตัวและคำบอกเล่าของพ่อแม่และญาติๆ รวมถึงการประดิษฐ์สร้างเรื่องราวเพิ่มเติมที่ต้องอาศัยจินตนาการและความปรารถนาส่วนตัวของนักเขียนเองเพื่อเติมเต็มส่วนของเรื่องราวที่ข้อเท็จจริงเข้าไม่ถึง โดยจุดประสงค์หลักของซัสซ่าไม่ใช่การนำเสนอข้อเท็จจริงเกี่ยวกับชีวิตปูอยู่แล้ว แต่งานเขียนเรื่องชีวิตปูคือเครื่องมือในการปลดปล่อยตัวตนของเขาออกจากความรู้สึกผิดที่มีต่ออดีตที่เลวร้ายของปู มันคือการทบทวนรากเหง้าตัวตนที่พันนาการอัตลักษณ์ของเขาไว้และเคยทำให้เขารู้สึกไม่อยากยึดโยงหรือเกี่ยวข้องกับความคิดพลาดดังกล่าว การใช้ความเป็นนิยายผสมกับความเป็นชีวประวัติยังให้งานเขียนเรื่องปูของซัสซ่าหลบลึกแนวอัตชีวประวัติของชนบเยอรมันกระแสหลักที่มักไม่พูดถึงอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครทั้งที่เป็นแรงผลักดันสำคัญต่อการกระทำต่างๆ ของตัวละครด้วย นวนิยายอัตชีวประวัติของซัสซ่าจึงเป็นงานเขียนที่ก้าวออกนอกกรอบเรื่องเล่ากระแสหลักและสามารถเข้าถึงอารมณ์ความรู้สึกซึ่งเป็นส่วนจิตไร้สำนึกที่เป็นต้นตอของปมวิกฤตอัตลักษณ์รุนแรงได้ดีกว่า

อย่างไรก็ตาม ประวัติศาสตร์ครอบครัวของซัสซ่าไม่ได้มีแค่เรื่องราวการกระทำผิดของปูเท่านั้น ครอบครัวทางฝั่งแม่ของซัสซ่าเองก็เคยเป็นผู้ลี้ภัยชาวยิวในช่วงสงครามโลกครั้งที่สองมาก่อน โดยอพยพหนีการตามล่าจากทหารนาซีเยอรมันมาอยู่ที่เมืองอิสตันบูล ในปีค.ศ. 1934 ตั้งแต่สมัยสงครามยังไม่เกิดขึ้น เพราะตาของซัสซ่าที่เคยเป็นทหารเยอรมันเชื้อสายยิวมาก่อนพอจะระแคะระคายการมุ่งร้ายต่อชาวยิวของฮิตเลอร์ล่วงหน้า (Senocak, 2009: 54) โดยไม่ได้มีแค่ครอบครัวตาและแม่เท่านั้นที่เป็นชาวเยอรมันเชื้อสายยิวที่ลี้ภัยมายังตุรกี แต่มีชาวเยอรมันเชื้อสายยิวอีกจำนวนมากที่ลี้ภัยมาด้วย ชุมชนผู้ลี้ภัยชาวเยอรมันเชื้อสายยิวในตุรกีได้เพิ่มจำนวนมากขึ้นอย่างรวดเร็วซึ่งในกลุ่มผู้ลี้ภัยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนที่มีการศึกษาดี ในช่วงนั้นผู้ลี้ภัยชาวเยอรมันต่างๆ จึงให้ความช่วยเหลือกับรัฐตุรกีเป็นการตอบแทนด้วย เช่น ช่วยสอนและอธิบายความรู้ด้านวิชาการในสถาบันการศึกษาของตุรกี ช่วยจัดระบบการทำงานราชการที่เป็นขั้นตอนให้เจ้าหน้าที่รัฐตุรกี ฯลฯ เนื่องจากตุรกีในขณะนั้นกำลังมีการปรับปรุงประเทศตามแบบรัฐชาติตะวันตกสมัยใหม่ (Ibid, 55.) ด้านผู้ลี้ภัยชาวเยอรมันเองก็รู้สึกที่ตุรกีเป็นเหมือนบ้านหลังที่สองและผูกพันกับชาวเติร์กท้องถิ่น แม่ของซัสซ่าก็ได้พบรักกับพ่อของเขาระหว่างการลี้ภัยในตุรกีด้วย โดยหลังสงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุดลงไม่นาน ครอบครัวของซัสซ่าก็ย้ายกลับมายังเยอรมนี เพราะอยากให้ซัสซ่าที่กำลังจะเกิดมา

ได้สัญชาติเยอรมัน และพอซัสซ่าเฝ้าถามถึงรูปถ่ายทหารนาซีที่เขาพบในบ้าน แม็กก็ไม่ค่อยอยากจะตอบหรือรื้อฟื้นความทรงจำที่เลวร้ายในฐานะเหยื่อชาวยิวที่ถูกตามล่าจากทหารนาซีเท่าไรนัก แม็กอยากจะจดจำแค่ว่าปัจจุบันเธอและลูกเป็นชาวเยอรมันเท่านั้นพอ (Ibid, 59-60.)

จากประวัติศาสตร์ครอบครัวทางฝั่งปู่และฝั่งตาของซัสซ่า สะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์เพิ่มเติมของชาวเยอรมัน ชาวยิว และชาวเติร์กที่แตกต่างจากวาทกรรมเรื่องเล่าชาติพันธุ์ของสังคมเยอรมันกระแสหลักอย่างสิ้นเชิง กล่าวคือ แท้จริงแล้วทั้งสามกลุ่มชาติพันธุ์ต่างเคยเป็นพันธมิตร เคยเป็นผู้อพยพลี้ภัย เคยให้การช่วยเหลือ และเคยขัดแย้ง/กำจัดกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ออกจากพื้นที่ของตน (Ibid, 90.) สังคมเยอรมันร่วมสมัยหลังการรวมชาติแม้จะไม่ได้ปฏิเสธการมีอยู่ของกลุ่มชาวเติร์กพลัดถิ่นและชาวเยอรมันเชื้อสายเติร์กในพื้นที่ของพวกเขา แต่ก็ไม่เคยยอมรับว่าคนกลุ่มนี้เป็นส่วนหนึ่งของสังคม ทว่า งานเขียนเรื่องนี้ชี้ให้เห็นแล้วว่าชาวเติร์กเคยแบ่งปันประวัติศาสตร์ที่เจ็บปวดและสถานะต่างๆ ร่วมกับชาวเยอรมันเช่นกัน และความสัมพันธ์ระหว่างชาวเยอรมันกับชาวเติร์กพลัดถิ่นมีมากกว่าการเป็นแค่นายจ้างกับแรงงานอพยพ หรือเจ้าบ้านกับผู้พลัดถิ่น

นอกจากนี้ สถานะผู้เล่าเรื่องในฐานะนักเขียนของซัสซ่าไม่เพียงแต่ช่วยเผยให้เห็นความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนระหว่างเยอรมนี ตุรกี และชาวยิวเท่านั้น แต่ยังเป็นการช่วยให้เรื่องเล่าชะตากรรมของกลุ่มคนพลัดถิ่นหลากหลายชาติพันธุ์ รวมถึงความคิดเห็นของนักคิดอิสระชาวเยอรมันบางส่วนที่ถูกสังคมเยอรมันกระแสหลักกดทับ ปฏิเสธ และ “ทำให้เงียบ” ได้มีโอกาสถ่ายทอดให้พื้นที่สาธารณะได้รับรู้ และช่วยคานอำนาจเบ็ดเสร็จของวาทกรรมเยอรมันกระแสหลักให้ลดน้อยลง ตลอดจนช่วยนำเสนอบริบทที่หลากหลายเกี่ยวกับ “การเล่าเรื่อง” ของผู้พลัดถิ่นที่มาในรูปแบบของการจดจำและการบันทึก มากกว่าจะเป็นการป่าวประกาศเชิงควบคุมพื้นที่และพฤติกรรมของคนในสังคมแบบวาทกรรมกระแสหลัก กล่าวคือ ซัสซ่ามองว่าการจดจำและการบันทึกคือการเล่าเรื่องตัวตนและ “พื้นที่บ้าน” ที่เหมาะสมกับผู้พลัดถิ่น และเป็นการรื้อสร้างภาวะความเงียบของกลุ่มคนพลัดถิ่นเพื่อปลดปล่อยและเยียวยาพวกเขาออกจากการกดทับของสังคมกระแสหลัก (Erinnern ist Erzählen ohne Worte – Sumerischer Spruch.) (Zafer Şenocak, 2009: 5.) (การจดจำคือการเล่าที่ปราศจากคำพูด – สุภาษิตสุเมเรียน) (ชุตินา เกตุพงษ์ชัย, แปล.) และที่สำคัญที่สุดคือการเป็นผู้เล่าเรื่องช่วยคลี่คลายและปลดปล่อยซัสซ่าให้หลุดพ้นจาก “ความเงียบ” ที่คอยหลอกหลอนและทำให้เขามีปมภายในใจมากมายตลอดมา และทำให้เขาเปลี่ยนสถานะจากผู้พลัดถิ่นรุ่นหลานที่ถูกกดทับ ให้เป็นผู้ร่วมเรียกร้องสิทธิในสังคมเยอรมันหลังการรวมชาติ รวมไปถึงวิพากษ์วาทกรรมเยอรมันกระแสหลักไปพร้อมกัน

การใช้รูปแบบนวนิยายเชิงอัตชีวประวัติในงานเขียนทั้ง 2 เรื่องข้างต้นมีลักษณะที่ตรงกันข้ามกับงานเขียนอัตชีวประวัติตามขนบประเพณีหลักที่เน้นนำเสนอแต่ข้อเท็จจริงของปัจเจกบุคคล กล่าวคือ งานเขียนทั้ง 2 เรื่องเป็นการเล่าเรื่องตัวตนที่แฝงการสานความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครกับชุมชนเอาไว้ด้วย จิตสำนึกที่เกิดขึ้นในงานเขียนทั้ง 2 เรื่องจึงเป็นจิตสำนึกร่วมระหว่างตัวละครกับชุมชนพลัดถิ่น มีหลายผู้เล่า และปฏิเสธการนำเสนอความจริงรูปแบบเดียวที่ตายตัวและไม่ครอบคลุมตามที่สนคดีของสังคมเยอรมันกระแสหลักที่เน้นการเล่าเรื่องตัวตนแบบปัจเจกและไม่มีสำนึกร่วม

3.2.3 การเปลี่ยนผ่านของ “บ้าน” ในรูปแบบนวนิยาย Bildungsroman เรื่อง *Selam Berlin*

นวนิยายแนว Bildungsroman เป็นนวนิยายที่มุ่งสะท้อนการเติบโตทางจิตใจและความคิดของตัวละครหลักจากวัยเด็กสู่วัยผู้ใหญ่ผ่านประสบการณ์สำคัญบางอย่างที่ทำให้ชีวิตของตัวละครเปลี่ยนแปลง (Bakhtin, 1996: 21) นวนิยายแนวนี้ส่วนใหญ่จะมีตัวละครหลักเป็นเด็กวัยรุ่นหรือเด็กกว่านั้นเล็กน้อย โดยตัวละครหลักต้องเผชิญหน้ากับประสบการณ์ยากลำบากหรือเจ็บปวด เช่น การผจญภัย การเดินทางพลัดถิ่น หรือการเข้าไปมีส่วนร่วมด้วยเหตุการณ์สำคัญบางอย่าง ที่ทำให้เขาได้เรียนรู้โลกของผู้ใหญ่และเกิดการเปลี่ยนผ่านทางอัตลักษณ์จากวัยเด็กไปสู่ผู้ใหญ่ในที่สุด (Bakhtin, 1996: 21) โดยผู้อ่านจะมีการระบุตัวเองเข้ากับตัวละครหลัก และผู้อ่านจะได้รับความรู้และเรียนรู้ประสบการณ์ต่างๆ ไปพร้อมๆ กันกับตัวละครหลักด้วย

โดยรูปแบบงานเขียนนี้เป็นรูปแบบงานเขียนแบบตะวันตก แต่การนำรูปแบบนี้มาใช้กับตัวละครพลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กในงานเขียนเรื่อง *Selam Berlin* (2003) ของยาเค คารา อาจเพราะตัวละครเด็กหนุ่มฮาซานเกิดและเติบโตมากับค่านิยมแบบเยอรมันตะวันตก (ช่วงก่อนการรวมชาติเยอรมนี) มาตั้งแต่เด็กจนย่างเข้าวัยรุ่น และเขายึดโยงอัตลักษณ์ของตนเองเข้ากับเบอร์ลินตะวันตก บ้านเกิดมากกว่าความเป็นชาติพันธุ์เติร์ก เห็นได้จากการที่ตัวละครตัดสินใจเดินทางจากตุรกีและกลับมายังกรุงเบอร์ลินด้วยจิตใจมุ่งมั่น (Kara, 2004: 18-19.) เพราะยึดถือว่าประเทศเยอรมนีคือบ้านเกิดของเขาไม่ใช่ประเทศตุรกี ดังนั้นคารา นักเขียนเรื่องนี้จึงน่าจะใช้รูปแบบนวนิยายดังกล่าวเพื่อสร้างตัวตนของฮาซานจากการเติบโตและประสบกับสภาพแวดล้อมแบบเยอรมันตะวันตกของตัวละครเป็นหลัก

นอกจากนี้ รูปแบบนวนิยายแนว Bildungsroman ยังเหมาะสมกับการใช้อธิบายการประกอบสร้างอัตลักษณ์พลัดถิ่นรุ่นลูกหลานเชื้อสายเติร์ก เนื่องจากผู้พลัดถิ่นกลุ่มนี้ไม่ประสบปัญหาเกี่ยวกับการปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมเยอรมันหรือวัฒนธรรมเติร์ก การรับรู้สถานะคนชายขอบ

ของผู้พลัดถิ่นรุ่นลูกหลานจึงไม่ได้เกิดจากการไร้ความสามารถด้านภาษาหรือการดิ้นรนปรับตัวอย่างผู้พลัดถิ่นรุ่นแรกที่ทำให้พวกเขาถูกปฏิเสธและกดทับจากสังคมเยอรมันกระแสหลักในฐานะผู้ที่มีชนชั้นด้อยกว่าอย่างโจ่งแจ้ง การเรียนรู้สถานะคนชายขอบและการถูกปฏิเสธจากสังคมเยอรมันกระแสหลักของผู้พลัดถิ่นรุ่นลูกหลานกลับเกิดขึ้นจากการเผชิญหน้ากับอคติทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรมที่แฝงมาในชุดรูปแบบวาทกรรมที่หลากหลายของสังคมกระแสหลัก ทั้งผ่านการใช้สำนวนภาษาที่แฝงการนำเสนอภาพลักษณ์ตายตัวเชิงชาติพันธุ์เดิร์ก หรือผ่านการสร้างภาพตัวละครเชื้อสายเดิร์กในงานเขียนและภาพยนตร์ว่าเป็นกลุ่มอาชญากร มีพฤติกรรมป่าเถื่อนก้าวร้าว ฯลฯ

ตัวอย่างชุดวาทกรรมของสังคมกระแสหลักผ่านการใช้สำนวนภาษาในงานเขียนเรื่อง *Selam Berlin* ที่เห็นได้ชัด คือการใช้คำเรียกกลุ่มผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเดิร์กรุ่นลูกหลานที่มีรากเหง้าชาติพันธุ์เดิร์กแต่ก็ปรับตัวเข้ากับบริบทวัฒนธรรมเยอรมันร่วมสมัยได้อย่างกลมกลืนใน 2 ภาษา ทั้งภาษาเยอรมันและภาษาตุรกี ศัพท์ภาษาเยอรมันที่ใช้เรียกคนกลุ่มนี้คือคำว่า Kanacke ที่แปลว่าพวกเดิร์ก และศัพท์ภาษาตุรกีที่ใช้เรียกคนกลุ่มเดียวกันคือคำว่า Almanci ที่แปลว่าพวกคนที่ไปอยู่เยอรมนี (Kara, 2004: 5.) ตัวอย่างศัพท์ทั้ง 2 ภาษาข้างต้นชี้ให้เห็นว่าผู้พลัดถิ่นรุ่นลูกหลานถูกกำหนดให้อยู่ในสถานะ “กึ่งกลางระหว่างวัฒนธรรม” (Ibid, 10) และรู้สึกที่ไม่ได้รับการยอมรับให้เป็นส่วนหนึ่งของทั้ง 2 พื้นที่วัฒนธรรมอย่างสมบูรณ์ ตลอดจนนัยยะที่แฝงมากับความหมายของศัพท์ดังกล่าวยังแฝงพรหมแดนทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรม นั่นคือ สังคมเยอรมันกระแสหลักทำการคัดแยกผู้พลัดถิ่นรุ่นลูกหลานออกจากกลุ่มคนอื่นในสังคมด้วยลักษณะทางชาติพันธุ์เดิร์ก ผู้พลัดถิ่นกลุ่มนี้จึงถูกเรียกว่า Kanacke ที่แปลว่าพวกเดิร์ก และในขณะเดียวกัน สังคมตุรกีก็ทำการคัดแยกผู้พลัดถิ่นกลุ่มเดียวกันนี้ออกจากชาวตุรกีทั่วไปด้วยลักษณะทางวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตแบบเยอรมัน การเรียนรู้สถานะคนชายขอบของตัวละครฮาซานในที่นี้จึงเกิดจากการที่เขาได้รับรู้การนิยามสถานะตัวตนโดยสังคมกระแสหลัก ไม่ได้เกิดจากความยากลำบากหรือความสับสนในตัวตนของเขาเองมาตั้งแต่เริ่ม

ดังนั้นเมื่อนำรูปแบบนวนิยายแนว Bildungsroman มาใช้กับเรื่องเล่าของผู้พลัดถิ่นผู้อ่านจะเห็นพัฒนาการของคนกลุ่มนี้ในการเผชิญหน้ากับประสบการณ์พลัดถิ่นไปสู่การเรียนรู้การปิดกั้นและการกดทับของสังคมกระแสหลักต่อชุมชนพลัดถิ่นไปพร้อมกับตัวละคร ซึ่งการเรียนรู้วาทกรรมสังคมกระแสหลักของตัวละครเป็นประสบการณ์ที่เจ็บปวด และทำให้ผู้พลัดถิ่นรู้สึกแปลกแยกขาดหาย เนื่องจากไม่ได้รับการยอมรับให้เป็นส่วนหนึ่งของสังคม ทำให้เกิดการผลักดันให้พวกเขาค้นหาอัตลักษณ์และ “พื้นที่บ้าน” ให้กับตนเองเพื่อที่พวกเขาจะสามารถใช้ชีวิตต่อไปได้ (จุติมา ประภาสวุฒิสาร, 2554: 41)

การร่วมแบ่งปันประสบการณ์และร่วมเผชิญหน้าไปกับตัวละครพลัดถิ่นในนวนิยายแนว Bildungsroman ทำให้ผู้อ่านมีสถานะไม่ต่างจากตัวละครพลัดถิ่นวัยรุ่น ที่เพิ่งได้เห็นความรุนแรงและการปิดกั้นของสังคมกระแสหลักที่พวกเขาไม่เคยตระหนักรู้มาก่อน ตลอดจนรับรู้ด้วยว่าผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กไม่ใช่คนชายขอบหรือชาวตะวันออกที่เป็นขั้วตรงข้ามกับชาวเยอรมันตามที่วาทกรรมสังคมกระแสหลักกล่าวอ้าง แต่ผู้พลัดถิ่นกลุ่มนี้คือคนที่ร่วมอาศัยอยู่ในพื้นที่สังคมเยอรมันร่วมกับพวกเขา แต่ต้องปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์และวิถีทางของตนเมื่อถูกปิดกั้นและกีดกันจากสังคมกระแสหลัก ซึ่งการปรับเปลี่ยนเหล่านั้นเป็นไปในรูปแบบของการขัดขืนต่อต้านและทวงสิทธิของผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กในฐานะ “ผู้ร่วมอาศัย” รูปแบบนวนิยาย Bildungsroman จึงเป็นการนำพาผู้อ่านออกจากค่านิยมการมองโลกแบบสังคมกระแสหลัก ไปสู่การรับรู้กลไกของค่านิยมกระแสหลักที่พวกเขาค้นพบว่า แท้จริงแล้วเต็มไปด้วยการปิดกั้นและการใช้ความรุนแรงต่อกลุ่มคนที่ไม่เข้าพวก และทำให้เห็นกระบวนการการต่อสู้ขัดขืนของตัวละครพลัดถิ่นต่อค่านิยมกระแสหลักที่กระทำรุนแรงดังกล่าว

ในงานเขียนเรื่อง *Selam Berlin* ตัวละครเด็กหนุ่มวัยรุ่นเชื้อสายเติร์ก ฮาซาน เกิดและเติบโตมาในย่านครอยซ์แบร์ก (Kreuzberg) ซึ่งเป็นย่านชุมชนพลัดถิ่นในฝั่งเบอร์ลินตะวันตก ช่วงก่อนการรวมชาติเยอรมนี เนื่องจากพ่อแม่ย้ายมาสร้างครอบครัวที่นั่นจนเขาอายุได้ 13 ปี เขาและพี่ชายถูกส่งกลับไปเรียนที่อิสตันบูล โดยที่พ่อซึ่งเป็นชาวเติร์กพลัดถิ่นรุ่นแรกยังคงทำงานบริษัทท่องเที่ยวอยู่ที่เบอร์ลินตะวันตก ทำให้ฮาซาน แม่ และพี่ชายต้องเดินทางไป-กลับระหว่างเยอรมนีกับตุรกีอยู่ถึง 6 ปี (Kara, 2004: 5) จนกระทั่งเกิดเหตุการณ์การล่มสลายของกำแพงเบอร์ลินปีค.ศ. 1989 ที่จะนำไปสู่การรวมชาติเยอรมนี ทำให้ฮาซานตัดสินใจกลับมาย่านครอยซ์แบร์กอย่างถาวร เพราะรู้สึกอยากเป็นส่วนหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว และการเดินทางกลับมาเยอรมนีครั้งนี้ของเขาทำให้เขาได้เรียนรู้สถานะผู้พลัดถิ่นรุ่นลูกของตนอย่างเจ็บปวดไปพร้อมๆ กับการก้าวพ้นวัยรุ่นและเติบโตเป็นผู้ใหญ่ (coming of age) ในช่วงหลังการรวมชาติเยอรมนีในที่สุด

เช่นเดียวกับงานเขียนโดยนักเขียนพลัดถิ่นทั้ง 2 เรื่องก่อนหน้า จุดเด่นของเรื่องเล่าคนพลัดถิ่นในเรื่อง *Selam Berlin* นอกจากการใช้รูปแบบงานเขียนเฉพาะทางที่เหมาะสมกับบริบทเฉพาะของตัวละครหลักแล้ว การยังใช้อุปสรรคเรื่องสถานที่และพื้นที่ในการบรรยายการเปลี่ยนผ่านทางด้านอัตลักษณ์ของตัวละครฮาซานด้วย ซึ่งเป็นอุปสรรคที่สะท้อนประสบการณ์และความทรงจำของตัวละครพลัดถิ่นต่อพื้นที่และสถานที่ต่างๆ อย่างลึกซึ้งและส่งผลกระทบต่อวิกฤตอัตลักษณ์ของตัวละคร โดยอุปสรรคสถานที่แรกที่ปรากฏในนวนิยายและเป็นอุปสรรคที่เป็นจุดเริ่มต้นของเรื่องราวทั้งหมดก็คือ กำแพงเบอร์ลิน สัญลักษณ์ที่เป็นทั้งพรมแดนทางการเมืองการปกครองในการแบ่งประเทศเยอรมนีและเป็นกรอบทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตสำหรับ “พื้นที่

บ้าน” และการทำความเข้าใจพื้นที่ดังกล่าวของผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กที่ ณ ขณะนั้นส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในย่านครอยซ์แบร์กซึ่งเป็นย่านชุมชนพลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กที่ใหญ่ที่สุดในเยอรมนีและตั้งอยู่ติดกับกำแพงเบอร์ลินมาแต่เดิม โดยการที่กำแพงเบอร์ลินล่มสลายได้นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลง “พื้นที่บ้าน” ครั้งใหญ่ของเขาเอง ทั้งการเปลี่ยนแปลงพื้นที่บ้านเกิดอย่างย่านครอยซ์แบร์กที่ตั้งอยู่ติดกับกำแพงเบอร์ลินที่กำลังจะถูกทำลาย และการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ครอบครัวที่ซึ่งความลับของพ่อเขาได้ถูกเปิดเผย นั่นคือ การที่พ่อฮาซานแอมมีกรรยาลับเป็นชาวเบอร์ลินตะวันออกและมีลูกชายชาวเยอรมันเชื้อสาย เติร์กด้วยกันหนึ่งคน การเปลี่ยนแปลงทั้ง 2 อย่างที่เกิดขึ้นส่งผลให้ตัวละครฮาซานต้องรับรู้ “พื้นที่บ้าน” ของเขาในมุมมองใหม่ ทั้งขอบเขตใหม่พื้นที่เมืองเบอร์ลินและการเพิ่มสมาชิกใหม่ในครอบครัวของเขา ซึ่งเป็นกระบวนการที่เจ็บปวดและยากลำบากและเพิ่มปมให้กับอัตลักษณ์พลัดถิ่นของเขามากยิ่งขึ้น

ปมวิกฤตอัตลักษณ์ของฮาซานถูกเผยให้เห็นชัดขึ้นจากการเปิดกำแพงเบอร์ลินในปี ค.ศ. 1989 ตัวละครฮาซานได้รู้ว่าการล่มสลายของกำแพงเบอร์ลิน ซึ่งทำให้เขาตกตะลึงและต้องปรับเปลี่ยนการรับรู้ขอบเขตเมืองเบอร์ลินที่เป็นพื้นที่บ้านเกิดของเขาใหม่ ฮาซานรู้สึกเหมือนตนเองกำลัง “ติดอยู่ระหว่างกลาง” ของความวุ่นวายสับสนและรู้สึกมีแรงอย่างรุนแรง นั่นเพราะอัตลักษณ์ของเขากำลังสั่นคลอนจากการเปลี่ยนแปลงของ “พื้นที่บ้าน” อันได้แก่สังคมเยอรมันร่วมสมัย ดังข้อความว่า

[...] Damals konnte ich nicht ahnen, was dieser Fall für meine Familie und mich bedeuten würde – und was er über uns bringen würde. Wie konnte ich auch? Alle waren so aufgeregt, so aufgedreht und drängten nach Taten.

Niemand dachte nach, auch ich nicht. Ich war mittendrin in diesem Wirbel von Überschwang und ließ mich treiben. Hätte ich wirklich und ernsthaft nachgedacht, wäre vielleicht einiges anders gekommen. Aber so...?

[...] (Kara, 2004: 14.)

[...] ในตอนนั้นผมไม่ได้ใส่ใจเลยว่าการที่กำแพงถูกทำลายจะมีความหมายอะไรกับผมและครอบครัวของผม และมันจะทำอะไรกับพวกเราได้ แล้วอย่างกับว่าผมจะทำอะไรได้ ทุกคนกำลังตื่นเต้น กำลังบ้าคลั่ง และตื่นตัวทำโน่นทำนี่กันไปหมด

ไม่มีใครคิดไตร่ตรองดี ๆ มาก่อนเลย ผมก็ไม่เคยคิดเหมือนกัน ผมตก
อยู่ท่ามกลางความโกลาหลวุ่นวายและปล่อยให้ตัวเองลอยคว้างไปกับมัน ถ้า
หากว่าผมลองไตร่ตรองอย่างจริงจังสักหน่อย บางทีเรื่องนี้มันอาจจะลงเอย
แบบอื่นก็ได้ แต่ก็นั่นแหละ มันจะเป็นไปได้อย่างไร... [...] (ชุตินา เกตุ
พงษ์ชัย, แปล.)

ความสับสนมึนงงที่เกิดขึ้นกับตัวละครฮาซานข้างต้นแสดงให้เห็นว่าพื้นที่
สังคมนอร์มันร่วมสมัยไม่ใช่พื้นที่ของชาวเยอรมันเพียงฝ่ายเดียว ผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กอย่างฮาซาน
และครอบครัวต่างร่วมแบ่งปันพื้นที่ดังกล่าวด้วย แม้จะเป็นแค่เพียงพื้นที่ชายขอบของเบอร์ลิน
ตะวันตกอย่างย่านครอยซ์แบร์กก็ตาม ฮาซานร่วมแบ่งปันทั้งพื้นที่เมืองเบอร์ลินจริงๆ และความรู้สึก
สับสนงงวุ่นร่วมกับชาวเยอรมัน เพราะเยอรมนีก็คือบ้านเกิดของเขาไม่ต่างจากของชาวเยอรมันคน
อื่น การล่มสลายของกำแพงเบอร์ลินทำให้กรอบพื้นที่ที่เคยกำหนดพื้นที่บ้านของฮาซานสูญหาย
ตลอดจนทำให้ความทรงจำที่เขาเคยมีต่อย่านครอยซ์แบร์กและเมืองเบอร์ลินเกิดขึ้นคลอน โดยเมื่อ
ฮาซานเดินทางมาถึงเบอร์ลินได้ไม่กี่วัน เขาก็ไปที่กำแพงเบอร์ลินเพื่อร่วมเป็นส่วนหนึ่งของ
เหตุการณ์การเปิดกำแพง แต่ท่ามกลางคนมากมาย ทั้งนักท่องเที่ยว ชาวเยอรมัน และนักข่าวทั่วโลก
เขากลับรู้สึกแปลกแยกและห่างเหินกับเมืองและผู้คนของเมืองนี้ทั้งๆ ที่มันเป็นพื้นที่บ้านเกิดของเขา
เอง เพราะเขารู้ว่าเขาคงเป็นเพียงส่วนน้อยที่ผูกพันกับกำแพงที่กำลังล่มสลายในฐานะรั้วบ้านและ
สนามเด็กเล่นของเขา

[...] Inmitten dieser Massen kam ich mir fremd vor. Irgendwie
hatten die Leute nicht begriffen, was die Mauer wirklich war. Bis heute weiß
ich auch nicht so recht, was die Mauer eigentlich zu bedeuten hatte. Ich
meine, das ganze politische und militärische Gelaber hatte mich nie richtig
von der Bedeutung der Mauer überzeugt. Ehrlich nicht. Für mich war die
Mauer ein Spielplatz. Ich schoß Bälle gegen die Mauer, manchmal flogen sie
rüber auf die Ostseite, und ich dachte, jetzt würden die DDR-Wachposten
rüberschießen. Im Sommer saß ich mit einigen Jungs aus unserer Straße im
Schatten der Mauer, und wir schürften Wassereis und Capri Sonne. Dann
fuhren wir mit unserer Bonanza Fahrrädern um die Wette immer an der
Mauer entlang, vom Mariannen-bis zum Oranienplatz. [...] (Kara, 2004: 48.)

[...] ท่ามกลางฝูงชนมากมาย ผมรู้สึกว่าคุณเองแปลกแยกเพียงลำพัง ไม่ว่าจะอย่างไรก็ดูเหมือนคนพวกนี้ไม่ได้เข้าใจเลยว่ากำแพงนี้แท้จริงแล้วมันคืออะไร ทุกวันนี้ผมเองก็ยังไม่รู้แน่ชัดเหมือนกันว่ากำแพงนี้มีความหมายอะไร ผมหมายถึงผมไม่ค่อยเชื่อว่าความหมายของกำแพงนี้คือเรื่องสัญลักษณ์ทางการเมืองและทางทหารอะไรที่พูดยกกันนั้นเท่าใดนัก ไม่เชื่อเลยจริงๆ สำหรับผมกำแพงคือสนามเด็กเล่น ผมเคยเตะบอลเข้ากำแพงเป็นประจำ และบางครั้งมันก็ลอยข้ามไปยังฝั่งตะวันออก และผมมักคิดว่าเด็กๆ พวกเจ้าหน้าที่ยามของรัฐเยอรมนีตะวันออกต้องเตะมันข้ามฝั่งมาแน่ ช่วงฤดูร้อนผมจะนั่งหลบอยู่ใต้เงากำแพงกับเด็กผู้ชายอีก 2-3 คน และจะนั่งกลิ้งน้ำแข็งและคีมน้ำส้มคาพรี ซอนเน่ด้วยกัน จากนั้นพวกเราจะขี่จักรยานโบรันซ่าแข่งกันไปตลอดแนวกำแพงเสมอ จากลานมาเรียนเน่นพลัทซ์ถึงลานโอรีนเนียนพลัทซ์ทีเดียว [...] (ซุติมา เกตุพงษ์ชัย, แปล.)

ข้อความข้างต้นบรรยายถึงความทรงจำในวัยเด็กที่สาขานมีต่อกำแพงเบอร์ลินซึ่งเผยให้เห็นนิยามของกำแพงนี้ที่แตกต่างจากมุมมองของชาวเยอรมันหรือมุมมองของผู้คนทั่วโลก กำแพงเบอร์ลินคือสถานที่ที่สาขานใช้เวลาในวัยเด็กพร้อมกับเพื่อนๆ ของเขาและเป็นสถานที่ที่เขาเติบโตมาในเยอรมนี รายละเอียดเล็กๆ น้อยๆ ในความทรงจำของเขากลับมีส่วนสำคัญต่อตัวตน และสร้างความรู้สึกขาดหายไปกับอัตลักษณ์พลัดถิ่นของสาขาน เห็นได้จากการที่เขาบอกว่าเขารู้สึกแปลกแยก เนื่องจากเขาเคยยึดโยงอัตลักษณ์เข้ากับกำแพงเบอร์ลิน และในวันนี้กำแพงดังกล่าวก็ได้ล่มสลายไป ทำให้สาขานรู้สึกแคว้งคว้างและแปลกแยกอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน การบรรยายดังกล่าวนำพาผู้อ่านให้ร่วมแบ่งปันความรู้สึกแคว้งคว้าง โดดเดี่ยวร่วมกับสาขานด้วย อุปสรรคอย่างกำแพงเบอร์ลินเป็นอุปสรรคที่ทำให้ความรู้สึกของการรำลึกถึงอดีตในวัยเยาว์ (Nostalgia) ที่เพิลิตเพลินและสุนกสนานสำหรับตัวละครพลัดถิ่น ซึ่งให้ภาพที่ขัดแย้งกับที่คนส่วนใหญ่มักรับรู้ กำแพงเบอร์ลินในเชิงอุปสรรคที่บ่งชี้ความขัดแย้งทางอุดมการณ์การเมืองระหว่างเยอรมนีตะวันตกกับเยอรมนีตะวันออกและให้ความรู้สึกที่ตึงเครียดและหวาดกลัว ความแตกต่างทางความหมายของอุปสรรคกำแพงเบอร์ลินข้างต้นทำให้เห็นว่าสถานที่หรือพื้นที่ที่นิยามความสำคัญต่อมนุษย์แต่ละคนอย่างหลากหลาย และไม่ได้มีนิยามความสำคัญที่แท้จริงเพียงหนึ่งเดียว

หลังกำแพงเบอร์ลินเปิด อาชานต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ต่างๆในเยอรมนี ไม่ว่าจะเป็นพื้นที่เชิงรูปธรรมอย่างพื้นที่เมืองเบอร์ลิน หรือพื้นที่เชิงนามธรรมอย่างพื้นที่ครอบครัวและพื้นที่ของผู้พลัดถิ่นในบริบทสังคมเยอรมันช่วงการรวมชาติ การบรรยายการเผชิญหน้าต่อความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวของตัวละครอาชาน โดยนักเขียนพลัดถิ่นทำให้เห็นการเคลื่อนที่อย่างไม่หยุดนิ่งของพื้นที่ต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กันอย่างซับซ้อนและเชื่อมโยงกันในหลายระดับ และผลักดันให้อาชานต้องปรับเปลี่ยนและคลี่คลายปมวิกฤตอัตลักษณ์พลัดถิ่นของตนเองอย่างต่อเนื่องด้วยเช่นกัน โดยจะแบ่งอภิปรายการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ดังกล่าวเป็น 2 พื้นที่ ได้แก่ พื้นที่เมืองเบอร์ลิน พื้นที่ครอบครัว และพื้นที่ของผู้พลัดถิ่น

สำหรับพื้นที่เมืองเบอร์ลิน อาชานได้เห็นและสัมผัสความเปลี่ยนแปลงของเมืองนี้จากการเดินทางด้วยรถไฟใต้ดินไปรอบเมืองที่ถูกขยายและปรับเปลี่ยนใหม่ ระบบรถไฟใต้ดินและเส้นทางการเดินรถของเมืองเบอร์ลินขยายออกไปและเชื่อมต่อฝั่งตะวันตกกับฝั่งตะวันออกเข้าไว้ด้วยกัน การขยายออกของเมืองเบอร์ลินสะท้อนให้เห็นการสัญจรไปมาระหว่างชาวเบอร์ลินตะวันตกและชาวเบอร์ลินตะวันออกและทำให้พื้นที่ของเมืองหนาแน่นไปด้วยผู้คนชาวเยอรมันมากขึ้นกว่าที่อาชานเคยรับรู้ ส่งผลให้เขาสับสนกับตำแหน่งแห่งที่ของตนท่ามกลางการสัญจรไปมาและความหนาแน่นของชนชาวเยอรมันทั้งสองฝั่งดังกล่าว (Esen, 2009: 119) การขยายสถานีสู่พื้นที่เบอร์ลินตะวันออกของระบบรถไฟใต้ดินยังไปเปลี่ยนสถานะของอาชานจาก “คนในพื้นที่” ที่สามารถจดจำแผนผังการเดินทางรถไฟใต้ดินเป็นอย่างดี ให้กลายเป็น “คนนอกพื้นที่” ที่ต้องปรับตัวตามขอบเขตสถานีรถไฟที่เปลี่ยนแปลงไปแล้วด้วย (Esen, 2009: 121)

สำหรับพื้นที่ครอบครัว ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นคือการที่พ่อของเขามีภรรยาลับเป็นชาวเบอร์ลินตะวันออกและมีลูกชายเชื้อสายเติร์กด้วยกัน 1 คน ทำให้อาชานต้องขยายขอบเขตการรับรู้พื้นที่ครอบครัวของเขาใหม่จากการมีสมาชิกเพิ่ม ไปพร้อมๆกับการรับรู้ที่พ่อ แม่ เอดิซพี่ชาย และตัวเขาต้องกระจัดกระจายไปอาศัยอยู่กับคนละทิศละทางด้วยเช่นกัน ลักษณะการเคลื่อนที่กระจัดกระจายของสมาชิกครอบครัวถูกเล่าถ่วงนานไปกับการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่เมืองเบอร์ลินซึ่งเน้นย้ำให้เห็นการไม่หยุดนิ่งของพื้นที่ต่างๆ วิกฤตอัตลักษณ์ของอาชานจึงยิ่งรุนแรงขึ้นด้วยความรู้สึกแปลกแยก โดดเดี่ยว และขาดหายจากการไร้ซึ่งที่ยึดเหนี่ยวสำหรับอัตลักษณ์ ความผิดหวังจากการเปลี่ยนแปลงของครอบครัวในทางที่เลวร้ายลงเช่นนี้ทำให้อาชานตัดสินใจย้ายออกจากพื้นที่ครอบครัวและพื้นที่เขตรอยซ์แบร์กที่เขาเคยยึดโยงตัวเองไว้ ซึ่งการปลดปล่อยตนเองออกจากพื้นที่บ้านเกิดจะนำอาชานไปสู่การค้นพบพื้นที่ของผู้พลัดถิ่นที่เขาต้องต่อรองและตอบโต้วาทกรรมเยอรมันกระแสหลักที่มีต่อพื้นที่ดังกล่าวต่อไป

ภายใต้บริบทการล่มสลายของกำแพงเบอร์ลินและการรวมชาติของเยอรมนี สิ่งที่เกิดขึ้นจึงไม่ใช่แค่การรวบรวมพื้นที่เยอรมนีใหม่ของรัฐชาติเยอรมนีและการค้นหาที่ทางใหม่ของตัวละครสาขาน แต่มันมีการเผยให้เห็นองค์ประกอบต่างๆในพื้นที่เยอรมนีร่วมสมัยที่เคยถูกปิดและปิดกั้นที่พรมแดนเชิงสมมติแต่เดิม เช่นการจัดให้ผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเดิร์กอยู่ในตำแหน่งคนขายขอบและจัดให้พื้นที่ย่านครอยซ์แบร์กเป็นพื้นที่ขายขอบในช่วงก่อนการรวมชาติเยอรมนี โดยหลังกำแพงเบอร์ลินล่มสลาย ย่านครอยซ์แบร์กที่เคยเป็นพื้นที่ขายขอบและถูกปิดกั้นจากพื้นที่สังคมนิคมกระแสหลักกลับกลายเป็นพื้นที่ใจกลางกรุงเบอร์ลิน สังคมเยอรมันร่วมสมัยจึงต้องทำความเข้าใจกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวไปพร้อมๆกับตัวละครสาขาน และบ่อยครั้งที่สังคมเยอรมันกระแสหลักหลงเอียงด้วยการหวนกลับมานิยามกลุ่มผู้พลัดถิ่นว่าไม่ใช่ส่วนหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงในสังคมเยอรมันร่วมสมัย และทำให้พื้นที่ชุมชนพลัดถิ่นเช่นพื้นที่ย่านครอยซ์แบร์กเกิดสภาวะชะงักงันและมีภาพลักษณ์เชิงชาติพันธุ์ ชนชั้น เพศสถานะ และวัฒนธรรมในรูปแบบที่ตายตัวเพื่อสกัดกั้นและควบคุมให้ชุมชนผู้พลัดถิ่นและตัวผู้พลัดถิ่นเองไม่ให้มาปะปะกับสังคมเยอรมันกระแสหลัก

ดังนั้น ผู้อ่านนวนิยายจะได้ค้นพบต่อไปว่า การเดินทางค้นหาที่ทางของสาขาน ทั้งการย้ายที่อยู่หรือการไปประกอบอาชีพใหม่ๆ ไม่ได้ช่วยให้สาขานมีพื้นที่ที่เป็นของตนเองอย่างแท้จริง เนื่องจากวาทกรรมและทัศนคติของสังคมเยอรมันกระแสหลักยังคงมีอิทธิพลและครอบงำค่านิยมและมุมมองของชาวเยอรมันส่วนใหญ่อยู่ตลอดเวลา และสาขานไม่อาจอาศัยอยู่ที่ไหนในเบอร์ลิน โดยสามารถหลีกเลี่ยงการปิดกั้นและกดทับจากวาทกรรมสังคมนิคมกระแสหลักได้พื้นที่ โดยเห็นได้ชัดผ่านมุมมองของผู้กำกับชาวเยอรมันชื่อวูล์ฟ (Wolf) ที่สาขานไปร่วมทำงานด้วย

ผู้กำกับวูล์ฟคนนี้ตั้งใจจะสร้างภาพยนตร์เกี่ยวกับโลกอาชญากรรมและการต่อสู้ของพวกมาเฟียเชื้อสายเดิร์กในย่านครอยซ์แบร์กเพื่อ “ตีแผ่” ชุมชนเดิร์กพลัดถิ่นในสังคมเยอรมันร่วมสมัยตามที่เขาเข้าใจ มุมมองของผู้กำกับชาวเยอรมันคนนี้เป็นเสมือนตัวแทนของวาทกรรมเยอรมันกระแสหลักที่เข้าใจว่า “วัฒนธรรม” เป็นสิ่งตายตัว มีเอกลักษณ์ และไม่สามารถผสมผสานกันได้ โดยเขาแบ่งแยกวัฒนธรรมเยอรมันออกจากวัฒนธรรมเดิร์กพลัดถิ่นที่เขาถือว่าเป็น “วัฒนธรรมตะวันออกและต่างถิ่น” และสำหรับวูล์ฟแล้ว ย่านครอยซ์แบร์กถือเป็นพื้นที่ของชาวเดิร์ก “อย่างแท้จริง” และเป็นพื้นที่ของอาชญากรรมกับวิถีชีวิตแปลกถิ่นด้วย

การคลี่คลายปมวิกฤตอัตลักษณ์ของสาขานจึงมุ่งเน้นไปที่การทำลายภาพลักษณ์ตายตัวของผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเดิร์กโดยสังคมนิคมกระแสหลักดังกล่าว พร้อมๆไปกับการคืนชนประกอบสร้างตัวตนของสาขานในเวลาเดียวกันด้วย ทว่าการคลี่คลายปมวิกฤตอัตลักษณ์ของสาขานไม่ใช่การกู้คืนรากเหง้าบ้านเกิดที่ผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเดิร์กรุ่นพ่อแม่รู้สึกสูญเสียไป แต่เป็นการเติมเต็มและชดเชยพื้นที่อัตลักษณ์ที่ขาดหายจากการไม่ได้รับการยอมรับให้เป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ใดๆ

และตอบโต้การถูกนำเสนอภาพลักษณ์ทางชาติพันธุ์แบบผิดๆมากกว่า โดยการที่ฮาซานพยายามแสดงออกถึงตัวตนของผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กในพื้นที่สังคมเยอรมันหลังการรวมชาติทั้งตั้งใจและไม่ตั้งใจ เช่น การไปร่วมดูเศษซากที่หลงเหลืออยู่ของกำแพงเบอร์ลินที่มีนักข่าวนานาชาติมาถ่ายทำข่าว การขึ้นรถไฟใต้ดินออกสำรวจสถานีรถไฟใต้ดินสายใหม่ในกรุงเบอร์ลินพร้อมเผชิญหน้ากับชาวเยอรมันตะวันออก การไปหางานทำเป็นพ่อครัวและตัวประกอบในภาพยนตร์เยอรมัน การเป็นนักแสดงนำในภาพยนตร์เยอรมัน ฯลฯ ลือให้เห็นว่าผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กเองก็มีบทบาทอื่นๆในสังคมเยอรมันช่วงการรวมชาติอย่างต่อเนื่อง

การเล่าเรื่องตัวตนของฮาซานที่คู่ขนานไปกับการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ต่างๆในเยอรมนีช่วงการรวมชาติช่วยให้ผู้อ่านเห็นพลวัตและเครือข่ายที่ซับซ้อน ไม่หยุดนิ่ง ระหว่างชาวเยอรมันตะวันตก ชาวเยอรมันตะวันออก ผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์ก และพื้นที่เมืองเบอร์ลิน/พื้นที่เยอรมนีอย่างชัดเจน เนื่องจากอัตลักษณ์เป็นสิ่งที่ต้องอยู่ในกระบวนการประกอบสร้างและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ฮาซานจึงต้องปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ของเขาให้ไหลเลื่อนไปกับการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องด้วยเพื่อที่เขาจะได้ไม่รู้สึกสูญเสียตัวตน การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับชีวิตของฮาซานได้ดำเนินไปพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงของเมืองเบอร์ลินและรัฐชาติเยอรมนีซึ่งเป็นฉากหลังที่สำคัญของนวนิยาย จึงอาจกล่าวได้ว่าทั้งตัวละครฮาซาน เมืองเบอร์ลิน และรัฐเยอรมนีต่างกำลัง “ประกอบสร้าง” อัตลักษณ์ของตนเองใหม่ และเป็นการประกอบสร้างที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันอย่างซับซ้อนและโต้แย้งกัน ซึ่งสอดคล้องกับคำว่า Bildung ที่แปลว่า การสร้าง, พัฒนาการ หรือ การศึกษาเรียนรู้ ในศัพท์ Bildungsroman ที่เป็นรูปแบบการประพันธ์ของงานเขียนเรื่องนี้ด้วย

หากกล่าวโดยสรุป กลวิธีของเรื่องเล่าโดยนักเขียนพลัดถิ่น ทั้งการเลือกใช้รูปแบบนวนิยายเชิงอัตชีวประวัติและรูปแบบนวนิยาย Bildungsroman, การใช้วิธีเขียนแบบบทละคร, การใช้เรื่องเล่าซ้อนทับเรื่องเล่า, การใช้การเดินทางเคลื่อนที่ของตัวละคร และโดยเฉพาะการใช้อุปลักษณ์เรื่องสถานที่และพื้นที่ในงานเขียนที่คัดสรรทั้ง 3 เรื่องทำให้เห็นว่า ผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กมีปมขัดแย้งบางอย่างกับเรื่อง “พื้นที่” ไม่ว่าจะเป็นพื้นที่เชิงรูปธรรมหรือพื้นที่เชิงนามธรรม การพูดถึงสถานที่และพื้นที่สำหรับคนกลุ่มนี้ถือเป็นเรื่องเจ็บปวด เนื่องจาก “พื้นที่” มีผลกระทบสำคัญต่ออัตลักษณ์และความปรารถนาของมนุษย์ในการเล่าเรื่องตัวตนของตนเอง แต่เมื่อผู้พลัดถิ่นไม่มี “พื้นที่” ให้อัตลักษณ์ของพวกเขายึดโยงและถูกกำหนดและปิดกั้นตัวตนผ่านการกำหนดกรอบพื้นที่โดยสังคมกระแสหลัก พวกเขาจึงใช้เรื่องเล่าในการประกอบสร้างอัตลักษณ์และสร้างความหมายให้กับพื้นที่ต่างๆใหม่เพื่อต่อรองและลดทอนการถูกปิดกั้นไม่ให้เป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ร่วมสมัย

อย่างไรก็ตาม การกำหนดพื้นที่ใหม่ผ่านเรื่องเล่าของนักเขียนพลัดถิ่น ได้เผยให้เห็น ชุดความเป็นอื่นและความแตกต่างทางด้านชาติพันธุ์และวัฒนธรรมที่สัมพันธ์และเชื่อมต่อกับสังคม กระแสหลัก ส่งผลให้เห็นว่ามันไม่มีพื้นที่และพรมแดนที่แน่นอนชัดเจน ทั้งการแบ่งแยกความเป็นเรา-ความเป็นอื่น การแบ่งแยกระหว่างชาติพันธุ์เยอรมันและชาติพันธุ์เติร์ก ตลอดจนเรื่องเล่า “บ้าน” ก็ไม่มีเพียงเรื่องเดียวหรือเสียงผู้เล่าเดียว เพราะผู้คนต่างมีประสบการณ์ในเรื่อง “บ้าน” ที่แตกต่างกัน เช่นตัวละครพลัดถิ่นในบริบทที่หลากหลายในงานเขียนที่คัดสรรทั้ง 3 เรื่อง

3.3 เรื่องเล่าโดยนักเขียนเยอรมันร่วมสมัย: การจำลองและการวิพากษ์ “บ้าน”

การเข้าร่วมอาศัยของผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กและการร่วมอ้างสิทธิของพวกเขา ต่อพื้นที่สังคมเยอรมันร่วมสมัยในฐานะ “พื้นที่บ้าน” ผ่านงานเขียนที่คัดสรรข้างต้น ทำให้เป็นที่ น่าสนใจศึกษาต่อไปว่าแล้วชาวเยอรมัน โดยเฉพาะนักเขียนชาวเยอรมัน มีความรู้สึกและความ คิดเห็นอย่างไรต่อกลุ่มผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กที่อาศัยอยู่ร่วมกับพวกเขาในพื้นที่สังคมเยอรมันร่วม สมัย พวกเขาปฏิบัติกริยาอย่างไรและมีการต่อรองทางอัตลักษณ์อย่างไรกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ในพื้นที่บ้านของพวกเขา โดยข้าพเจ้าเลือกงานเขียนโดยนักเขียนชาวเยอรมันที่กล่าวถึงกลุ่มชาว เติร์กพลัดถิ่นและชาวเยอรมันเชื้อสายเติร์กไว้อย่างน่าสนใจมาจำนวน 2 งาน ได้แก่ นวนิยายแนว สืบสวนสอบสวนเรื่อง *Happy Birthday, Türke!: ein kayankaya-roman* (1987) ของยาโคบ อาร์จูนี และนวนิยายแนวลึกลับ Blidungsroman เรื่อง *Räuberhände* (2007) ของฟินน์ โอลิ ฮอนริช เพื่อใช้ ประกอบการวิเคราะห์การเล่าเรื่อง “บ้าน” โดยนักเขียนชาวเยอรมัน

หากเปรียบเทียบงานเขียนโดยนักเขียนพลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กเป็นการเล่าเรื่อง “บ้าน” หรือเล่าเรื่องสังคมเยอรมันร่วมสมัยที่มีผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ดังกล่าว ตลอดจนเรื่องเล่าที่คัดสรรได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการต่อสู้ทางการเมืองของคนพลัดถิ่นกับ ความรุนแรงของสังคมเยอรมันกระแสหลักแล้ว งานเขียนโดยนักเขียนเยอรมันที่มีแก่นเรื่องเกี่ยวกับ ชาวเติร์กพลัดถิ่นก็ถือเป็นการเล่าเรื่อง “บ้าน” หรือสังคมเยอรมันร่วมสมัยเพื่อให้ชาวเยอรมัน ทบทวนและทำความเข้าใจตัวตนและพื้นที่บ้านเกิดของตนเองใหม่ผ่านตัวละครพลัดถิ่น ซึ่งเป็น ปกติที่จะต้องสะท้อนความวิตกกังวลของตัวละครชาวเยอรมันและบางครั้งอาจแฝงอคติทางชาติ พันธ์ุต่อตัวละครพลัดถิ่นด้วย เนื่องจากตัวละครชาวเยอรมันและนักเขียนชาวเยอรมันอาจยังได้รับ อิทธิพลเรื่อง “พื้นที่บ้าน” จากทัศนคติกระแสหลักที่ปิดกั้นและกดทับคนพลัดถิ่นเหล่านี้อยู่

อย่างไรก็ตาม การอภิปรายงานเขียนโดยนักเขียนเยอรมันที่คัดสรรต่อไปนี้จะเน้น ไปที่การนำเสนอสังคมเยอรมันร่วมสมัยที่แตกต่างจากทัศนคติสังคมเยอรมันกระแสหลัก กล่าวคือ

งานเขียนต่อไปนี้มีมุมมองต่อผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กอย่างกว้างขวางและซับซ้อนมากขึ้นและ
 ก่อนข้างยอมรับว่าผู้พลัดถิ่นกลุ่มนี้ได้อยู่ร่วมอาศัยในสังคมเยอรมันมาเป็นเวลานาน ซึ่งการ
 เฝินิชูหน้าระหว่างตัวละครชาวเยอรมันและตัวละครพลัดถิ่นในเรื่องจะช่วยสะท้อนให้เห็นความ
 แตกต่างในกระบวนการประกอบสร้างอัตลักษณ์และการทำความเข้าใจเรื่อง “บ้าน” ของตัวละคร
 ทั้งสองชาติพันธุ์อย่างชัดเจน และจะนำไปสู่การค้นหอัตลักษณ์ชาวเยอรมันและตัวตนของสังคม
 เยอรมันร่วมสมัยนับตั้งแต่ปลายยุคปีค.ศ. 1980 จนถึงปลายยุคปีค.ศ. 2000 ซึ่งเป็นช่วงเวลาตั้งแต่
 ก่อนการรวมชาติถึงหลังการรวมชาติเยอรมนีที่นิยมของสังคมเยอรมันในฐานะ “พื้นที่บ้าน” ถูก
 ปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลาด้วย

3.3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเล่าเรื่อง พื้นที่ และความเป็นเรา-ความ เป็นอื่น

เช่นเดียวกับเรื่องเล่าตัวตนโดยนักเขียนพลัดถิ่นเชื้อสายเติร์ก การเลือกใช้รูปแบบ
 การเล่าเรื่องของนักเขียนเยอรมันร่วมสมัยก็สัมพันธ์กับกระบวนการประกอบสร้างอัตลักษณ์ของ
 ชาวเยอรมันร่วมสมัยเช่นกัน โดยเนื่องจากชาวเยอรมันไม่อาจทำความเข้าใจบริบทสังคมร่วมสมัย
 ผ่านมุมมองเยอรมันกระแสหลักที่เน้นการปิดกั้นผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กออกจากพื้นที่ เพราะชาว
 เยอรมันร่วมสมัยเห็นแล้วว่าผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กเป็นผู้อยู่ร่วมในสังคมเยอรมันร่วมสมัย พวกเขา
 จึงต้องหันไปทำความเข้าใจพื้นที่ร่วมสมัยและเล่าเรื่องตัวตนใหม่ผ่านการมองดูและทำความเข้าใจ
 ตัวละครผู้พลัดถิ่นเหล่านี้แทนการใช้มุมมองแบบกระแสหลัก ในแง่ของการสำรวจและการ
 เทียบเคียง ซึ่งได้แก่ การใช้รูปแบบนวนิยายแบบสืบสวนสอบสวนและรูปแบบนวนิยายแนวล้อ
 ขนบ *Blidungsroman* เพื่อหลีกเลี่ยงและวิพากษ์แนวคิดเยอรมันกระแสหลักต่อผู้พลัดถิ่นเชื้อสาย
 เติร์กที่ขัดขวางไม่ให้พวกเขาทำความเข้าใจพื้นที่สังคมเยอรมันร่วมสมัยตามที่เป็นจริงได้

อย่างไรก็ตาม ดังที่กล่าวไปแล้วว่าเรื่องเล่าตัวตนในงานเขียนโดยนักเขียนเยอรมัน
 ที่คัดสรรมีลักษณะที่ย้อนแย้งกันเองอยู่ กล่าวคือ งานเขียนที่คัดสรรทั้งวิพากษ์วาทกรรมเยอรมัน
 กระแสหลักและสะท้อนให้เห็นความเข้าใจสังคมเยอรมันร่วมสมัยในฐานะพื้นที่เชิงพหุวัฒนธรรม
 มากขึ้น โดยมีตัวละครพลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กทำหน้าที่เป็นตัวแปรสำคัญที่ช่วยเผยให้เห็นการ
 ผสมผสานใหม่ทางวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่เยอรมันร่วมสมัย แต่ในขณะเดียวกัน
 ด้วยอิทธิพลความเข้าใจเรื่อง “บ้าน” ของวาทกรรมเยอรมันกระแสหลัก ทำให้นักเขียนชาวเยอรมัน
 ยังมีการทำความเข้าใจตัวละครชาวเยอรมันและตัวละครผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กตามลักษณะทางชาติ
 พันธุ์และวัฒนธรรมที่ตายตัวอยู่บ้าง โดยเฉพาะการเน้นการบรรยายรูปร่างหน้าตา บุคลิกภาพ

อากัปกริยา และวิธีการดำเนินชีวิตประจำวันของตัวละครทั้งสองชาติพันธุ์ในเชิงเปรียบเทียบและเปรียบเทียบต่าง ซึ่งอาจทำให้เกิดประเด็นความไม่เท่าเทียมกันในแง่ของ “เจ้าบ้านชาวเยอรมันกับคนชายขอบเชื้อสายเติร์ก” ได้ และอาจจะหวนกลับไปสู่กรอบความคิดแบบเยอรมันกระแสหลักในการเปิดรับผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กบางส่วนและปิดกั้นผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กอีกส่วนออกไปจากพื้นที่สังคมโดยไม่ได้เจตนา ซึ่งรายละเอียดดังกล่าวจะอภิปรายอย่างละเอียดในหัวข้อถัดไป

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การเล่าเรื่องตัวตนของนักเขียนเยอรมันร่วมสมัยเกิดความซับซ้อนยิ่งขึ้นคือ พวกเขายังมองความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่และอัตลักษณ์ผ่านประเด็นเรื่อง “ความเป็นเรากับความเป็นอื่น” โดยเฉพาะกับการระบุว่าการมีชาติพันธุ์ใดๆ คือ การเป็น- (หรือ -ness) สิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างมีสารัตถะ สารัตถะในที่นี้คือลักษณะรูปร่างหน้าตา วิถีชีวิต ขนบความเชื่อที่บุคคลหนึ่งๆ แสดงออกมาให้เห็นภายนอก กระบวนการประกอบสร้างอัตลักษณ์เยอรมันผ่านเรื่องเล่าตัวตนของพวกเขาจึงยังสะท้อนเรื่อง “ความเป็นเรากับความเป็นอื่น” ในแง่ของการเทียบเคียงอัตลักษณ์และลักษณะเฉพาะเชิงชาติพันธุ์และวัฒนธรรมของตัวละครสองชาติพันธุ์อยู่บ่อยครั้ง นอกจากนี้ ในงานเขียนโดยนักเขียนเยอรมันที่คัดสรรยังเผยให้เห็นการแบ่งแยกระหว่างกลุ่มตัวละครพลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กที่สร้างความวิตกกังวลน้อยและกลุ่มที่สร้างความวิตกกังวลมากออกจากกันผ่านวิธีการนำเสนอตัวละครพลัดถิ่นที่ต่างกันด้วย โดยลักษณะการผสมผสานใหม่ทางวัฒนธรรมของกลุ่มผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กบางกลุ่มโดยเฉพาะรุ่นลูกหลาน เช่น ความสามารถในการใช้ภาษาเยอรมัน การแต่งกายแบบสากล หรือการมีความรู้ความสามารถทางวิชาการแบบตะวันตก ที่ถูกผู้พลัดถิ่นกลุ่มนี้นำมาปรับเปลี่ยนให้เป็นวัฒนธรรมพลัดถิ่นนั้นกลายเป็นตัวแบ่งแยกว่า ผู้พลัดถิ่นกลุ่มไหนที่ชาวเยอรมันสามารถเข้าถึงได้และกลุ่มไหนที่เข้าถึงไม่ได้ เช่น ตัวละครนักสืบเคมาล คายันคายาในงานเขียนเรื่อง *Happy Birthday, Türke!: ein kayankaya-roman* ที่มีวิถีชีวิตคล้ายคลึงกับชาวเยอรมันในเขตเมืองใหญ่นั้นคือหน้าตาท่าทางเป็นคนเชื้อสายเติร์ก แต่พูดภาษาเยอรมันได้คล่องแคล่ว มีไหวพริบยกยื้อหรือตัวละครชาวมูเอล เด็กหนุ่มกำพร้าเชื้อสายเติร์กในงานเขียนเรื่อง *Räuberhände* ที่รู้จักปฏิบัติตัวตามธรรมเนียมเยอรมันร่วมสมัยเช่นกัน เช่นการอาบน้ำเป็นประจำ การมีมารยาทบนโต๊ะอาหาร ฯลฯ กลุ่มตัวละครประเภทนี้มักจะถูกนำเสนอในแง่ของการได้รับความใกล้ชิดกับชาวเยอรมันและถูกทำความเข้าใจในแง่ของกลุ่มคนที่ชาวเยอรมันมองว่ามีการเปลี่ยนผ่านทางอัตลักษณ์บางอย่างเกิดขึ้น ในขณะที่กลุ่มตัวละครผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กอีกกลุ่มที่มีลักษณะท่าทางไม่เข้ากรอบสังคมเยอรมัน เช่นตัวละครอาเม็ด เหี้ยอเคราะห์ร้ายในคดีฆาตกรรมจากเรื่อง *Happy Birthday, Türke!: ein kayankaya-roman* ที่ไม่ยอมปรับตัวเข้ากับวิถีแบบเยอรมัน กลับถูกนำเสนอในแง่ของการถูกทำให้เจ็บและการถูกพูดแทนโดยสันนิษฐานเอาจากพฤติกรรมและลักษณะภายนอกของเขาเมื่อครั้งยังมีชีวิตอยู่แทน

อย่างไรก็ตาม จากที่เกริ่นนำมา ไม่ใช่เป็นการสรุปว่างานเขียนโดยนักเขียนเยอรมันที่คัดสรรทั้งสองเรื่องจะเป็นการเล่าเรื่องตัวตนกับพื้นที่ในเชิงกดทับและปิดกั้นผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กตามวาทกรรมเยอรมันกระแสหลัก แท้จริงแล้ว ข้าพเจ้าต้องการให้มุ่งเน้นมากกว่าว่างานเขียนทั้งสองเรื่องดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นต้นตอของการนำเสนอตัวละครเชื้อสายเติร์กพลัดถิ่นบางกลุ่มในการเปรียบเทียบเชิงชาติพันธุ์และวัฒนธรรมอย่างตายตัว นั่นคืออิทธิพลของการคัดแยกความเป็นเรากับความเป็นอื่นที่แฝงอยู่ในกระบวนการเล่าเรื่องตัวตนและกระบวนการประกอบสร้างอัตลักษณ์และพื้นที่ “บ้าน” ของชาวเยอรมัน เมื่อนักเขียนเยอรมันเล่าเรื่องตัวตนและพื้นที่ในเชิงสัมพันธ์กับผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์ก พวกเขาจะมีหนทางในการพยายามบรรยายตัวละครกลุ่มนี้จากพื้นฐานเรื่องความเป็นเรากับความเป็นอื่นอยู่ นั่นคือ ตัวละครพลัดถิ่นกลุ่มนี้อาบน้ำเหมือนคนเยอรมันทั่วไป หรืออีกกลุ่มไม่อาบน้ำต่างจากคนเยอรมันทั่วไป การบรรยายในลักษณะนี้คือการเทียบเคียงตัวละครเชื้อสายเติร์กในแง่ของความเป็นอื่นจากมาตรฐานชนบเยอรมันในแง่ของความเป็นเรา แต่เมื่อตัวละครพลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กเข้ามามีบทบาทในเรื่องเล่าตัวตนของนักเขียนเยอรมันมากขึ้นและแสดงการเปลี่ยนผ่านทางอัตลักษณ์มากขึ้น ทิศทางของงานเขียนที่คัดสรรกลับยิ่งสะท้อนความวิตกกังวลออกมามากขึ้นไปด้วย เนื่องจากตัวละครพลัดถิ่นดังกล่าวไปเบลอกรอบการคัดแยกความเป็นเรากับความเป็นอื่นที่นักเขียนเยอรมันสะท้อนออกมาในช่วงแรกของงานเขียน ทำให้นักเขียนเยอรมันจะไม่สามารถเทียบเคียงหรือระบุต่อไปได้อีกว่า ตัวละครพลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กตัวนี้ “ใกล้เคียง” ความเป็นเยอรมันเพียงใด หรือ “ห่างเหิน” จากความเป็นเยอรมันเพียงใด เพราะลักษณะการผสมผสานใหม่ทางวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ที่ปรากฏในตัวละครตัวนี้จะทำให้ชาวเยอรมันเห็นพื้นที่ใหม่ที่ตั้งทับซ้อนอยู่ในพื้นที่สังคมเดิม ความเป็นเรากับความเป็นอื่นถูกทลาย และชาวเยอรมันจึงเกิดความวิตกกังวลเพราะรู้ว่ามีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นแล้วในพื้นที่ และเป็นการเปลี่ยนแปลงที่อัตลักษณ์และความเข้าใจของพวกเขาจะต้องเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย เรื่องเล่าตัวตนของชาวเยอรมันที่สัมพันธ์กับผู้พลัดถิ่นจึงเป็นหนทางสำคัญที่จะนำชาวเยอรมันไปสู่ความวิตกกังวลซึ่งจะนำไปสู่การรื้อสร้างพื้นที่สังคมเยอรมันใหม่ต่อไป

3.3.2 การจำลอง “บ้าน” ในรูปแบบนวนิยายแนวลือชนบ *Blidungsroman* เรื่อง *Räuberhände*

เช่นเดียวกับงานเขียนเรื่อง *Selam Berlin* (2003) ของยาเด คารา รูปแบบนวนิยายแนว *Blidungsroman* ซึ่งมุ่งนำเสนอการเปลี่ยนผ่านทางอัตลักษณ์ของตัวละครหลักหลังผ่านการเรียนรู้ประสบการณ์สำคัญในชีวิต ก็เป็นการประพันธ์อีกรูปแบบหนึ่งที่ถูกนำมาใช้ในงานเขียนเรื่อง *Räuberhände* มุมมองหลักในงานเขียนเรื่องนี้คือผ่านการประกอบสร้างอัตลักษณ์ของตัวละครยานิค

เด็กหนุ่มชาวเยอรมันที่เป็นเพื่อนรักกับซามูเอลเด็กหนุ่มกำพร้าเชื้อสายเดิร์ก อย่างไรก็ตาม รูปแบบนวนิยายแนว Bildungsroman คือการเล่าเรื่องตัวตนของตัวละครที่ประสบกับเหตุการณ์บางอย่างที่ทำให้อัตลักษณ์ของเขาเกิดการเปลี่ยนแปลง และเกิดการตระหนักรู้บางอย่างที่ทำให้ชีวิตดีขึ้น แต่กับเนื้อเรื่องของนวนิยายเรื่องนี้ ยานิก ตัวละครหลักของเรื่องประสบกับเหตุการณ์สำคัญในช่วงชีวิตวัยรุ่น นั่นคือการเดินทางไปยังตุรกีพร้อมกับซามูเอลเพื่อนรักเชื้อสายเดิร์ก และทำให้เขาเผชิญกับความแปลกแยกทางวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ และความวิตกกังวลที่แฝงอยู่ในอัตลักษณ์ของเขาเป็นครั้งแรก โดยความหวาดกลัวจากการเผชิญหน้าครั้งนั้นกลับทำให้ยานิกไม่สามารถข้ามผ่านไปสู่อารมณ์ผสมผสานใหม่ทางวัฒนธรรมและชาติพันธุ์เช่นซามูเอลเพื่อนรักของเขาได้ เนื่องจากเขายังไม่อาจจะทิ้งกระบวนการคัดแยกความเป็นเรากับความเป็นอื่น และในขณะที่เดียวกันก็ยังไม่อาจแยกแยะโลกความเป็นจริงกับโลกในจินตนาการของตนเองได้ ลักษณะตอนจบของนวนิยายเรื่องนี้จึงเหมือนเป็นการล้อขนบนวนิยายแนว Bildungsroman ของวงการวรรณกรรมเยอรมันว่า ลักษณะของคำว่า Bildung ที่แปลว่าการสร้างหรือการศึกษาในภาษาเยอรมัน สะท้อนการประกอบสร้างความเข้าใจโลกในแบบเยอรมันบางอย่างว่าอาจเป็นอุปสรรคสำคัญในการเรียนรู้วิถีของอัตลักษณ์และวัฒนธรรมร่วมสมัยในรูปแบบอื่นที่เข้ามามีอิทธิพลในพื้นที่สังคมเยอรมันร่วมสมัยอย่างอัตลักษณ์พลัดถิ่นและวัฒนธรรมรูปแบบผสมของผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเดิร์ก โดยจะอภิปรายเนื้อหาอย่างละเอียดดังต่อไปนี้

หนึ่งในปมขัดแย้งหลักที่เห็นได้ชัดเจนในงานเขียนเรื่องนี้คือ พัฒนาการด้านอัตลักษณ์ระหว่างตัวละครหลักอย่างยานิกและตัวละครเพื่อนรักเชื้อสายเดิร์กของเขาอย่างซามูเอล ยานิกมาจากครอบครัวเยอรมันชนชั้นกลาง พ่อแม่ของเขาเป็นครูที่มีวิถีชีวิตเคร่งครัด แต่เขาเป็นเด็กหนุ่มที่มีอารมณ์รุนแรง ไม่มั่นคง เพื่อฝัน และแปรปรวน มีวิถีคิดที่แปลกประหลาดไปจากพ่อแม่ของเขาที่ค่อนข้างมีระเบียบระเบียบ เขารำคาญใจกับกฎเกณฑ์ที่พ่อแม่เขาใช้และมักจะอยู่ในโลกจินตนาการเกี่ยวกับเรื่องเพศ ความปรารถนา และอิสรภาพ ในขณะที่ซามูเอลเป็นเด็กหนุ่มยากจนที่มีแม่เป็นหญิงจรจัดติดสุราและเข้าใจว่าพ่อของตนเป็นชาวตุรกี พวกเขาทั้งสองคนเป็นนักเรียนมัธยมปลายที่กำลังจะจบการศึกษาและดูเข้ากันได้ค่อนข้างน่าประหลาด แต่ก็มีความรู้สึกแปลกแยกบางอย่างระหว่างคนทั้งสองที่ทำให้ไม่อาจเข้าใจกันได้ในบางเรื่อง กล่าวคือ แม้ซามูเอลจะปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของเขาให้เป็นระเบียบเรียบร้อยแบบชาวเยอรมันทั่วไปจนได้รับคำชมจากพ่อแม่ของยานิกอยู่เสมอ แต่เขาก็ไม่เคยรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเยอรมันอย่างแท้จริง ซามูเอลจึงมักจะไขว่คว้าหา “พื้นที่บ้าน” ให้กับตนเองอยู่ตลอดเวลา โดยเขายึดโยงตัวเองอยู่กับภาษาตุรกี เพลงตุรกี และวัฒนธรรมตุรกี และเฝ้าฝืนที่จะเดินทางไปตุรกีเพื่อไปตามหาพ่อที่เขาไม่รู้จัก

เช่นเดียวกับตัวละครนักสืบเคมาล ซามูเอลไม่มีขนบวัฒนธรรมเดิร์กให้เทียบเคียง หรือเรียนรู้ได้เนื่องจากพ่อทิ้งแม่ของเขาไปตั้งแต่เขายังไม่เกิดและแม่เขาเองก็เป็นคนจรจัดติดสุรา สติไม่ค่อยสมประกอบ ซามูเอลจึงเติบโตมาด้วยการเรียนรู้ขนบวัฒนธรรมเยอรมันร่วมสมัยเพียง อย่างเดียว (Heinrich, 2008: 6.) ซึ่งเขาก็ปรับตัวตามวิถีชีวิตแบบเยอรมันได้ดีมาก โดยยานิกที่เป็นผู้ เล่าเรื่องมักกล่าวถึงเรื่องความสามารถในการปรับตัวของซามูเอลเข้ากับขนบเยอรมันกระแสหลัก อยู่เสมอว่า ซามูเอลรู้จักอาบน้ำ คุณแลร์กษาความสะอาดของร่างกายและเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย รู้จัก มารยาทในการทานอาหารร่วมกับผู้อื่น ตลอดจนจัดห้องที่อยู่อาศัยได้สะอาดสะอ้านอย่างน่าแปลก ใจ ดังข้อความว่า

[...] Samuel ist überhaupt nicht eklig oder runtergekommen, er weiß, wie oft er duschen muss, er putzt sich dreimal am Tag seine Zähne und hat beim Essen beide Hände auf dem Tisch. Er ist mir eigentlich zu ordentlich, zu bedacht. Er kann an keinem Spiegel vorbeigehen, ohne den Sitz seiner Kleidung zu kontrollieren. Er macht jeden Morgen sein Bett. Er bügelt seine Hosen. Es gibt Dinge an Samuel, die verstehe ich nicht. Aber auf jeden Fall hat er nichts Asoziales an sich. (Heinrich, 2008: 6)

[...] ซามูเอลไม่ใช่พวกสกปรกหรือไม่ดูแลตัวเอง เขารู้ว่าเขาต้อง อาบน้ำอย่างไร เขาแปรงฟันสามครั้งต่อวัน และมักจะวางมือของเขาไว้บน โต๊ะระหว่างทานอาหาร สำหรับผม ผมว่าเขาระเบียบจัดเกินไป คิดอะไรเยอะเกินไป เขาจะเดินผ่านกระจกไปเฉยๆ ไม่ได้ถ้าไม่ได้จัดเสื้อผ้าให้เข้าที่เสียก่อน เขาจัดเตียงทุกเช้า เขารีดกางเกงของเขา มันมีอะไรเกี่ยวกับซามูเอลที่ผมไม่ เข้าใจ แต่ไม่ว่าจะยังไง เขาก็ไม่ได้มีอะไรที่น่าคบเลย [...] (ชุตินา เกตุพงษ์ ชัย, แปล)

จากคำกล่าวอ้างข้างต้น หากสังเกตคำชื่นชมถึงแปลกใจของยานิกและพ่อแม่ของ เขาที่มีต่อการปรับตัวของซามูเอลดีอยู่แล้วจะพบว่ามันเป็นการชื่นชมและเฝ้ามองพฤติกรรมการใช้ ชีวิตของซามูเอลตามที่ศนคคิของสังคมเยอรมันกระแสหลักที่แบ่งแยกซามูเอลออกจากกลุ่มคนพลัด ถิ่นส่วนใหญ่ที่นั่นจะทำตัวสกปรก มั่งง่าย ไม่มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย และไม่เหมาะกับการอยู่ ร่วมกันในสังคม (asozial) (Heinrich, 2008: 6) อย่างเช่นแม่ของซามูเอล แต่ในขณะที่เดียวกัน

พฤติกรรมที่แตกต่างจากความคาดหวังของชาวมุสลิมเองก็ทำให้พวกเขารู้สึกแปลกประหลาดและไม่อาจเข้าใจได้ว่าทำไม ชาวมุสลิมถึงไม่เหมือนคนพลัดถิ่นคนอื่น การที่ยานิคบอกได้แล้วว่าชาวมุสลิมไม่ได้จัดอยู่ในประเภทคนที่ไม่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมเยอรมันกระแสหลัก แต่ก็ยังไม่บอกชี้ชัดว่าตัวชาวมุสลิมเป็นส่วนหนึ่งของสังคมหรือไม่ ทำให้เห็นว่าตัวชาวมุสลิมมีสถานะที่กำกวมในสายตาของพวกเขาและสร้างความรู้สึกวิตกกังวลบางอย่างให้กับอัตลักษณ์ของชาวเยอรมัน อาจกล่าวได้ว่าเป็นเพราะชาวมุสลิมได้สั่นคลอนเส้นแบ่งสมมติที่ชาวเยอรมันเคยแบ่งตนเองออกจากกลุ่มพลัดถิ่นมาตลอด

อย่างไรก็ตาม แม้ชาวมุสลิมจะปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของเขาให้เป็นระเบียบเรียบร้อยตามแบบชาวเยอรมันทั่วไป และได้รับคำชมจากพ่อแม่ของยานิคอยู่เสมอ จนบ่อยครั้งยานิคเพื่อนสนิทก็มักจะประชดเชิงหยอกล้อว่า ชาวมุสลิมเหมือนเป็นลูกบุญธรรม (Adoptivkind) ของพ่อแม่เขาไปแล้ว (Ibid, 5) แต่ชาวมุสลิมก็รับรู้สถานะที่กำกวมของตนดีและไม่เคยรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเยอรมันอย่างแท้จริง อีกประเด็นหนึ่งคือสถานะลูกบุญธรรมยังสะท้อนให้เห็นนัยยะของการเป็นผู้ที่ไม่ได้สืบสายเลือดของบรรพบุรุษ ซึ่งสอดคล้องกับสถานะกำกวมของชาวมุสลิมที่ไม่ใช่ชาวเยอรมันแท้ๆ แต่เป็นเพียงคนนอกที่ถูกรับเข้ามาในพื้นที่เยอรมนีด้วย เขาจึงมักจะไขว่คว้าหา “พื้นที่บ้าน” ให้กับตนเองอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะการยึดมั่นอยู่กับคำบอกเล่าของแม่ที่ว่าพ่อเขาเป็นชาวยุโรป (Ibid, 6) ชาวมุสลิมจึงพยายามประกอบสร้างพื้นที่ความเป็นยุโรปในเชิงสมมติขึ้นภายในพื้นที่เยอรมนีที่เขาอาศัยอยู่ ทั้งการสร้างพื้นที่สวนชดัมบูล (Stambul) และหันมาสนใจจดจ่ออยู่กับการเรียนรู้ภาษาตุรกี เพลงตุรกี วัฒนธรรมตุรกี พยายามทำท่าทางและคิดให้เหมือนคนตุรกี และเฝ้าฝันที่จะเดินทางไปตุรกีเพื่อไปตามหาพ่อที่เขาไม่รู้จัก ทั้งหมดนี้ก็เพื่อสร้าง “พื้นที่บ้าน” ให้อัตลักษณ์ที่กำกวมของเขาได้ยึดโยงแทนการยึดโยงกับวิถีแบบเยอรมันที่ตัวเขาไม่ได้รับการยอมรับให้เป็นส่วนหนึ่งนั่นเอง

[...] Seit ein paar Monaten schon lernt er Türkisch und hört nur noch türkische Musik, türkisches Radio, was albern ist, er versteht ja kaum etwas. Wenn wir Döner essen, bestellt er auf Türkisch. Er singt und tanzt, wie er denkt, dass man als Türke oder halber tanzt und singt, sein Gesicht ist verzogen, das soll bedeuten: Ich bin im Einklang mit dieser Musik, ich bin im Einklang mit diesem Gefühl, endlich verstehe ich die Sehnsucht in meiner Brust. (Heinrich, 2008: 8)

[...] เขาเรียนภาษาตุรกีตั้งแต่หลายเดือนก่อนและฟังแต่เพลงตุรกี
วิทยุตุรกี ที่น่าตลกก็คือ เขาไม่ได้เข้าใจความหมายอะไรเลย ตอนที่เรากินโด
เนอ์กัน เขาก็สั่งพนักงานเป็นภาษาตุรกี เขาร้องเพลงและเต้นรำในแบบที่เขา
คิดว่าชาวตุรกีหรือไมก็พวกลูกครึ่งตุรกีน่าจะเต้นและร้อง เขาทำหน้าบูด
เบี้ยวราวกับว่าฉันเป็นหนึ่งในเดียวกับคนตรีนี้ ฉันเป็นหนึ่งในเดียวกับความรู้สึกนี้
และในที่สุดฉันก็เข้าใจความโหยหาที่อยู่ในจิตใจของฉัน[...]

(ชุตินา เกตุพงษ์ชัย, แปล)

ไม่ได้มีแต่ผู้พลัดถิ่นอย่างชาวมูเอลเท่านั้นที่ต้องค้นหาและประกอบสร้าง “พื้นที่
บ้าน” ให้อัตลักษณ์ของตน ชาวเยอรมันอย่างยานิคเองก็ต้องประกอบสร้างอัตลักษณ์ของเขาโดยการ
ยึดโยงกับพื้นที่เยอรมนีร่วมสมัยเช่นกัน ยานิคประกอบสร้างอัตลักษณ์ของตนด้วยการสร้างพื้นที่
อุดมคติในเชิงเพื่อฝันขึ้นมาเพื่อหลบหนีจากกรอบสังคมเยอรมันกระแสหลักด้วย พื้นที่เชิงอุดมคติ
ดังกล่าวก็คือสวนชดัมบูล (Stambul) ที่เขาและชาวมูเอลช่วยกันตกแต่งขึ้นมา เดิมทีพื้นที่นี้เป็นซุ้มไม้
ในสวนของบ้านพ่อแม่ยานิคและกลายเป็นที่ใช้เวลาว่างประจำของเด็กหนุ่มสองคนมาเป็นเวลา
หลายปี ถึงแม้ตอนนี้สวนชดัมบูลจะดูกร้าง มีตะไคร้ขึ้นบ้าง มีขยะถูกทิ้งเกลื่อนกลาด และเหมือน
จะห่างการดูแลรักษาไปบ้างตามกาลเวลา แต่มันก็เป็นพื้นที่ของพวกเขาทั้งสองคน ทว่าเป็นพื้นที่ที่
ถูกเข้าใจกันในคนละความหมาย

สำหรับยานิคแล้ว สวนชดัมบูลคือพื้นที่ของการแสดงตัวตนที่ไร้กฎระเบียบและ
เต็มไปด้วยอารมณ์และความปรารถนา (Heinrich, 2008: 39) มันเป็นที่ที่เขาสามารถทำอะไรก็ได้
คิดอะไรก็ได้ ยานิคจะนำทุกอย่างที่เป็นความปรารถนาและอารมณ์มาใช้ในพื้นที่สวนนี้ โดยเขาได้
พาแฟนสาวชาวเยอรมันของเขาที่ชื่อลิน่า (Lina) มาที่สวนนี้เพื่อแบ่งปันพื้นที่แห่งอารมณ์เพื่อฝัน
ของเขาด้วยกัน เพราะสำหรับยานิคแล้ว ความสัมพันธ์แบบคนรักก็ถือเป็นอารมณ์เพื่อฝันเชิงโรแมน
ติกและเป็นอารมณ์ทางเพศอย่างหนึ่ง (Ibid, 39) ในขณะที่สำหรับชาวมูเอลแล้ว สวนชดัมบูลคือ
พื้นที่เสมือนของบ้านเกิดตุรกี โดยเขาเป็นคนตั้งชื่อสวนแห่งนี้ให้คล้ายกับชื่อเมืองอิสตันบูล เพื่อที่
เขาจะได้รู้สึกเหมือนกับได้อยู่ใน “บ้าน” ของตนเองจริงๆ กล่าวคือ มันเป็นที่ที่ชาวมูเอลสามารถ
จินตนาการเกี่ยวกับ “พื้นที่บ้าน” ที่เขาไม่เคยมี และเป็นพื้นที่ที่ชาวมูเอลสามารถยึดโยงอัตลักษณ์
พลัดถิ่นของเขาได้ ชาวมูเอลถึงขนาดลองปลูกต้นมะเดื่อในสวนนี้ตามที่เขาปลูกกันในประเทศตุรกี
แต่ด้วยสภาพอากาศที่หนาวเย็นของเยอรมนี ทำให้ปลูกได้ไม่นาน มันก็แห้งเหี่ยวและแข็งตาย (Ibid,
7)

เพราะการมองเห็นที่สวนชดัมบูลต่างกันของคนทั้งสอง ทำให้บางครั้งความแตกต่างนี้ก็มีปะทะและเผชิญหน้ากันเอง เช่น ครั้งหนึ่งยานิคเคยวาดรูปเปิด กระต่าย ก้อนเมฆ และเรือยางลำใหญ่ และลงสีสีนูนตามอารมณ์เพื่อฝันของเขาเองบนกำแพงอิฐด้านหนึ่งในสวนชดัมบูล ซามูเอลกลับมาเห็นถึงกับโกรธและด่าว่ายานิคที่ทำตัวไร้สาระเหมือนคนไม่มีสมอง และมีพรสวรรค์ในการวาดรูปให้น่าเกลียดได้อย่างไม่น่าเชื่อ (Ibid, 40) เหมือนเขามาทำให้ “พื้นที่บ้าน” ของซามูเอลต้องกลายเป็นเรื่องไร้สาระไปด้วย การทะเลาะกันครั้งนี้แม้จะเป็นการมีปากมีเสียงกันเล็กน้อยแบบเด็กวัยรุ่นทั่วไป แต่ก็เริ่มเผยให้เห็นการตีความในการมองเห็นที่เชิงสมมติที่แตกต่างกันมากของเพื่อนทั้งสองซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของพวกเขาได้

ความแตกต่างในการประกอบสร้างอัตลักษณ์และความเข้าใจเรื่องพื้นที่บ้านของเด็กหนุ่มทั้งสองปรากฏชัดเจนขึ้น เมื่อซามูเอลตัดสินใจที่จะเดินทางไปตุรกีทันทีหลังจากเรียนจบมัธยมปลาย และยานิคก็เลือกที่จะเดินทางไปกับเพื่อนด้วยเพราะเบื่อหน่ายกับสังคมเยอรมันและพ่อแม่ที่เคร่งครัดของเขา อย่างไรก็ตาม ก่อนเดินทางไป ยานิคได้แอบมีเพศสัมพันธ์กับแม่จอร์จของซามูเอลด้วยความเปลือยและซามูเอลมาเห็นเข้าพอดี ซามูเอลรู้สึกอึดอัดใจอย่างมากกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเพราะรู้สึกเหมือนยานิคทำร้ายเขาผ่านการกระทำทางเพศกับแม่ที่เป็นเหมือน “บ้าน” ของเขา ซึ่งแม้จะเป็นบ้านที่ไม่สมประกอบและทำให้ซามูเอลอับอายทุกครั้งทีพุดถึง แต่ไม่ว่าอย่างไรก็ถือเป็น “บ้าน” ที่มีตัวตนชัดเจนเพียงหนึ่งเดียวสำหรับซามูเอล

ในขณะที่ยานิคกลับไม่เข้าใจว่าทำไมซามูเอลถึงโกรธเพื่อนรักอย่างเขามากเพราะเรื่องแค่นี้ โดยเขามองว่าซามูเอลเองก็เข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่บ้านของเขา มีเตียงนอนสำหรับซามูเอลในห้องนอนของเขา มีกุญแจบ้านของเขา รวมทั้งรับรู้ความเป็นไปทุกอย่างในครอบครัวเขา แต่ซามูเอลกลับหวงแม่ที่ไม่ได้เรื่องได้ราวของเขาไว้ไม่ให้ใครเข้าใกล้ เหมือนซามูเอลหวง “บ้าน” ของเขาไม่ให้แม่แต่ยานิคที่เป็นเพื่อนรักได้เข้าไปแบ่งปันพื้นที่นั้นบ้าง (“Trotzdem ist es unfair. Du wohnst bei uns, aber ich darf nichts wissen von deiner Mutter.”) (Heinrich, 2008: 114-115) *(มันไม่ยุติธรรมเอาเสียเลย แกมาอยู่บ้านพวกเรา แต่ฉันไม่มีสิทธิ์รู้อะไรเกี่ยวกับแม่แกเลย)* (ชุตินา เกตุพงษ์ชัย, แปล) แต่ยานิคเองก็ลืมนมองไปว่าแท้จริงแล้ว “บ้าน” ของยานิคไม่ได้ต้อนรับหรือยอมรับซามูเอลเป็นส่วนหนึ่งของบ้านจริงๆ พ่อแม่ยานิคยอมให้ซามูเอลเข้ามาในพื้นที่บ้านของพวกเขาได้แค่เพราะซามูเอลทำตัวสะอาดสะอาดและรู้จักมารยาทตามกฎสังคมเยอรมันเท่านั้น และพ่อแม่ยานิคเองก็ยังแอบซื้อหนังสือแนวจิตวิทยาเกี่ยวกับคนพลัดถิ่นมาอ่านเพื่อไว้เผ่าสังเกตุพฤติกรรมของซามูเอลด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความไม่ไว้ใจในความแปลกถิ่นที่ยังคงมีอยู่ในตัวของซามูเอลในสายตาของพวกเขา (Ibid, 69)

นอกจากนี้ การที่ยานิคกระทำทางเพศกับแม่ของซามูเอล โดยกระทำในท่าของสุนัข ที่ยานิคเป็นฝ่ายขึ้นคร่อมและควบคุมเรือนร่างของแม่ซามูเอล ก็เท่ากับว่าเขาเองก็ไม่ต่างจากสังคมเยอรมันที่มองคนพลัดถิ่นที่ปรับตัวเข้ากับชนบเยอรมันที่เป็นระเบียบไม่ได้ว่า ควรจะถูกกดทับเอาไว้หรือแม้กระทั่งทำลายความไว้ระเบียบของผู้พลัดถิ่นนั้นให้หมดไปจากสังคมกระแสหลัก ยานิคมองว่า “บ้าน” ของซามูเอลแสดงความเป็นเพศหญิงที่อ่อนแอและมีลักษณะแปลกถิ่นที่ไม่เข้ากับกรอบสังคมเยอรมัน ซึ่งเขาไม่รู้เลยว่าการทำลายความเป็นเพศหญิงที่ซ่อนอยู่ใน “พื้นที่บ้าน” ของซามูเอลจะทำให้ซามูเอลสามารถปรับตัวเข้ากับชนบตุรกีที่เน้นความเป็นปิตาธิปไตยหรือเรื่องชายเป็นใหญ่ได้อย่างรวดเร็วในเวลาต่อมา

แม่เด็กหนุ่มทั้งสองจะรู้สึกกระอักกระอ่วนใจต่อกัน แต่ก็พยายามจะไม่พูดถึงมัน ระหว่างที่ท่องเที่ยวอยู่ในตุรกี โดยในช่วงแรกทั้งสองที่ด้วยกันด้วยความตื่นตาด้านใจกับสภาพบ้านเมืองและวิถีชีวิตคนชาวเติร์ก และมองเมืองอิสตันบูลในแบบเดียวกับที่พวกเขาเคยมองพื้นที่สวนชดัมบูล ยานิครู้สึกที่อิสตันบูลคือพื้นที่ที่เป็นอิสระจากกฎเกณฑ์และสามารถทำอะไรก็ได้ตามใจปรารถนา ไม่มีพรมแดนหรือกรอบอะไรมาขวางกั้น (Ibid, 39) แต่ซามูเอลมองว่าเมืองอิสตันบูลคือดินแดนของการเดินทางค้นหาตัวตนครั้งใหม่ของเขา ซึ่งพออยู่ยงอยู่นานวันเข้า อัตลักษณ์พลัดถิ่นของซามูเอลก็ยิ่งยึดโยงกับชนบธรรมเนียมของตุรกีมากขึ้นเรื่อยๆ และทำให้ยานิคเริ่มรู้สึกแปลกแยกจากเพื่อนรักของเขาเข้าไปทุกที ประกอบกับเป็นครั้งแรกที่เขาต้องเผชิญกับวัฒนธรรมแปลกหน้า (Culture Shock) ที่ทำให้เขาารู้สึกหวาดกลัวและไม่ปลอดภัย (Heinrich, 2008: 44)

ยานิคไม่อาจปรับตัวเข้ากับตุรกีได้อย่างซามูเอลและวิ่งไล่ตามซามูเอลที่วิ่งสำรวจพื้นที่เมือง อิสตันบูลเกือบทุกแห่งในทุกๆวันอย่างไม่หยุดหย่อนไม่เคยทัน (Ibid, 121) เขาารู้สึกเหมือนกำลังเผชิญหน้ากับเพื่อนรักที่ตอนนี้กลายเป็นคนแปลกหน้าและก้าวร้าว (Ibid, 121) สถานการณ์แปลกถิ่นดังกล่าวทำให้เขาเริ่มกลับมาคิดทบทวนว่าแท้จริงแล้วตุรกีใช่พื้นที่ของการทำตามใจปรารถนาและไม่มีกรอบใดๆมาบังคับอย่างที่เขาคิดจริงหรือไม่ และพื้นที่เยอรมนีบ้านเกิดเป็นพื้นที่ที่เขาอยากหลีกเลี่ยงจริงๆหรือไม่ การคิดทบทวนดังกล่าวหลังผ่านการประสบกับวัฒนธรรมต่างถิ่น ทำให้ยานิคตระหนักถึงสิ่งที่เขาคิดว่าจำเป็นและเหมาะสมกับอัตลักษณ์ของเขาได้ในที่สุดว่า แท้จริงแล้ว พื้นที่บ้านเกิดอย่างเยอรมนีซึ่งเป็นพื้นที่ที่เขาเคยคิดอยากจะทำลายทิ้งมาตลอดกลับเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมกับอัตลักษณ์เชิงอุดมคติเพื่อฝันของเขามากกว่า

การที่ผู้เล่าเรื่องเป็นชาวเยอรมันอย่างยานิค ยังช่วยสะท้อนให้เห็นมุมมองของชาวเยอรมันต่อเรื่องการพลัดถิ่นในสังคมเยอรมันร่วมสมัยที่แตกต่างจากมุมมองของผู้พลัดถิ่นในงานเขียนเรื่องอื่นๆ โดยสิ่งที่น่าสนใจก็คือ ในขณะที่งานเขียนเรื่องอื่นมักให้ผู้พลัดถิ่นเป็นผู้บอกเล่าประสบการณ์การเผชิญและการปรับตัวกับวัฒนธรรมเยอรมันในฐานะวัฒนธรรมกระแสหลักหรือ

วัฒนธรรมแปลกถิ่น งานเขียนเรื่องนี้กลับเผยให้เห็นอีกด้านของการพลัดถิ่นในเยอรมนี นั่นคือชาวเยอรมันที่อยู่ในสังคมกระแสหลักเป็นผู้เล่าเรื่องและแสดงความรู้สึกความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าวบ้าง รวมทั้งชี้ให้เห็นว่าชาวเยอรมันเองก็ต้องเผชิญกับการปรับตัวและการทำความเข้าใจปรากฏการณ์การพลัดถิ่นของชาวเติร์กในสังคมที่พวกเขาอาศัยอยู่เช่นกัน ความพยายามที่จะต่อรองและเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเยอรมันโดยผู้ที่มีสถานะกำกวมเช่นชาวมุสลิม ทำให้ชาวเยอรมันรอบตัวเขาโดยเฉพาะยาคูร์รู้สึกได้ถึงความไม่มั่นคงของอัตลักษณ์ของตนเองซึ่งพวกเขาไม่เคยตระหนักมาก่อน

3.3.3 การวิพากษ์ “บ้าน” ในนวนิยายแนวสืบสวนสอบสวนเรื่อง *Happy Birthday, Türke!: ein kayankaya-roman*

การบรรยายลักษณะตัวละครพลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กผ่านทัศนคติเยอรมันกระแสหลักมักทำให้ผู้พลัดถิ่นเหล่านี้ถูกเข้าใจอย่างตายตัวว่า พวกเขาเป็นกลุ่มชน “ชาวตะวันออก” ที่มีขนบธรรมเนียมและค่านิยมในการใช้ชีวิตที่แตกต่างจากชาวเยอรมัน นอกจากนี้ ผู้พลัดถิ่นกลุ่มนี้ยังไร้ความสามารถด้านภาษา และมักใช้ชีวิตครอบครัวที่มีผู้ชายเป็นใหญ่ ทำให้ชาวเยอรมันรู้สึกวิตกกังวล ส่งผลให้ชายพลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กถูกเข้าใจว่าเป็นผู้มีความป่าเถื่อนก้าวร้าว และมีแนวโน้มที่จะใช้กำลัง และความรุนแรงคล้ายกับผู้ร้ายหรือ อาชญากร ในขณะที่หญิงพลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กเองก็ถูกเข้าใจว่าได้รับการกดขี่และเป็นเสมือนเหยื่อของความรุนแรงเหล่านั้น อย่างไรก็ตาม งานเขียนเรื่อง *Happy Birthday, Türke!: ein kayankaya-roman* (1987) ของนักเขียนชาวเยอรมันชื่อ ยาคอบ อาร์จูนี เลือกว่าจะนำเสนอเรื่องภาพแทนด้านชาติพันธุ์และเรื่องความรุนแรงด้วยมุมมองที่แตกต่างผ่านตัวละครนักสืบเชื้อสายเติร์กชื่อนายเคมาล คายันคายา ที่ได้รับการจ้างให้สืบคดีฆาตกรรมแรงงานชาวเติร์กพลัดถิ่นคนหนึ่งในเมืองแฟรงค์เฟิร์ตช่วงปลายยุคปี.ศ. 1980 (ชูดิมา เกตุพงษ์ชัย, 2555: 679)

เรื่องเล่าจากการรวบรวมข้อมูลที่น่าสงสัยและเหตุการณ์ที่คล้ายจะไม่เกี่ยวเนื่องกันระหว่างตัวละครชาวเยอรมันและตัวละครผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กเผยให้เห็นการโต้ตอบและการตั้งคำถามกับวาทกรรมภาพแทนผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กของสังคมเยอรมันกระแสหลักว่า แท้จริงแล้วคนทุกคนไม่ว่าจะอยู่ในชนชั้นใดและมาจากชาติพันธุ์ไหน ก็สามารถใช้ความรุนแรงและเป็นผู้กระทำผิดได้ทั้งนั้น ตลอดจนทัศนคติของสังคมเยอรมันกระแสหลักต่างหากที่พยายามก่อ “อาชญากรรม” ที่ร้ายแรงกว่า นั่นคือการกดทับหรือการกำจัดผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กออกไปจากพื้นที่สังคมเยอรมันด้วยความรุนแรงในรูปแบบต่างๆ แม้ว่าตัวละครผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กทั้งชายและหญิงจะมีลักษณะที่ตรงข้ามกับภาพแทนเชิงชาติพันธุ์ข้างต้น และกลายเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเยอรมันร่วมสมัยไปแล้วก็ตาม (เรื่องเดียวกัน, 680)

การสืบสวนคดีฆาตกรรมของนักสืบเคมาลเริ่มขึ้นเมื่อ อิลเชอ ภรรยาเชื้อสายเติร์กของผู้ตายได้บอกเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นทั้งหมดให้นักสืบเคมาลฟัง ทั้งเรื่องการตายของสามีและพื้นเพความเป็นมาของครอบครัว ครอบครัวของอิลเชอประกอบไปด้วยพ่อ แม่ พี่ชายชื่อยิลมาซ และน้องสาวคนเล็กชื่อ ไอเซ อิลเชอและนายอาเหม็ดผู้ตายรู้จักและแต่งงานกันได้เพราะอาเหม็ดกับพ่อของอิลเชอเป็นเพื่อนรักกันมานาน และพ่อของอิลเชอยังพาอาเหม็ดไปทำงานที่นาสงฆ์บางอย่างด้วยกัน หลังแต่งงานอาเหม็ดย้ายเข้ามาอาศัยร่วมกับครอบครัวอิลเชอและมีลูกเล็กๆ ด้วยกันสองคน แต่ในช่วงสามปีก่อนหน้าที่อาเหม็ดจะเสียชีวิต พ่อของอิลเชอก็ถูกรถชนจนเสียชีวิตคาที่ไปเสียก่อน ครอบครัวนี้จึงดูเงียบเหงาและหดหู่ลงไป อย่างไรก็ตาม ช่วงที่พ่อของอิลเชอยังมีชีวิตอยู่ ความสนิทสนมของพ่อกับลูกชายอาเหม็ดมีมากเพราะนอกจากทั้งคู่จะเป็นเพื่อนรักที่ใช้ชีวิตศึกษาคณะองคาลัยเคียงกันแล้ว พวกเขาายังต้องใช้ชีวิตอยู่ท่ามกลางวัฒนธรรมแปลกหน้าในฐานะแรงงานพลัดถิ่นเหมือนกันจึงมีความเข้าใจกัน ซึ่งยิ่งเน้นความห่างเหินระหว่างพ่อกับลูกชายคนโตอย่างยิลมาซตามไปด้วย เพราะยิลมาซเติบโตมาในบริบทสังคมเยอรมัน เขามีแนวคิดและการใช้ชีวิตที่เป็นระบบระเบียบ และมักทะเยอทะยานอยากมีหน้าที่การงานที่ต่างจากแรงงานชาวเติร์กพลัดถิ่นอย่างพ่อและอาเหม็ด พวกเขาทั้งสามจึงมักมีความเห็นไม่ลงรอยกัน และมีปากมีเสียงกันอยู่บ่อยๆ ซึ่งแม่ของอิลเชอก็รู้ว่าความไม่เข้าใจและความห่างเหินของชายทั้งสามจะทำให้เกิดเหตุร้ายแรงตามมา แต่ด้วยสถานภาพความเป็นภรรยาและความเป็นแม่ทำให้เธอรู้สึกกระอักกระอ่วนใจและเลือกที่จะเงียบ สะท้อนให้เห็นว่าภายในพื้นที่ครอบครัวของผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์ก สมาชิกครอบครัวที่เป็นผู้หญิงไม่ใช่ผู้ถูกกดขี่จากวิถีชายเป็นใหญ่ตามที่ทัศนคติสังคมนิยมกระแสหลัก แท้จริงแล้วพวกเขามีความคิดเห็นต่อปัญหาที่เกิดขึ้นในครอบครัวเช่นกัน แต่เพื่อรักษาความสงบสุขของพื้นที่ครอบครัวไว้ พวกเขาจึงเลือกเองที่จะไม่แสดงความคิดเห็นออกมาถ้าไม่จำเป็น (ซุติมา เกตุพงษ์ชัย, 2555: 680)

ผู้อ่านได้รับรู้ผ่านการวิเคราะห์สืบสวนของนักสืบเคมาลต่อไปอีกว่า นอกจากการเข้ามาอาศัยอยู่ในสังคมเยอรมันที่เป็นสังคมแปลกถิ่นจะทำให้สมาชิกในครอบครัวต้องเผชิญหน้าและดิ้นรนปรับตัวด้วยสถานภาพที่แตกต่างกันแล้ว การคอร์รัปชันและการค้ายาเสพติดโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสูงชาวเยอรมันยังสร้างความยุ่งยากวุ่นวายให้ครอบครัวพลัดถิ่นครอบครัวนี้เลวร้ายลงกว่าเดิมด้วย โดยหลังจากนักสืบเคมาลได้ไปสืบหาความจริงในย่านสถานีรถไฟที่นายอาเหม็ดเสียชีวิต และได้รับรู้ข้อมูลจากเพื่อนร่วมงานของอาเหม็ดว่า ผู้ตายมีหญิงโสเภณีชาวเยอรมันที่มีท่าทางคล้ายติดยาเสพติดเข้ามาติดพัน นักสืบเคมาลก็สันนิษฐานได้ไม่ยากว่าอาเหม็ดและพ่อของอิลเชอคงจะทำงานขนส่งยาเสพติดร่วมกัน หลักฐานและข้อสงสัยหลายอย่างยังชี้ไปที่เจ้าหน้าที่ตำรวจชาวเยอรมันระดับสูงชื่อพีทท์และตำรวจรุ่นน้องของเขาอีกสองคนที่น่าจะเป็นผู้คอยส่งยาเสพติดที่

เป็นของกลางในคดีอื่นๆ ให้กับแรงงานชาวเดิร์กพลัดถิ่นทั้งสอง เนื่องจากพัทพ์ซึ่งรับหน้าที่ดูแลคิ
 มาตรการของนายอาเม็ด มีท่าทีตั้งใจปกปิดข้อมูลเกี่ยวกับคดี และยังส่งตำรวจรุ่นน้องมาทำร้าย
 ร่างกายและเปิดก้าชรมควันใส่ นักสืบเคมาลเพื่อหวังให้เขาหยุดสืบคดีด้วย นักสืบเคมาลรอดชีวิตมา
 อย่างหวุดหวิดและได้สืบต่อจนพบว่า อุบัติเหตุรถชนที่คร่าชีวิตพ่อของอิลเชอนั้นเป็นฝีมือของ
 เจ้าหน้าที่ตำรวจพัทพ์และพรรคพวก เนื่องจากพ่อของอิลเชอคิดจะเลิกค้ายาเสพติดแล้วนั่นเอง การ
 ใช้ความรุนแรงและการลงมือมาตรการชาวเดิร์กพลัดถิ่นโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจชาวเยอรมันทั้งสาม
 ไม่ได้เกิดขึ้นจากการเหยียดเชื้อชาติหรือชนชั้น แต่เป็นความพยายามในการปกปิดและตัดตอนไม่ให้
 คนพลัดถิ่นเหล่านี้มาเปิดโปงเครือข่ายอาชญากรรมของพวกเขาต่อสังคมเยอรมันที่เป็นพื้นที่บ้าน
 ของพวกเขาเอง (เรื่องเดียวกัน, 680-681)

เหตุมาตรการของพ่ออิลเชอเมื่อสามปีก่อนได้รับการเปิดเผยความจริงไปแล้ว แต่
 เหตุมาตรการของนายอาเม็ดที่ถูกแทงเสียชีวิตไม่ได้รับการเปิดเผยจนกระทั่งตอนจบของเรื่อง นั้น
 เพราะมาตรการที่แท้จริงคือนายยิลมาซพี่เขย เนื่องจากความไม่ลงรอยและความน้อยเนื้อต่ำใจที่มีต่อ
 พ่อที่ไม่เคยใส่ใจตลอดเวลาที่ผ่านมา ประกอบกับน้องสาวคนเล็กที่ชื่อไอเซได้ติดยาเสพติดเพราะ
 นายอาเม็ด จึงเป็นชนวนเหตุสำคัญที่ทำให้นายยิลมาซลงมือก่อเหตุ สะท้อนให้เห็นว่า การใช้ความ
 รุนแรงและการมาตรการไม่ได้เกิดขึ้นแค่ระหว่างชาวเยอรมันกับผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเดิร์ก แต่ยัง
 ปรากฏให้เห็นในพื้นที่ครอบครัวพลัดถิ่นของอิลเชอเองด้วย โดยการใช้ความรุนแรงของนายยิลมาซ
 ชี้ให้เห็นความพยายามที่จะกำจัดสมาชิกครอบครัวอย่างอาเม็ดที่เป็นสาเหตุสำคัญต่อปัญหา
 ครอบครัว และเป็นสิ่งกระตุ้นเตือนให้ยิลมาซรับรู้ถึงความห่างเหินระหว่างเขากับพ่อที่ทำให้เขาไม่
 อาจยึดโยงอัตลักษณ์พลัดถิ่นของเขากับพ่อได้ และทำให้ใจของยิลมาซรู้สึกขาดหายและเจ็บปวดจน
 ต้องใช้ความรุนแรงเข้ากดทับความรู้สึกดังกล่าว นอกจากนี้การที่ยิลมาซเติบโตในสังคมเยอรมันที่มี
 อคติด้านชาติพันธุ์ต่อผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเดิร์ก ทำให้เขาไม่อาจเข้าใจความยากลำบากและความอึดอัด
 ใจที่พ่อและอาเม็ดต้องเผชิญในสังคมเยอรมันด้วย (ชุตินา เกตุพงษ์ชัย, 2555: 681)

นวนิยายแนวสืบสวนสอบสวนมักมุ่งเน้นที่ประเด็นปัญหาสังคมอย่างใดอย่าง
 หนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างสังคมโดยรวม โดยสะท้อนให้เห็นความตึงเครียดและความไม่
 ยุติธรรมของระบบหรือแนวคิดสังคมกระแสหลัก จนนำไปสู่การใช้ความรุนแรงเพื่อกดทับหรือ
 ต่อต้านแนวคิดดังกล่าวในที่สุด บริบทเวลาในเรื่องนี้คือช่วงปีค.ศ. 1981-1985 ซึ่งเป็นช่วงก่อนการ
 รวมชาติเยอรมนี เยอรมนีตะวันตกขณะนั้นกำลังเผชิญปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำและปัญหาสังคม
 มากมายที่เป็นผลจากระบบทุนนิยม เช่น ตลาดมืด การแอบกักตุนสินค้า การประกอบอาชีพผิด
 กฎหมาย การค้ายาเสพติด และอาชญากรรมเล็กๆ น้อยๆ (Fullbrook, 1996) ชาวเดิร์กพลัดถิ่นและ
 ชาวเยอรมันเชื้อสายเดิร์กในเยอรมนีตะวันตกช่วงนั้นยังถือเป็นชนชั้นที่ด้อยที่สุดในสังคมและมักจะ

ถูกเหยียดเชื้อชาติอยู่เสมอ โดยอาชีพที่พวกเขา มักจะ ได้ทำเป็นอาชีพที่ชาวเยอรมันส่วนใหญ่ไม่ต้องการทำ ได้แก่ อาชีพกรรมกร อาชีพพนักงานเก็บขยะหรือพนักงานขนสินค้า หรือต้องหันมาประกอบธุรกิจส่วนตัว เช่น การเปิดร้านค้าเล็กๆ หรือการทำอาชีพอิสระอย่างนักสปีดเคมาล แต่ในบางครั้งพวกเขาจำเป็นต้องทำงานผิดกฎหมายเป็นอาชีพเสริมด้วย เพราะรายได้จากอาชีพหลักไม่เพียงพอต่อการดูแลสมาชิกทุกคนในครอบครัว (เรื่องเดียวกัน, 679)

ตลอดทั้งเรื่อง การบรรยายลักษณะอาชีพ วิธีการใช้ชีวิต และสภาพย่านที่อยู่อาศัยระหว่างตัวละครชาวเยอรมันกับตัวละครพลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กชี้ให้เห็นว่า ในขณะที่ตัวละครชาวเยอรมันมีหน้าที่การงานมั่นคง เช่น เป็นเสมียนหรือเป็นเจ้าของร้านค้าที่ตำรวจ และได้อาศัยอยู่ในหมู่บ้านจัดสรรหรืออพาร์ทเมนต์ที่เหมาะสม ตัวละครพลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กต้องอาศัยอยู่ในย่านเสื่อมโทรมและแออัดเพราะพวกเขาอาศัยร่วมกันเป็นครอบครัวขนาดใหญ่ โดยสมาชิกผู้ชายส่วนใหญ่จะทำอาชีพใช้แรงงานเช่นตัวละครผู้ตายอย่างอาเม็ด แต่ก็ยังมีบางตัวละครอย่างยิลมาซที่มีความรู้ภาษาเยอรมันดีมากี่มุ่งมั่นที่จะเอาดีทางด้านสายงานวิชาการ ส่วนสมาชิกผู้หญิงก็จะไปเป็นแม่บ้านหรือรับจ้างทำความสะอาดเพื่อจะได้มีเวลากลับมาเลี้ยงดูลูกหลานที่บ้าน ลักษณะที่แตกต่างกันดังกล่าวหากมองเผินๆ จะให้ภาพการกำหนดพื้นที่ของชนชั้นในสังคมเยอรมันว่า ปิดกั้นผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กให้อยู่ในพื้นที่ชายขอบและอยู่ในชนชั้นที่ต่ำที่สุดของสังคม (ซุคิม่า เกตุพงษ์ชัย, 2555: 681)

อย่างไรก็ตาม ชาวเยอรมันและผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กมีความสัมพันธ์กันมากกว่าเป็นแค่เจ้าของประเทศกับกลุ่มคนชายขอบ โดยมีหลักฐานอยู่หลายประการ ได้แก่ การที่เหตุฆาตกรรมเกิดขึ้นที่สถานีรถไฟซึ่งเป็นสถานที่ที่ทั้งชาวเยอรมันและผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กต้องเดินทางสัญจรไปมารวมกัน การประกอบอาชีพพนักงานส่งของของผู้ตายอย่างอาเม็ดที่ต้องติดต่อสื่อสารกับชาวเยอรมันอยู่บ่อยครั้ง การดูแลความเรียบร้อยคนในพื้นที่ซึ่งรวมไปถึงผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กของตำรวจชาวเยอรมัน รวมไปถึงการสืบสวนคดีต่างๆ ที่เกิดขึ้นในเมืองแฟรงก์เฟิร์ตของนักสปีดเคมาล ล้วนชี้ให้เห็นว่า ชาวเยอรมันและผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันในชีวิตประจำวันและเชื่อมโยงถึงกันอย่างซับซ้อน มากกว่าแค่กลุ่มคนที่มีชาติพันธุ์แตกต่างกันสองขั้วตามทัศนคติสังคมเยอรมันกระแสหลัก โดยการเชื่อมโยงและการปฏิสัมพันธ์นี้ทำให้เกิดเครือข่ายสังคมเยอรมันร่วมสมัยในรูปแบบเฉพาะตัว เหมือนเป็นวงจรการทำงานร่วมกัน ยกตัวอย่างเช่น ในทัศนคติของสังคมเยอรมันกระแสหลัก ผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กมีสิทธิ์แค่ในการทำงานใช้แรงงานการขนส่งสินค้า และการเก็บกวาดทำความสะอาด ส่วนชาวเยอรมันส่วนใหญ่สามารถเป็นได้ถึงเสมียนไปจนถึงเจ้าหน้าที่รัฐระดับสูง แต่แท้จริงแล้วการใช้แรงงานและการขนส่งสินค้าของผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กคือการรับช่วงงานต่อจากชาวเยอรมันกลุ่มหนึ่งไปให้อีกกลุ่มหนึ่ง และทำให้ระบบ

เยอรมันส่วนใหญ่มีต่อผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์ก และการกดขี่ให้ผู้พลัดถิ่นเหล่านี้ตระหนักถึงสถานะคนชายขอบของสังคมเยอรมัน และสังคมเยอรมันเจริญก้าวหน้ากว่าสังคมตุรกีล่าหลังของผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์ก

ในส่วนของการใช้กำลังทำร้ายร่างกาย เห็นได้ชัดในหลายๆ จากเช่นกัน เช่น การที่ตำรวจรุ่นน้องสองคนของพีทที่ใช้กำลังซ้อมนักสืบเคมาลปางตายและทำกรรมก้ำชพิชจนแทบจะเอาชีวิตไม่รอด ฯลฯ อย่างไรก็ตาม ผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กอย่างน้อยนักสืบเคมาลเองก็มีการใช้กำลังต่อสู้เพื่อป้องกันตัว ชักถามข้อมูล และจับกุมคนร้ายด้วยเหมือนกัน เช่น ในฉากที่นักสืบเคมาลบุกเข้าไปในอพาร์ทเมนต์ของโสเกนิซื่อ ฮันนา เฮซท์ ที่เข้ามาติดพันนายอาเม็ดผู้ตาย และได้ใช้กำลังทุบศีรษะของแมงคาคู่หูหญิงสาวจนสลบ ก่อนจะบังคับให้หญิงสาวเล่าเรื่องราวระหว่างเธอกับอาเม็ดผู้ตายให้ฟังโดยละเอียด หรือฉากที่นักสืบเคมาลใช้กำลังรุนแรงเพื่อจับกุมตัวหนึ่งในตำรวจรุ่นน้องสองคนและบังคับให้เขายอมคายความลับการค้ายาเสพติดและการฆาตกรรมของพรรคพวกตนเองด้วย และในส่วนของการใช้ความรุนแรงในการฆ่าคนก็คือ เหตุฆาตกรรมที่เกิดขึ้นกับพ่อของอิลเชอโดยกลุ่มตำรวจชาวเยอรมัน และเหตุฆาตกรรมที่เกิดขึ้นกับนายอาเม็ดที่สถานีรถไฟที่กล่าวไปแล้วข้างต้น ซึ่งชี้ให้เห็นถึงผลกระทบจากเครือข่ายอาชญากรรมและการค้ายาเสพติดที่แฝงอยู่ในสังคมเยอรมันร่วมสมัย ตลอดจนวิกฤตอัตลักษณ์พลัดถิ่นของสมาชิกครอบครัวอย่างพ่อ อาเม็ด และยิลมาซเองก็ส่งผลให้เกิดความรุนแรงในพื้นที่ “บ้าน” ได้ด้วยเช่นกัน (ซุติมา เกตุพงษ์ชัย, 2555: 682-683)

ประเด็นของการใช้ความรุนแรงและการลงมือฆ่าถูกเกริ่นไว้แล้วในฉากเปิดเรื่องว่า ไม่ใช่ชาติพันธุ์หรือชนชั้นที่เป็นตัวกำหนดว่าใครจะเป็นฆาตกรหรือเหยื่อเพราะการใช้ความรุนแรงและการฆาตกรรมแฝงอยู่ในธรรมชาติของจิตใจมนุษย์ทุกคน ดังข้อความว่า

Es sumnte unerträglich. Immer wieder schlug meine Hand zu, doch sie zielte schlecht. Ohr, Nase, Mund –unerbitterlich griff sie alles an. Ich drehte mich weg, drehte mich wieder zurück. Keine Chance. Mörderisch.

Endlich schlug ich die Augen auf und ortete die verdammte Fliege. Dick und Schwarz saß sie auf der weißen Bettdecke. Ich zielte anständig und stand auf, um mir die Hand zu waschen. Den Spiegel mied ich. [...]

(Arjouni, 1987: 5)

[...] มันส่งเสียงหึ่งๆจนทนมไม่ไหว มือผมก็เลยตบมันไปอีกแต่ก็
พลาดเป้าตลอด หู จมูก ปาก –มือ มันโจมตีหมดอย่างไร้ความปราณี ผมค้น
ตัวออกห่างแล้วหันกลับมาใหม่ ไม่มีทางเลือกอื่นแล้วละ คงต้องฆ่า

ในที่สุดผมก็เปิดตาและมองหาไอ้แมลงบ้านั้น ตัวอ้วนและสีดำ มันอยู่
บนผ้าปูเตียงสีขาว ผมเล็งเป้าไปไม่มีพลาด และลูกปืนลั่นมือ ผมไม่ยอมมอง
กระจก [...] (ชุตินา เกตุพงษ์ชัย, แปล)

ในเหตุการณ์อ้างอิงข้างต้นเผยว่า เคมาลเริ่มต้นวันใหม่ด้วยการตบ (ฆ่า) แมลงที่
บินมารบกวนการนอนหลับของเขา เขานึกในใจว่าไม่มีทางเลือกอื่นนอกจากต้องฆ่า หลังฆ่าเสร็จ
เขาก็ไปล้างมือและไม่ยอมมองเงาสะท้อนของตัวเองในกระจก การกระทำดังกล่าวชี้ไปถึงตรรกะ
ของการฆ่าได้ว่า เริ่มจากการที่บางอย่างรบกวนการดำเนินชีวิต และโจมตีหรือคุกคามเรา ในตอน
แรกเราจะพยายามหลีกเลี่ยงแต่พอทนมไม่ได้ก็ต้องฆ่า และหลังฆ่าก็จะพยายามลบร่องรอยออกไป
จากร่างกาย และหลีกเลี่ยงที่จะมองเห็นตัวตนด้านมืดที่กระทำผิดของตน ผู้เขียนนวนิยายจึงต้องการ
โต้ตอบว่าทฤษฎีเยอรมันกระแสหลักที่มองว่าชาวเติร์กพลัดถิ่นมีแนวโน้มชอบใช้ความรุนแรง โดย
ชี้ให้เห็นว่าคนทุกคน ไม่ว่าจะเป็นคนพลัดถิ่น เป็นเจ้าบ้าน เป็นคนเยอรมันหรือคนเติร์ก สามารถเป็น
ฆาตกรหรืออาชญากรได้ทั้งนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมที่เต็มไปด้วยการเหยียดเชื้อชาติ การ
แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว และการทุจริตคอร์รัปชันอย่างสังคมเยอรมันตะวันตกช่วงปลายยุค 80
ที่ปรากฏในนวนิยาย (ชุตินา เกตุพงษ์ชัย, 2555: 683)

3.3.4 การใช้ความเจ็บและการทดแทน: ความวิตกกังวลในนวนิยายแนวสืบสวน สอบสวนเรื่อง *Happy Birthday, Türke!: ein kayankaya-roman*

ดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้น แม้นักเขียนเยอรมันร่วมสมัยจะมีมุมมองที่วิพากษ์ว่าท
ฤษฎีเยอรมันกระแสหลักที่พยายามอธิบายเชื่อมโยงลักษณะทางชาติพันธุ์ของผู้พลัดถิ่นเชื้อสาย
เติร์กเข้ากับแนวโน้มการใช้ความรุนแรงและการก่ออาชญากรรมว่าไม่เป็นความจริง แต่นักเขียน
อย่างอาร์จูนีเอง ก็ยังหลีกเลี่ยงการนำเสนอตัวละครพลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กบางกลุ่มโดยไม่แฝงการ
นิยามและการจัดแบ่งระดับชนชั้นทางสังคมตามวาทกรรมเยอรมันกระแสหลักได้ยาก โดยเฉพาะ
การนำเสนอประสบการณ์การพลัดถิ่นและเหตุจูงใจในชีวิตของตัวละครพลัดถิ่นเหล่านั้นผ่านการ
ใช้ความเจ็บและการเล่าแทน ซึ่งเสมือนเป็นการผลอผลิดซ้ำแนวโน้มความคิดความไม่เท่าเทียมกันระหว่างผู้
พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กที่ไม่สามารถปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมใหม่กับเจ้าบ้านชาวเยอรมัน โดยมีตัว

ละครพลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กรุ่นลูกหลานอย่างนักสืบเคมาลเป็นเสมือน “ตัวเชื่อม” ระหว่างคนทั้งสองฝั่ง ในงานเขียนเรื่อง *Happy Birthday, Türke!: ein kayankaya-roman* นักสืบเคมาลใช้วิธีการของการสอบถามตัวละครรอบนอกหรือการสันนิษฐานข้อเท็จจริงในการนำเสนอตัวละครพลัดถิ่นรุ่นแรก ตัวละครบิดาของอิลเชอหญิงหม้ายเชื้อสายเติร์กและตัวละครอาเม็ดเหยื่อผู้ตายและสามีของอิลเชอ ซึ่งต่างเป็นแรงงานชาวเติร์กพลัดถิ่นรุ่นแรกเป็นตัวละครที่ถูกฆ่าตายไปแล้วทั้งคู่ การจะพูดคุยหรือเข้าไปใกล้ชิดกับตัวละครทั้งสองจึงทำได้เพียงผ่านการบอกเล่าของตัวละครอื่นอีกที หรือในบางครั้งก็ต้องอาศัยการรวบรวมข้อมูลหรือการแกะรอยสถานที่ต่างๆ ที่พวกเขาทั้งคู่เคยมีปฏิสัมพันธ์ด้วย แทน ซึ่งอาจทำให้เกิดการละเลยอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครพลัดถิ่นรุ่นแรกที่ส่งผลสำคัญต่อภาระหน้าที่ต่างๆ ของตัวละครในภาวะพลัดถิ่นได้

โดยเช่นเดียวกับตัวละครหญิงตั้งครรรักเชื้อสายเติร์ก อาเม็ดผู้ตายและพ่อของอิลเชอพลัดถิ่นเข้ามาในเยอรมนีตะวันตกเนื่องจากประสบปัญหาเศรษฐกิจในบ้านเกิด โดยผู้อ่านรับรู้ข้อมูลนี้ได้ผ่านการซักถามของนักสืบเคมาลต่ออิลเชอหญิงหม้ายเชื้อสายเติร์กผู้จ้างวาน ตัวละครพลัดถิ่นรุ่นแรกทั้ง 2 ตัวเข้ามาเป็นแรงงานต่างด้าวพร้อมกับครอบครัว แต่ก็ต้องได้รับความกดดันต้องดิ้นรนในพื้นที่การทำงาน และได้รับสถานะของคนชายขอบด้วยตำแหน่งหน้าที่การทำงานที่จัดอยู่ในชนชั้นต่ำสุดของสังคมเยอรมันกระแสหลัก โดยปมวิกฤตอัตลักษณ์พลัดถิ่นที่สำคัญของตัวละคร 2 ตัวนี้คือการไร้ความสามารถด้านภาษาและการถูกลดบทบาทผู้นำครอบครัวด้วยสถานะของคนชายขอบของสังคมเยอรมัน

เนื่องจากตัวละครทั้งสองไร้ความสามารถในการสื่อสารภาษาเยอรมัน พวกเขาจึงประกอบอาชีพได้เพียงเป็นพนักงานเก็บขยะ พนักงานโรงงาน และรับอาชีพเสริมเป็นพนักงานส่งของอีกทาง ซึ่งไม่ต้องใช้ภาษาในการสื่อสารมากนักแต่รายได้ก็ยังคงไม่เพียงพอต่อการเลี้ยงดูครอบครัวที่มีสมาชิกจำนวน 6-7 คน (Arjouni, 1987: 22-24) ส่งผลให้ความกดดันที่เกิดขึ้นกับตัวละครพลัดถิ่นรุ่นแรกทั้งสองไม่เพียงเกี่ยวข้องกับการไร้ความสามารถด้านภาษาเยอรมันอย่างเดียว แต่ยังรวมถึงทำให้พวกเขาไร้ความสามารถในการหาเลี้ยงครอบครัวซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญของผู้เป็นสามีและเป็นบิดาของครอบครัว ซึ่งทำให้พวกเขาไม่อาจเปล่งเสียงพูดบอกเล่าความอัดอั้นตันใจถึงความล้มเหลวต่อหน้าที่ดังกล่าวกับคนในครอบครัวได้ การไร้ความสามารถด้านภาษาเยอรมันจึงส่งผลกระทบสอดคล้องทำให้ตัวละครบิดาของอิลเชอและตัวละครอาเม็ดเหยื่อผู้ตายเกิด “ไร้ความสามารถด้านภาษา” ในพื้นที่ครอบครัวเติร์กของพวกเขาไปด้วย นั่นคือพวกเขาไม่อาจสื่อสารกับคนในครอบครัวได้อย่างเปิดเผยว่าพวกเขาถูกลดบทบาทอย่างไรในการทำงานในสังคมเยอรมัน เรื่องราวของพวกเขาจึงเต็มไปด้วยการปกปิดและความลับซึ่งส่งผลให้สมาชิกครอบครัวอย่างอิลเชอ

ต้องไปตามนักสืบเคมาลมาช่วยไขปริศนาค้างกล่าวให้ ทั้งที่ผู้ตายทั้ง 2 เป็นคนในครอบครัวของเธอเอง

การถูกทำให้มีสถานะเป็นเพียงคนชายขอบของตัวละครทั้งสองไม่ได้ปรากฏให้เห็นแต่เพียงในพื้นที่สังคมเยอรมันกระแสหลัก แต่ยังมาปรากฏให้เห็นในพื้นที่บ้านหรือพื้นที่ครอบครัวผ่านการใช้ “ความเงียบ” และการมีความลับระหว่างสมาชิกในครอบครัว ปมวิกฤตอัตลักษณ์ของตัวละครชายทั้ง 2 ตัวจึงเกิดขึ้นทั้งจากการไม่สามารถทำตามบทบาทพ่อและสามีในพื้นที่ครอบครัวที่ดีตามค่านิยมเติร์กดั้งเดิมได้ และทำให้พวกเขารู้สึกสูญเสียความเป็นชายและความเป็นผู้นำเพราะการปฏิเสธและกดทับที่ผลักดันให้พวกเขาเป็นเพียง “แรงงานเติร์กพลัดถิ่น” โดยสังคมเยอรมันกระแสหลัก ตลอดจนสูญเสียความสามารถในการพูดคุยหรือบอกเล่ากับคนในครอบครัวในท้ายที่สุด ดั่งข้อความตอนหนึ่งในงานเขียนที่นักสืบเคมาลเข้าไปสอบถามข้อมูลจากครอบครัวนายอาเหม็ดผู้ตายเพื่อติดตามสืบคดี แต่ไม่มีใครในครอบครัวที่ทราบว่านายอาเหม็ดและบิดาของอิลเชอทำงานอะไรต่างๆที่นายอาเหม็ดมักจะกลับมาบ้านพร้อมเงินจำนวนมากเสมอ นักสืบเคมาลจึงทราบได้ในทันทีว่าครอบครัวนี้แทบจะไม่มีใครพูดคุยอะไรต่อกันสักเท่าใด ดั่งข้อความว่า

[...] Nach längerem Hin und Her und bösen Blicken zwischen Ilter und Yilmaz kam heraus, daß keiner so recht wußte, was Ahmed Hamul in den letzten zweieinhalb Jahren getrieben hatte. Davor war er regelmäßig in eine Fabrik gegangen. Doch irgendwann hatte er gekündigt. Nach seinen Erzählungen war er dann als Packer bei der Post oder in einem Kebab-Laden beschäftigt gewesen. Er habe nicht viel geredet, aber immer genug Geld mit nach Hause gebracht. Von Freunden Ahmeds wußte man nichts. Viel gesprochen wurde offensichtlich in der ganzen Familie nicht. [...]
(Arjouni, 1987: 23-24)

[...] หลังจากอิลเชอและยิลมาชมองหน้ากัน ไปมาด้วยความขุ่นเคืองอยู่นาน ผลก็ออกมาว่าไม่มีใครรู้ว่า อาเหม็ด ฮามุล ทำงานอะไรอยู่ในช่วงสองปีครั้งที่ผ่านมา โดยช่วงก่อนหน้านั้นเขามักจะไปทำงานที่โรงงานแห่งหนึ่งอยู่เป็นประจำ แต่ไม่รู้ว่าเมื่อไหร่ที่เขาได้ลาออกจากงาน เขาเล่าให้ฟังแค่เพียงว่ามาเป็นพนักงานส่งของที่ไปรษณีย์ไม่กี่ไปทำงานที่ร้านเคbabแห่งหนึ่ง เขาไม่ค่อยพูดคุยอะไรมากนักแต่ก็มักจะนำเงินจำนวนมากหนึ่งกลับมาบ้านด้วยเสมอ ไม่

มีใครรู้จักเพื่อนของอเมริกาเลย คุณเหมือนว่าครอบครัวนี้ไม่ค่อยพูดคุยอะไรต่อกันมากนัก [...] (ซุติมา เกตุพงษ์ชัย, แปล)

การปราศจากการพูดคุยในพื้นที่ครอบครัวเชื้อสายเดิร์กอาจสะท้อนถึงวิถีการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันตามขนบธรรมเนียมเดิร์กที่มีมาก่อนหน้า ซึ่งทำให้พวกเขาไม่เปิดปากพูดคุยอะไรอย่างเป็นทางการแม้สมาชิกในครอบครัวของอเมริกาจะสงสัยเช่นกันว่าเงินจำนวนนั้นมาจากไหน อย่างไรก็ตาม “ความเงียบ” หรือการไม่พูดคุยกันของคนในครอบครัวที่เกิดในช่วงหลังจากการพลัดถิ่นเข้ามาเป็นแรงงานในเยอรมนีตะวันตกนั้นมีความแตกต่างจาก “ความเงียบ” หรือการไม่พูดคุยกันตามขนบธรรมเนียมครอบครัวเดิร์กดั้งเดิม กล่าวคือ “ความเงียบ” ในช่วงที่ตัวละครชายทั้งคู่ทำงานเป็นแรงงานเดิร์กพลัดถิ่นแล้วนั้นเป็นความเงียบที่ให้ความรู้สึกอึดอัดและไม่สบายใจแก่สมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัว มันไม่ใช่ “ความเงียบ” ตามขนบครอบครัวเชื้อสายเดิร์กที่ถูกใช้เสมือนการสื่อสารทางใจ และแสดงออกถึงความเชื่อมั่นและความเคารพว่าทุกคนในครอบครัวต่างทำหน้าที่ของตนต่อครอบครัวเป็นอย่างดี “ความเงียบ” หรือการไร้การพูดคุยของบิดาและนายอามีคกลับสร้างความฉงนสงสัยแก่สมาชิก ทุกคนรู้สึกได้ถึงความลับและการปกปิดที่แฝงมากับ “ความเงียบ” ดังกล่าว โดยเฉพาะสมาชิกผู้หญิงอย่างมารดาและภรรยา แต่ด้วยบทบาทของมารดาและภรรยาทำให้พวกเขาเลือกที่จะ “เงียบ” เช่นเดียวกัน แต่เป็นการเงียบที่ยังดำรงบทบาทมารดาและภรรยาตามขนบดั้งเดิมของครอบครัวเชื้อสายเดิร์กอยู่

การไร้ความสามารถในการสื่อสารภาษาเยอรมันในสังคมกระแสหลัก หรือการไร้ความสามารถที่จะสื่อสารกับคนในครอบครัวอันเป็นผลมาจากความอับอายต่อการไร้ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมแปลกหน้า ส่งผลให้ตัวละครพลัดถิ่นรุ่นแรกทั้งสองตกอยู่ในบทบาทของ “ความเงียบ” พวกเขาไม่อาจเรียกร้องสิทธิหรือตัวตนในงานเขียนได้ด้วยคำบอกเล่าของตนเอง นอกจากนี้ การถูกปิดกั้นและกดทับจากสังคมเยอรมันกระแสหลักให้เป็นเพียงแรงงานพลัดถิ่นซึ่งไปลดบทบาทหน้าที่การหาเลี้ยงครอบครัวในฐานะบิดาและสามีในครอบครัวเชื้อสายเดิร์กอีกต่อหนึ่งยังทำให้ตัวละครบิดาและตัวละครอามีคผู้ตายจำต้องเลือกทางออกที่ทำให้พวกเขาถูกกดทับซ้ำอีก นั่นคือ การช่วยตำรวจเยอรมันลักลอบขนยาเสพติดเพื่อหารายได้เสริม การกระทำผิดดังกล่าวกลับกลายเป็นการตอกย้ำภาพลักษณ์ของผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเดิร์กตามทัศนคติสังคมเยอรมันกระแสหลักที่ว่าชาวเดิร์กพลัดถิ่นเป็นพวกอาชญากรและเป็นพวกคดโกง การตอกย้ำภาพลักษณ์มาตรฐานและอาชญากรของตัวละครทั้งสองจึงนำมาซึ่งจุดจบแก่บทบาทตัวละครของพวกเขาทั้งสองในงานเขียนในที่สุด แสดงนัยยะว่าตัวละครพลัดถิ่นรุ่นแรกที่ไม่อาจปรับตัวและปล่อยให้

ตัวเองอยู่ในสถานะของ “ความเงิบ” จากสถานะคนชายขอบจำต้องถูกกำจัดจากบริบทสังคมเยอรมันร่วมสมัย

สภาพที่ถูกกดทับของตัวละครทั้งสองจนไร้ทั้งเสียงและตัวตนยิ่งเด่นชัดมากขึ้นเมื่อนำตัวละครทั้งสองมาเปรียบเทียบกับตัวละครหญิงตั้งครรภ์เชื้อสายเติร์กในงานเขียนเรื่อง *Schwarzer Tee mit drei Stück Zucker* โดยจะเห็นได้ว่า ในขณะที่ตัวละครหญิงตั้งครรภ์เชื้อสายเติร์กประสบปมวิกฤตอัตลักษณ์ ต้องดิ้นรนสับสนและถูกกระทำให้เป็นเพียงคนชายขอบของสังคมเยอรมันเช่นกัน แต่ตัวละครดังกล่าวยังมีโอกาสได้บอกเล่าความยากลำบากเจ็บปวดและการไร้ความสามารถในการปรับตัวเข้าเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ร่วมสมัยแก่ผู้อ่านด้วยตัวเอง แต่สำหรับตัวละครแรงงานชายเติร์กพลัดถิ่นทั้ง 2 แล้ว พวกเขาไม่มีโอกาสที่จะบอกเล่าใดๆแก่ผู้อ่าน ทั้งการร่วมแบ่งปันประสบการณ์หรืออารมณ์ความรู้สึกของพวกเขาที่มีต่อการพลัดถิ่น พวกเขาไม่สามารถเรียกร้องและตอบโต้ต่อการถูกปิดกั้นและกดทับ และถูกทำให้ “เงิบ” จนนาทีสุดท้ายของชีวิต

การบอกเล่าเรื่องราวของพวกเขาผ่านการตามแกะรอยข้อมูลของนักสืบเคมาลเองก็มีลักษณะเหมือนละครใบ้หรือการสรุปประเด็นเหตุการณ์ให้ผู้อ่านฟังอีกทอดหนึ่ง เช่นตอนที่นักสืบเคมาลสอบถามอิลเชอหญิงหม้ายว่า อาเม็ดสามีของเธอตายเมื่อไรและพบศพที่ไหน อิลเชอบอกกับเคมาลว่าตำรวจบอกเธอว่ามันเกิดตอนเย็นในวันศุกร์ที่แล้ว ที่ลานข้างสถานีรถไฟ แต่หญิงสาวไม่ยอมบอกพิกัดสถานที่ที่แน่นอน (Arjouni, 1987: 16) นักสืบเคมาลจึงสันนิษฐานเอาเองว่าอาเม็ดสามีของเธอน่าจะไปเที่ยวย่าน โสเกนิก่อน เพราะเป็นแถบที่มีชื่อเสียงติดกับสถานีรถไฟ ประกอบการที่อาเม็ดไปปรากฏตัวที่แถวนั้นในเวลาเย็นถึงหัวค่ำจึงเป็นไปได้ที่ผู้ตายจะไปเที่ยวโสเกนิมาก่อนที่จะถูกฆ่าตาย และการพูดถึงเรื่องช่งกับสามีของเธอทำให้อิลเชอรู้สึกอึดอัดและกระดากอาย (Ibid, 16) การสอบถามดังกล่าวไม่เปิดโอกาสให้ผู้อ่านได้รับรู้สถานการณ์จากมุมมองของตัวละครพลัดถิ่นรุ่นแรกอย่างอาเม็ด เนื่องจากเขาตายไปแล้ว การนำเสนอเรื่องราวของเขาในงานเขียนเรื่องนี้จึงเป็นเหมือนการสืบหาข้อเท็จจริง มากกว่าจะเป็นการมุ่งสำรวจปมวิกฤตอัตลักษณ์พลัดถิ่นของตัวละครดังกล่าวโดยตรง ซึ่งทำให้ผู้เกิดความห่างเหินกับตัวละครและไม่รู้แน่ชัดจริงๆ ว่าตัวละครกระทำสิ่งต่างๆ ด้วยเหตุผลหรืออารมณ์ความรู้สึกอย่างไร ทั้งที่ประเด็นความรู้สึกและมุมมองส่วนตัวที่ผู้พลัดถิ่นมีต่อ “พื้นที่บ้าน” ถือเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้พลัดถิ่นสื่อถึงพื้นที่สังคมเยอรมันร่วมสมัย

การเข้ามาเปิดเผย “ความเงิบ” และสถานะคนชายขอบที่ถูกกดทับโดยนักสืบพลัดถิ่นเคมาลยังเป็นการชี้ให้เห็นอีกด้วยว่า ตัวละครพลัดถิ่นรุ่นแรกทั้ง 2 เป็นเสมือนเหยื่อของความรุนแรงจากวาทกรรมเยอรมันกระแสหลัก ต้องอาศัยเพียงความช่วยเหลือของผู้พลัดถิ่นเชื้อสาย

เดิร์กรุ่นลูกหลานที่มีความสามารถด้านภาษาและมีวิธีการในการตอบโต้สังคมกระแสหลักเข้ามาช่วยปลดปล่อย “ความเงิบ” และเป็นผู้ช่วยถ่ายทอดเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นต่อพวกเขาและครอบครัวเชื้อสายเดิร์กเท่านั้น สถานะคนพลัดถิ่นที่ถูกกดทับทั้งตัวตนและเสียง และเป็นเสมือนเหยื่อของวาทกรรมกระแสหลักของตัวละครทั้ง 2 ถูกผลิตซ้ำผ่านการเป็นผู้ช่วยถ่ายทอดและคลี่คลายเหตุการณ์ของตัวละครนักร้องเคมาลิก่อหนึ่งโดยไม่รู้ตัว ซึ่งเป็นข้อสังเกตที่สำคัญในการบรรยายหรืออธิบายปมวิกฤตอัตลักษณ์ของผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเดิร์กระหว่างนักเขียนพลัดถิ่นและนักเขียนเยอรมันอย่างเห็นได้ชัด

กล่าวโดยสรุป เรื่องเล่าโดยนักเขียนเยอรมันมีมุมมองที่คล้ายคลึงกับนักเขียนพลัดถิ่นอยู่บ้าง นั่นคือ การบรรยายสภาพพื้นที่สังคมเยอรมันร่วมสมัยในเชิงพหุวัฒนธรรม ได้แก่ สังคมเยอรมันร่วมสมัยที่ประกอบไปด้วยชาวเยอรมัน ผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเดิร์ก และคนต่างชาติอื่นๆ ที่ต่างมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในชีวิตประจำวัน และการให้ตัวละครพลัดถิ่นเชื้อสายเดิร์กมีส่วนร่วมและเป็นแรงกระตุ้นสำคัญในการเป็นผู้โต้ตอบและวิพากษ์สภาพสังคมเยอรมันร่วมสมัยร่วมกับตัวละครชาวเยอรมัน ตลอดจนช่วยสะท้อนให้เห็นว่ากระบวนการประกอบสร้างอัตลักษณ์ของชาวเยอรมันต้องดำเนินคู่ขนานไปกับการประกอบสร้างอัตลักษณ์ของผู้พลัดถิ่นในลักษณะของการเทียบเคียง การเปรียบเทียบ และการลอกเลียนแบบตัวละครพลัดถิ่นและวัฒนธรรมต่างถิ่นในหลายๆ ครั้งเพื่อช่วยให้ตัวละครชาวเยอรมันเข้าใจตัวตนของพวกเขาเองได้

แต่ในขณะเดียวกัน กลวิธีเรื่องเล่าที่ปรากฏในงานเขียนโดยนักเขียนเยอรมันที่คัดสรรทั้ง 2 เรื่องกลับเน้นไปที่จินตนาการและการให้ความสำคัญกับการสร้างลักษณะนิสัยของตัวละครต่างๆ มากกว่าจะเป็นการเล่าถึงพื้นที่เช่นเดียวกับงานเขียนโดยนักเขียนพลัดถิ่นเชื้อสายเดิร์ก ตรงนี้สะท้อนให้เห็นว่า ชาวเยอรมันไม่มีปมขัดแย้งหรือความสับสนในเรื่องพื้นที่หรือสถานที่ แต่มีปมขัดแย้งในเรื่องตัวตน โดยเฉพาะการแบ่งแยกความเป็นเรากับความเป็นอื่น (We-Other) โดยแสดงให้เห็นผ่านการเน้นบรรยายลักษณะเฉพาะทางชาติพันธุ์ เรือนร่าง เพศสถานะ ชนชั้น และวัฒนธรรมบางอย่างอยู่เสมอ นอกจากนี้ การจินตนาการถึงความเป็นอื่นในเชิงอุดมคติและยึดมั่นกับลักษณะทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรมที่แสดงออกมาให้เห็นภายนอกยิ่งตอกย้ำให้นักเขียนเยอรมันเห็นความห่างเหินแตกต่างทางด้านชาติพันธุ์ในพื้นที่ร่วมสมัย กล่าวคือ ผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเดิร์กเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเยอรมันร่วมสมัยจริง แต่ผู้พลัดถิ่นเหล่านี้ก็ยังคงแตกต่าง คุณค่า และคุณอันตราย และทำให้ชาวเยอรมันรู้สึกถึงความไม่มั่นคงบางอย่างในอัตลักษณ์ของพวกเขา งานเขียนโดยนักเขียนเยอรมันจึงสะท้อนการต่อรองทางอัตลักษณ์ของชาวเยอรมัน ผ่านการสร้างรูปแบบการนำเสนอตัวละครพลัดถิ่นหรือวางโครงเรื่องให้ตัวละครพลัดถิ่นมีจุดจบที่ลดทอนความรู้สึกแปลก

แยกของชาวเยอรมันลงไป เช่นการให้ตัวละครนักสืบเคมาลเป็นคนที่มินิสัยนอกคอก แต่ก็ได้ประกอบอาชีพนักสืบเพื่อกลับมาช่วยทำให้สังคมเยอรมันโปร่งใส หรือการให้ตัวละครชาмуเอลอยู่ตุรกีและให้ตัวละครยานิคกลับประเทศเยอรมนี เป็นต้น

อาจกล่าวได้ว่า ในขณะที่เรื่องเล่าตัวตนโดยนักเขียนพลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กนำเสนอภาพพื้นที่สังคมเยอรมันร่วมสมัยในฐานะ “บ้าน” ที่สัมพันธ์กับอัตลักษณ์พลัดถิ่นของตัวละครหลักอย่างซับซ้อน ทั้งในแง่ชาติพันธุ์ วัฒนธรรม และเพศสถานะ ในลักษณะของการแสวงหาวิธีการเอาตัวรอดและหลีกเลี่ยงความรุนแรงและความสับสนจากภาวะพลัดถิ่น และทำให้เกิดบริบทพื้นที่ทางวาทกรรมใหม่ขึ้นในพื้นที่เดิมเพื่อต่อรองกับสถานะพลัดถิ่นของตน เรื่องเล่าตัวตนโดยนักเขียนเยอรมันร่วมสมัยกลับมีหนทางในการนำเสนอภาพพื้นที่สังคมเยอรมันร่วมสมัยที่ต่างออกไปจากงานของนักเขียนพลัดถิ่น กล่าวคือ พวกเขาทำความเข้าใจพื้นที่สังคมเยอรมันร่วมสมัยในฐานะ “บ้าน” ที่มีกระบวนการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น ผ่านการสังเกตและการทำความเข้าใจตัวละครพลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กที่อยู่ร่วมอาศัยอยู่กับพวกเขาและผลิตสร้างวัฒนธรรมและวาทกรรมรูปแบบใหม่ๆที่พวกเขาไม่เคยมีความรู้ความเข้าใจมาก่อน การสังเกตและการบรรยายตัวละครพลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กที่พวกเขาไม่เข้าใจในปมปัญหาด้านอัตลักษณ์พลัดถิ่นของคนกลุ่มนี้ส่งผลให้เกิดความวิตกกังวลกับชาวเยอรมันผ่านการนำเสนอบริบทตัวตนที่สะท้อนความแตกต่างระหว่างกลุ่มชนทั้งสองในแง่ความเป็นเรากับความเป็นอื่นข้างต้น

อย่างไรก็ตาม ความวิตกกังวลดังกล่าวไม่ได้ทำให้นักเขียนชาวเยอรมันทำการปิดกั้นตัวละครผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กออกจากพื้นที่สังคมร่วมสมัยอย่างสิ้นเชิง แม้จะมีการทำให้ตัวละครพลัดถิ่นเงิบบ้างหรือมีการพูดแทนบ้างเนื่องจากนักเขียนชาวเยอรมันร่วมสมัยยังเข้าใจเรื่องอัตลักษณ์และลักษณะทางชาติพันธุ์สัมพันธ์กับพื้นที่ประเทศโดยตรงอยู่ ตามลักษณะของผู้ที่อาศัยอยู่ภายใต้อิทธิพลของวาทกรรมกระแสหลัก ทำให้พวกเขาไม่อาจเข้าถึงปมปัญหาของตัวละครพลัดถิ่นบางกลุ่มได้ โดยเฉพาะกลุ่มผู้พลัดถิ่นรุ่นแรก พวกเขาจึงต้องถ่ายทอดตัวละครนั้นด้วยการบรรยายแทน แต่ความวิตกกังวลที่ถูกแสดงออกมาในงานเขียนโดยนักเขียนเยอรมันชี้ให้เห็นแล้วว่ากลุ่มผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กได้สั่นคลอนขอบเขตการรับรู้เรื่องการยึดโยงอัตลักษณ์และลักษณะเฉพาะทางชาติพันธุ์ของชาวเยอรมันว่าเป็นสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ในบริบทสังคมเยอรมันร่วมสมัย เนื่องจากพื้นที่สังคมดังกล่าวเกิดขึ้นที่ทางวัฒนธรรมและวาทกรรมใหม่ๆที่ผันแปรไปจากลักษณะความเข้าใจดั้งเดิมอยู่ตลอดเวลา อันเป็นผลมาจากการสร้างความหลากหลายทางวัฒนธรรมของกลุ่มคนต่างๆในสังคม

ตัวละครพลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กจึงไม่ใช่ความวิตกกังวลของนักเขียนชาวเยอรมัน แต่วิธีการนำเสนอตัวตนและการทำความเข้าใจพื้นที่ด้วยการรื้อสร้างวาทกรรมดั้งเดิมให้กลายเป็นพื้นที่ทางวาทกรรมใหม่ๆของตัวละครพลัดถิ่นต่างหากที่ทำให้ชาวเยอรมันร่วมสมัยเกิดความวิตกกังวล มันทำให้ชาวเยอรมันต้องหันกลับมาองความคลุมเครือและกำกวมในการประกอบสร้างอัตลักษณ์ของพวกเขาเองมากยิ่งขึ้น ว่าท้ายที่สุดแล้วความเป็นเราหรือความเป็นเยอรมันที่วาทกรรมเยอรมันกระแสหลักนำมาใช้อ้างในการยึดโยงอัตลักษณ์ชาวเยอรมันเข้ากับพื้นที่ประเทศเยอรมนีอย่างตายตัว และใช้แบ่งแยกกลุ่มคนจากชาติพันธุ์อื่นออกจากพื้นที่สังคมกระแสหลักนั้นแท้จริงคืออะไรและมีอยู่จริงหรือไม่ และความเป็นอื่นหรือความเป็นเติร์กแท้จริงอยู่ตรงไหน หรือทั้งความเป็นเรากับความเป็นอื่นไม่เคยมีพรมแดนที่แน่นอนและไม่เคยมีอยู่จริง แต่ต่างสัมพันธ์เชื่อมโยงกันในบริบทต่างๆของการประกอบสร้างอัตลักษณ์และการทำความเข้าใจพื้นที่ของมนุษย์ตลอดมา โดยประเด็นการทำให้พรมแดนของพื้นที่เชิงสมมติต่างๆกำกวมและไม่ชัดเจนอันเป็นผลมาจากการสร้างเรื่องเล่าตัวตนโดยนักเขียนทั้งสองชาติพันธุ์จะถูกอภิปรายต่อไปในบทที่ 4

บทที่ 4

การนิยาม “บ้าน” และความเปลี่ยนแปลงในการทำความเข้าใจเรื่อง “บ้าน” ใหม่

จากการที่เรื่องเล่าตัวตนในงานเขียนที่คัดสรรทั้ง 5 เรื่องมีบทบาทสำคัญในฐานะเครื่องมือการประกอบสร้างอัตลักษณ์ของตัวละครพลัดถิ่นและตัวละครชาวเยอรมันในภาวะของการพลัดถิ่นและการเปลี่ยนแปลงของสังคมเยอรมันร่วมสมัย และยังเป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้ถ่ายทอดพื้นที่เยอรมนีร่วมสมัยในฐานะพื้นที่ “บ้าน” ของชาวเยอรมันร่วมสมัยและผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กที่เป็นพื้นที่สังคมที่มีความซับซ้อนและความหลากหลายทางวัฒนธรรม ตลอดจนถ่ายทอดปฏิสัมพันธ์ระหว่างชาวเยอรมันร่วมสมัยและผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กที่ทำให้พวกเขาต้องย้อนกลับมาทำความเข้าใจอัตลักษณ์ของอีกฝ่ายและของตนเองใหม่ เรื่องเล่าตัวตนดังกล่าวยังส่งผลให้มีการรื้อสร้างนิยามของ “บ้าน” ใหม่ ซึ่งเป็นนิยามที่หลากหลายมากกว่านิยามเรื่อง “บ้าน” ของวาทกรรมเยอรมันกระแสหลักที่มุ่งเน้นแต่การยึดโยงอัตลักษณ์ชาวเยอรมันและชาติเยอรมนีเข้ากับพื้นที่ประเทศเยอรมนีอย่างตายตัวและปิดกั้นกลุ่มคนชาติพันธุ์อื่นออกจากกรอบนิยามเรื่อง “บ้าน” ดังกล่าวด้วย

การอภิปรายความหลากหลายของนิยาม “บ้าน” ที่ปรากฏในงานเขียนที่คัดสรรส่งอิทธิพลสำคัญในการทำความเข้าใจประเด็นเรื่องพื้นที่และอัตลักษณ์ของชาวเยอรมันร่วมสมัยและผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กที่มีแนวโน้มจะก้าวไปไกลกว่ากรอบแนวคิดเรื่องรัฐชาติของวาทกรรมเยอรมันกระแสหลัก กล่าวคือ สะท้อนให้เห็นว่าพวกเขาเริ่มมีความเข้าใจพื้นที่สังคมเยอรมันร่วมสมัยอย่างซับซ้อนและเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มคนหลายชาติพันธุ์และวัฒนธรรมที่อาศัยอยู่ร่วมกันในพื้นที่และนอกพื้นที่มากขึ้น เช่น การสังเกตเห็นเครือข่ายระบบอาชญากรรมและการใช้ความรุนแรงของทั้งตัวละครชาวเยอรมันและตัวละครผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กที่ไม่ได้มีพื้นฐานจากเกณฑ์ความแตกต่างทางด้านชาติพันธุ์และวัฒนธรรมเป็นหลักในงานเขียนเรื่อง *Happy Birthday, Türkei! ein kayankaya-roman* หรือการเชื่อมโยงประวัติศาสตร์และบาดแผลในอดีตระหว่างกลุ่มชนชาวเยอรมัน ชนชาวยิว และชนชาวเติร์กนับตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่หนึ่งถึงช่วงการรวมชาติเยอรมนีที่มีมากกว่าความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำกับเหยื่อผู้เคราะห์ร้ายในงานเขียนเรื่อง *Gefährliche Verwandtschaft* เป็นต้น

การเชื่อมโยงทางสังคม วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ดังกล่าวเป็นการทำให้พรมแดนความเป็นรัฐชาติเยอรมนีที่มุ่งเน้นประเด็นการยึดโยงลักษณะเฉพาะทางชาติพันธุ์เข้ากับพื้นที่ประเทศเยอรมนีและสังคมเยอรมันโดยรวมไม่ชัดเจนและคลุมเครือ เนื่องจากผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กและชาวเยอรมันมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างซับซ้อนในสังคม ทั้งในระดับของการใช้

ชีวิตประจำวันและในระดับของการอ้างอิงตัวตนอย่างเชื่อมโยงกันข้างในจิตใจ นอกจากนี้ ตำแหน่งและบทบาทในสังคมของกลุ่มคนทั้งสองก็สลับเปลี่ยนไปตามบริบทสถานการณ์ต่างๆ ไม่อาจระบุได้ชัดเจนว่า กลุ่มชาติพันธุ์ใดมีความสำคัญหรือมีระดับชนชั้นที่สูงกว่าในสังคม เนื่องจากพวกเขาจะต้องอ้างอิงหรือเชื่อมโยงถึงอีกฝ่ายอยู่เสมอ โดยสำหรับผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กจะเป็นการอ้างอิงถึงในเชิงต่อรองและเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างสองกลุ่มชาติพันธุ์ในรูปแบบการผสมผสานใหม่ ในขณะที่สำหรับชาวเยอรมันร่วมสมัยจะเป็นการอ้างอิงถึงในแง่การทำความเข้าใจตัวตนของพวกเขาผ่านความวิตกกังวลที่พวกเขาได้รับจากการผสมผสานใหม่ทางวัฒนธรรมและวาทกรรมของผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์ก การอ้างอิงของทั้งสองฝ่ายดำเนินไปอย่างมีพลวัต

เรื่องเล่าตัวตนยังส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อองค์ประกอบต่างๆ ของพื้นที่ใหม่ อย่างพื้นที่ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นเยอรมันกับความเป็นเติร์ก และพื้นที่ทางอัตลักษณ์ของชาวเยอรมันร่วมสมัยและผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กที่จะตั้งคำถามกับวาทกรรมเยอรมันกระแสหลักว่าพื้นที่และอัตลักษณ์อาจจะไม่ใช่สิ่งที่มีความสัมพันธ์กันอย่างตรงไปตรงมา หากแต่เป็นความหลากหลายของวิธีการในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่กับอัตลักษณ์มากกว่าที่ทำให้บุคคลคนหนึ่งเชื่อมโยงอัตลักษณ์ของตนเข้ากับพื้นที่ในรูปแบบของเขาเอง และสร้างเครือข่ายของพื้นที่ที่เรียกว่า “บ้าน” ให้สอดคล้องกับลักษณะอัตลักษณ์ที่เขาต้องการแสดงออก

4.1 “บ้าน”: ความสำคัญและความสัมพันธ์ที่มีต่อตัวละคร

โดยทั่วไปแล้ว “บ้าน” หมายถึง “การเป็นเจ้าของพื้นที่หนึ่งๆ” (Belonging) (Boskurt, 2009: 19) และเป็นพื้นที่ที่ให้อัตลักษณ์ของมนุษย์ได้ยึดโยงในเชิงอารมณ์ จิตใจ สังคม และวัฒนธรรม ตลอดจนเป็นพื้นที่ต้นแบบในการกำหนดกฎเกณฑ์ และเรียนรู้ตำแหน่งหน้าที่ของสมาชิกเพื่อการอาศัยอยู่ร่วมกัน ผ่าน “การกำหนดภาวะเรื่องบ้าน” (domesticity) (McClintock, 1995: 5-6) อันได้แก่ การจัดลำดับตำแหน่งและชนชั้นของคนภายในพื้นที่ การกำหนดหน้าที่และบทบาททางเพศและชาติพันธุ์ ฯลฯ ดังนั้นเมื่อกล่าวถึงคำว่า “บ้าน” หรือ Home คนส่วนใหญ่จึงมักสื่อความหมายว่า “บ้าน” คือเรื่อง “พื้นที่ส่วนตัว” (the private sphere of patriarchal hierarchy) ควบคู่ไปกับเรื่องอัตลักษณ์ที่แฝงเรื่องเพศสถานะและชนชั้น รวมถึงเรื่องอารมณ์ความรู้สึกของความปลอดภัย ความสะดวกสบาย และการดูแลคุ้มครองไปพร้อมๆ กัน (George, 1999: 1)

และดังที่กล่าวในบทที่ 1 ไว้ว่า การเล่าเรื่อง “พื้นที่บ้าน” เป็นส่วนหนึ่งของการประกอบสร้างอัตลักษณ์ของมนุษย์ และเป็นการทำให้อัตลักษณ์ได้มี “พื้นที่” ในการเชื่อมโยง (Bozkurt, 2009: 12) มนุษย์ทุกคนจึงมักเล่าเรื่องราวของตัวเองในเชิงสัมพันธ์กับ “พื้นที่บ้าน” ที่พวกเขา

เขาถูกปลุกฝังกฎเกณฑ์ หน้าที่ และค่านิยมต่างๆมาด้วย ในบริบทของงานเขียนและนวนิยาย บ้านจึงไม่ใช่แค่สิ่งปลูกสร้างเพื่อพักอาศัย แต่เป็นทั้งพื้นที่เชิงรูปธรรมและพื้นที่เชิงนามธรรมที่เกิดจากจินตนาการ อารมณ์ความรู้สึก และความทรงจำร่วมไปกับนิยามเรื่อง “บ้าน” ของสังคมกระแสหลัก ตลอดจนเป็นแรงปรารถนาสำคัญสำหรับตัวละคร โดย โรสแมรี มาลันกอลี จอร์จ นักวิชาการด้านวรรณกรรมอังกฤษและการพลัดถิ่นแสดงความคิดเห็นไว้ว่า สำหรับงานเขียนและนวนิยาย “บ้าน” คือความปรารถนาที่ได้รับการเติมเต็มหรือถูกปฏิเสธในหลายระดับขึ้นอยู่กับตัวปัจเจกแต่ละคนเอง (ซึ่งได้แก่ตัวละครในเรื่องและตัวผู้อ่านงานเขียน) (George, 1999: 2) ทำให้เห็นว่า “พื้นที่บ้าน” ลึกๆแล้วเป็นเรื่องของจินตนาการส่วนตัวผสมผสานไปกับอิทธิพลของวาทกรรมกระแสหลัก และสามารถเปลี่ยนแปลงเลื่อนไหลได้ มนุษย์แต่ละคนต่างพูดถึง “พื้นที่บ้าน” แตกต่างกันไป เนื่องจากความหลากหลายทางด้านประสบการณ์และวิถีชีวิตส่วนตัวที่พวกเขาได้พบเจอ

“บ้าน” มีบทบาทสำคัญในการสร้างงานเขียนหรือแม้กระทั่งสร้างเรื่องเล่าวาทกรรมต่างๆ บ้านเปรียบเสมือนพื้นที่ที่ยึดเหนี่ยวสำหรับอัตลักษณ์ของคนทุกคนและมีอิทธิพลสำคัญต่อความคิดความเชื่อในการดำรงชีวิตประจำวันของมนุษย์ ไม่ว่าจะในบริบทการพลัดถิ่นหรือบริบทการเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงในสังคมของตัวละครหรือตัวนักเขียนเองก็ตาม เช่นในบริบทของผู้พลัดถิ่น “บ้าน” เป็นทั้งแรงจูงใจและเนื้อหาหลักในงานเขียนหรือนวนิยายของคนกลุ่มนี้ที่ไร้รากเหง้าที่มาให้พวกเขาสามารถนำมาปรับเปลี่ยน ต่อรอง และตอบโต้การปฏิเสธและปิดกั้นจากสังคมกระแสหลักได้ ในขณะที่เดียวกันสำหรับชาวเยอรมันร่วมสมัยเอง “บ้าน” ของพวกเขาเป็นจินตนาการที่ได้รับอิทธิพลจากวาทกรรมสังคมนิยมหลักอีกต่อหนึ่ง การเล่าเรื่อง “บ้าน” ในงานเขียนหรือนวนิยายของนักเขียนเยอรมันจึงมักหลีกเลี่ยงการผลิตซ้ำแนวคิดของสังคมนิยมหลักที่มีต่อพื้นที่ร่วมสมัยเมื่อพวกเขาต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในสังคมที่เข้ามาสั่นคลอนอัตลักษณ์ได้ยาก ซึ่งการผลิตซ้ำดังกล่าวแฝงนัยยะความรุนแรงจากการกำหนดกรอบพื้นที่และกำหนดสถานะเจ้าบ้าน-คนชายขอบต่อกลุ่มคนที่อาศัยอยู่เพื่อให้ชาวเยอรมันกลับมารู้สึกปลอดภัยและมั่นคง แต่ในเวลาเดียวกันก็เป็นอุปสรรคสำคัญในการปรับเปลี่ยนทัศนคติและวิถีชีวิตของคนในสังคมนิยมหลักให้สอดคล้องและตามทันความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในพื้นที่เยอรมนีร่วมสมัยด้วย

การทำความเข้าใจพื้นที่ “บ้าน” ผ่านการรื้อสร้างการครอบงำของวาทกรรมเยอรมันกระแสหลัก และหันมานิยาม “บ้าน” ใหม่จากประสบการณ์ส่วนตัวของตัวละครและตัวผู้เขียนเองจึงเป็นหนทางสำคัญที่จะทำให้ทั้งชาวเยอรมันร่วมสมัยและผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กก้าวข้ามพรมแดนที่ตายตัวเชิงชาติพันธุ์ วัฒนธรรม และเพศสถานะของวาทกรรมเยอรมันกระแสหลักที่แฝงอยู่ใน

นิยาม “บ้าน” ดั้งเดิมและพยายามจะกำหนดบทบาทหน้าที่ทางสังคม ตลอดจนพยายามระบุคนในพื้นที่เป็นระดับขั้นขึ้นออกจากกันได้

4.2 นิยามที่หลากหลายของ “บ้าน”

จากการอภิปรายประสบการณ์การพลัดถิ่นและประสบการณ์การเผชิญหน้ากับการผสมผสานใหม่ทางวัฒนธรรมของตัวละครพลัดถิ่นและตัวละครชาวเยอรมันในงานเขียนที่คัดสรรทั้ง 5 เรื่องในบทที่ 3 ไม่ว่าจะ เป็นประสบการณ์ที่ตัวละครนั้นพบเจอโดยตรงก็ดี หรือเป็นการสังเกตเอาจากประสบการณ์ของตัวละครใกล้เคียงก็ดี พบว่า “บ้าน” ที่ปรากฏในงานเขียนเหล่านั้นประกอบไปด้วยความหมายที่หลากหลาย ตามแต่ชะตากรรมหรือสาเหตุเฉพาะที่ตัวละครนั้นๆต้องหันมาทบทวนและทำความเข้าใจอัตลักษณ์และพื้นที่ “บ้าน” ของตนเองเสียใหม่ นิยามของ “บ้าน” สำหรับแต่ละตัวละครหลักจึงแฝงไว้ด้วยอารมณ์ความรู้สึกควบคู่ไปกับการค้นหาหนทางในการทำความเข้าใจและหรือสร้างอัตลักษณ์และพื้นที่ “บ้าน” ใหม่ให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละคน ดังจะอภิปรายต่อไปนี้

4.2.1 “บ้าน” ในแง่บาดแผลทางจิตใจและความเจ็บ

สำหรับตัวละครพลัดถิ่นเชื้อสายเติร์ก เมื่อเอ่ยถึง “บ้าน” ในมุมมองของพวกเขา ก็มักจะมีเรื่องของความบอบช้ำทางจิตใจ (trauma) เข้ามาเกี่ยวข้องอยู่บ่อยครั้ง เนื่องจากการพลัดถิ่นก่อให้เกิดความสูญเสียและการพลัดพรากต่างๆมากมายที่มักส่งผลกระทบต่อจิตใจของผู้พลัดถิ่น นอกจากนี้ พวกเขายังมักถูกวาทกรรมเยอรมันกระแสหลักกดทับและปฏิเสธซ้ำอีกผ่านวิธีการของการไม่เอ่ยถึงหรือไม่พูดถึงการมีตัวตนอยู่ของพวกเขาในพื้นที่สังคมนี้อารมณ์ร่วมสมัย แม้ว่าผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กส่วนใหญ่มองว่าเยอรมนีร่วมสมัยเป็นเหมือน “บ้าน” อีกแห่งของพวกเขาก็ตาม นิยาม “บ้าน” ของผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กที่เผชิญกับความเจ็บปวดลักษณะนั้นจึงเป็นการมุ่งแก้ปมบาดแผลทางจิตใจและหรือสร้าง “ความเจ็บ” ที่ถูกกดทับเพื่อสร้างพื้นที่ใหม่สำหรับอัตลักษณ์ของตนได้เป็นอิสระจากปมบาดแผลดังกล่าว ในงานเขียนเรื่อง *Gefährliche Verwandtschaft* (1998) ของซาเฟอร์ เซโนกัก ตัวละครหลักที่เป็นนักเขียนหนุ่มเชื้อสายยิวและเติร์กรุ่นลูกชื่อ ซัสซ่า มีความเข้าใจความหมายของ “บ้าน” ในลักษณะปมบาดแผลทางอัตลักษณ์ดังกล่าว

ซัสซ่าที่เกิดและเติบโตในเมืองมิวนิคของเยอรมนีได้เดินทางจากเยอรมนีตะวันตกไปอเมริกาช่วงก่อนการรวมชาติเพราะรู้สึกว่าคุณสมบัติของตนเองขาดหายไปและต้องการใคร่ครวญเรื่องอนาคตของตัวเอง ซัสซ่าทำงานเป็นนักเขียนพลัดถิ่นชั่วคราว (writer in residence) ที่วิทยาลัยเล็กๆแห่งหนึ่งในอเมริกาเป็นเวลา 2-3 ปี ก่อนจะกลับมาเยอรมนีช่วงหลังการรวมชาติ (ปีค.ศ. 1992) พร้อมกับแฟนสาวชาวเยอรมันชื่อ มารี เพื่อมารับมรดกจากพ่อแม่ที่เสียชีวิตจากอุบัติเหตุรถยนต์ (Senocak, 2009: 18-19) โดยหนึ่งในมรดกชิ้นสำคัญที่ซัสซ่าได้รับคือสมุดบันทึกส่วนตัวของปู่จำนวน 20 เล่มที่ปู่เขียนไว้สมัยที่เขายังเป็นทหารชาวเติร์กในช่วงปีค.ศ. 1916-1936 ซึ่งเป็นช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 และช่วงเหตุการณ์การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวอาร์มาเนีย โดยเรื่องราวการกระทำผิดของปู่ต่อเชลยชาวอาร์มาเนียและเรื่องแม่เชื้อสายยิวของซัสซ่าหลบหนีการตามล่าจากทหารนาซีเยอรมันทำให้ซัสซ่าต้องการนำข้อมูลดังกล่าวมาเขียนเป็นนวนิยายเพื่อปลดปล่อยและเยียวยาตัวตนของเขาจากการสูญเสียทางด้านอัตลักษณ์ที่เขาเป็นคนพลัดถิ่น การหวนกลับไปหาและทบทวนอดีตด้านชาติพันธุ์ของบรรพบุรุษผ่านการแต่งเรื่องราวใหม่จะช่วยขจัดความรู้สึกขาดหายจากสถานะพลัดถิ่นให้กับซัสซ่าได้

สาเหตุวิกฤตอัตลักษณ์พลัดถิ่นของซัสซ่าเกิดจากสถานะผู้พลัดถิ่นที่เขาได้รับมาโดยกำเนิด เพราะตัวละครเป็นผู้พลัดถิ่นรุ่นลูกหลาน และสถานะผู้พลัดถิ่นดังกล่าวถูกสังคมเยอรมันกระแสนิยมและปิดกั้นอย่างรุนแรงขึ้นในช่วงหลังการรวมชาติเยอรมนี หลังเดินทางกลับจากสหรัฐอเมริกาในปีค.ศ. 1992 ซัสซ่ารู้สึกมีนงกับสภาพที่เปลี่ยนไปของชาติเยอรมนี การที่กำแพงเบอร์ลินหายไป และความเป็นหนึ่งเดียวกันของเยอรมนีตะวันตกและเยอรมนีตะวันออกทำให้เขารู้สึกไม่ปลอดภัยและไม่มียุทธศาสตร์แน่ชัดมากขึ้น จากที่เคยรู้สึกละเลยเพราะสถานะคนพลัดถิ่นอยู่แล้ว แต่ในขณะเดียวกัน ซัสซ่าก็เห็นด้วยว่า ไม่ใช่แค่เขาที่สับสนงุนงง แต่ยังมีคนอื่นๆในสังคมเยอรมันหลังการรวมชาติที่รู้สึกเลวร้ายและเปราะบางมากกว่าตัวเขา เนื่องจากไม่เคยพบเจอการเปลี่ยนแปลงที่ทำให้อัตลักษณ์ของพวกเขาสั่นคลอนเช่นนี้มาก่อน

วิกฤตอัตลักษณ์ของซัสซ่าซับซ้อนกว่ากรณีผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กทั่วไป นั่นเพราะชาติพันธุ์ของซัสซ่ามีทั้งเยอรมัน ยิว และเติร์กอยู่ในตัวเขาทั้งหมด โดยเขาได้รับชาติพันธุ์เยอรมันและยิวมาจากทางฝั่งแม่ และได้รับชาติพันธุ์เติร์กมาจากทางฝั่งพ่อ ซึ่งนำไปสู่ประเด็นที่ซับซ้อนกว่า นั่นคือ วาทกรรมเยอรมันกระแสนิยมกับภูมิลักษณ์ความเกี่ยวข้องระหว่างชาติเยอรมนีกับชาติพันธุ์ยิวและชาติพันธุ์เติร์กอย่างสิ้นเชิง กล่าวคือ ชาติเยอรมนีหลังการรวมชาติในปีค.ศ. 1990 มุ่งสร้างอัตลักษณ์ของตนเองขึ้นมาใหม่โดยมีนัยต่อบาดแผลทางประวัติศาสตร์ของชาติตนที่เกี่ยวข้องกับชาติอื่นไว้ด้วย ไม่ว่าจะสร้างเป็นสื่อเลื่อนการที่ตนเคยใช้ความรุนแรงเข้าทำลายผู้พลัดถิ่นเชื้อสายยิวช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง หรือทำเป็นไม่รับรู้การมีตัวตนอยู่ของชุมชนชาวเติร์กพลัดถิ่น

จำนวนกว่า 6 ล้านคนในเยอรมนีร่วมสมัย หรือจำไม่ได้ว่าเยอรมนีเคยเป็นพันธมิตรกับตุรกีในช่วงสงครามโลก ชาติเยอรมนีและวาทกรรมเยอรมันกระแสหลักพยายามปิดกั้นและปฏิเสธผู้พลัดถิ่นเชื้อสายยิวและผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กที่ยังคงใช้ชีวิตในเยอรมนีร่วมสมัยว่าไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของชาติเยอรมนีหลังการรวมชาติ ทำให้ชัชชารู้สึกเหมือนถูกสังคมนิยมกระแสหลักปฏิเสธและกดทับซ้ำซ้อนในฐานะที่มีทั้งชาติพันธุ์ยิวและชาติพันธุ์เติร์กในอัตลักษณ์ของเขาทั้งคู่

ปมวิกฤตอัตลักษณ์พลัดถิ่นของชัชช่าไม่ได้ถูกแสดงออกอย่างชัดเจน ซึ่งต่างจากงานเขียนอีก 2 เรื่องที่ตัวละครหญิงตั้งคร่ำครวญบอกล่าเหตุการณ์และความรู้สึกสับสนเจ็บปวดของเธอออกมาเด่นชัด เช่นเดียวกับหาซันที่แสดงความสับสนงุนงงของสถานะผู้พลัดถิ่นที่ทำให้เขารู้สึก “ติดอยู่ระหว่างกลาง” อยู่ตลอดทั้งเรื่อง ในงานเขียนเรื่อง *Gefährliche Verwandtschaft* ชัชช่ากลับเล่าเรื่องปมวิกฤตอัตลักษณ์พลัดถิ่นของเขาผ่านเหตุการณ์ร้ายในความฝันในตอนต้นเรื่อง ดังข้อความว่า

[...] Als sie von draußen in den Bus schossen, wurde niemand getroffen. Die Menschen duckten sich. Sie blieben ruhig, schienen an solche Vorfälle gewöhnt, als wäre es nichts Besonderes, wenn das Leben auf dem Spiel steht.

Es blieb ruhig im Bus. Keiner regte sich. Mir fiel auf, daß der Bus keinen Fahrer hatte. Ein Mann mit einem Maschinengewehr stieg vorne ein. Er richtete sein Gewehr auf mich und begann zu schießen. Ich habe mich etwas geduckt, so daß er mich am Kopf traf. Normalerweise ist das ein tödlicher Schuß. Aber statt zu sterben bin ich aufgewacht. Als erstes fiel mir auf, wie ordentlich das Zimmer war. [...] (Şenocak, 2009: 7)

[...] ตอนที่พวกเขาเริ่มยิงมาจากข้างนอกเข้ามาในรถบัส ไม่มีใครถูกยิง ทุกคนต่างก้มหมอบ พวกเขาทำตัวนิ่งเฉยและดูเหมือนจะคุ้นชินกับสถานการณ์แบบนี้ดี ราวกับว่ามันไม่ใช่เรื่องพิเศษอะไรถ้าชีวิตจะแขวนอยู่บนเส้นด้าย

ภายในรถบัสเงียบกริบ ไม่มีใครขยับตัว ผมเพิ่งสังเกตว่ารถบัสคันนี้ไม่มีคนขับ ผู้ชายคนหนึ่งถืออาวุธปืนขึ้นรถบัสมาจากด้านหน้า เขาหันปืนมาทางผมและเริ่มกราดยิง ผมรีบเอาตัวหมอบลงจนทำให้เขายังโดนผมเข้าที่หัว

ถ้าเป็นปกติการยิงแบบนี้คือการยิงถึงตาย แต่แทนที่จะตาย ผมกลับตื่นขึ้นมา และเป็นครั้งแรกที่ผมได้สังเกตเห็นว่า ห้องโรงแรมนี้สะอาดเรียบร้อยขนาดไหน [...] (ชุตินา เกตุพงษ์ชัย, แปล)

เหตุการณ์ร้ายที่เกิดขึ้นในฝันของซัสซ่าคือ เขาพบว่าตนเองอยู่ในรถบัสคันหนึ่งที่ ถูกทำร้ายโจมตี โดยที่เขาไม่รู้ว่าเขามาอยู่ในรถบัสนี้ทำไมและรถบัสคันนี้จะพาเขาไปที่ไหน รถบัสคันนี้ไม่เหมือนกับรถบัสที่เขาโดยสารเป็นประจำในเยอรมนี โดยที่ตัวซัสซ่าในความฝันนั่งอยู่เบาะท้ายสุดของรถบัส เมื่อเกิดการจู่โจมโจมตีขึ้น เขาก็สามารถเข้าใจได้ว่าเป้าหมายของการโจมตีคือตัวซัสซ่า เพราะหนึ่งในคนร้ายพุ่งตรงเข้ามาเพื่อยิงซัสซ่าโดยเฉพาะและหมายจะให้เขาตายด้วยการยิงเข้าที่ศีรษะของเขาในฝัน เหตุการณ์นี้อาจในฝันข้างต้นสามารถตีความเป็นการเปรียบเทียบสถานการณ์ผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กในเยอรมนีร่วมสมัยได้ว่า รถบัสเป็นสัญลักษณ์แทนสังคมเยอรมันร่วมสมัยหลังการรวมชาติที่มีการขับเคลื่อนเปลี่ยนแปลงไปโดยไม่รู้ทิศทาง และไม่ใช้สังคมเยอรมันที่ซัสซ่าคุ้นเคย เขาและผู้โดยสารคนอื่นในรถบัสก็เหมือนผู้คนที่อาศัยอยู่ในสังคมเยอรมันร่วมกัน ไม่มีใครสนใจกัน ทุกคนต่างใช้ชีวิตของตนเองไปตามปกติ และซัสซ่าก็ใช้ชีวิตอยู่ตรงชายขอบของสังคมซึ่งการนั่งเบาะหลังเป็นการสะท้อนสถานะคนชายขอบดังกล่าว

การกราดยิงเข้ามาจากด้านนอกรถบัสเหมือนกับการกดทับและมุ่งควบคุมคนในสังคมของวาทกรรมเยอรมันกระแสหลักหลังการรวมชาติ ไม่มีใครรู้ที่มาของการกราดยิงดังกล่าว เช่นเดียวกับที่มาของวาทกรรม แต่ทุกคนต้องอยู่ในสภาพจำยอมและไร้การป้องกันจากวาทกรรม เช่นเดียวกับการกักขังหมอบอย่างไม่สามารถโต้ตอบอะไรได้ ความเงียบกริบและนิ่งเฉยของผู้โดยสารคนอื่นต่อการถูกจู่โจมยิงในครั้งแรกยังสะท้อนให้เห็นความไร้ความสามารถของพวกเขาในการรับรู้ว่าการกราดยิงเป็นเรื่องที่อันตรายและไม่สมควรจะเกิดขึ้น เปรียบได้กับความไร้ความสามารถของผู้คนในสังคมเยอรมันร่วมสมัยในการที่จะมองเห็นอันตรายของวาทกรรมกระแสหลักที่สามารถกำหนดชี้เป็นชี้ตายการดำรงชีวิตของคนในสังคมได้ และที่เห็นได้ชัดเจนที่สุดคือ เป้าหมายของวาทกรรมเยอรมันกระแสหลักหลังการรวมชาติคือการมุ่งกำจัดผู้พลัดถิ่นอย่างซัสซ่าให้หายไปจากสังคมซึ่งแสดงผ่านการที่ชายคนหนึ่งเดินเข้ามาจากด้านนอกเพื่อถล่มยิงซัสซ่าบนรถบัส โดยเฉพาะ

แต่การยิงถึงตายซึ่งเป็นสัญลักษณ์การมุ่งกำจัดผู้พลัดถิ่นอย่างซัสซ่า ไม่ได้ทำให้ซัสซ่าหายไปจากสังคมเยอรมันอย่างที่วาทกรรมกระแสหลักต้องการ แต่มันกลับทำให้ซัสซ่า “ตื่น” ขึ้นมาจากความฝันหรือ “ตื่น” และตระหนักรู้ถึงการควบคุมสังคมของวาทกรรมกระแสหลักและรู้ถึงการมุ่งกำจัดผู้พลัดถิ่นออกไปจากสังคมเยอรมันของวาทกรรมกระแสหลัก โดยซัสซ่าไม่ได้พูดถึงการถูกกดทับและมุ่งกำจัดตัวเขาโดยสังคมเยอรมันกระแสหลักโดยตรงในงานเขียน แต่แสดงผ่าน

การเปรียบเปรยกับฝันร้ายข้างต้น และสื่อให้เห็นว่าผู้พลัดถิ่นอย่างเขารับรู้การมุ่งร้ายคนพลัดถิ่นของ วาทกรรมกระแสหลักอยู่ข้างในจิตใต้สำนึกลึกๆของเขาเป็นอย่างดี

เหตุที่ซัสซ่ารับรู้การกดทับตัวตนของเขาอย่างชัดเจนแค่ในระดับจิตใต้สำนึก และในช่วงเวลาการดำเนินชีวิตปกติจะรู้สึกแค่เพียงว่าอัตลักษณ์ชาติที่ยึดเหนี่ยว เป็นเพราะวาทกรรมเยอรมันกระแสหลักในงานเขียนไม่ได้กระทำต่อเขาหรือผู้พลัดถิ่นอื่นๆอย่างโจ่งแจ้ง แต่กระทำผ่านการใช้ “ความเงียบ” และการไม่เอ่ยถึงกลุ่มผู้พลัดถิ่นหรือความเกี่ยวข้องระหว่างกันในอดีต เพื่อปิดกั้นและกดทับไม่ให้ผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์ก (รวมถึงผู้พลัดถิ่นเชื้อสายยิว) อ้างสิทธิของตนในพื้นที่เยอรมนีหลังการรวมชาติได้ เห็นได้จากการที่วาทกรรมรัฐชาติเยอรมนีหลังการรวมชาติมุ่งเน้นที่จะสร้างอัตลักษณ์ของตนเองขึ้นมาใหม่โดยเน้นเจตต่อการรวมเอาบาดแผลทางประวัติศาสตร์ของชาติตนที่เกี่ยวข้องกับชาติอื่น โดยเฉพาะชาติพันธุ์ยิวและเติร์ก ไม่ว่าจะเป็เหตุการณในอดีตหรือช่วงร่วมสมัยก็ตาม ผลจากการใช้ความเงียบเพื่อทำให้ผู้พลัดถิ่นไม่มีตัวตนในวาทกรรมรัฐชาติเยอรมนีหลังการรวมชาติ ทำให้ซัสซ่าไม่อาจเข้าใจการถูกปฏิเสธและกดทับของสังคมเยอรมันกระแสหลักได้อย่างชัดเจน ทำได้แต่เพียงรู้สึกถึงความรุนแรงในระดับจิตใต้สำนึกเท่านั้น และทำให้ซัสซ่าอึดอัดและสับสนเจ็บปวด

ซัสซ่าจึงต้องการปลดปล่อยตัวเองออกจากสภาวะความเงียบที่วาทกรรมเยอรมันกระแสหลักได้กดทับและมุ่งกำจัดตัวตนพลัดถิ่นของเขาเอาไว้ โดยการแสดงให้เห็นว่าเขาและผู้พลัดถิ่นอื่นๆเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเยอรมันร่วมสมัย และวิพากษ์โต้กลับวาทกรรมเยอรมันกระแสหลักหลังการรวมชาติด้วยการรื้อฟื้นประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างเยอรมนี ตุรกี และชาติพันธุ์ยิวที่วาทกรรมเยอรมันกระแสหลักพยายามปฏิเสธและกดทับให้ “เงียบ” เอาไว้ให้ถูกเปิดเผยออกมา ผ่านการทบทวนเรื่องราวของปู่ชาวเติร์กและแม่ชาวเยอรมันเชื้อสายยิวของเขา และแต่งเรื่องเล่านวนิยายขึ้นมาใหม่จากเรื่องราวดังกล่าวเพื่อสะท้อนความสัมพันธ์ระหว่าง 3 ชาติพันธุ์ในแง่มุมที่แตกต่างจากวาทกรรมเยอรมันกระแสหลัก และช่วยเยียวยาปมวิกฤตอัตลักษณ์พลัดถิ่นของเขาเองด้วย

ความพยายามในการปลดปล่อยตัวตนจากความเงียบด้วยการหันกลับมาหาเรื่องเล่าของบรรพบุรุษ ช่วยให้ซัสซ่ากลับมาเผชิญหน้ากับปมขัดแย้งและความลับในพื้นที่ครอบครัวของเขาไปพร้อมๆกัน เริ่มจากการที่ซัสซ่ารู้สึกว่าเขาเองแปลกแยกกับเยอรมนีหลังการรวมชาติในตอนที่เขากลับมายังเบอร์ลิน และได้รับสมุดบันทึกส่วนตัวของปู่ชาวเติร์กเป็นมรดก จำนวน 20 เล่ม ซึ่งบันทึกช่วงเวลาที่ยู่ทำงานเป็นทหารอยู่ในตุรกีสมัยสงครามโลกครั้งที่ 1 เอาไว้ (ในช่วงปีค.ศ. 1916-1936) ความรู้สึกแปลกแยกในอัตลักษณ์ทำให้ซัสซ่าต้องการที่ยึดเหนี่ยวใหม่และลงเอยด้วยความต้องการแต่งนวนิยายเรื่องแรกของเขาโดยมีปู่เป็นตัวละครหลักของเรื่อง (Şenocak, 2009: 23) เพราะบันทึก

เรื่องเล่าของปู่เป็นสิ่งเดียวที่ซัสซ่ารู้สึกว่าเป็นสิ่งที่เขาสามารถเป็น “เจ้าของ” ได้ จากการได้รับมรดกทางกฎหมายอย่างถูกต้องและจากความสัมพันธ์อันที่ปู่หลานที่มีร่วมกัน

แต่เรื่องราวชีวิตและการตายของปู่ยังคงเป็นปริศนา เนื่องจากปู่บันทึกเรื่องราวเป็นภาษาอาหรับและอักษรซีริลลิก (Cyrillic script) ซึ่งใช้กับภาษาตระกูลสลาวิกในแถบสหภาพโซเวียตเดิมที่ซัสซ่าไม่มีความหมาย เขาจึงไม่อาจเข้าถึงเรื่องราวของปู่ได้ (Şenocak, 2009: 13.) และรู้คร่าวๆ มาเพียงว่าปู่ฆ่าตัวตายในปี ค.ศ. 1936 ก่อนจะได้เดินทางร่วมไปกับทีมนักกีฬาชาวเติร์กในงานแข่งขันกีฬาโอลิมปิกที่เยอรมนีเป็นเจ้าภาพ โดยไม่มีใครรู้สาเหตุการฆ่าตัวตายครั้งนี้ (Ibid, 23) การสืบหาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับปู่จึงทำให้ซัสซ่าต้องย้อนระลึกถึงพ่อเชื้อสายเติร์กของเขา ผู้ที่น่าจะเกี่ยวข้องและรู้ความเป็นไปของปู่ได้ดีที่สุด การระลึกถึงพ่อที่เสียชีวิตไปแล้วทำให้ความทรงจำเรื่องครอบครัวที่ซัสซ่าพยายามหลบเลี่ยงมาตลอดถูกรื้อฟื้นขึ้นมาด้วย

การย้อนระลึกถึงพ่อ ทำให้ผู้อ่านได้รู้ว่าครอบครัวของซัสซ่ามีฐานะร่ำรวยพอสมควร โดยเฉพาะทางฝั่งครอบครัวพ่อที่สืบเชื้อสายมาจากกลุ่มทหารเติร์กยศสูงและมีการศึกษาที่ดี แต่ความสัมพันธ์ในครอบครัวซัสซ่าไม่ดีนัก พ่อแม่และซัสซ่าไม่สนิทสนมกัน และทุกครั้งที่ซัสซ่าอยู่ใกล้พ่อ เขาจะรู้สึกเหมือนพ่อเป็นคนแปลกหน้าและมันทำให้เขาเศร้าและเจ็บปวดอยู่เสมอๆ ช้างใน โดยเมื่อเกิดความเจ็บปวด ซัสซ่าก็เลือกที่จะหลบหนีและผลักไสครอบครัวตนเองออกไปอยู่ตลอดเวลา ทำให้เขาแทบจะไม่รู้จักอะไรเกี่ยวกับพ่อแม่ของเขาเลย (Ibid, 24.) โดยหลังจากพ่อแยกทางกับแม่ พ่อก็หายตัวไปจากชีวิตแม่และซัสซ่าอยู่นาน โดยออกท่องเที่ยวสะกดกสบายไปรอบโลก ก่อนที่ซัสซ่าจะพบพ่อเป็นครั้งสุดท้ายที่เมืองอิสตันบูล ประเทศตุรกีซึ่งเป็นบ้านเกิดของพ่อ (Ibid, 24) ความห่างเหินระหว่างซัสซ่ากับพ่อและความคุ้นเคยในการหลีกเลี่ยงความเจ็บปวดจากครอบครัวในวัยเด็ก ทำให้ตอนที่เจอกันครั้งสุดท้าย ซัสซ่าไม่สนใจฟังเรื่องเล่าที่พ่อพูดถึงช่วงชีวิตของพ่อหลังแยกทางกับแม่และการหลบซ่อนตัวอยู่ในเมืองอิสตันบูลของปู่ในช่วงปี ค.ศ. 1919-1921 (Ibid, 25)

ความเจ็บปวดจากความห่างเหินของคนในครอบครัวทำให้ซัสซ่าปฏิเสธและปิดกั้นที่จะรับรู้เรื่องราวครอบครัว รวมทั้งเรื่องไม่สบายใจอื่นๆ มาตั้งแต่เด็ก ทำให้ความทรงจำที่เขาติดต่อครอบครัวเป็นการเลือกจำเหตุการณ์บางส่วน เพียงเศษเสี้ยวและแว่แว่ และกลายเป็นกระบวนการป้องกันตัวเองของซัสซ่า เช่น เขามักไม่จำการลาจากกับพ่อ แต่จะจำถึงแค่ช่วงที่ได้พบกัน (Ibid, 29) แม้กระทั่งการตายของพ่อแม่เขาก็ไม่ทำให้เขารู้สึกเสียอกเสียใจอยู่นาน เพราะกระบวนการเลือกจำและปิดกั้นเรื่องเลวร้ายของเขา ทำให้ซัสซ่าเคยชินกับการผ่านช่วงเวลาเจ็บปวดและยากลำบากไปด้วยการทำตัวนิ่งเฉยและเงียบมาตลอด ซึ่งแทนที่จะช่วยให้ปมความเจ็บปวดนั้นคลี่คลาย กลับกลายเป็นตอกย้ำปมภายในใจที่เขาติดต่อครอบครัวและเพิ่มความห่างเหินต่อครอบครัวมากขึ้น ดังข้อความว่า

[...] *Man sagt mir, daß man es erstaunlich findet, wie schnell ich über den plötzlichen Tod meiner Eltern hinweggekommen bin. Ich bin es gewohnt, die seltenen schmerzlichen Momente in meinem Leben still und leise zu übergehen, Damit ist keinerlei Strategie verbunden. Es ist nur eine Reaktion auf meine Unbeholfenheit gegenüber dem Schmerz und eine zutiefst empfundene Abneigung gegen jede Art von fetischhaftem Umgang mit Leid.*

Ich habe mir meine Eltern selten zusammen vorgestellt. Während meine Mutter immer bei mir war, war mein Vater oft abwesend. Ich mußte ihn immer aufsuchen, um bei ihm zu sein. So fällt es mir sehr schwer, mir vorzustellen, daß sie zusammen gestorben sind. Ich hatte schon lange nichts mehr mit meinen Eltern zu tun. Sie hinterließen durch ihren plötzlichen Tod keine Lücken in meinem Leben, und es stellte sich auch kein Gefühl des Verlustes bei mir ein. Denn in meinem Gedanken werden sie auch in Zukunft nicht entschwunden sein. [...] (Şenocak, 2009: 36)

[...] คนบอกผมว่า เขาประหลาดใจที่เห็นว่าผมทำใจเรื่องการเสียชีวิตกระทันหันของพ่อแม่ได้รวดเร็วขนาดไหน ผมก็แค่คุ้นชินกับการก้าวผ่านช่วงเวลาที่ยเจ็บปวดที่มีในชีวิตนานๆครั้งด้วยการทำตัวนิ่งเฉยและเงียบงัน มันไม่ได้มีวิธีการอะไรเป็นพิเศษ มันเป็นแค่ปฏิกิริยาของการไร้ความสามารถของผมในการรับมือกับความเจ็บปวด และความเกลียดชังอย่างลึกซึ้งต่อการเข้าไปเกี่ยวข้องกับความทุกข์ทรมานทุกรูปแบบ

ผมไม่ค่อยนึกถึงช่วงเวลาที่พ่อแม่อยู่ด้วยกัน โดยตอนที่แม่อยู่กับผมทุกครั้ง พ่อก็มักจะไม้อยู่ ผมต้องออกไปตามหาพ่ออยู่บ่อยๆเพื่อจะได้อยู่ข้างๆเขา มันก็เลยเป็นเรื่องยากสำหรับผมที่จะคิดว่าพ่อแม่จะมาเสียชีวิตด้วยกัน ผมไม่มีอะไรต้องเกี่ยวข้องกับพ่อแม่มานานแล้ว การเสียชีวิตอย่างกระทันหันของท่านทั้งสองไม่ได้ทำให้ชีวิตของผมขาดหายไปมากเท่าไร และมันก็ไม่ทำให้ผมรู้สึกสูญเสียอะไร เพราะพวกเขาจะไม่หายไปจากความคิดผมในวันข้างหน้าเหมือนกัน [...] (ชุตินา เกตุพงษ์ชัย, แปล.)

ข้อความข้างต้นเผยให้เห็นถึงความเจ็บปวดและความหุดหู่ในวัยเด็กของซัสซ่าต่อความสัมพันธ์ที่ห่างเหินในครอบครัวอย่างชัดเจน และการที่ซัสซ่าเลือกที่จะไม่รับรู้ นิ่งเงียบ และทนทุกข์อยู่ในใจของเขาเพียงลำพังมาตลอดส่งผลให้ความทรงจำที่เขามีต่อครอบครัวเป็นเรื่องราวขาดๆหายๆแต่ไม่อาจลบเลือนไปได้ แม้กระทั่งการเสียชีวิตของพ่อแม่ก็ถูกกดทับรวมไปกับเรื่องเจ็บปวดอื่นๆของครอบครัวที่คอยจะโผล่มากระตุ้นเตือนใจซัสซ่าในอนาคต เพราะความเจ็บปวดและเศร้าโศกดังกล่าวยังไม่ได้รับการคลี่คลายและยังเป็นปมภายในใจที่ผูกมัดซัสซ่าเอาไว้กับอดีต โดยไม่รู้ตัว โดยการจดจำเรื่องราวครอบครัวได้แค่เพียงบางส่วนและบางที่เป็นความทรงจำที่เว้าแหว่ง รวมไปถึงการทำตัว “นิ่งเงียบ” ต่อเรื่องราวที่เจ็บปวด กลับเป็นการกดทับอดีตของเขาเองและส่งผลให้อัตลักษณ์พลัดถิ่นของซัสซ่ายิ่งขาดหายมากกว่าที่เป็นอยู่ ซึ่งทำให้การสืบค้นอดีตชาติพันธุ์ของครอบครัวและการคลี่คลายปมวิกฤตอัตลักษณ์ของเขายากขึ้นไปด้วย

อย่างไรก็ตาม ความลับของครอบครัวและอดีตทางชาติพันธุ์ของบรรพบุรุษที่ซัสซ่าเข้าไปไม่ถึงไม่เป็นอุปสรรคในการสร้างงานเขียนสำหรับซัสซ่า เพราะสายสัมพันธ์ที่เขามีต่อครอบครัวยังคงมีอยู่ และหลังการตระหนักรู้ถึงภัยของ “ความเงียบ” ที่สะท้อนออกมาเป็นฝันร้ายบนรถบัส ทำให้ซัสซ่าตัดสินใจที่จะทำลาย “ความเงียบ” ที่หลอกหลอนทำร้ายและสร้างปมในใจของเขาตลอดมา ด้วยการ “ประกอบสร้าง” เรื่องราวชีวิตปู่ขึ้นมาใหม่แทนที่จะรื้อฟื้นความเงียบและข้อเท็จจริงในอดีตออกมาเฉยๆ (Şenocak, 2009: 38) เช่นเดียวกับที่วาทกรรมเยอรมันกระแสหลักเลือกที่จะประกอบสร้างอัตลักษณ์ชาติขึ้นมาใหม่หลังการรวมชาติ

เพียงแต่การประกอบสร้างเรื่องเล่าใหม่ของซัสซ่าไม่ใช่การปิดกั้นหรือกดทับสิ่งใด เช่นวาทกรรมเยอรมันกระแสหลัก แต่คือการเปิดเผยและรื้อฟื้นเรื่องราวของผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กและเชื้อสายยิวในเยอรมนี รวมไปถึงความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนระหว่างเยอรมนี ตุรกี และชาวยิวที่มีมากกว่าแค่เจ้าบ้าน-แรงงานพลัดถิ่น-เหยื่อการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์เพื่อโต้กลับวาทกรรมเยอรมันกระแสหลัก โดยซัสซ่าอาศัยแหล่งข้อมูลหลายๆแหล่งในการเขียนนวนิยายเรื่องเล่าของปู่และครอบครัว ทั้งข้อมูลภูมิหลังทางสังคมของตุรกีในสมัยจักรวรรดิออตโตมันและสมัยการปฏิวัติประเทศ, ข้อมูลจากความทรงจำของแม่ที่ครอบครัวเชื้อสายยิวของแม่ลี้ภัยหนีการตามฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ของนาซีเยอรมันเข้ามาอาศัยที่ตุรกีสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2, ข้อมูลที่คุณตาเชื้อสายยิวบอกเล่าความสัมพันธ์ทางทหารและการทูตระหว่างเยอรมนีกับตุรกีที่มีมาตั้งแต่ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1 รวมไปถึงการสะสมพวกรูปถ่ายเก่าเก็บ กระดาษโน้ต จดหมาย ที่รองแก้ว ถังน้ำไฟของพวกทหารนาซีเก่า (Ibid, 63-64.) ซึ่งล้วนเป็นแหล่งข้อมูลที่ต่างจากวาทกรรม “ประวัติศาสตร์รัฐชาติเยอรมนี” ของสังคมเยอรมันกระแสหลักอย่างสิ้นเชิง เรื่องเล่าใหม่ของซัสซ่าจึงเผยให้เห็นบริบทสังคมเยอรมันและความเป็นเยอรมันในอีกแง่มุมหนึ่งที่ “ถูกปิดเงียบ” และแท้จริงแล้วสัมพันธ์กับชาติและชาติพันธุ์อื่นๆมา

อย่างต่อเนื่องและยาวนาน และไม่สามารถแยกออกจากกันเป็นหน่วยรัฐชาติ หน่วยวัฒนธรรม หรือ หน่วยชาติพันธุ์แบบตายตัวตามที่สังคมเยอรมันกระแสหลักกล่าวอ้างได้เลย

นิยาม “บ้าน” ในฐานะบาดแผลทางจิตใจและความเจ็บของตัวละครนักเขียนหนุ่ม ซัสซ่า ในงานเขียนเรื่อง *Gefährliche Verwandtschaft* (1998) ของซาเฟอร์ เซ โนกัก ส่งผลให้การ คลี่คลายวิกฤตอัตลักษณ์ของตัวละครมุ่งไปที่การทำลายความเจ็บและการย้อนกลับไปทบทวนต้นตอของปมบาดแผลทางจิตใจเพื่อปลดปล่อยตัวตนของเขาให้เป็นอิสระจากพันธนาการในอดีตและพันธนาการจากความผิดพลาดของบรรพบุรุษ

4.2.2 “บ้าน” ในแง่ความสับสนจากวาทกรรมชาติพันธุ์และเพศสถานะ

นอกจากการที่ “บ้าน” สามารถกลายเป็นปมบาดแผลทางจิตใจและทำให้ตัวละคร พลัดถิ่นกดทับตัวตนของตนเองไว้ในความเจ็บแล้ว “บ้าน” ยังอาจทำให้ตัวละครพลัดถิ่นเกิดความ สับสนในอัตลักษณ์และตำแหน่งแห่งที่ของเขาหรือเธอในสังคม และต้องเผชิญกับการถูกระบุหรือนิยามให้เป็นเพียงคนชายขอบของพื้นที่ผ่านทางลักษณะเฉพาะทางชาติพันธุ์และเพศสถานะ อันเป็นส่วนหนึ่งของชุดวาทกรรมกระแสหลักในการกำหนดบทบาทของคนในสังคมเพื่อมุ่งควบคุมพื้นที่ ให้อยู่ภายใต้อำนาจของกลุ่มคนบางกลุ่มด้วย โดยในตอนแรก ลักษณะเฉพาะทางชาติพันธุ์และเพศสถานะอาจกลายเป็นสิ่งที่คนพลัดถิ่นมองเห็นว่าเป็นประตูด่านสำคัญที่พวกเขาจะต้องหาทางผ่านเข้าไปอย่างเหมาะสม แต่เมื่อเขาหรือเธอเป็นคนพลัดถิ่นที่ไม่อาจแสดงออกถึงลักษณะเฉพาะทางชาติพันธุ์หรือวัฒนธรรมตามกรอบสังคมกระแสหลักได้ พวกเขาจึงพยายามลอกเลียนแบบหรือพยายามประพฤติตนตามลักษณะเฉพาะทางชาติพันธุ์หรือวัฒนธรรมจามกรอบสังคมกระแสหลักแทน ผลที่ได้คือการกดทับอัตลักษณ์และตัวตนพลัดถิ่นของพวกเขาซ้ำเข้าไปอีก สุดท้ายเขาหรือเธอ จึงต้องหาทางคลี่คลายปมความสับสนของตน โดยการวิธินำเสนอและแสดงออกถึงอัตลักษณ์ของตนเองในรูปแบบใหม่เพื่อให้หลุดพ้นจากการกดทับทางชาติพันธุ์และเพศสถานะดังกล่าว

ในงานเขียนเรื่อง *Schwarzer Tee mit drei Stück Zucker* (1991) ของเรนนัน เดมีร์ข่าน ตัวละครหญิงตั้งครภักในวัยเด็กหันมาสนใจที่จะลอกเลียนแบบความเป็นเยอรมันเนื่องจากเธอรู้สึก สูญเสียพื้นที่บ้านเกิดและวัฒนธรรมที่เคยยึดโยงอัตลักษณ์ไว้ไป เธอพลัดถิ่นเข้ามาในเยอรมนีด้วย บังคับทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างไม่เต็มใจ และมักแสดงออกถึงโหยหาและอาวรณ์ถึงพื้นที่บ้านเกิดอยู่บ่อยครั้ง เช่นการที่เธอได้นึกย้อนไปถึงเหตุการณ์การพลัดถิ่นของเธอและครอบครัวระหว่าง รอคลอกบุตรในคลินิกแห่งหนึ่ง ตัวเธอในวัยเพียง 9 ขวบต้องย้ายตามครอบครัวเข้ามาในเยอรมนี ตะวันตก เพราะเศรษฐกิจในตุรกีบ้านเกิดช่วงยุคค.ศ. 1960 กำลังย่ำแย่ (Demirkan, 2008: 21) ตัว

ละครหญิงตัวนี้รู้สึกว่าคุณเองสูญเสียทั้ง “บ้าน” และรากเหง้าของตนเองไปพร้อมๆกันเมื่อเธอต้องย้ายถิ่นฐานจากหมู่บ้านที่เธอเกิดและเติบโตมา ไม่ว่าจะเป็นผู้คนที่สนิทและรู้จัก รวมทั้งกลิ่นไอของท้องถนนตุรกี บรรยากาศพระอาทิตย์ขึ้นและตก แสงแดดที่ทำให้หมู่บ้านชนบทกลายเป็นพระราชวังสีทอง โรงน้ำชาที่กลุ่มชายสูงอายุมาพบปะกัน การเล่นทายคำศัพท์กับกลุ่มเพื่อนสมัยเด็กๆ ทั้งหมดนี้เธอต้องทิ้งไปและนำติดตัวมาได้แค่เพียงเสื้อผ้า รูปถ่าย และเครื่องเทศบางส่วนที่ช่วยเตือนให้เธอระลึกถึงบ้านเกิดตุรกีได้บ้างเท่านั้น ดังข้อความว่า

[...] Damals hatten sie nicht nur ihre Freunde, Nachbarn, Verwandten und Kollegen verlassen, sie verließen Gerüche und Düfte, die zu jeder Tageszeit aus den offenen Wohnzimmer- und Küchenfenstern strömten und in den Überfüllten Taxen und Minibussen in der Luft hing. [...] Sie verließen unbeschreibbare Sonnenauf- und -untergänge, die unerträgliche Mittagshitze, in der sich das schäbigste Dorf in einen goldenen Palast verwandelte, das Licht in den Tee Häusern, wo die alten Männer sich bei Tavla und schwarzem Tee mit drei Stück Zucker ihre Sorgen teilten. Sie verließen Wortspielereien und Gesten, über die ganze Abende durchgelacht wurde. Mitgenommen haben sie sieben Koffer, gefüllt mit warmer Kleidung, mit Zeugnissen, Fotos und ein paar Gewürzen. (Demirkan, 2008: 16-17.)

[...] ในตอนนั้นพวกเขาไม่เพียงแค่ลาจากเพื่อนฝูง เพื่อนบ้าน ญาติมิตร และเพื่อนร่วมงานเท่านั้น แต่ได้ลาจากกลิ่นต่างๆที่พวยพุ่งออกมาจากหน้าต่างที่เปิดทิ้งไว้ในห้องนั่งเล่นและห้องครัวทุกครั้ง และกลิ่นอายของรถแท็กซี่และรถมินิบัสที่แน่นขนัดไปด้วยผู้คนด้วย [...] พวกเขาละทิ้งพระอาทิตย์ขึ้น-ตกที่สวยงามจนไม่อาจบรรยายได้ มันจะเปลี่ยนหมู่บ้านชนบทแห่งนี้ให้กลายเป็นพระราชวังสีทองท่ามกลางเวลากลางวันอันร้อนระอุจนแทบจะทนไม่ได้ ละทิ้งแสงไฟในโรงน้ำชาทั้งหลายที่คนเฒ่าคนแก่จะมานั่งเล่นเกมหมากรุกตาปลาและดื่มชาดำใส่น้ำตาล 3 ก้อนพลังเล่าความทุกข์กังวลของแต่ละคนให้กันและกันฟัง ตลอดจนพวกเขาต้องละทิ้งเกมการเล่นคำและใบ้คำที่ทำให้หัวร่ออหายนตลอดทั้งเย็น พวกเขาทำได้แค่เพียงนำกระเป๋า 7

ใบที่อัดแน่นไปด้วยเสื้อผ้าอุ่นๆ ประกาศนียบัตร รูปถ่าย และเครื่องเทศ
บางอย่างติดตัวมาด้วยเท่านั้น [...] (ซุติมา เกตุพงษ์ชัย, แปล)

การพลัดถิ่นจากบ้านเกิดทำให้ตัวละครหญิงตั้งครรถ์มีความรู้สึกโหยหาและอาลัย
อาวรณ์ต่อสถานที่ต่างๆ ในวัยเด็ก ซึ่งสะท้อนผ่านสำนวนภาษาที่ใช้บรรยายพื้นที่บ้านเกิดที่เต็มไปด้วย
ด้วยรายละเอียดขบข่อย ให้ภาพสวยงาม คู่เคียง และคิดถึงโหยหาที่มานิรุปรสสัมผัสของกลิ่นหอม
และภาพความประทับใจต่อชีวิตชนบทตุรกีข้างต้น ทำให้ผู้อ่านรู้สึกถึงการยึดโยงตัวตนของตัว
ละครเข้ากับพื้นที่บ้านเกิดอย่างลึกซึ้ง และตระหนักว่าบ้านเกิดตุรกีเป็นมากกว่าพื้นที่ที่เธอและ
ครอบครัวเคยอยู่อาศัย การสูญเสีย “พื้นที่บ้าน” อย่างเจ็บปวดของตัวละครจึงเป็นการสูญเสียที่ไม่
สามารถหาอะไรมาทดแทนได้ เพราะเป็นการสูญเสียทางสังคมและวัฒนธรรมซึ่งจำเป็นต่อ
อัตลักษณ์

นอกจากนี้ ความรู้สึกที่ต้องเริ่มต้นชีวิตใหม่ในดินแดนที่ไม่คุ้นเคยด้วยสัมภาระอัน
น้อยนิด ทำให้ตัวละครรู้สึกเหมือนถูกลดสถานะจากครอบครัวที่มีความสุขสงบตามประสาคนตุรกี
ท้องถิ่น ไปสู่ครอบครัวพลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กที่มีฐานะยากจนและถูกชาวเยอรมันเหยียดเชื้อชาติ โดย
ชาวเยอรมันที่อาศัยอยู่ในละแวกเดียวกันมักเรียกครอบครัวเธอว่าเป็น “พวกกินกระเทียม” บ้าง
(Knoblauchfresser) หรือ “พวกเติร์กกลิ่นขี้หრა” บ้าง (Kümmeltürken) (Demirkan, 2008: 18) ทำให้
หญิงสาวรู้สึกถึงความแปลกแยกแตกต่างระหว่างครอบครัวเธอกับชาวเยอรมันคนอื่น และรู้สึกโดด
เดี่ยว สาเหตุที่ชาวเยอรมันเหยียดเชื้อชาติก็เนื่องจากฐานะความเป็นอยู่ที่แตกต่างกันระหว่างครอบครัว
พลัดถิ่นกับเพื่อนบ้านชาวเยอรมัน ทำให้พวกเขาได้รับการปฏิบัติจากชาวเยอรมันในฐานะผู้ที่มีชน
ชั้นต่ำหรือด้อยกว่า

การสังเกตชาวเยอรมันราวกับ “ผู้เป็นอื่น” ทำให้เด็กหญิงมองเห็นภาพสะท้อนวิถี
ชีวิตแบบเยอรมันอย่างเป็นสัญลักษณ์และเป็นแบบแผนตายตัว กล่าวคือ มองวิถีชีวิตของชาว
เยอรมันแยกย่อยเป็นการกระทำต่างๆ โดยไม่รู้และไม่เข้าใจที่มาของขนบธรรมเนียมเยอรมันจริงๆ
และมักจะเปรียบเทียบวิถีเยอรมันกับขนบธรรมเนียมเติร์กบ้านเกิด เช่น รับรู้แล้วว่าวัยรุ่นชาวเยอรมัน
จับมือกันได้เปิดเผย รู้ว่าแม้ชาวเยอรมันชอบไปไหนมาไหนกันเป็นกลุ่ม แต่พ่อแม่ชาวเยอรมัน
มักไม่ค่อยกำกับหรือควบคุมความคิดและพฤติกรรมลูกของพวกเขา ซึ่งต่างจากชนบทครอบครัวเติร์ก
ที่พ่อแม่ของเธอจะคอยอบรมสั่งสอนและเฝ้าดูพฤติกรรมของลูกๆ อย่างสม่ำเสมอ (Demirkan, 2008:
50) หรือรู้ว่าเพื่อนนักเรียนหญิงชาวเยอรมันสามารถวิ่งเล่นหยอกล้อกับกลุ่มเพื่อนผู้ชายและใส่
กระโปรงสั้นๆ ไปไหนมาไหนได้ ในขณะที่เธอและน้องสาวต้องใส่กระโปรงยาวขึ้น อาบน้ำต้องปิด
ประตู และเก็บเนื้อเก็บตัวมากขึ้นแม้จะแค่ปั่นจักรยานไปหมู่บ้านข้างๆ (Ibid, 50) ความสงสัยใน

เรื่องความแตกต่างทางชาติพันธุ์ ความแตกต่างทางเพศสถานะ และอิทธิพลของสังคมเยอรมัน กระแสหลักที่แฝงอคติทางเพศและชาติพันธุ์ ทำให้ตัวละครรู้สึก โดดเดี่ยวและแปลกแยกทางสังคม ส่งผลให้เธอยิ่งดิ้นรนที่จะเป็นส่วนหนึ่งของสังคมกระแสหลักมากกว่าที่จะมองเห็นความรุนแรงที่แฝงอคติทางเพศและชาติพันธุ์ของสังคมกระแสหลัก

การได้รับการปลูกฝังจากโรงเรียนเยอรมันและการเรียนรู้สภาพแวดล้อมแบบเยอรมันส่งผลให้เธอผลักไสวัฒนธรรมบ้านเกิดและอยากให้ครอบครัวพลัดถิ่นของเธอมีวิถีชีวิตเหมือนกับวิถีวัฒนธรรมเยอรมันรอบตัวมากขึ้นเรื่อยๆ เพื่อหวังจะได้รับการยอมรับและเรียกเอาความมั่นใจในตัวตนกลับมา เช่น การต้องการเฉลิมฉลองเทศกาลคริสต์มาสและเทศกาลอีสเตอร์อันเป็นประเพณีแบบคริสต์ศาสนาของชาวตะวันตกเช่นเดียวกับคนเยอรมันคนอื่นซึ่งตรงข้ามกับวิถีแบบมุสลิมที่พ่อแม่เธอคอยอบรมสั่งสอน หรือการที่เธอและพี่สาวพยายามเก็บเงินซื้อลอตเตอรี่อย่างตื่นเต้นและมุ่งมั่น โดยหวังว่าถ้าถูกรางวัลจะนำเงินที่ได้ไปเรียนบัลเลต์เหมือนเด็กชาวเยอรมัน แม้จะไม่เคยถูกรางวัลอะไรเลยก็ตาม (Demirkan, 2008: 52-53) แต่การกระทำดังกล่าวไม่ช่วยเปลี่ยนสถานะคนชายขอบในสังคมของหญิงสาวได้ และเป็นเพียงการ “ลอกเลียนแบบ” วิถีเยอรมันเท่านั้น เธอไม่อาจเป็นส่วนหนึ่งของสังคมได้อย่างสมบูรณ์ เนื่องจากอคติทางชาติพันธุ์เองก็ยังคงแฝงอยู่ในทัศนคติเยอรมันกระแสหลักอยู่ตลอด

มีหน้าซ้ำ แม้หญิงสาวจะพยายามปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมเยอรมันที่ถือเป็นวัฒนธรรมแปลกถิ่นและปฏิเสธครอบครัวพลัดถิ่นของเธออย่างต่อเนื่อง เพราะเธอไม่ต้องการดูเป็นพวกต่างถิ่นที่ทำให้เธอรู้สึกโดดเดี่ยวและไม่ได้รับการต้อนรับ ความพยายามปรับตัวดังกล่าวกลับทำให้เธอรู้สึกสับสนและได้เรียนรู้อัตลักษณ์พลัดถิ่นของตนเองแทน พวกเขาไม่เคยได้รับการยอมรับว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเยอรมันร่วมสมัย กลับถูกกระทำโดยชาวเยอรมันบางส่วนราวกับเป็นกลุ่มที่ไม่มีความสำคัญของสังคม เช่น ที่โรงเรียนเธอก็ถูกรุขชาวเยอรมันใช้แสดงอำนาจาภกรรมเยอรมันกระแสหลักดังที่ได้อภิปรายไปก่อนหน้านี้แล้ว แม้กระนั้น หญิงสาวก็ยังคงลอกเลียนแบบวิถีเยอรมันกระแสหลักเพราะคิดว่าเป็นหนทางเดียวในการเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเยอรมันร่วมสมัย

อย่างไรก็ตาม การเทียบเคียงและลอกเลียนแบบดังกล่าวก็ไม่ได้ทำให้เธอเป็นส่วนหนึ่งของสังคมกระแสหลักด้วยแต่กลับเป็นการกดทับตัวตนพลัดถิ่นของเธอเสียเอง โดยเฉพาะเหตุการณ์ที่เธอตัดสินใจย้ายออกไปใช้ชีวิตกับแฟนหนุ่มชาวเยอรมันตามลำพังเมื่ออายุครบ 18 ปี ซึ่งถือเป็นการฝ่าฝืนขนบธรรมเนียมครอบครัวชาวเติร์กที่ว่าลูกสาวจะแยกบ้านออกไปได้ก็ต่อเมื่อแต่งงานเป็นเรื่องเป็นราวแล้วเท่านั้นและการแต่งงานดังกล่าวต้องเป็นกับชายชาวเติร์ก หญิงสาวจึงทำให้พ่อแม่ของเธอผิดหวังอย่างมากและปฏิเสธที่จะพูดคุยกับเธออีก เพราะพวกเขามองว่าเธอไม่

เห็นคุณค่าขนบธรรมเนียมเดิร์กและความเป็นหญิงเดิร์กที่รู้จักไว้วันลงวันตัวที่มีอยู่ในชาติพันธุ์
ของเธอ

ผลจากความพยายามเทียบเคียงวิถีการใช้ชีวิตแบบเยอรมันและแบบเดิร์กอย่างใด
อย่างหนึ่งโดยปราศจากการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับบริบทการพลัดถิ่นของตนเอง ทำให้หญิงสาวต้อง
พบกับสถานการณ์ที่ยากลำบากและเจ็บปวด แต่ในขณะเดียวกันก็ทำให้เธอมองเห็นสถานะของคน
พลัดถิ่นที่ถูกปฏิเสธจากคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เยอรมนีและพื้นที่ตุรกีได้ชัดเจนขึ้น และเห็นอีกว่า
สำหรับคนพลัดถิ่นแล้ว การยึดโยงอัตลักษณ์เข้ากับพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง ไม่ว่าจะพื้นที่บ้านเกิด
หรือพื้นที่อยู่อาศัย ไม่อาจช่วยให้พวกเขาหลุดพ้นจากการถูกกดทับของสังคมกระแสหลักใดๆ ได้
อย่างไรก็ตาม อัตลักษณ์พลัดถิ่นของเธอก็ยังต้องการ “พื้นที่บ้าน” ไว้อึดเหนี่ยว โดยการถูกกดทับ
และปฏิเสธจากสังคมกระแสหลัก ไม่ว่าจะเป็่นสังคมเยอรมันหรือสังคมตุรกีบ้านเกิด ทำให้เธอรู้สึก
ว่าอัตลักษณ์ของตนเองขาดหาย จนต้องหันกลับมาพึ่งพา “การเล่าเรื่องครอบครัว” ทั้งเรื่องของพ่อ
แม่และการอบรมสั่งสอนจากญาติผู้ใหญ่เพื่อชดเชยความรู้สึกขาดหายดังกล่าวให้ลดน้อยลงและให้
เธอสามารถดำรงชีวิตพลัดถิ่นต่อไปได้แทน เช่นเรื่องเล่าอิงศาสนาอิสลามและปรัชญาเรื่องความ
เป็นความตายของลุงที่เธอได้ฟังตอนเป็นเด็กน้อยในหมู่บ้านอนาโตเลีย เรื่องเล่าความยากลำบากใน
การเป็นแรงงานพลัดถิ่นของแม่ของเธอ หรือเรื่องเล่าชีวิตการเป็นศิลปินของพ่อเธอ ซึ่งสะท้อนให้
เห็นการร่วมกันเล่า “พื้นที่บ้าน” ของคนในครอบครัวที่เผยให้เห็นพื้นที่ของจิตสำนึกร่วมระหว่าง
กลุ่มตัวละครพลัดถิ่นที่ไม่มีวันเลือนหายไป トラบใจที่เธอยังคง “เล่า” ต่อไปอยู่ และทำให้หญิงสาว
เกิดที่ยึดเหนี่ยวสำหรับอัตลักษณ์ใหม่ด้วย

ตลอดจนเมื่อเธอตั้งครรภ์และใกล้จะให้กำเนิดบุตร สถานะของความเป็นแม่ช่วย
ต่อรองสถานะของหญิงชายขอบผู้ถูกระงับและถูกกดทับโดยสังคมกระแสหลัก และทำให้เธอ
กลายเป็นผู้ผลิตสร้างแทนผู้ถูกกดทับได้ บทบาทเพศสถานะจึงถือว่ามีส่วนสำคัญในการปรับเปลี่ยน
พื้นที่การถูกกดขี่ของหญิงชายขอบให้เป็นพื้นที่การถ่ายทอด “เสียง” และเรื่องเล่าตัวตนของเธอให้
คนภายนอกได้รับรู้ และรื้อสร้างวาทกรรมหญิงชายขอบของสังคมกระแสหลักไปพร้อมกัน
นอกจากนี้ความมุ่งมั่นที่จะนำเรื่องเล่าครอบครัวพลัดถิ่นมาบอกเล่าให้ลูกที่กำลังจะเกิดมาได้รับรู้อีก
ต่อหนึ่ง ทำให้บทบาทความเป็นแม่ของเธอไม่ใช่การให้กำเนิดบุตรเฉยๆ แต่เป็นการช่วยสืบทอด
รากเหง้าชุมชนพลัดถิ่นเอาไว้ โดยการเล่าเรื่องครอบครัวของเธอไม่ใช่การบีบบังคับหรือควบคุมให้
เขามีวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมแต่อย่างใด เพราะหญิงสาวตระหนักแล้วว่าการเป็นผู้พลัดถิ่นทำให้ไม่อาจ
ยึดโยงอัตลักษณ์เข้ากับพื้นที่หรือขนบวัฒนธรรมใดวัฒนธรรมหนึ่งได้ แต่การมีรากเหง้าและเรื่อง
เล่าครอบครัวพลัดถิ่นจะช่วยให้ลูกของเธอที่กำลังจะเกิดมา สามารถมี “พื้นที่บ้าน” เชิงสมมติใน
รูปแบบของผู้พลัดถิ่นของเขาเองได้ (Demirkan, 2008: 139.)

หญิงสาวหาทางที่จะปรับเปลี่ยนการลอกเลียนแบบความเป็นเยอรมันของเธอด้วยการรับบทเป็นนักแสดงละครเวที ตัวละครหญิงตั้งครรถ์กลายเป็นนักแสดงละครเวทีในอีก 20 ปีต่อมา หลังต้องเรียนรู้กับสถานะหญิงพลัดถิ่นในสังคมเยอรมันอย่างยากลำบากและเจ็บปวด เธอก็ตระหนักถึงสถานะความเป็นคนพลัดถิ่นของตนเองอย่างลึกซึ้งขึ้น โดยเดมิร์ข่านเปรียบเทียบความตระหนักนี้กับการเป็นนักแสดงอยู่บนเวทีละครของตัวละครหญิงสาว เปรียบเปรยว่าโลกที่เธอและทุกคนต้องเผชิญก็เหมือนกับเวทีละคร และมนุษย์ทุกคนต่างก็เป็นเหมือนนักแสดงบนโลกใบนี้ ขอบเขตการรับรู้ “พื้นที่บ้าน” ของหญิงสาวจึงขยายออกกว้าง ไม่มีหยุดนิ่ง และไปไกลกว่าแค่การเป็นผู้พลัดถิ่นในประเทศเยอรมนีหรือการเป็นผู้ละทิ้งถิ่นฐานสำหรับประเทศตุรกี นั่นคือการเปลี่ยนผ่านของหญิงสาวจากสถานะคนชายขอบที่ถูกกำหนดและตีกรอบโดยสังคมกระแสหลักเป็นผู้ที่มีอัตลักษณ์หรือบทบาทที่ไหลเลื่อน เหมือนกับในบทละครเชกสเปียร์ที่เธอร่วมแสดงเรื่อง “Wie es euch gefällt.” (As you like it) ที่ว่าโลกคือเวทีสำหรับการแสดง และมนุษย์ก็เป็นเพียงผู้เล่นละครเท่านั้น บทบาทของคนแต่ละคนก็ขึ้นอยู่กับเขาจะแสดงมันออกมาอย่างไร (Demirkan, 2008: 128) และเราสามารถปรับเปลี่ยนบทบาทชีวิตได้อยู่ตลอดเวลา

ในงานเขียนเรื่อง *Selam Berlin* (2003) ของยาเด คารา ตัวละครหลักอย่างเด็กหนุ่มมุสลิมเองก็ต้องประสบกับปมความสับสนทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรมจากพื้นที่ “บ้าน” เช่นกัน เนื่องจากว่าพื้นที่ครอบครัวของเขาที่เขาเคยยึดโยงอัตลักษณ์ของตนไว้ได้แตกสลายไป เมื่อพ่อของอาชานทำลายความไว้เนื้อเชื่อใจของคนในครอบครัวด้วยการแอบมีภรรยาชาวเยอรมันตะวันออก และมีบุตรด้วยกันหนึ่งคน หลังพื้นที่ครอบครัวแตกสลาย อัตลักษณ์ของอาชานจึงเกิดความสับสนและไม่มั่นคง เขาจึงหันมาหาการลอกเลียนแบบความเป็นคนพลัดถิ่นที่ถูกกระบุดด้วยลักษณะทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรมที่หลากหลายแทน กล่าวคือ อาชานเข้าใจว่าผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กคือกลุ่มคนที่น่าสมัย์ในขณะนั้น เพราะเป็นเสมือนตัวแทนของความหลากหลายทางวัฒนธรรม อาชานหวังจะได้รับการยอมรับจากสังคมเยอรมันร่วมสมัยว่าเขาเป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่มีวิถีทางของตนเอง เขาจึงตัดสินใจไปเป็นนักแสดงภาพยนตร์เพราะหวังจะได้รับการยอมรับจากชาวเยอรมันและต้องการหารายได้ด้วยตนเอง

ผู้กำกับวูล์ฟเป็นตัวละครสำคัญที่ทำให้อาชานเห็นความเข้าใจของสังคมเยอรมันกระแสหลักที่มีต่อกลุ่มคนพลัดถิ่นได้ชัดเจน และทำให้อาชานเห็นว่าความเป็นตัวแทนความหลากหลายทางวัฒนธรรมของคนพลัดถิ่นนั้นไม่มีอยู่จริง ชาวเยอรมันไม่ได้มองว่าคนพลัดถิ่นมีการปรับเปลี่ยนเลื่อนไหลทางอัตลักษณ์ พวกเขายังคงคัดแยกคนพลัดถิ่น โดยเฉพาะผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กจากลักษณะเฉพาะทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรมเป็นหลัก กล่าวคือ วาทกรรมชาติพันธุ์ของสังคมกระแสหลักส่วนใหญ่มีก่นำเสนอภาพแทนซึ่งเป็นแบบฉบับตายตัวให้กลุ่มชาวเติร์กพลัดถิ่น

และชาวเยอรมันเชื้อสายเติร์กว่าเป็นพวกป่าเถื่อน ก้าวร้าว และชอบใช้กำลัง สังเกตได้จากการที่ภาพยนตร์ของวูล์ฟต้องการบอกเล่าถึงเหตุฆ่าล้างกันระหว่างแก๊งค์คนเติร์กพลัดถิ่น การลักลอบค้ายาเสพติด และการล้างแค้นในย่านครอยซ์แบร์กของเบอร์ลิน และฮาซานถูกเลือกให้ได้รับบทลูกชายคนโตของแก๊งค์ที่เป็นนักค้ายาเสพติดและเป็นคนใช้มีดฆ่าคนได้เก่งกาจ (“Du spielst die Rolle des Bruders, der Dealer ist. Ein Junge aus Kreuzberg, der schnell das Messer zückt. Schließlich kennst du dich aus. Alle schauen dich an und denken: Ein Araber, ein Ali, ein Türke. Schwarze Haare, braune Augen, und dabei berlinerster wie im tiefsten Wedding...”) (Kara, 2004: 222) (“นายเล่นบทพี่ชายที่เป็นนักค้ายานะ เด็กหนุ่มจากย่านครอยซ์แบร์กที่ใช้มีดอย่างคล่องแคล่วว่องไวสุดท้ายแล้วนายเป็นผู้เชี่ยวชาญ ทุกคนจะมองคุณนายแล้วคิดว่านี่มันคนอาหรับ คนมุสลิม คนเติร์กนี่นา ผมดำ ตาสีน้ำตาล แล้วก็มีความเป็นคนเบอร์ลินอย่างที่สุดราวกับอยู่ในเขตส่วนในของเวดดิ้งกระนั้น...”) (ชุตินา เกตุพงษ์ชัย, แปล)

การนำเสนอโครงเรื่องของภาพยนตร์ ลักษณะตัวละคร และบทสนทนาระหว่างตัวละครในภาพยนตร์ของวูล์ฟที่ดูไม่สมจริงสำหรับฮาซานสะท้อนให้เห็นความเข้าใจแบบผิดๆต่อกลุ่มผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กของสังคมเยอรมันกระแสหลักอย่างชัดเจน เนื่องจากฮาซานเองไม่ใช่พวกป่าเถื่อน ชอบใช้กำลัง แม้เขาจะเป็นผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์ก เช่นเดียวกันกับเพื่อนนักแสดงอีกคนที่ชื่ออะเด็ม ชาวเยอรมันเชื้อสายเติร์กที่ต้องเล่นเป็นนักค้ายาฝ่ายตรงข้ามกับเขาก็ไม่มีความรู้ความเข้าใจในภาษาตุรกีเลยแม้แต่น้อย ความแตกต่างระหว่างสภาพเบื้องหลังที่มาของฮาซานและเพื่อนนักแสดงอีกคนขัดแย้งกับภาพลักษณ์เชิงชาติพันธุ์ตายตัวที่วาทกรรมเยอรมันกระแสหลักมีต่อผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กอย่างสิ้นเชิง ความแตกต่างดังกล่าวทำให้ผู้อ่านเห็นความย้อนแย้งและความไปปิดหลอกลวงในวาทกรรมเยอรมันกระแสหลัก ทว่าประเด็นภาพลักษณ์ตายตัวดังกล่าวกลับยังถูกตอกย้ำผ่านการที่วูล์ฟยังคงยืนยันที่จะให้ตัวละครพลัดถิ่นทั้งสองคนแสดงตามบท เพราะบทพูดไม่สำคัญเท่า “รูปร่างหน้าตา” ภายนอกของพวกเขาทั้งสองคนที่แสดงความเป็นชาวเติร์กพลัดถิ่นที่ดูน่าเกรงกลัวและอันตรายได้ “สมจริง” มากกว่า (Kara, 2004: 220) คำกล่าวอ้างของวูล์ฟสะท้อนให้เห็นอคติทางชาติพันธุ์ของชาวเยอรมันบางส่วนที่มีต่อผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กผ่านการปิดกั้นและกดทับผู้พลัดถิ่นเหล่านี้ด้วยลักษณะรูปร่างหน้าตามากกว่าปัจจัยอื่นใด

ดังนั้น การที่วูล์ฟคิดจะ “เล่า” เรื่องโลกอาชญากรรมของชุมชนชาวเติร์กพลัดถิ่นย่านครอยซ์แบร์กออกมาเป็นภาพยนตร์ ก็ถือเป็นการกำหนดบทบาทหรือผลิตซ้ำวาทกรรมเยอรมันกระแสหลักที่มีต่อเขตครอยซ์แบร์กให้ชัดเจนเข้าไปอีกว่า เขตครอยซ์แบร์กไม่ได้เป็นแค่พื้นที่ของคนชายขอบและคนพลัดถิ่นที่แตกต่างจากสังคมเยอรมันกระแสหลักเพียงอย่างเดียว แต่ยังเป็นย่านที่แปลกถิ่นและเต็มไปด้วยอันตรายอีกด้วย ในขณะที่ฮาซานมองว่าย่านครอยซ์แบร์กไม่ใช่ย่านแปลก

ถิ่นหรืออันตราย แต่กลับมองพื้นที่นี้เป็นบ้านเกิดที่เขาได้เรียนรู้วิถีชีวิตของเติร์กพลัดถิ่นมาจนเป็นวัยรุ่นรุ่น ซึ่งตอนนี้เขาจำต้องละทิ้งพื้นที่นี้ไปเพื่อปรับเปลี่ยนตัวตนให้เข้ากับกระแสสังคมเยอรมันที่พยายาม ปิดกั้นขอบเขตการอาศัยอยู่ของผู้พลัดถิ่น ตอนนี้สำหรับฮาซานแล้ว ย่านครอยซ์แบร์กเป็นเสมือน เขตสงวนหรือเขตอนุรักษ์ (Reservat) ไว้ให้คนพลัดถิ่นรุ่นแรกๆ อย่างพ่อแม่ของเขา มากกว่า (Kara, 2004: 238)

การตีความย่านครอยซ์แบร์กที่แตกต่างกัน ระหว่างวุล์ฟซึ่งเป็นชาวเยอรมันกระแสหลัก กับฮาซานที่เป็นผู้พลัดถิ่นที่เกิดและเติบโตในย่านดังกล่าว สามารถเห็นได้จากฉากที่พวกเขา ตระเวนขับรถไปทั่วย่านนี้เพื่อหาสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับการถ่ายทำภาพยนตร์ ดังข้อความว่า

[...] “Düfte, Gerüche, Kebap und Knoblauch, schnurrbärtige Männer, Marktschreier, das ist Kreuzberg! Es hat was von Asien, von Märkten, von Gewürzen, von Cafes. Das ist ein Stück Istanbul pur!” schwärmte er, schloß dabei die Augen und schnüffelte mit der Nase, als wollte er koksen. “Merkst du das nicht?”

Ich zuckte mit den Schultern.

“Das ist einmalig, das ist phantastisch...!” jauchzte Wolf.

“Ja, ja...”, nickte ich und lächelte verlogen. Das hat er bestimmt aus einem Reiseführer, dachte ich. Als Hippie war Wolf in Istanbul gewesen.

“Türken, Anarchisten, Hausbesetzer und diese Mischung macht es so...so...na, so einmalig, so originell, so authentisch. So was gibt es kein zweites Mal in Deutschland!” Dabei strahlte er als wäre er der erster, der die Türken entdeckte. Obwohl sie seit über dreißig Jahren hier lebten. “Das ist ein melting Pot!” fuhr er fort. “Es hat alles: a) Türken, b) Ausländer, c) Autonome, d) Zündstoff. Es ist filmreif. Ich mag keine falsche Harmonie. Ich mache gerne Ärger!” [...] (Kara, 2004: 239-240.)

[...] “กลิ่นต่างๆอบอวลไปหมด ทั้งเคบับและกระเทียม พวกชายเลี้ยง หนวดเลี้ยงเครา พวกค้าขายชวนเชื่อ นี่มันคือครอยซ์แบร์กเลย!! มันให้ความรู้สึกแบบเอเชีย แบบตลาดทั้งหลาย มีแต่เครื่องเทศและร้านนั่ง นี่มันเป็น

เมืองอิสตันบูลซักๆ!!” เขาพูดเพื่อ พรางลับตาและขยับจมูกไปมาราวกับว่า เขาต้องการจะสูดกลิ่นอะไรสักอย่าง “นายไม่รู้สิก็บ้างเลยหรือ”

ผมยกไหล่

“มันคือเอกลักษณ์ มันเยี่ยมมาก...” วูล์ฟร้องออกมาด้วยความตื่นเต้น

“ช่วย ช่วย...” ผมพยักหน้าและแสริ่งยิ้ม และคิดว่าเขาคงไปฟังจาก ไกด์นำทางสักคนมา เพราะเขาเคยไปอยู่ที่อิสตันบูลแบบพวกฮิปปีมาก่อน

“พวกเติร์ก พวกต่อต้านกฎหมาย พวกบุกรุกที่คนอื่น และการ ผสมผสานทั้งหมดนี้มันช่าง...ช่าง...แบบว่า ช่างมีเอกลักษณ์ ช่างไม่เหมือนใคร เป็นของแท้เลยจริงๆ ไอ้สิ่งแบบนี้หาที่ไหนไม่ได้อีกแล้วในเยอรมนี!!” เขา ตื่นเต้นมาก รวากับว่าเขาเป็นคนแรกที่ได้ค้นพบชาวเติร์กเหล่านี้ แม้ว่าพวกเขา อาศัยอยู่ที่นี้มากกว่า 30 ปีแล้วก็ตาม “นี่มันคือแหล่งรวมวัฒนธรรม!!” เขาว่า ต่อไป “มันมีทุกอย่างเลย ข้อแรกคือพวกเติร์ก ข้อสองคือพวกคนต่างชาติ ข้อ สามคือพวกอินดี้ ข้อสี่คือพวกใช้ความรุนแรงง่าย นี่มันเหมาะจะสร้างหนัง มากๆ ฉันไม่ชอบเลยเวลาเรื่องกลมกลืนกันอย่างจอบปลอม ฉันชอบเรื่องน่า ปวดหัว!!” [...] (ชุตินา เกตุพงษ์ชัย, แปล.)

จากข้อความข้างต้น สะท้อนให้เห็นมุมมองของวูล์ฟต่อพื้นที่ของผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กในแง่ของการปิดกั้นว่า วัฒนธรรมเติร์กพลัดถิ่นและย่านครอยซ์แบร์กที่ฮาซานเคยอาศัยอยู่ ถือเป็น “วัฒนธรรม/พื้นที่ชาวตะวันออกและต่างถิ่น” และยังนำความคิดที่เป็นแบบแผนตายตัวของชาวเติร์ก เช่น การไว้หนวดเคราของชายชราชาวเติร์กพลัดถิ่น การใช้ผ้าคลุมศีรษะของหญิงชาวเติร์กพลัดถิ่น การแต่งกายด้วยเสื้อผ้าแบบชาวเติร์ก กลิ่นเครื่องเทศและอาหารตุรกี ฯลฯ มาใช้อธิบายตัวตนและอัตลักษณ์ของย่านครอยซ์แบร์กอีก และการที่ฮาซานยินยั้งฟังทัศนคติที่ตายตัว เช่นนั้นอยู่เฉยๆก็เท่ากับเขาไม่ได้สังเกตหรือตระหนักเลยว่ามีมุมมองและความคิดเห็นของผู้กำกับวูล์ฟที่มีต่อ ย่านครอยซ์แบร์กเช่นนี้กำลังเป็นการปิดกั้นผู้พลัดถิ่น ผ่านการให้คำนิยามว่า “ย่านผู้พลัดถิ่นหมายถึงคนพลัดถิ่นที่ไม่ทำตามกฎเกณฑ์สังคมและชอบใช้ความรุนแรง” อยู่

ที่สำคัญกว่านั้นคือ ผู้กำกับวูล์ฟไม่ใช่ชาวเยอรมันทั่วไป แต่เขาคือชาวเยอรมันที่มีอิทธิพลต่อมุมมองความคิดของชาวเยอรมันส่วนใหญ่ โดยเห็นได้จากการที่เขาเป็นผู้กำกับภาพยนตร์ที่ชาวเยอรมันกระแสหลักนิยมชมชอบผลงานของเขาอยู่ไม่น้อย และการที่ภาพยนตร์ของวูล์ฟมักจะได้รับเสียงตอบรับที่ดีจากสังคมกระแสหลักและคนเยอรมันทั่วไปสะท้อนให้เห็นว่า “การมองโลก” ของวูล์ฟในแง่ที่วัฒนธรรมเป็นสิ่งตายตัวและคนพลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กเป็นพวกชอบ

ใช้ความรุนแรงอาจจะทำให้ผู้ชมภาพยนตร์ชาวเยอรมันคิดเช่นนั้นตามไปด้วยก็ได้ ที่เลวร้ายกว่านั้นคือ ตัวฮาซานเองก็ตัดสินใจรับบทนักแสดงนำหลักของภาพยนตร์วูล์ฟ การที่ฮาซานนำตัวเองไปสวมบทบาทของมาเฟียเชื้อสายเติร์กที่ตามล่าแค้นให้กับวงศ์ตระกูลของเขานั้นก็ไม่ต่างจากการผลิตซ้ำชุดวาทกรรมกระแสหลักที่มีต่อผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กว่าเป็นคนต่างถิ่นที่ชอบใช้ความรุนแรงด้วยตัวเอง

มุมมองของวูล์ฟที่มีต่อย่านครอยซ์แบร์ก ทำให้ฮาซานและผู้อ่านรับรู้ได้อยู่ลึกลงว่าชาวเยอรมันกระแสหลักเข้าใจสังคมเยอรมันร่วมสมัยในฐานะ “พื้นที่บ้าน” ของพวกเขาอย่างคับแคบและไม่มองความเป็นจริง เห็นได้ชัดจากความพยายามที่จะกำหนดว่าย่านครอยซ์แบร์กคือพื้นที่เพียงแห่งเดียวของวัฒนธรรมเติร์กพลัดถิ่นในเยอรมนี ที่อื่นในเยอรมนีจะไม่มี ความแปลกถิ่นเช่นนี้ปรากฏให้เห็น และผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กก็สมควรอาศัยอยู่แต่ในพื้นที่แห่งนี้ เพราะมันคือที่ของชาวเติร์กพลัดถิ่นในเยอรมนีร่วมสมัย “อย่างแท้จริง” และยังในสถานการณ์ช่วงเยอรมนีกำลังจะรวมชาติ กระแสของการแสดงออกถึงอัตลักษณ์และความเป็นชาติของเยอรมนีเพื่อชาวเยอรมันทั้ง 2 ฝ่ายยิ่งรุนแรงและบ้ำคั่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งนั่นหมายถึงความพยายามในการ “ขจัด” สิ่งแปลกถิ่นอื่นๆที่จะมาคุกคาม “ความเป็นเยอรมัน” เพื่อการรวมชาติครั้งนี้ด้วย โดยความรุนแรงดังกล่าวสามารถเห็นได้จากเหตุการณ์ที่เพื่อนเชื้อสายเติร์กของฮาซานคนหนึ่งชื่อ คาซิม (Kazim) ถูกทำร้ายในรถไฟใต้ดินโดยกลุ่มวัยรุ่นรุนแรงชาวเยอรมันตะวันออก เหตุร้ายที่เกิดขึ้นกับคาซิมและการเพิกเฉยของสื่อมวลชนเยอรมันทำให้ฮาซานโกรธเคืองและไปขอให้วูล์ฟนำเรื่องการเหยียดเชื้อชาติในเยอรมนีมาทำเป็นภาพยนตร์เพื่อเปิดเผยให้คนทั่วไปได้รับรู้ แต่วูล์ฟก็ปฏิเสธที่จะทำตามคำขอของฮาซานโดยอ้างว่าเรื่องของชาวเติร์กพลัดถิ่นนั้น “เก่าและล้าสมัย” ไปแล้ว

จากการถูกปฏิเสธทั้ง “เสียง” และความคิดความรู้สึกของผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กโดยชาวเยอรมัน อีกทั้งถูกกดทับและขจัดตัวตนของพวกเขาออกไปจากสังคมเยอรมันหลังการรวมชาติ ทำให้ฮาซานต้องการที่จะต่อสู้ขจัดความรุนแรงดังกล่าวและไม่หลบหนีไปที่อื่นอีกต่อไป โดยเขาเลือกที่จะเป็นผู้สร้างภาพยนตร์เพื่อคนพลัดถิ่น เพื่อบอกเล่าเรื่องราวความเจ็บปวดจากการถูกปิดกั้นทางสังคมและวัฒนธรรม และเรียกร้องความยุติธรรมให้กับชุมชนของเขาแทน ฮาซานต้องการจะประกาศกับสังคมเยอรมันกระแสหลักว่า เขาและชุมชนของเขามีตัวตนในสังคมเยอรมันร่วมสมัย และการเปลี่ยนแปลงของสังคมเยอรมันจากการรวมชาติจะไม่สามารถกดทับเขาได้ เพราะเขาจะค่อยๆยอมรับผลกระทบของมันให้เป็นส่วนหนึ่งกับอัตลักษณ์ของเขา ทั้งการที่ครอบครัวแตกแยกและขอบเขตพื้นที่เมืองเบอร์ลินที่ขยายออกไป แต่เขาจะไม่ยอมรับการปิดกั้นและการกดทับของสังคมกระแสหลัก

การเติบโตและเปลี่ยนผ่านทางด้านอัตลักษณ์ของฮาซานไปสู่ความต้องการเปิดเผยตัวตนของผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กในสังคมเยอรมันร่วมสมัย สอดคล้องกับชื่อของงานเขียน *Selam Berlin* ที่แปลว่า “สวัสดิเบอร์ลิน” (คำว่า Selam เป็นคำทักทายในภาษาตุรกี) ที่สะท้อนให้เห็นการริเริ่มของผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กที่จะ “พูดคุย” กับเมืองเบอร์ลินที่เป็นเสมือนตัวแทนของสังคมเยอรมันร่วมสมัยหลังการรวมชาติ และเป็นการทักทายของชาวเติร์กพลัดถิ่นที่เปิดเผยและพยายามแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า พวกเขามีตัวตนในสังคมเยอรมันร่วมสมัยและจะมีบทบาทต่อไปในอนาคตข้างหน้า ยิ่งไปกว่านั้น การรวมเอาคำทักทายในภาษาตุรกีอย่าง Selam เข้ากับชื่อเมืองภาษาเยอรมันอย่าง Berlin ให้กลายเป็นชื่อนวนิยาย *Selam Berlin* ก็ยังสะท้อนได้ชัดเจนว่า อัตลักษณ์พลัดถิ่นของฮาซานประกอบไปด้วย 2 บริบทวัฒนธรรมอยู่ในตัวเขา ทั้งวัฒนธรรมตุรกีและวัฒนธรรมเยอรมันร่วมสมัย และความเป็นเยอรมันและความเป็นเติร์กในรูปแบบใหม่ที่ตรงข้ามกับวาทกรรมเยอรมันกระแสหลัก

4.2.3 “บ้าน” ในแง่ความวิตกกังวลและการทำความเข้าใจความเป็นอื่น

สำหรับงานเขียนโดยนักเขียนเยอรมันร่วมสมัย นิยาม “บ้าน” ของพวกเขา แม้จะไม่ใช่การแสดงออกถึงความสูญเสียหรือความเจ็บปวดจากการถูกปฏิเสธและกดทับเช่นเดียวกับนิยาม “บ้าน” สองนิยามที่อภิปรายไปข้างต้น แต่นิยาม “บ้าน” ของชาวเยอรมันร่วมสมัยก็สะท้อนให้เห็นความรู้สึกของความขาดหายทางอัตลักษณ์ ความพยายามในการทำความเข้าใจการผสมผสานใหม่ทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ร่วมสมัย รวมถึงความต้องการที่จะมองออกนอกรอบเรื่องความเป็นเรากับความเป็นอื่นผ่านการใช้ตัวละครพลัดถิ่นเชื้อสายเติร์ก

งานเขียนโดยนักเขียนเยอรมันที่คัดสรรมาทั้ง 2 เรื่อง ต่างมีตัวละครพลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กเป็นหนึ่งในตัวละครหลักที่ช่วยสะท้อนภาวะพหุวัฒนธรรมในสังคมเยอรมันร่วมสมัย แต่เป็นการนำเสนอจากคนละมุมมอง กล่าวคือ ในนวนิยายเรื่องแรก *Happy Birthday, Türke!: ein kayankaya-roman* ผู้เขียนชาวเยอรมันเลือกใช้ตัวละครพลัดถิ่นและมุมมองแบบคนชายขอบของตัวละครมาวิพากษ์วาทกรรมเยอรมันกระแสหลักว่า วาทกรรมกระแสหลักดังกล่าวทำให้เกิดความรุนแรงขึ้นในสังคมเยอรมันตะวันตกช่วงปลายยุค 1980 ในขณะที่ในนวนิยายเรื่องที่สอง *Räuberhände* ผู้เขียนชาวเยอรมันเลือกใช้ตัวละครเด็กหนุ่มเยอรมันและมุมมองวัยรุ่นเยอรมันร่วมสมัยผสมกับอิทธิพลวาทกรรมกระแสหลัก มาเทียบเคียงและลอกเลียนแบบกับการสร้างอัตลักษณ์ตัวละครพลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กในยุคหลังการรวมชาติเยอรมนี เพื่อทำความเข้าใจ “พื้นที่บ้าน” และประกอบสร้างตัวตนของตัวละครเยอรมันควบคู่กันไป

การใช้ตัวละครพลัดถิ่นในนวนิยายทั้ง 2 เรื่องสะท้อนให้เห็นว่าชาวเยอรมันบางส่วนมีความเข้าใจผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กอย่างหลากหลายและมองเห็นว่าผู้พลัดถิ่นมีตัวตนในสังคมร่วมสมัยเพิ่มมากขึ้น ซึ่งต่างจากสังคมเยอรมันกระแสหลักที่พยายามนำเสนอผู้พลัดถิ่นกลุ่มนี้ว่าเป็นกลุ่มคนชายขอบและไม่มีความบทบาทสำคัญใดๆต่อสังคมเยอรมัน ตัวละครพลัดถิ่นในงานเขียนทั้ง 2 เรื่องกลับมีบทบาทสำคัญในการสืบสวนและวิพากษ์สังคมเยอรมันร่วมสมัย รวมไปถึงการค้นหาคำอธิบายของตัวละครชาวเยอรมันท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงในสังคม โดยเฉพาะมุมมองแบบคนชายขอบของผู้พลัดถิ่นที่ช่วยเผยให้เห็นการมุ่งควบคุมและกดทับของสังคมกระแสหลักต่อคนในพื้นที่อย่างรุนแรง (ซึ่งมุมมองกระแสหลักไม่สามารถมองเห็นได้) ในงานเขียนเรื่อง *Happy Birthday, Türke!: ein kayankaya-roman* รวมถึงกระบวนการประกอบสร้างอัตลักษณ์ของตัวละครพลัดถิ่นที่ทำให้ตัวละครชาวเยอรมันตระหนักถึงลักษณะเฉพาะทางอัตลักษณ์ของตนเองไปพร้อมกันในงานเขียนเรื่อง *Räuberhände*

บทบาทของตัวละครพลัดถิ่นจึงแสดงให้เห็นว่า ตัวละครพลัดถิ่นมีส่วนสำคัญในการสะท้อนตัวตนและสังคมเยอรมันร่วมสมัย การจะทำความเข้าใจตัวตนและพื้นที่สังคมเยอรมันในยุคร่วมสมัยจำเป็นต้องมีผู้พลัดถิ่นและมุมมองชายขอบของพวกเขาเข้ามาช่วยเปิดมุมมองชาวเยอรมันให้กว้างขวางขึ้น เพราะผู้พลัดถิ่นถือเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเยอรมันร่วมสมัยแล้ว และมีมุมมองต่อสังคมเยอรมันแบบแตกต่างและไปไกลกว่าวาทกรรมกระแสหลักที่ยังคงปิดกั้นไม่ให้ชาวเยอรมันประกอบสร้างตัวตนใหม่ๆตามสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปได้ นอกจากนี้ ความแตกต่างของบทบาทตัวละครพลัดถิ่นในงานเขียนทั้ง 2 เรื่อง ทำให้เห็นว่าไม่เพียงนักเขียนชาวเยอรมันร่วมสมัยจะมีมุมมองต่อผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กมากกว่าแค่การเป็นแรงงานพลัดถิ่นหรือคนต่างถิ่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับสังคมเยอรมันและอยู่ในชนชั้นด้อยกว่าเท่านั้น นักเขียนชาวเยอรมันยังรื้อสร้างทัศนคติเยอรมันแบบเก่าๆที่มักมองผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กแค่ในฐานะ “ผู้เป็นอื่น” ไปสู่พัฒนาการใหม่ นั่นคือ การนำเอามุมมองคนชายขอบมาปรับใช้กับการวิพากษ์วาทกรรมเยอรมันกระแสหลักและสังคมเยอรมันตะวันตกปลายยุคปีค.ศ. 1980 ไปจนกระทั่งถึงการเฝ้ามองและเทียบเคียงการประกอบสร้างอัตลักษณ์ของตัวละครพลัดถิ่นกับตัวละครเยอรมันอย่างคู่ขนานและซับซ้อนมากขึ้น (ไม่ใช่แค่ชั่วคราวข้ามชาวตะวันออก-ชาวตะวันตก) โดยในส่วนของบทบาทตัวละครพลัดถิ่นในงานเขียนที่คัดสรรจะอภิปรายอย่างละเอียดพร้อมทั้งกลวิธีเรื่องเล่าแบบอื่นๆในหัวข้อต่อไป

การวิพากษ์ “พื้นที่บ้าน” และเครือข่ายความรุนแรงของการปะทะกันระหว่างวาทกรรมเยอรมันกระแสหลักกับผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กในงานเขียนเรื่องนี้ถูกกระทำผ่านตัวละครนักสืบเคมาล คายันคายา นักสืบหนุ่มพลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กที่มีนิสัยมุทะลุ ปากร้าย และรู้จักการต่อสู้

ป้องกันตัวและการใช้ปืนเป็นอย่างดี โดยการให้ตัวละครนักสืบเชื้อสายเดิร์กเป็นผู้ดำเนินเรื่องและเผยให้เห็นเครือข่ายอาชญากรรมและการฉ้อฉลในสังคมเยอรมันถือเป็นการแหกขนบนวนิยายสืบสวนสอบสวนภาษาเยอรมันในทางหนึ่ง กล่าวคือ นวนิยายสืบสวนสอบสวนภาษาเยอรมันส่วนใหญ่จะมีตำรวจซึ่งเป็นตัวแทนของรัฐเป็นตัวดำเนินเรื่องหลัก และสะท้อนให้เห็นค่านิยมของสังคมเยอรมันที่เน้นการเคารพกฎหมายและเชื่อฟังเจ้าหน้าที่รัฐ (Teraoka, 1999) แต่นวนิยายเรื่องนี้กลับให้ชายหนุ่มเชื้อสายเดิร์กซึ่งถือเป็น “คนนอกคอก” ของสังคมเยอรมันกระแสหลักเป็นผู้ดำเนินเรื่องและมีลักษณะเป็นวีรบุรุษของเรื่องในการช่วยเหลือคนพลัดถิ่น การให้ผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเดิร์กรับบทพระเอกของเรื่องถือเป็นการโต้กลับวาทกรรมชาติพันธุ์ที่สังคมเยอรมันกระแสหลักมักมองผู้พลัดถิ่นเป็นตัวละครฝั่งผู้ร้ายหรืออาชญากร ตลอดจนการมีอาชีพนักสืบเกิดขึ้นในสังคมเยอรมันที่ผู้คนมักเชื่อมั่นในระบบราชการและการปกครองดูแลสังคมอย่างมากก็ถือเป็นการท้าทายอำนาจรัฐเยอรมนีด้วย โดยเฉพาะเหตุการณ์การเผชิญหน้ากันระหว่างตำรวจเยอรมันกับนักสืบเคมาลในหลายต่อหลายฉากระหว่างการสืบสวนคดีทำให้เห็นว่า กระบวนการยุติธรรมของเยอรมันต่อคนพลัดถิ่นไม่มีประสิทธิภาพ ไม่เช่นนั้นนักสืบเคมาลคงไม่ต้องมาตามสืบคดีอยู่เช่นนี้ (ชุตติมา เกตุพงษ์ชัย, 2555: 683)

โดยตลอดทั้งเรื่อง การสืบสวนหาความจริงของเคมาลยังใช้วิธีฉลาดแกมโกงและเต็มไปด้วยเล่ห์เหลี่ยมเพื่อจะได้ไล่ตามข้อมูลที่ซุกซ่อนอยู่ในเครือข่ายอาชญากรรมของชาวเยอรมัน ทั้งการปลอมตัวหลอกเจ้าหน้าที่รัฐบ้าง การลอบเข้าไปเป็นลูกค้าในร้านอาหารและบาร์ในย่านโสเภณีที่ผู้ตายเสียชีวิตบ้าง หรือการอาศัยความช่วยเหลือจากตำรวจเยอรมันที่เกษียณอายุชื่อเอลิฟฟ์บ้าง โดยเฉพาะการอาศัยความช่วยเหลือจากตำรวจเยอรมันวัยชราคนนี้ยังมีนัยยะที่แสดงให้เห็น “การสืบทอด” ตำแหน่งผู้เรียกร้องความยุติธรรมในสังคมเยอรมันให้เป็นของนักสืบเคมาล ผู้มีอัตลักษณ์ชาวเยอรมันเชื้อสายเดิร์กต่อจากเจ้าหน้าที่รัฐของเยอรมนีที่มักจะเป็นตัวเอกในนวนิยายสืบสวนสอบสวนตามขนบนิยายเยอรมันกระแสหลักด้วย กล่าวคือ เหมือนผู้เขียนนวนิยายจะชี้เป็นนัยว่าระบบยุติธรรมดั้งเดิมของรัฐเยอรมันนั้นไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้กับสถานการณ์ร่วมสมัย แต่ควรส่งต่อให้ชาวเดิร์กพลัดถิ่นที่เป็นคนจับใจ มีวิธีการที่ชาญฉลาด ทันยุคทันสมัยในการตามจับคนร้ายในสังคม และแก้ไขปัญหาสังคมที่กำลังเสื่อมโทรมและมีอันตรายซ่อนอยู่หลายชั้นแบบตาต่อตา ฟันต่อฟันเช่นนักสืบเคมาลมากกว่า เพราะบางครั้งยังต้องมีการใช้ความรุนแรงอย่างศิลปะการป้องกันตัว และการใช้อาวุธปืนเพื่อต่อสู้และตามจับกุมคนร้ายด้วย (เรื่องเดียวกัน, 684)

จุดเด่นอีกประการในการให้นักสืบเคมาลเป็นผู้สืบสวนคดีเกี่ยวกับผู้พลัดถิ่น คือ สถานะความเป็นคนชายขอบของเคมาล สถานะเช่นนี้ของเขาช่วยให้เคมาลสามารถมีมุมมองทั้งจากการเป็นคนภายในพื้นที่และเป็นคนภายนอกพื้นที่ในเวลาเดียวกัน กล่าวคือ เคมาลเป็นผู้พลัดถิ่นที่

ถูกวาทกรรมเยอรมันกระแสหลักกดทับและปิดกั้นให้ไปอยู่ตรงพื้นที่ชายขอบของสังคม และณ พื้นที่ชายขอบตรงนี้ เคมาลสามารถรับรู้มุมมองของสังคมกระแสหลักได้เพราะเขาเป็นผู้ถูกกระทำมาก่อน และในขณะที่เดียวกันเขาก็มองเห็นขีดจำกัดของวาทกรรมกระแสหลักไปด้วยในเวลาเดียวกัน อุตลักษณ์ที่เลื่อนไหลจากสถานะคนชายขอบของเคมอลทำให้ผู้อ่านได้เห็นภาพของผู้คนที่ใช้ชีวิตอยู่ในสังคมเยอรมันตะวันตกปลายยุค 80 ที่หลากหลายและไม่ได้มีแค่กลุ่มชาวเยอรมันกระแสหลักหรือกลุ่มคนชายขอบอย่างผู้พลัดถิ่นเท่านั้น (ชุตินา เกตุพงษ์ชัย, 2555: 684)

เนื่องจากตัวละครนักสืบเคมอลต้องเข้าไปสืบหาข้อมูลในหลายๆพื้นที่ซึ่งไม่ใช่ที่ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจทั่วไปจะนำผู้อ่านเข้าไปสัมผัสได้ ทั้งย่านเสื่อมโทรมของผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กที่สะท้อนวิถีชีวิตครอบครัวใหญ่ของผู้พลัดถิ่น ความแออัดและสกปรกของพื้นที่ดังกล่าว ทั้งย่านสถานีรถไฟที่ผู้คนเดินทางสวนกันไปมา ภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่รถไฟและการใช้เวลาว่างเล่นไพ่ของกลุ่มพนักงานขนสินค้าชาวเยอรมันที่ใช้แต่ภาษาถิ่นในการพูดคุยกัน ทั้งย่านโสเภณีใจกลางเมืองแฟรงค์เฟิร์ตที่มีทั้งหนุ่มน้อยหนุ่มใหญ่ชาวเยอรมัน ทั้งที่มาจากชนบทและหนีภรรยา เข้ามาเที่ยวหาความสำราญและปลดปล่อยอารมณ์ทางเพศกันอย่างคึกคัก ภาพร้านอาหารฟาสต์ฟู้ดเก่าๆ โทรมๆ ริมทางที่ใช้เป็นที่ทานข้าวและหาลูกค้าของบรรดาโสเภณีชาวเยอรมัน ไปจนถึงย่านหมู่บ้านจัดสรรแถบชานเมืองของชาวเยอรมันชนชั้นกลางที่ดำเนินชีวิตตามแบบชนบทเยอรมันดั้งเดิม นั่นคือทานอาหารตรงเวลาทั้งสามมื้อ ดูแลสวนในสนามหญ้าหน้าบ้าน และนั่งหวนคิดถึงชีวิตการทำงานในสมัยก่อน (เรื่องเดียวกัน, 684)

สถานที่ต่างๆ เหล่านี้ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพพื้นที่เมืองแฟรงค์เฟิร์ตขณะนั้นได้ชัดเจนขึ้นว่าประกอบไปด้วยผู้คนหลากหลายเชื้อชาติและหลายวิถีชีวิตที่สัมพันธ์กันในทางใดทางหนึ่งอยู่ตลอดเวลา การเดินทางของนักสืบเคมอลสู่พื้นที่ต่างๆ เหล่านี้ได้เชื่อมพื้นที่เหล่านี้ไว้ด้วยกัน และทำให้ผู้อ่านไม่รู้สึกราวว่ามีพื้นที่สังคมกระแสหลักและพื้นที่ชายขอบที่ชัดเจนในโลกของความเป็นจริง นอกจากนี้ ในเรื่องของความสามารถในการใช้ภาษาเยอรมันเองก็ไม่อาจจะใช้เป็นปัจจัยในการคัดแยกชาวเยอรมันและผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กได้ อย่างง่ายดายอีกเช่นกัน เห็นได้จากภาษาถิ่นที่หลากหลายของตัวละครชาวเยอรมันที่เป็นเจ้าของภาษาหลักเอง และภาษาเยอรมันมาตรฐานของตัวละครนักสืบเชื้อสายเติร์กอย่างเคมอลและตัวละครพลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กอย่างยิลมาซพี่เขยของผู้ตายด้วย (เรื่องเดียวกัน, 684)

ในขณะที่ในงานเขียนเรื่อง *Räuberhände* ตัวละครหลักชาวเยอรมันอย่างยานิคบอกเล่าตัวตนของเขาผ่านการเทียบเคียงความเป็นเยอรมันกับความเป็นเติร์กอยู่ตลอดเวลา ยานิคมักให้ความสำคัญและรายละเอียดกับการบรรยายตัวละครอื่นและการทำความรู้จักกับตัวละครอื่นมากกว่าเรื่องพื้นที่หรือสถานที่ และในขณะที่การเล่าเรื่องของยานิคค่อนข้างสะเปะสะปะ ไม่มีเนื้อหาหลักที่

ชัดเจน และเต็มไปด้วยอารมณ์เพื่อฝัน ผู้อ่านแทบจะไม่ได้รับรู้ประสบการณ์หรือเรื่องราวที่เกิดขึ้นในชีวิตของยานิคเป็นหลักเท่าใดนัก เนื่องจากยานิคมักตั้งใจบรรยายและพรรณนาถึงตัวละครอื่น และลักษณะเฉพาะต่างๆของตัวละครพวกนั้น ไม่ว่าจะเป็นรูปร่างหน้าตา (เช่นเรียวกาของอีเรเน แม่จรจัดของซามูเอล) อากัปกริยา (เช่นการกักเก็บของซามูเอลหรือวิธีการเอนตัวลงนอนของลิซ่า แฟนสาวของยานิค) หรือประสบการณ์ชีวิตของคนอื่น (เรื่องเล่าการตามหา “สมบัติ” ของบุญ ชายแก่เก็บของเก่า) อย่างไรก็ตาม การเล่าเรื่องชีวิตตัวละครอื่นของยานิคถือเป็นวิธีการที่เขาประกอบสร้างตัวตนของตนเองอย่างหนึ่ง กล่าวคือ เขามักจะนำเอาข้อมูลของตัวละครต่างๆที่เขาได้มาจากการสังเกตมาประกอบกันและใช้กลไกของการสร้างความเหมือนและความต่างซึ่งเป็นพื้นฐานในการประกอบสร้างอัตลักษณ์ของมนุษย์มายึดโยงตัวเขาเข้ากับตัวละครเหล่านี้

เช่นเล็บที่กุดของซามูเอลและมือซ้ายที่น่ารังเกียจของพ่อยานิค (Heinrich, 2008: 26) เป็นสิ่งที่ยานิครู้สึกขะเขยงและทำให้เขารู้สึกว่าตนเอง “ต่าง” จากตัวละคร 2 ตัวนี้ (Ibid, 26) ในขณะที่กับตัวละครชายแก่เก็บของเก่าอย่างบุญ ยานิคกลับรู้สึกว่าเขาและบุญมีพื้นฐานความคิดบางอย่างที่คล้ายกัน ทั้งการเลือกที่จะทำตัวหลบซ่อนเมื่อมีเหตุวุ่นวาย สังเกตได้จากการที่ยานิครู้สึกว่าพวกเขาทั้งสองต่างก็เหมือนไก่สองตัวที่ถูกขังอยู่ในกรงเดียวกัน เมื่อมีเหตุอะไรเกิดขึ้นในกรง พวกเขาก็จะซุกตัวหลบอยู่ที่มุมหนึ่งและไม่สนใจโลกภายนอก (Ibid, 35) นอกจากนี้ยานิคยังสนใจในสิ่งของเก่าต่างๆที่บุญเก็บสะสมไว้ เพราะเขารู้สึกว่าสิ่งของเหล่านี้มีเรื่องราวมากมายซ่อนอยู่ และมันทำให้เขาได้จินตนาการว่าได้เข้าไปรู้จักและผจญภัยในชีวิตของคนที่เคยเป็นเจ้าของสิ่งของเหล่านี้ ซึ่งรวมถึงชีวิตของบุญด้วย (Ibid, 71) ลักษณะดังกล่าวสะท้อนให้เห็นการเชื่อมโยงของอัตลักษณ์ยานิคเข้ากับตัวละครบุญด้วยกลไกการสร้างความเป็นเหมือน การเล่าเรื่องคนอื่นของยานิคจึงเป็นการยึดโยงและประกอบสร้างอัตลักษณ์ของเขาผ่านความสัมพันธ์กับตัวตนของผู้อื่นเป็นหลัก

ยิ่งไปกว่านั้น กลวิธีเรื่องเล่าที่พบในงานเขียนเรื่องนี้ยังเน้นไปที่การใช้อุปสรรคตัวละคร นั่นคือการให้ตัวละครในเรื่องเป็นตัวแทนอารมณ์ความรู้สึกต่างๆของยานิค เช่นตัวละครอีเรเน แม่จรจัดของซามูเอลเป็นตัวแทนของความแปลกถิ่นและเป็นภัยคุกคามสังคมเยอรมันสำหรับยานิค เนื่องจากเธอไม่ทำงาน ไม่รู้จักทำความสะอาดร่างกาย จึงทำให้เธอไม่เป็นประโยชน์ต่อสังคมร่วมสมัย (Was sie nicht sagen wollen, ist, dass Samuels Mutter Irene asozial ist. Sie ist eine Pennerin. Nicht so richtig, weil sie nicht wirklich auf der Straße lebt, sondern dank Samuel noch eine Wohnung hat. Aber sie ist arbeitslos und hängt den Tag über betrunken mit den richtigen Pennern rum.) (Heinrich, 2008: 5-6) (สิ่งที่พวกเขาไม่อยากจะพูดถึงก็คือ การที่อีเรเน แม่ของซามูเอลเป็นพวกไม่เข้าสังคม เธอเป็นพวกคนจรจัด จะว่าแบบนั้นก็ไม่ถูกเสียทีเดียว เพราะเธอก็ไม่ได้

อาศัยอยู่ข้างถนนจริงๆ แต่มีที่อยู่ ซึ่งต้องขอบคุณชาмуเอลในเรื่องนี้ แต่เธอก็ว่างงานและก็เอาแต่เมาหัวราน้ำทั้งวันกับพวกคนจรจัดจริงๆ) (ซูติมา เกตุพงษ์ชัย, แปล)

หรือตัวละครบุญที่เป็นเหมือนตัวแทนจิตใต้สำนึกของยานิก เพราะดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้น บุญไม่สนใจความเป็นไปภายนอก สนใจแต่ข้าวของที่เขาเก็บหามาได้ บุญไม่อยากประพุดตัวเป็นผู้ใหญ่ซึ่งสำหรับเขาหมายถึงความวุ่นวายและความยุ่งยากในการดิ้นรนกับชีวิตในกรอบสังคม เขาจึงเลือกที่จะเป็นคนที่เก็บของเก่าและใช้ชีวิตอยู่ไปวันๆ ซึ่งตรงกับความต้องการของยานิกที่อยากจะใช้ชีวิตที่เป็นอิสระเช่นนั้นตลอดไป

หรือตัวละครพ่อแม่ของยานิก ที่เป็นตัวละครที่แทนระเบียบแบบแผนแบบชาวเยอรมันที่ยานิกรู้สึกอึดอัดและรำคาญใจ ความเป็นระเบียบเรียบร้อยและการดำเนินชีวิตตามกรอบเวลาที่เคร่งครัดของพ่อกับแม่ไม่อาจเข้ากันกับอัตลักษณ์ที่พ่อฝันและเต็มไปด้วยอารมณ์รุนแรงของยานิกได้ การบรรยายตัวละครพ่อแม่ยานิกผ่านสายตาของยานิกจึงมักมีแต่แง่ลบของการต่อต้านและการดิ้นรนที่จะไม่มีวิถีชีวิตตามแบบพ่อแม่ของเขา ยกตัวอย่างเหตุการณ์ตอนหนึ่งในงานเขียนที่ยานิกและชาмуเอลไปเจอหนังสือคู่มือแนวจิตวิทยาที่พ่อแม่ของเขาแอบไว้เพื่อใช้สังเกตและศึกษาชาмуเอล เนื่องจากพ่อแม่ไม่เข้าใจความเป็นคนพลัดถิ่นของเขา (Heinrich, 2008: 69.) ในตอนนั้นยานิกที่ยึดโยงอัตลักษณ์เข้ากับชาмуเอลเนื่องจากต้องการทำตัวต่อต้านความเป็นระเบียบเคร่งครัดของพ่อแม่ รู้สึกโกรธเคืองไปกับชาмуเอลด้วยที่พ่อแม่เขาทำแบบนี้ เพราะยานิกรู้สึกเหมือนตนเองกำลังถูกพ่อแม่วิเคราะห์ตีความและจับผิดไปด้วยเพราะเขาคลุกคลีอยู่กับชาмуเอลตลอดเวลาและมีพฤติกรรมที่ใกล้เคียงกัน แต่ในขณะที่เดียวกัน ยานิกก็ลึกลับคิดว่าตัวเองก็ลอบสังเกตตัวละครอื่นๆ และวิเคราะห์คนเหล่านั้นเช่นเดียวกับที่พ่อแม่เขาทำอยู่ เห็นได้จากการใส่ใจแต่การเล่าเรื่องตัวละครตัวอื่นอย่างหมกมุ่นและเพื่อฝัน

และตัวละครชาмуเอลที่เป็นตัวแทนลักษณะของสิ่งที่เรียกว่า Queer ในระดับจิตใต้สำนึกของยานิก กล่าวคือ ความสัมพันธ์ระหว่างยานิกกับชาмуเอลเป็นเพื่อนรักที่เหมือนชายรักชาย และทั้งสองเหมือนใช้ชีวิตอยู่แต่ในกรอบของเวลาและพื้นที่ที่แปลกแยกจากกรอบสังคมปกติ พวกเขาแบ่งปันพื้นที่แทบทุกอย่างในชีวิตแก่กันและกัน โดยเฉพาะการสร้างพื้นที่สวนชดัมบูล (Stambul) ในสวนหลังบ้านของยานิกเพื่อใช้เป็น “พื้นที่ของพวกเขา” พื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ของการแสดงอารมณ์ปรารถนาของเด็กหนุ่มทั้งสอง โดยสำหรับยานิก พื้นที่นี้เป็นพื้นที่ของอารมณ์เพื่อฝันต่างๆ เมื่ออยู่ที่นี้เขาจะไม่ต้องใส่ใจกรอบเคร่งครัดของสังคมเยอรมันกระแสหลัก เขาไม่ต้องรีบเร่งคิดถึงอาชีพที่ต้องทำในอนาคตข้างหน้า พื้นที่แห่งนี้ไม่มีเวลาแน่นอนสำหรับเขา ตัวละครยานิกจึงมักปล่อยตัวปล่อยใจทำอะไรตามสัญชาตญาณของตนเองเมื่ออยู่ในพื้นที่สวนนี้ พื้นที่สวนนี้

จึงเป็นพื้นที่แสดงจิตใต้สำนึกของยานิค ในขณะที่ชาวมูเอลใช้พื้นที่ส่วนนี้ในการประกอบสร้างพื้นที่จำลองเมืองอิสตันบูลของตุรกี เพื่อให้เป็น “พื้นที่บ้าน” จำลองให้อัตลักษณ์พลัดถิ่นของเขายึดเหนี่ยว การอยู่ในพื้นที่จำลองของเด็กหนุ่มทั้งสองจึงคล้ายกับว่าพวกเขาแบ่งปันความรู้สึกโหยหาและความปรารถนาเชิงอุดมคติร่วมกัน แม้จะเป็นอารมณ์ความปรารถนาที่สะท้อนอัตลักษณ์คนละแบบ

ลักษณะการเทียบเคียง การสังเกต และการร่วมแบ่งปันความรู้สึกกับตัวละครพลัดถิ่นของยานิค สะท้อนให้เห็นความเชื่อมโยงที่แฝงอยู่ในกระบวนการประกอบสร้างอัตลักษณ์ระหว่างชาวเยอรมันและผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กที่เป็นมากกว่าแค่ขั้วต่าง “เรา-ผู้อื่น” (We-Other) เพราะในบางครั้งยานิคเองก็ระบุตัวตนของเขาเข้ากับเพื่อนรักเชื้อสายเติร์กอย่างชาวมูเอล ทำให้เห็นว่า “ความเป็นอื่น” ที่วาทกรรมกระแสหลักมักนำมานิยามใช้กลุ่มผู้พลัดถิ่น แท้จริงแล้วก็หลบซ่อนอยู่ใน “ตัวเรา” หรือชาวเยอรมันร่วมสมัยด้วยเช่นกัน

ผลจากการอภิปรายนิยาม “บ้าน” ที่หลากหลายโดยนักเขียนเยอรมันและนักเขียนเยอรมันเชื้อสายเติร์ก ทำให้เห็นว่าตัวละครผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กมักมุ่งเน้นในการค้นหาตัวตนและต้องการต่อรองว่าพวกเขาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเยอรมันร่วมสมัย ในขณะที่ตัวละครชาวเยอรมันเองก็มีการค้นหาและพยายามทำความเข้าใจเรื่องอัตลักษณ์ของตนเองผ่านตัวละครพลัดถิ่นเช่นกัน อย่างไรก็ตาม เรื่องเล่าตัวตนทั้ง 5 เรื่องได้ร่วมกันเผยให้เห็นว่า “บ้าน” สำหรับตัวละครหลักทั้ง 5 ตัวละครมีส่วนประกอบของเรื่องการเดินทางค้นหาและ/หรือทบทวนตัวตนเข้ามาเกี่ยวข้อง และทำให้อัตลักษณ์ของตัวละครเหล่านี้เกิดการเปลี่ยนผ่าน ผู้อ่านได้เห็นนิยาม “บ้าน” ที่หลากหลาย และเป็น “บ้าน” ที่สัมพันธ์กับผู้อื่น ตลอดจนไม่มีนิยาม “บ้าน” ที่ตายตัวเพียงหนึ่งเดียวและไม่เปลี่ยนแปลงตามที่วาทกรรมกระแสหลักมักมุ่งหมายให้คนในสังคมรู้สึกไปในทางเดียวกัน

4.3 ความเปลี่ยนแปลงในการทำความเข้าใจเรื่อง “บ้าน” ใหม่

นิยามที่หลากหลายของ “บ้าน” ข้างต้นสะท้อนให้เห็นความเปลี่ยนแปลงในเรื่องความเข้าใจเรื่องพื้นที่ที่แตกต่างกันในแต่ละรุ่นคนไปด้วย ซึ่งยังคงยืนยันว่าไม่มีนิยาม “บ้าน” ที่ตายตัว แม้จะเป็นในมุมมองของผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กด้วยกันเอง หรือจะเป็นมุมมองของชาวเยอรมันร่วมสมัยก็ตาม นอกจากนี้ ความหลากหลายของนิยาม “บ้าน” ที่ได้จากการอภิปรายเรื่องเล่าตัวตนในงานเขียน 5 เรื่องที่คัดสรรยังชี้ให้เห็นว่า การทำความเข้าใจ “บ้าน” ของชาวเยอรมันร่วมสมัยและผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กที่มีการเชื่อมโยงและการอ้างอิงถึงอีกฝ่ายอย่างต่อเนื่องนั้น ได้ทำให้เกิดการริ่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างเยอรมัน-เติร์กใหม่ ซึ่งจะนำไปสู่ลักษณะการผสมผสานใหม่

ทางวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ที่ไม่อาจหารากเหง้าที่แท้จริงได้ และไม่สามารถแยกความเป็นเยอรมันออกจากความเป็นเติร์ก หรือความเป็นเรจากความเป็นอื่นได้อย่างชัดเจนอีกต่อไป

4.3.1 ความเข้าใจเรื่อง “บ้าน” ที่เปลี่ยนแปลงไปตามรุ่นคน

ความเปลี่ยนแปลงในความเข้าใจเรื่อง “บ้าน” ของในแต่ละรุ่นคนนั้นสามารถพบได้ทั้งจากงานเขียนโดยนักเขียนเยอรมันร่วมสมัยและนักเขียนเยอรมันเชื้อสายเติร์ก โดยจะนำตัวอย่างที่เห็นได้ชัดจากงานเขียนเรื่อง *Räuberhände* (2007) ของฟินน์ โอลิ ไสน์ริช และงานเขียนเรื่อง *Selam Berlin* (2003) ของยาเค คารามาใช้ประกอบการบรรยายดังกล่าว เนื่องจากในงานเขียนทั้งสองเรื่องนี้มีการเอ่ยถึงตัวละครชาวเยอรมันร่วมสมัยรุ่นพ่อแม่และรุ่นลูกหลาน และตัวละครพลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กรุ่นพ่อแม่และรุ่นลูกหลานอย่างชัดเจน โดยเฉพาะการนำเสนอความขัดแย้งในการทำความเข้าใจเรื่อง “บ้าน” ที่สัมพันธ์กับเรื่องพื้นที่และอัตลักษณ์ระหว่างคนสองรุ่น ที่ได้รับอิทธิพลจากการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ ของสังคมเยอรมันร่วมสมัย โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงด้านค่านิยมการใช้ชีวิตและวิถีวัฒนธรรมที่มีแนวโน้มจะไปในทางพหุวัฒนธรรมมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง สะท้อนให้เห็นว่าความเข้าใจเรื่อง “บ้าน” สามารถปรับเปลี่ยนได้และไม่ตายตัว แต่ในขณะเดียวกันก็แสดงให้เห็นปมปัญหาที่แฝงอยู่ในการประกอบสร้างอัตลักษณ์ของตัวละครที่ต้องเชื่อมโยงกับคนรุ่นพ่อแม่ที่ถือเป็นส่วนหนึ่งของ “บ้าน” ไปพร้อมกันด้วย

ในงานเขียนเรื่อง *Räuberhände* (2007) ของฟินน์ โอลิ ไสน์ริช เด็กหนุ่มชาวเยอรมันอย่างยานิคได้เล่าถึงความขัดแย้งในการทำความเข้าใจเรื่อง “บ้าน” ระหว่างเขากับพ่อแม่ ซึ่งสัมพันธ์กับการประกอบสร้างอัตลักษณ์ของเขา มุมมองของยานิคและพ่อแม่ชาวเยอรมันของเขาต่อเรื่องพื้นที่และอัตลักษณ์มีความแตกต่างกัน โดยพ่อแม่ของยานิคมีมุมมองเรื่องพื้นที่แบบคนเยอรมันรุ่นเก่า กล่าวคือ พวกเขาเข้าใจว่าอัตลักษณ์ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงลักษณะเฉพาะทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรมถูกยึดโยงอยู่กับพื้นที่ประเทศเยอรมนีโดยตรง ชาวเยอรมันควรอาศัยอยู่ในประเทศเยอรมนีและแสดงออกถึงความเป็นระเบียบเรียบร้อยและการตรงต่อเวลา ในขณะที่ยานิคไม่ได้มีมุมมองที่ตายตัวเช่นนั้น กล่าวคือ อาจเป็นผลมาจากการที่เขาเติบโตมากับซามูเอล เพื่อนรักเชื้อสายเติร์กส่วนหนึ่ง แต่อีกส่วนหนึ่งก็เป็นเพราะเขาเติบโตมาในยุคสมัยที่มีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นมากมายในพื้นที่สังคมเยอรมัน บริบทช่วงเวลาในงานเขียนเรื่องนี้เป็นช่วงที่ผ่านการรวมชาติเยอรมนีในปี 1990 มาแล้วกว่า 10 ปี ซึ่งช่วงเวลาดังกล่าวถือเป็นช่วงที่มีการติดต่อสื่อสารแบบไร้พรมแดนเกิดขึ้นอย่างจริงจัง เมืองใหญ่ต่างๆ ของโลกเต็มไปด้วยคนหลากหลายชาติพันธุ์เดินทางเข้า-ออก ซึ่งหมายถึงเมืองในเยอรมนีและตุรกีด้วย การเดินทางข้ามพื้นที่ไปยังประเทศต่างๆ ในช่วงเวลานี้จึง

เป็นไปอย่างรวดเร็ว ตลอดจนมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดความเชื่อระหว่างผู้คนทั่วโลกที่ หลากหลายมากขึ้น ชาวเยอรมันจึงต้องปรับตัวตามสถานะที่เต็มไปด้วยการแลกเปลี่ยนและการ เดินทางพลัดถิ่นเช่นนี้ให้ทัน เพราะนั่นหมายถึงการต้องเผชิญและต่อรองกับวัฒนธรรมแปลกถิ่นที่ เข้ามาในพื้นที่ของตนอย่างต่อเนื่องมากขึ้น

ผลจากความเปลี่ยนแปลงทางสังคมดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า แม้ว่าชาวเยอรมันจะ รับรู้ถึงขอบเขตพื้นที่ ภูมิประเทศ ขนบธรรมเนียมประเพณีเยอรมันร่วมกันเป็นอย่างดี แต่การทำ ความเข้าใจเรื่องพื้นที่เยอรมนีร่วมสมัยในฐานะพื้นที่บ้านเกิดแท้จริงแล้วเป็นเรื่องเฉพาะบุคคล กล่าวคือ ความเข้าใจและการจินตนาการเยอรมนีในฐานะ “บ้าน” ระหว่างชาวเยอรมันแต่ละรุ่น ก่อนข้างแตกต่างกัน นั่นเพราะพวกเขาเติบโตและพบเจอสถานการณ์ที่แตกต่างกัน ความแตกต่าง ดังกล่าวอาจส่งผลให้นิยาม “บ้าน” หลากหลายและขัดแย้งกันเองได้ซึ่งทำให้เห็นความไม่มั่นคงและ ไม่เสถียรของพื้นที่บ้าน โดยเฉพาะคนรุ่นพ่อแม่ที่มักจะปรับตัวตามกระแสการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ ไม่ทัน นิยามพื้นที่บ้านของคนรุ่นพวกเขาจึงกลายเป็นเหมือนสิ่งที่ยืดหยุ่นปรกฏการณ์การพลัดถิ่น ในเยอรมนีและความเปลี่ยนแปลงอื่นๆที่อาจเกิดขึ้นกับพื้นที่เยอรมนีร่วมสมัยอยู่บ่อยครั้ง ในงาน เขียนเรื่องนี้ก็กล่าวถึงประเด็นดังกล่าว โดยสังเกตได้จากการที่ยานิกซึ่งเป็นวัยรุ่นมักรู้สึกอึดอัดและ ไร้ความมั่นใจกับธรรมเนียมเรื่องความเคร่งครัดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชาวเยอรมัน ซึ่งถือเป็นเอกลักษณ์ของประเทศและเป็นธรรมเนียมที่คนรุ่นพ่อแม่เขายึดถือและภาคภูมิใจ

ยานิกมองว่าความเป็นระเบียบเคร่งครัดแบบเยอรมันเกิดขึ้นเพราะชาวเยอรมัน หวาดหวั่นต่อสภาพที่ไร้ระเบียบ ไร้กฎเกณฑ์ และไม่รู้จักแก้ไขกับเรื่องโกลาหลวุ่นวายที่ตามมาได้ อย่างไร (Heinrich, 2008: 19) ความอึดอัดใจดังกล่าวทำให้ในช่วงแรกเขารู้สึกอยากจะทำหนีจาก พื้นที่บ้านเกิดหรือทำตัวไร้ระเบียบเพื่อหาความสมดุลให้กับอัตลักษณ์ของตนเอง โดยเขามักจะนึก ภาพให้มีใครสักคนเข้ามาทำลายและคุกคามความเรียบง่ายปลอดภัยของสังคมเยอรมันกระแสหลัก ที่เขาอาศัยอยู่เพื่อปลดปล่อยเขาออกไปจากพื้นที่สังคมเช่นนี้ และช่วยชี้ให้พ่อแม่เขาเห็นว่า การ เปลี่ยนแปลงหรืออันตรายต่างๆสามารถเกิดขึ้นได้เสมอ ไม่ว่าจะพยายามกำหนดกฎเกณฑ์ที่รัดกุม หรืออยู่ในพื้นที่ปลอดภัยมากแค่ไหน ดังข้อความว่า

[...] Früher habe ich mir oft gewünscht, dass wir überfallen werden. Dass jemand in unser Haus kommt, in unser Leben, dass jemand diese ganze liebevolle Ordnung durchwühlt und verheddert, in unserer Privatsphäre schnüffelt und seine Spuren hinterlässt. Einer, der ihnen die Sicherheit nimmt. Ich wollte, dass etwas passiert, damit sie sich nicht so

widerlich sicher fühlen. Ich habe mir gewünscht, dass wir überfallen und geschändet werden, damit wir merken, dass wir verletzbar sind, dass alles zerschlagen kann, wenn man nur hart genug darauf schlägt. [...] (Heinrich, 2008: 19-20)

[...] เมื่อก่อนผมเฝ้าหวังอยู่เสมอว่าเราจะถูกปล้น หวังว่าจะมีใครสักคนบุกเข้ามาในบ้านของเรา ในชีวิตของเรา ใครสักคนที่จะโกรธเกรี้ยวและกระโจนใส่ความเป็นระเบียบเรียบร้อยทั้งหมดนี้ เข้ามาสูดดมพื้นที่ส่วนตัวของเราและทิ้งร่องรอยของเขาเอาไว้ ใครสักคนที่พรากเอาความรู้สึกปลอดภัยออกไปจากพ่อแม่ ผมหวังว่าจะมีบางอย่างเกิดขึ้นเพื่อที่จะทำให้พ่อแม่ไม่รู้สึกปลอดภัยมันคงอย่างน่ารังเกียจเช่นนี้ ผมหวังว่าเราจะถูกปล้น ถูกทำร้าย เพื่อที่เราจะได้รู้ว่าเราสามารถเจ็บปวดได้ ว่าทุกอย่างสามารถแตกหักได้ ถ้าเพียงแต่จะมีคนทูปตีมันแรงๆ [...] (ชุตินา เกตุพงษ์ชัย, แปล)

จากคำอ้างอิงข้างต้น ความปรารถนาที่จะทำลายความเป็นระเบียบเรียบร้อยของพ่อแม่และวาทกรรมเยอรมันกระแสหลักของยานิคสะท้อนให้เห็นความข้อนแย้งและความไม่มั่นคงที่แฝงอยู่ในอัตลักษณ์ของชาวเยอรมัน ปมวิกฤตอัตลักษณ์ของยานิคจึงมีที่มาจากพื้นฐานความไม่มั่นคง และความเพ้อฝันเช่นการจินตนาการและปรารถนาจะให้ไม่มีใครมาคุกคามพื้นที่ส่วนตัวของเขา แต่ในขณะที่เดียวกันก็หวาดกลัวและไม่เข้าใจอัตลักษณ์พลัดถิ่นของชาวมูเอลด้วย

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากความแตกต่างในการทำความเข้าใจเรื่อง “บ้าน” ระหว่างยานิคกับพ่อแม่ ทำให้เขาหันกลับมาเทียบเคียงตัวตนของเขากับชาวมูเอล เพื่อนชาวเยอรมันเชื้อสายเดิร์กแทน ซึ่งทำให้เห็นบทบาทสำคัญของผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเดิร์กในการทำความเข้าใจทั้งเรื่องตัวตนและเรื่อง “บ้าน” ของชาวเยอรมัน กล่าวคือ ชาวเยอรมันแท้จริงแล้วไม่ได้ตระหนักว่าอัตลักษณ์ของมนุษย์ทุกคนได้ถูกประกอบสร้างอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะพวกเขาจะอยู่ในพื้นที่หรือเดินทางพลัดถิ่นก็ตาม ในตอนแรกยานิคเองก็ไม่ค่อยตระหนักถึงอัตลักษณ์และพื้นที่บ้านเชิงสมมติของตนเองเท่าไรนัก แต่เมื่อเขาเห็นชาวมูเอลมุ่งมั่นกับการเรียนภาษาและวัฒนธรรมตุรกี รวมถึงเฝ้าพูดถึงความฝันที่จะเดินทางตามหาพ่อของเขาอยู่บ่อยครั้ง ทำให้ยานิคเริ่มเปรียบเทียบชีวิตของตนเองกับชีวิตของชาวมูเอลจนกลายเป็นวิธีประกอบสร้างอัตลักษณ์ของยานิคไปโดยปริยาย

ตลอดทั้งเรื่องจะพบว่ายานิคมักประกอบสร้างอัตลักษณ์ของเขาในเชิงที่สัมพันธ์กับเพื่อนรักอย่างชามูเอลตลอดเวลา และกระบวนการประกอบสร้างอัตลักษณ์ของยานิคไม่ได้ยึดติดอยู่กับขนบเยอรมันดั้งเดิมเช่นพ่อแม่เขา แต่มักอาศัยการจินตนาการพื้นที่สังคมเยอรมันร่วมสมัยในแง่ของการเปรียบเทียบ การลอกเลียนแบบหรือการค้นหาต้นแบบ และการสร้างพื้นที่อุดมคติที่เต็มไปด้วยอารมณ์เพื่อฝันแปลกประหลาดและไม่มั่นคง และแม้ว่าในท้ายที่สุด ยานิคจะไม่สามารถเปลี่ยนความวิตกกังวลของเขาให้เกิดการเปลี่ยนผ่านทางอัตลักษณ์เมื่อเขาเดินทางไปพบกับความแปลกแยกทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรมที่ตุรกี ได้ แต่เมื่อเขาเดินทางกลับมาถึงเยอรมนี ความเข้าใจเรื่อง “บ้าน” ของเขาจะเกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่ทำให้เขาต้องตั้งคำถามกับความเข้าใจเรื่อง “บ้าน” ของคนเยอรมันดั้งเดิมว่าการแบ่งแยกลักษณะทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรมนั้นสามารถทำได้จริงหรือไม่ เมื่ออย่างน้อยที่สุด ยานิคได้เกิดความวิตกกังวลและไม่มั่นใจในอัตลักษณ์ของตนเอง หลังเขาเดินทางก้าวข้ามพรมแดนเยอรมนีและตุรกีไปแล้ว

ไม่ได้มีเพียงแต่ตัวละครเยอรมันเท่านั้นที่เกิดการตั้งคำถามกับความเข้าใจเรื่อง “บ้าน” ระหว่างคนรุ่นพ่อแม่กับคนรุ่นลูกหลานที่สะท้อนให้เห็นความสำคัญในการปรับเปลี่ยนความเข้าใจเรื่อง “บ้าน” ของมนุษย์ตามการเปลี่ยนแปลงของเวลาและของสังคม ตัวละครพลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กรุ่นพ่อแม่และรุ่นลูกหลานในงานเขียนเรื่อง *Selam Berlin* (2003) ของยาเด คารา เองก็เป็นอีกตัวอย่างที่ชัดเจนที่ช่วยสะท้อนปมขัดแย้งในการทำ ความเข้าใจเรื่องพื้นที่ “บ้าน” ระหว่างคนสองรุ่นด้วย

ฮาซาน ตัวละครหลักของเรื่องนี้เล่าถึงปมวิกฤตอัตลักษณ์ของคนพลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กรุ่นแรก ซึ่งได้แก่ ตัวละครพ่อของเขาอย่างซาอิด ซาอิดพลัดถิ่นเข้ามาในเบอร์ลินตะวันตกด้วยปัจจัยทางสังคมและการศึกษา ผู้พลัดถิ่นรุ่นแรกประเภทนี้แม้จะไม่ต้องลำบากยากเข็ญในเรื่องรายได้เหมือนกลุ่มแรงงานเติร์กพลัดถิ่น แต่พวกเขาก็ต้องเผชิญกับการถูกตีกรอบพื้นที่โดยสังคมเยอรมันกระแสหลักให้ใช้ชีวิตอยู่ในพื้นที่เฉพาะสำหรับชาวเติร์กพลัดถิ่น และมีปมอัตลักษณ์ที่สับสนและชะงักไปมาระหว่างความโหยหาบ้านเกิดและอุดมคติเรื่อง “บ้าน” ในอนาคตด้วยเช่นกัน เนื่องจากพวกเขามีมุมมองต่อพื้นที่ต่างๆอย่างตายตัว เช่นมองว่าสังคมเยอรมันร่วมสมัยเป็นสังคมแห่งความก้าวหน้าของวิชาการและเทคโนโลยี หรือมองว่าสังคมตุรกีบ้านเกิดสวยงามและควรค่าแก่การระลึกถึงอยู่เสมอ โดยการบรรยายปมวิกฤตอัตลักษณ์ของตัวละครผู้พลัดถิ่นรุ่นแรกกลุ่มนี้ มีลักษณะของการพูดคุย ตั้งคำถาม และวิพากษ์มุมมองตายตัวที่ทำให้พวกเขาไม่อาจปรับตัวเข้ากับ ความเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ต่างๆได้ทันแทรกเข้ามาด้วย

เด็กหนุ่มฮาซานได้บอกเล่าถึงตัวละครซาอิดให้ผู้อ่านรับรู้ว่าตัวละครตัวนี้ค่อนข้างเพื่อฝันและยึดมั่นในอุดมคติบ้านเกิดแบบคนสมัยเก่า เช่นเดียวกับตัวละครหญิงตั้งครรภ์เชื้อสายเติร์ก ในความคิดของซาอิด บ้านเกิดมักเป็นพื้นที่สวยงาม สงบเรียบร้อย และเป็นพื้นที่แม่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมและศาสนาแต่ผู้คนก็สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข ดังข้อความว่า

[...] Für Baba und Mama war Istanbul immer noch die Stadt der glitzenden Lichter, Tavernas und Open-air-Kinos, wo Moslems, Christen und Juden nebeneinander lebten. Eine Stadt auf zwei Kontinenten, sieben Hügeln und mit einer Million Einwohner. Durch diese Istanbul war die Hippie-route San Francisco-Katmandu verlaufen und hatte Scharen von Amerikanern, Kanadiern und Europäern auf den Platz um die Blaue Moschee gebracht. Damals liefen die Frauen in Miniröcken, hohen Plateauschuhen und mit toupierten Haaren herum, und Männer fuhren kutschengroße Chevrolets. [...] Baba sagte immer: Istanbul ist wie eine alt gewordene Odaliske, die unter ihrer faltigen Haut die Züge einer einstigen Schönheit trägt.[...] (Kara, 2004: 11)

[...] สำหรับบาบามะมา เมืองอิสตันบูลยังเป็นเมืองของแสงไฟระยิบระยับ โรงแรม และโรงหนังกลางแปลงเสมอ ซึ่งเป็นที่ที่ชาวมุสลิม ชาวคริสต์ และชาวยิวอาศัยอยู่ร่วมกัน มันเป็นเมืองที่คาบเกี่ยวระหว่าง 2 ทวีป, หุบเขาทั้ง 7 แห่ง และมีคนอาศัยอยู่หนึ่งล้านคน เส้นทางของกลุ่มบุปผาชนจากซานฟรานซิสโกถึงกาฐมาณฑุจะต้องผ่านเมืองอิสตันบูลแห่งนี้ และมีฝูงชนชาวอเมริกัน ชาวแคนาดา และชาวยุโรปแหวะผ่านสุหร่าน้ำเงิน ในบางครั้งพวกผู้หญิงก็จะเดินสวนไปมาในชุดกระโปรงสั้นและรองเท้าส้นสูงและทำผมโป่งพองสวย ส่วนผู้ชายก็จะขับรถเซฟโรเลตที่ใหญ่โตราวกับรถม้า[...] บาบามพูดเสมอว่า อิสตันบูลเป็นเหมือนนางเก่าแก่ในฮาเร็มที่ซ่อนความสวยงามในอดีตไว้ภายใต้ลำคอที่เหยย่น [...] (ชุตินา เกตุพงษ์ชัย, แปล)

การบรรยายภาพพื้นที่บ้านเกิดตุรกีในมุมมองของตัวละครชาอิดข้างต้นทำให้เห็นว
 สำหรับชาอิด บ้านเกิดตุรกีคือพื้นที่บ้านที่ไม่เคยเปลี่ยนแปลงไปและเป็นการคงไว้ซึ่งความสวยงาม
 เจริญอุดมคติ สภาพพหุวัฒนธรรมของพื้นที่ตุรกีร่วมสมัยที่ปรากฏในความคิดของชาอิดเองก็เข้าไป
 ในเชิงอุดมคติด้วย นั่นคือเป็นพหุวัฒนธรรมแบบผสมผสานกลมกลืน ไม่มีความแตกต่างขัดแย้งให้
 เห็นและไม่มีเกิดการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลง (ซึ่งเป็นไปไม่ได้ในความเป็นจริง) และตัวละครชาอิดเอง
 ก็ยึดโยงอัตลักษณ์ของเขาเข้ากับพื้นที่ดังกล่าวอย่างลึกซึ้งเช่นเดียวกับตัวละครหญิงตั้งครภัก์เชื้อสาย
 เติร์กในงานเขียนเรื่อง *Schwarzer Tee mit drei Stück Zucker*

พื้นที่เมืองอิสตันบูลในฐานะพื้นที่บ้านเกิดสำหรับชาอิดยังถูกเปรียบเปรยเป็น
 สัญลักษณ์ของความเป็นหญิง ได้แก่นางในฮาเร็ม ที่แม้จะเป็นค่านิยมทางเพศที่โบราณแต่ก็เป็น
 จินตนาการทางเพศที่เข้ายวนสำหรับชาอิดตลอดมา มโนภาพพื้นที่ตุรกีบ้านเกิดของชาอิดจึงแฝงไว้
 ด้วยบริบทเรื่องเพศและบริบทความตายตัวเชิงวัฒนธรรมซึ่งเป็นวิธีการมองพื้นที่บ้านเกิดแบบคน
 รุ่นเก่า ซึ่งสะท้อนให้เห็นความเข้าใจเรื่อง “พื้นที่บ้าน” ของผู้พลัดถิ่นรุ่นแรกที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง
 อารมณ์ความปรารถนาทางเพศและความต้องการแสดงอำนาจของเพศชายตามวาทกรรมการ
 กำหนดภาวะเรื่องบ้านดั้งเดิม โดยความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่บ้านเกิดกับตัวละครชาอิดเป็นไปใน
 แบบวัตถุหรือพื้นที่ที่ถูกกระทำ/ถูกจ้องมองคล้ายหญิงฮาเร็ม กับชายหนุ่มอย่างชาอิดที่กระทำการ
 จ้องมองและเฝ้าดูพื้นที่ดังกล่าวด้วยความหลงใหลเพื่อฝันทางเพศ มโนภาพเช่นนี้ช่วยให้ชาอิดรู้สึก
 ว่าอัตลักษณ์ของตนเองอบอุ่น ปลอดภัย และมีอำนาจในการควบคุมพื้นที่ด้วยสถานะความเป็น
 ผู้กระทำต่อพื้นที่

อย่างไรก็ตาม มุมมองที่แน่นิ่งตายตัวเชิงอุดมคติของชาอิดต่อพื้นที่ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น
 พื้นที่เชิงรูปธรรมหรือพื้นที่เชิงนามธรรมเช่นนี้ถือเป็นมุมมองที่เป็นปัญหา โดยเฉพาะต่อการ
 ปรับตัวกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในพื้นที่บ้านของเขา ทั้งพื้นที่ประเทศตุรกี พื้นที่เยอรมนี หรือ
 พื้นที่ครอบครัวของเขาเอง กล่าวคือ เมื่อเขาทำความเข้าใจ “พื้นที่บ้าน” ต่างๆของตนเองด้วยมโน
 ทัศน์เชิงอุดมคติแต่สภาพรอบตัวเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการล่มสลายของ
 กำแพงเบอร์ลินและการรวมชาติเยอรมนีในช่วงปีค.ศ. 1989-1990 ชาอิดในฐานะผู้ที่เคยเป็นฝ่าย
 กระทำ/จ้องมองพื้นที่บ้านกลับกลายเป็นผู้ถูกกระทำ ถูกกำหนด และถูกเปิดโปงโดยพื้นที่บ้านของ
 เขาเสียเองบ้าง โดยการเปิดโปงดังกล่าวเกิดขึ้นจากการล่มสลายของกำแพงเบอร์ลิน พรหมแดนเชิง
 สมมติที่เคยแบ่งกันเบอร์ลินตะวันตกกับเบอร์ลินตะวันออกทำให้คนสัญจรกันไปได้มาอย่าง
 หลากหลาย ซึ่งการสัญจรดังกล่าวทำให้ความลับที่ชาอิดพยายามจะปิดบังไม่ให้คนในครอบครัว
 ได้รับรู้ก็ถูกเปิดเผยออกมาด้วย นั่นคือ ชาอิดแอบมีภรรยาลับเป็นชาวเบอร์ลินตะวันออกและมีลูก
 ชายชาวเยอรมันเชื้อสาย เติร์กด้วยกันหนึ่งคน (Kara, 2004: 138-139) ความลับดังกล่าวทำให้

พื้นที่ครอบครัวของซาอิดและฮาซานเปลี่ยนแปลงจากหน้ามือเป็นหลังมือ ครอบครัวของพวกเขา ล่มสลายไปอย่างสิ้นเชิงพร้อมกับกำแพงเบอร์ลิน

จะเห็นได้ว่า มโนทัศน์ที่มีต่อพื้นที่บ้านในเชิงอุดมคติตายตัวของซาอิดได้ปะทะและ ถูกตั้งคำถามโดยความเปลี่ยนแปลงในพื้นที่เยอรมนีช่วงการรวมชาติว่าเป็นเรื่องที่เป็นไม่ได้ในความเป็นจริง ขอบเขตพื้นที่ใหม่ทั้งพื้นที่เมืองเบอร์ลินใหม่และพื้นที่ครอบครัวใหม่(ครอบครัวเชื้อสายเติร์กและครอบครัวหญิงเยอรมันตะวันออก)กำลังทำให้อัตลักษณ์ของเขาสั่นคลอน แต่ซาอิดไม่ ยากยอมรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เพราะนั่นหมายถึงเขาต้องปรับเปลี่ยนหรือละทิ้งมโนทัศน์เชิงอุดมคติของตนเองซึ่งเป็นพื้นที่ที่อัตลักษณ์ของเขายึดเหนี่ยวเอาไว้ด้วยความรู้สึกอบอุ่น

ปลอดภัย และมีอำนาจตลอดมา การสูญเสียมโนทัศน์เชิงอุดมคติข้างต้นจะทำให้อัตลักษณ์ของเขา ไร้ที่ยึดเหนี่ยวและเปราะบาง ตลอดจนซาอิดต้องสูญเสียบทบาทการเป็น “ผู้ควบคุม/กระทำต่อ พื้นที่” ที่เขาเคยเข้าใจว่ามีอยู่ไปด้วย ปมวิกฤตอัตลักษณ์ของตัวละครตัวนี้จึงเป็นผลจากการยึดมั่นใน มโนทัศน์ที่ตายตัวในเรื่อง “พื้นที่บ้าน” และทำให้อัตลักษณ์ซาอิดมีสถานะที่ชะงักงันและไม่อาจ หลุดพ้นจากสภาวะดังกล่าวได้เพราะความกลัวที่จะสูญเสียทั้งพื้นที่บ้านสำหรับอัตลักษณ์และ บทบาทในการควบคุมพื้นที่ไป ซาอิดจึงถูกยึดติดไว้กับพื้นที่ในอุดมคติที่เขาสร้างขึ้นมาเอง

ข้อสรุปข้างต้นเห็นได้จากฉากหนึ่งในงานเขียนที่ ตัวละครฮาซาน ซาอิด และเอดิซ พี่ชายของฮาซานได้เถียงกันเรื่องการที่พ่อแอบมีภรรยาลับและลูกชายด้วยกันอีกคนอย่างรุนแรง ซึ่ง เชื่อมโยงไปถึงการโต้เถียงกันเรื่องความเปลี่ยนแปลงต่างๆที่กำลังเกิดขึ้นในเยอรมนีและบนโลก ณ ขณะนั้นด้วย นั่นคือ การสิ้นสุดลงของสงครามเย็นและการล่มสลายของค่านิยมคอมมิวนิสต์เก่าที่ซา อิดยึดถือมาตลอด เอดิซพี่ชายของฮาซานได้แย้งและวิพากษ์ความคิดและการกระทำของพ่อหรือซา อิดว่าเป็นมุมมองที่ล้าหลังและทำให้ครอบครัวของพวกเขาต้องพบกับหายนะ ดังข้อความว่า

[...] *“Wir haben Angst, uns vom Gewohnten zu trennen. Wir halten uns an der Vergangenheit fest...”*

“Du hast ja keine Ahnung!” schrie Ediz. Erschrocken blickte ich zum Corridor. Er stand mit Lederjacke im Türrahmen. “Wir...? Halten uns an der Vergangenheit fest`Du klebst doch an deinem anatolischen Traditionsmist und kriegst nichts mit!” brüllte er. Baba verschluckte sich und hustete. Tee lief ihm aus der Nase. Ich reichte ihm eine Serviette. Ediz verschränkte die Arme und stand breitbeinig da. “Die welt hat sich verändert, die Türkei hat sich verändert, da ist nichts mehr mit Linken und

anatolischem Sozokram. Die Leute in Istanbul leben in freien Beziehungen und machen Geld.”, belehrte er Baba. “Und du? Du klebst noch an deinem kommunistischen Gelaber von gestern. Du kapiert ja gar nichts!” [...] “Aus deinem Futzelbüro kommst du ja gar nicht raus und denkst, du bist ein Mann von Welt. Pah!” [...] “In diesem Furzloch von Kreuzberg kriegst du gar nichts mit. Die Leute in Istanbul machen sich lustig über Tzpen wie dich! Die verarschen euch doch!”

“Ich scheiße auf diese Bourgeoisie, diese Parasiten von Istanbul, die haben die Türkei ruiniert”, protestierte Baba. “Von dir brauche ich mir nicht sagen zu lassen, wo’s mit dem Westen langgeht, schließlich lebe ich seit über zwanzig Jahren in diesem Loch. Die drehen doch alle durch. Schau sie dir doch an! Wie diese Homos, Kiffer und Penner herumlaufen. Hier ist alles kaputt! Keine Familien! Kein Respekt! Keine Kultur! Ein Volk ohne Wurzeln, ohne Kultur ist ein verlorenes Stück Dreck!”

“Ha, daß ich nicht lache! Wie ist es mit unserer Familie?! Betrogen hast du uns! Deine Doppelmoral schreit zum Himmel!”

“Wie redest du mit mir?” knurrte Baba. “Ich bin schließlich dein Vater. Meine Jahre, meine Jugend hab ich für euch geopfert! Die besten Schulen habt ihe besucht! Von meiner Arbeit, von meinem Geld. Ohne mich wärt ihr nichts! Gar nichts! Kapiert...?!”

“Du warst mein Vater, für mich bist du gestorben! Für immer und ewig!” brüllte Ediz und knallte die Wohnungstür hinter sich zu. [...] (Kara, 2004: 154-156.)

[...] “พวกเราต่างกลัวที่จะพลัดพรากจากสิ่งที่คุ้นเคย พวกเราจึงผูกติดตัวเราไว้กับอดีต...”

“พ่อไม่รู้อะไรเลยจริงๆ!” เอ็ดชตะ โคน ผมหันไปมองที่ทางเดินด้วยความตกใจ เขายืนอยู่ที่ข้างประตูสวมแจ็กเก็ตหนัง “พวกเรานั่นหรือ...ที่ผูกติดอยู่กับอดีต พ่อต่างหากที่เอาตัวเองไปยึดติดกับไอ้ค่านิยมนาโตเลียลวงตาบ้างนั่น และไม่เคยรับรู้อะไรเลย” เขาตะคอก บาบมาถึงกับสำลักและไอออกมา

น้ำชาไหลออกมาทางจมูกของเขา ผมส่งกระดาษให้เขาเช็ด เอดิชยื่นกอดอก และยื่นกางขาอยู่ที่เดิม “โลกมันเปลี่ยนไปแล้ว ตุรกีเปลี่ยนไปแล้ว มันไม่มีแล้วไอ้ระบอบสังคมนิยมฝ่ายซ้ายและการยึดมั่นในวิถีชนบท อนาโตเลีย ผู้คนในอิสตันบูลอยู่กันอย่างเป็นอิสระเสรีและก็หาเลี้ยงตัวเอง” เขาเทศนาบาบ “แล้วพ่อละ พ่อยังไปยึดติดกับเรื่องคอมมิวนิสต์ไร้สาระในอคติของพ่ออยู่ได้ พ่อไม่ได้เข้าใจอะไรเลย” [...] “พ่อไม่เคยออกมาจากไอ้บริษัทต่างๆของพ่อ ด้วยซ้ำ และยังมาคิดว่าตัวพ่อเป็นศูนย์กลางของโลกอีก! ฮี!” [...] “พ่อไม่เรียนรู้อะไรหรอกถ้าอยู่ในรูบ่าในย่านครอยซ์แบร์กนี่ คนที่อิสตันบูลเขาเอาพวกคนอย่างพ่อไปล้อเลียนกัน แล้วก็เยาะเย้ยถากถางพวกพ่อด้วย”

“ฉันขอสาปแช่งไอ้พวกชนชั้นกลาง พวกกาฝากของอิสตันบูลที่ทำให้ตุรกีวอดวาย” บาบ่าได้กลับ “คนอย่างฉันไม่ต้องให้แกมาบอกหรือว่าไอ้พวกตะวันตกมันจะไปได้ถึงไหน เพราะฉันก็อยู่ในรูบ่ามาได้กว่า 20 ปีแล้ว แต่ก็มีแต่เรื่องเพี้ยนๆวุ่นวายทั้งนั้น แกดูเอาเองแล้วกัน มีแต่พวกกระเทย คนบ้า และขอทานวิ้งวุ่นเต็มเมือง ที่นั่นมันพังไปหมดแล้ว ไม่มีครอบครัว ไม่มีคุณธรรม ไม่มีวัฒนธรรม ไอ้พวกกลุ่มคนที่ไม่มียากเหง้า ไม่มีวัฒนธรรมก็เป็นแค่ขยะที่ถูกทิ้งคิๆนี่เอง”

“เฮอะ! ไม่เข้าใจแล้วมั้งเนี่ย แล้วตอนนี้เกิดอะไรขึ้นกับครอบครัวเราละพ่อ พ่อหลอกหลวงพวกเราไง ไอ้ศีลธรรม 2 มาตรฐานของพ่อมันดังก้องไปถึงสวรรค์แล้ว!”

“แกพูดกับฉันว่าไงนะ” พ่อคำรามใส่ “จะยังงั้นก็เป็นพ่อแก ฉันเสียสละเวลาและช่วงชีวิตวัยหนุ่มของฉันให้พวกแก พวกแกได้เข้าเรียนในโรงเรียนที่ดีที่สุด ด้วยธุรกิจของฉัน ด้วยเงินของฉัน ถ้าไม่มีฉันพวกแกก็ไม่มีอะไรเลย ไม่แม้แต่อย่างเดียว เข้าใจไหม...”

“พ่อเคยเป็นพ่อของผม แต่ตอนนี้สำหรับผม พ่อตายไปแล้ว! ตลอดไปและตลอดกาล!” เอดิชตะโกนและกระแทกประตูบ้านปิดตามหลัง [...] (ชุตีมา เกตุพงษ์ชัย, แปล.)

การโต้เถียงระหว่างเอดิชและซาอิดสะท้อนให้เห็นความขัดแย้งระหว่างความเข้าใจ “พื้นที่บ้าน” ของผู้พลัดถิ่นรุ่นแรกกับผู้พลัดถิ่นรุ่นลูกหลาน รวมไปถึงภาวะชะงักงันของผู้พลัดถิ่นรุ่นแรกอย่างซาอิด มโนทัศน์เชิงอุดมคติตายตัวและได้รับอิทธิพลจากลัทธิสังคมนิยมของซาอิดต่อ

“พื้นที่บ้าน” ถูกเอ็ดชลูกชายซึ่งมีมุมมองแบบเสรีนิยมสมัยใหม่ตั้งคำถามและวิพากษ์อย่างรุนแรง กล่าวคือ ในขณะที่ซาอิดยึดมั่นว่าความเข้าใจเรื่องบ้านของเขาเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกิดการเปลี่ยนแปลง เขาก็ยิ่งเอาอัตลักษณ์ของตนเองไปยึดโยงกับอดีตที่สวยงามและมีอุดมการณ์ที่สมบูรณ์แบบ เอ็ดชกลับชี้ให้เห็นว่าพื้นที่ต่างๆบนโลก ไม่ว่าจะพื้นที่เชิงรูปธรรมอย่างตุรกี หรือเยอรมนี หรือพื้นที่เชิงนามธรรมอย่างพื้นที่ครอบครัวหรือพื้นที่สังคมร่วมสมัย กำลังสลับเปลี่ยนเข้ามาสู่ความเป็นเสรีนิยมมากขึ้น เอ็ดชไม่ได้บอกว่าวิถีชีวิตแบบเสรีนิยมเป็นเรื่องที่ดีกว่าแบบสังคมนิยมและไม่ปฏิเสธว่าลัทธิเสรีนิยมแบบตะวันตกทำให้เกิดกลุ่มคนที่แหวกขนบสังคม กระแสหลักและกลายเป็นปัญหาสังคมในเวลาต่อมา แต่เอ็ดชต้องการชี้แจงให้พ่อเห็นว่าโลกกำลังเปลี่ยนไปและพ่อควรจะต้องเปลี่ยนแปลงความคิดตาม ถ้าไม่อยากเป็นผู้ถูกทิ้งไว้ในพื้นที่อุดมคติตามลำพัง ตลอดจนเอ็ดชวิพากษ์มโนทัศน์ของซาอิดว่าเป็นอุดมการณ์ที่หลอกลวงและย้อนแย้งในตนเอง เพราะในขณะที่ซาอิดคิดว่าค่านิยมเสรีตะวันตกจะทำให้เกิดปัญหาสังคมมากมาย และทำให้คนแตกแยกห่างเหินกัน มโนทัศน์เชิงอุดมคติของซาอิดเองก็กลับมาทำร้ายและทำลายพื้นที่ครอบครัวของเขาเองด้วยเช่นกัน กล่าวคือ ถ้าซาอิดมองเห็นว่าพื้นที่ต่างๆสามารถเปลี่ยนแปลงได้อยู่ตลอด และไม่หยุดนิ่ง เขาคงจะรับรู้ได้ว่าการกระทำใดๆต่อพื้นที่ที่สามารถส่งผลกระทบต่อย้อนกลับมาที่ตัวบุคคลได้เช่นกัน และเขาคงจะมีวิธีการในการแก้ปัญหาวิกฤตอัตลักษณ์ดังกล่าวได้ดีกว่านี้

มุมมองที่คงที่ต่อพื้นที่ของซาอิดส่งผลให้ตัวเขาหยุดนิ่งอยู่ในพื้นที่ย่านครอยซ์แบร์ก ไม่สามารถมีพัฒนาการทางอัตลักษณ์ต่อไปได้ เพราะเขาไม่ยอมปรับเปลี่ยนมุมมองตามความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น วิกฤตอัตลักษณ์ของตัวละครพลัดถิ่นรุ่นแรกตัวนี้จึงเต็มไปด้วยความแน่นิ่งและเฉื่อยชาของตัวละคร และการไร้ความสามารถในการปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ของเขา ฮาซานผู้เล่าเรื่องได้กล่าวถึงซาอิดไว้ว่า “บาบาเป็นคนที่ไม่มีใครเข้าถึง เขามักทำตัวห่างไกลจากพวกเรา เขาอยู่แต่ในโลกของเขาที่ผมรู้สึกแปลกแยก แม้จะมีการพลัดพรากและความเจ็บปวดครั้งล่าสุดเกิดขึ้น แต่เขายังคงรักษาความเงียบขรึมและครุ่นคิดอยู่เสมอ” (Kara, 2004: 164) คำกล่าวข้างต้นชี้ให้เห็นการตัดขาดจากผู้คนและโลกความเป็นจริงของซาอิด ตลอดจนกระบวนการยึดมั่นในโลกอุดมคติของซาอิดทำให้เขาหลีกเลี่ยงปัญหาและความเจ็บปวดที่เกิดจากการกระทำของเขาอยู่บ่อยครั้ง ซึ่งทำให้ฮาซานตีภาพลักษณะพ่อของเขาว่าเป็นคนนิ่งขรึมและไม่ใส่ใจใต้อิคนรอบตัว และเพิ่มความห่างเหินระหว่างเขากับพ่อมากขึ้น จนในที่สุดฮาซานก็ตัดสินใจจากพ่อไปตั้งรกรากในพื้นที่เยอรมนีท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงด้วยตนเอง การที่ตัวละครซาอิดถูกทิ้งไว้เบื้องหลังสะท้อนให้เห็นการวิพากษ์ตัวละครพลัดถิ่นรุ่นแรกที่มีมุมมองต่อพื้นที่บ้านตายตัวว่าไม่อาจก้าวข้ามกรอบพื้นที่เชิงสมมติไปได้ และต้องติดอยู่กับภาวะพลัดถิ่นและสถานะคนชายขอบของสังคมกระแสหลักต่อไป

ดังนั้นเมื่อกล่าวถึงย่านครอยซ์แบร์ก ฮาซานก็มักจะนึกถึงตัวละครซาอิดไปด้วย พร้อมๆกัน เนื่องจาก “พื้นที่บ้าน” ดังกล่าวสำหรับฮาซานเป็นพื้นที่บ้านที่สัมพันธ์กับพ่ออย่างซาอิดที่เป็นคนพาเขา แม่ และพี่ชายมาอาศัยอยู่ที่นั่นตั้งแต่เกิด ลักษณะการใช้ชีวิตตามแบบสังคมนิยมและอุดมคติที่ตายตัวต่อ “พื้นที่บ้าน” ของซาอิดจึงมีผลต่อการรับรู้พื้นที่ย่านครอยซ์แบร์กของฮาซานไปด้วย โดยฮาซานมองว่าย่านครอยซ์แบร์กไม่ใช่ย่านคนแปลกถิ่นหรือย่านอันตรายตามทัศนคติเยอรมันกระแสหลัก แต่กลับมองพื้นที่นี้เป็นเสมือนเขตสงวนหรือเขตอนุรักษ์ (Reservat) (Kara, 2004: 238) สำหรับคนพลัดถิ่นรุ่นแรกอย่างพ่อแม่ของเขามากกว่า ซึ่งเป็นผลมาจากมุมมองเรื่อง “บ้าน” ที่ตายตัวของพ่อ ตัวละครซาอิดจึงถูกทิ้งไว้ในย่านครอยซ์แบร์กเพียงลำพังด้วยไม่อาจปรับตัวเข้ากับพื้นที่เยอรมนีร่วมสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปแล้วได้

ความเข้าใจเรื่อง “บ้าน” ที่ขัดแย้งกันในแต่ละรุ่นคนเน้นย้ำให้เห็นถึงความสำคัญของการปรับเปลี่ยนการทำความเข้าใจเรื่อง “บ้าน” ของชาวเยอรมันร่วมสมัยและผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กที่ต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อไม่ให้อัตลักษณ์ของพวกเขาที่สัมพันธ์กับการทำความเข้าใจเรื่อง “บ้าน” เกิดการหยุดนิ่ง ซึ่งทำให้เห็นว่าแท้จริงแล้ว การเล่าเรื่องตัวตนและการประกอบสร้างอัตลักษณ์จะต้องถูกผลิตสร้างใหม่ ถูกเล่าใหม่ด้วยปัจจัยที่หลากหลาย เช่นความต้องการหลีกเลี่ยงการกดทับและการครอบงำของสังคมนิยมกระแสหลัก และเพื่อการต่อรองและการเรียกร้องต่อสู้เพื่อช่วงชิงสิทธิของตนในพื้นที่สังคมนิยมร่วมสมัย

4.3.2 การรื้อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเยอรมัน-เติร์ก ใหม่

งานเขียนที่มีแก่นเรื่องเกี่ยวกับผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กที่คัดสรรทั้ง 5 เรื่องทำให้เกิดการรื้อสร้างประเด็นเรื่องพื้นที่ในบริบทดังกล่าว โดยทำให้เห็นว่าพื้นที่สังคมนิยมร่วมสมัยเป็นพื้นที่ที่มีหลายชั้น และช่วยนำเสนอการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของเยอรมนีร่วมสมัยที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่ดังกล่าวด้วย แต่สิ่งที่สำคัญประการหนึ่งในงานเขียนที่คัดสรรแสดงให้เห็นคือการเปิดโอกาสให้ชุดความเป็นอื่นที่ถูกกดทับไว้สามารถปรากฏและปะทะกับแนวคิดของสังคมนิยมกระแสหลักที่พยายามแบ่งแยกพื้นที่ระดับต่างๆออกจากกัน โดยงานเขียนที่คัดสรรเผยให้เห็นว่าการเล่าเรื่องตัวตนและการเล่าเรื่อง “บ้าน” เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ของความเหมือนและความต่างเป็นหลัก ไม่สามารถแยกปัจจัยสองประการนี้ออกจากกันได้ กล่าวคือ ทำให้เห็นว่ามนุษย์เราต้องสัมพันธ์กับคนอื่นหรือกลุ่มอื่นอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะในแง่ความเหมือนหรือความต่าง หรือในแง่ของความวิตกกังวลหรือการต่อรองก็ตาม เพราะมนุษย์และสิ่งต่างๆไม่ได้อยู่ตามลำพังอย่างแยก

เดี่ยวเด็ดขาด หากแต่อยู่ร่วมกัน สัมพันธ์กัน ตลอดจนไม่มีการหยุดนิ่ง แต่มีการเคลื่อนที่และถูกประกอบสร้างและแสดงออกถึงอัตลักษณ์และตำแหน่งแห่งที่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งลักษณะดังกล่าวนำไปสู่การแสดงออกทางอัตลักษณ์และวัฒนธรรมในเชิงผสมผสานใหม่หรือ Hybridity of Identity and Culture ที่เราไม่อาจสืบทอดเหง้าที่แท้จริงเพียงหนึ่งเดียว ตลอดจนเราไม่อาจแยกความเป็นเรากับความเป็นอื่นได้ชัดเจน

การประกอบสร้างอัตลักษณ์ของตัวละครหลักในงานเขียนที่คัดสรรทั้ง 5 เรื่อง โดยเฉพาะตัวละครพลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กได้ทำให้ประเด็นเรื่องความเป็นเยอรมันและความเป็นเติร์กที่เคยถูกกำหนดอย่างตายตัวโดยวาทกรรมเยอรมันกระแสหลักถูกทำให้มีสถานะที่คลุมเครือและไม่ชัดเจน โดยดูจากการคลี่คลายปมวิกฤตอัตลักษณ์และการประกอบสร้างอัตลักษณ์เชิงผสมผสานใหม่อย่างต่อเนื่องของตัวละครหลักทั้ง 5 ดังต่อไปนี้

ในตอนจบของงานเขียนเรื่อง *Schwarzer Tee mit drei Stück Zucker* (1991) ของเรนัน เคมิร์ชาน ตัวละครหญิงตั้งครบกู้เชื้อสายเติร์กตัดสินใจที่จะประกอบอาชีพนักแสดงและนักเขียนเพื่อถ่ายทอดเรื่องราวของมนุษย์ในแง่มุมต่างๆ โดยเน้นที่การสลับสับเปลี่ยนบทบาทของตัวละครอยู่ตลอดเวลา ซึ่งสัมพันธ์กับลักษณะอัตลักษณ์ของคนพลัดถิ่นที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนเพื่อหลีกเลี่ยงรูปแบบการกดทับและการปิดกั้นใหม่ๆ ของสังคมกระแสหลัก โดยหญิงสาวยอมรับทั้งความเป็นเยอรมันและความเป็นเติร์กที่อยู่ในอัตลักษณ์ของเธอ และพยายามประกอบสร้างตัวตนจากลักษณะทั้งสองอย่างเพื่อให้เธอสามารถอยู่รอดในสังคมต่อไปได้

ในตอนจบของงานเขียนเรื่อง *Selam Berlin* (2003) ของยาเค คารา การเปลี่ยนผ่านทางด้านอัตลักษณ์ของตัวละครฮาซานที่เริ่มจากการคืนชนบทหนีการเปลี่ยนแปลงในเยอรมนี ผู้การรับรู้การกดทับและปิดกั้นของสังคมกระแสหลัก จนกลายเป็นแรงผลักดันให้เขาคิดจะเผชิญหน้าและต่อสู้กับวาทกรรมกระแสหลักนั้น ถูกนำเสนอให้ผู้อ่านร่วมรับรู้ในฉากสุดท้ายของนวนิยายในเชิงสัญลักษณ์ นั่นคือ ในวันรวมชาติเยอรมนี ตัวละครฮาซานนั่งรถแท็กซี่โดยสารและเดินไปที่ลานพอร์ทสดัมเมอร์ พลาทซ์ ซึ่งเคยเป็นพรมแดนระหว่างเยอรมนีตะวันตกและเยอรมนีตะวันออก และนั่งครุ่นคิดถึงเรื่องราวต่างๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิต ฮาซานคิดว่าเขาไม่ได้ยึดโยงอัตลักษณ์ของเขาไว้กับที่ใดที่หนึ่งอีกต่อไปแล้ว และ ณ ตอนนี้ตัวเขาในฐานะคนพลัดถิ่นที่สมควรถูกกดทับและขจัดออกไปจากสังคมเยอรมันกลับมาปรากฏตัวอยู่ในที่ที่เคยเป็นพรมแดนระหว่างฝั่งตะวันตกกับฝั่งตะวันออก นั่นหมายความว่า ผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กยังคงแฝงตัวอยู่ท่ามกลางสังคมเยอรมันต่อไป สังคมเยอรมันไม่อาจจะคัดแยกผู้พลัดถิ่นออกจากพื้นที่ของตนเองได้อย่างสมบูรณ์ และผู้พลัดถิ่นเหล่านี้พร้อมจะเคลื่อนที่และอาศัยอยู่ในทุกพื้นที่ของเยอรมนีได้เสมอ (Kara, 2004: 382) ตลอดจน

สิ่งที่ผู้พลัดถิ่นคิดจะทำต่อไปหลังการรวมชาติเยอรมนีคือ การประกาศให้สังคมนิเวสท์ได้รับรู้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเยอรมันร่วมสมัยที่ถูกกดทับและปิดกั้นด้วยความรุนแรง

ในงานเขียนเรื่อง *Gefährliche Verwandtschaft* (1998) ของ ซาเฟอร์ เซโนกัก ความ เป็นเยอรมันและความเป็นเติร์กถูกทำให้คลุมเครือที่สุด เมื่อซัสซาร์ร้อยเรียงประวัติศาสตร์เยอรมนี ชนชาวยิว และตุรกีเข้าด้วยกันใหม่ กลายเป็นเรื่องเล่าอดีตในอีกรูปแบบที่เชื่อมต่อกับประวัติศาสตร์ และความเป็นมาของกลุ่มชนทั้งสามในเชิงผสมผสาน ตลอดจนยังมีการแทรกความคิดเห็นต่างๆ ที่ หลากหลายของชาวเยอรมัน ชาวยิว และชาวเติร์กต่อบริบทความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนระหว่างกันด้วย

ในตอนจบของงานเขียนเรื่อง *Happy Birthday, Türke!: ein kayankaya-roman* (1987) ของ ยาคอบ อาร์จูนี ตัวละครนักสืบเคมาล ซึ่งเป็นคนพลัดถิ่นที่มีทั้งความเป็นเยอรมันและความเป็น เติร์กอยู่ในอัตลักษณ์ของเขายังสามารถทำอาชีพนักสืบ ในการสืบสวน เชื่อมโยง ตลอดจนเปิดโปง เหตุการณ์และความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนในพื้นที่สังคมเยอรมันร่วมสมัยได้ต่อไป ซึ่งให้เห็นว่าแม้จะมี ความวิตกกังวลของชาวเยอรมันร่วมสมัยต่อผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์ก แต่ผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กซึ่งทำ ให้การแบ่งแยกความเป็นเยอรมันและความเป็นเติร์กกลายเป็นเรื่องไม่ชัดเจนนั้นจะยังคงเป็นส่วน หนึ่งของสังคมเยอรมันร่วมสมัย

และในตอนจบของงานเขียนเรื่อง *Räuberhände* (2007) ของ ฟินน์ โอเล โสนริช ดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้น แม้หลังการเผชิญหน้ากับความแตกต่างทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรมใน ตุรกี จะทำให้ยานิค เด็กหนุ่มชาวเยอรมันตัดสินใจเดินทางกลับมายังเยอรมนีบ้านเกิดด้วยความ สับสน แต่ความสับสนดังกล่าวก็เกิดขึ้นจากการที่ยานิคมีโอกาสได้รับรู้กับประสบการณ์พลัดถิ่น รูปแบบใหม่ด้วยตัวของเขาเอง ซึ่งจะทำให้เขามีมุมมองใหม่ๆ ที่แตกต่างไปจากความเข้าใจเรื่อง “บ้าน” ที่หมกมุ่น เพื่อฝัน และเต็มไปด้วยจินตนาการแบบเดิม

หากกล่าวโดยสรุป การประกอบสร้างอัตลักษณ์ของตัวละครผ่านเรื่องเล่าในงาน เขียนที่คัดสรรทั้ง 5 เรื่องสะท้อนให้เห็นว่า “บ้าน” สำหรับพวกเขาเกี่ยวข้องกับเรื่องของการเดินทาง กล่าวคือ “บ้าน” ไม่ใช่พื้นที่ที่ตายตัวอีกต่อไป แต่เป็นการปรับเปลี่ยนความทรงจำและประสบการณ์ ตลอดจนการสังเกตผู้คนและบริบทรอบตัวเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงผ่านทางด้านอัตลักษณ์อยู่ ตลอดเวลา เผยให้เห็นความหลากหลายของนิยาม “บ้าน” ที่ในขณะที่เดียวกันก็สัมพันธ์กับผู้อื่น ไม่ว่าจะ เป็นคนในครอบครัวหรือคนที่มีลักษณะทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรมที่แตกต่างกันก็ตาม

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ผลจากการศึกษางานเขียนที่คัดสรรทั้ง 5 เรื่องพบว่า งานเขียนโดยนักเขียนทั้ง 2 กลุ่มชาติพันธุ์สะท้อนความขัดแย้ง ปมวิกฤตอัตลักษณ์ และการปะทะช่วงชิงสิทธิความเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่สังคมเยอรมันร่วมสมัยเนื่องจากพื้นฐานความเข้าใจเรื่อง “บ้าน” ที่แตกต่างกันระหว่างตัวละครชาวเยอรมันและตัวละครผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเดิร์ก แต่ไม่ใช่การปะทะกันในลักษณะของขั้วตรงข้ามหรือ Binary Opposition ตามทัศนคติของสังคมกระแสหลักที่มักอ้างว่าคนพลัดถิ่นถือเป็น “ชาวตะวันออก” ที่อยู่ตรงข้ามกับชาวเยอรมันที่เป็น “ชาวตะวันตก” ตลอดจนไม่มองว่างานเขียนโดยนักเขียนพลัดถิ่นเชื้อสายเดิร์กที่คัดสรรเป็นตัวแทนของกลุ่มผู้พลัดถิ่นหรืองานเขียนโดยนักเขียนเยอรมันที่คัดสรรเป็นตัวแทนของวาทกรรมเยอรมันกระแสหลัก แต่มองว่างานเขียนที่คัดสรรทั้ง 5 เรื่องต่างช่วยกันเล่าเรื่องพื้นที่สังคมเยอรมันร่วมกัน ทว่าเป็น “การร่วมเล่า” ที่หลากหลายและมีพื้นฐานความเข้าใจเรื่อง “บ้าน” ที่แตกต่างกันเป็นอิทธิพลหลัก โดยสะท้อนทั้งความแตกต่างขัดแย้งและความเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มคน 2 ชาติพันธุ์ไปพร้อมๆกัน ไม่ใช่มีแต่ความแตกต่างเพียงอย่างเดียว ตลอดจนทำให้เห็นทั้งมุมมองของผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเดิร์กและมุมมองของชาวเยอรมันต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นใน “พื้นที่บ้าน” ของพวกเขาอย่างครอบคลุมด้วย

โดยจากที่ได้อภิปรายมาทั้งหมด สามารถสรุปได้ว่า การเล่าเรื่อง “บ้าน” ในงานเขียนโดยนักเขียนพลัดถิ่นเชื้อสายเดิร์กมีการรื้อสร้างวาทกรรมเยอรมันกระแสหลักผ่านการนำเสนอบริบทที่หลากหลายของตัวละครพลัดถิ่นเชื้อสายเดิร์ก ทั้งในแง่ของการคลี่คลายปมวิกฤตอัตลักษณ์ของตัวละคร และกลวิธีการใช้รูปแบบงานเขียนเพื่อเรียกร้องและชี้ให้เห็นตัวตนของผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเดิร์กที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมเยอรมันร่วมสมัย ตลอดจนเผยให้เห็นสังคมเยอรมันร่วมสมัยที่เต็มไปด้วยความแตกต่างทางชาติพันธุ์ ชนชั้น วัฒนธรรม และเพศสถานะของผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ โดยเนื่องจากพวกเขาพลัดถิ่นและถูกปิดกั้นจากสังคมเยอรมันกระแสหลักส่งผลให้พวกเขาต้องประกอบสร้างตัวตนใหม่และทำความเข้าใจ “พื้นที่บ้าน” ใหม่ผ่านเรื่องเล่า

ในขณะที่การเล่าเรื่อง “บ้าน” ในงานเขียนโดยนักเขียนเยอรมันมีการทำความเข้าใจตัวตนชาวเยอรมันและสังคมเยอรมันร่วมสมัยผ่านการใช้ตัวละครพลัดถิ่นและการเฝ้าสังเกตและเทียบเคียงกับตัวละครพลัดถิ่น โดยตัวละครพลัดถิ่นช่วยนิยามและกำหนดสภาพสังคมเยอรมันร่วมสมัยในเชิงพหุวัฒนธรรมมากขึ้น และช่วยให้ตัวละครชาวเยอรมันมองเห็นตัวตนของตนเองผ่านการมองดูผู้พลัดถิ่นทำให้เกิดการต่อรองทางอัตลักษณ์ตามมา อย่างไรก็ตาม ด้วยอิทธิพลของ

สังคมเยอรมันกระแสหลักที่ต้องการควบคุมและรักษาอาณาเขตความเป็น “บ้าน” ของตนเองไว้ ส่งผลให้งานเขียนโดยนักเขียนเยอรมันทั้ง 2 เรื่องยังสะท้อนการนำเสนอ “พื้นที่บ้าน” ในแง่เป็นวาทกรรมที่ตายตัว คงที่ มีรากเหง้ามั่นคง และมีมายาคติเรื่องชนชั้น เพศสถานะ และชาติพันธุ์แฝงอยู่ด้วยเหมือนกันซึ่งขัดแย้งกับมุมมองของนักเขียนพลัดถิ่น กล่าวคือ ในขณะที่นักเขียนพลัดถิ่นมุ่งก้าวข้ามมโนทัศน์ชั่วคราวระหว่างเจ้าบ้านชาวเยอรมัน-คนชายขอบเชื้อสายเดิร์กไปสู่การชี้แจงว่าพวกเขาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเยอรมันร่วมสมัย นักเขียนเยอรมันกลับยังสะท้อนมโนทัศน์ชั่วคราวข้างต้นอยู่ โดยเฉพาะลักษณะตัวละครพลัดถิ่นที่แม้จะมีโอกาสได้วิพากษ์สังคมเยอรมัน แต่วิถีชีวิตและความคิดความรู้สึกของตัวละครกลุ่มนี้ยังคงให้ความรู้สึกแปลกถิ่น กำกวม และสร้างความรู้สึกวิตกกังวลแก่ตัวละครชาวเยอรมันอยู่มาก โดยนักเขียนเยอรมันสะท้อนความวิตกกังวลผ่านการควบคุมเสียงและความคิดความรู้สึกของตัวละครพลัดถิ่น ผ่านการเล่าและการสังเกตเอาเองของตัวละครชาวเยอรมัน และผ่านการสร้างภาพลักษณ์ตัวแทนผู้ถูกกดขี่หรือเหยื่อของความรุนแรงโดยไม่ตั้งใจ ซึ่งกลายเป็นการเน้นย้ำและกลับไปผลิตซ้ำมโนทัศน์ชั่วคราวระหว่างเจ้าบ้านชาวเยอรมัน-คนชายขอบเชื้อสายเดิร์กอีกครั้ง การสะท้อนความวิตกกังวลดังกล่าวทำให้งานเขียนทั้ง 2 เรื่องไม่อาจปรับเปลี่ยนบริบทต่างๆ เพื่อแก้ปมความรุนแรงต่อผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเดิร์กและต่อสังคมเยอรมันร่วมสมัยได้อย่างเหมาะสม

งานเขียนที่มีแก่นเรื่องเกี่ยวกับชาวเดิร์กพลัดถิ่นในงานเขียนที่คัดสรรทั้ง 5 เรื่อง แม้จะได้รับอิทธิพลจากความเข้าใจเรื่อง “บ้าน” ที่แตกต่างกัน นั่นคือชาวเยอรมันมีแนวโน้มที่จะยึดโยงตัวตนของตนเข้ากับพื้นที่รัฐชาติเยอรมนีและมักสะท้อนการนำเสนอกลไกการแบ่งแยกความเป็นเรากับความเป็นอื่นอยู่บ้าง ในขณะที่ผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเดิร์กเน้นการประกอบสร้าง “พื้นที่บ้าน” ใหม่ผ่านการอ่านทบทวนและตีความขนบของ 2 ชาติพันธุ์ และมักสะท้อนการนำเสนอการกลายพันธุ์และการผสมผสานกันของวัฒนธรรม แต่ต่างก็ทำให้เห็นว่าพื้นที่เยอรมนีร่วมสมัยมีหลายชั้นและเชื่อมโยงกันอย่างซับซ้อน ซึ่งจะนำไปสู่การนิยามและให้ความหมายพื้นที่ดังกล่าวในรูปแบบใหม่ที่หลากหลายกว่าแนวคิดที่ว่าชาวเยอรมันเป็นเจ้าของพื้นที่กระแสหลักและผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเดิร์กเป็นเพียงคนชายขอบ ทั้งพื้นที่ในเชิงรูปธรรมอย่างพื้นที่เมืองเบอร์ลิน พื้นที่เมืองอิตันบูล พื้นที่ย่านครอยซ์แบร์ก รวมถึงพื้นที่เยอรมนีและตุรกีโดยรวม เช่นเดียวกันกับพื้นที่ที่เป็นนามธรรมอย่าง “พื้นที่บ้าน” สำหรับอัตลักษณ์ของตัวละครทั้ง 2 ชาติพันธุ์ และพื้นที่ความสัมพันธ์ระหว่างเยอรมันกับเดิร์ก จึงเป็นที่น่าศึกษาต่อไปว่าในอนาคตข้างหน้า แนวโน้มความเข้าใจเรื่อง “บ้าน” ของนักเขียนทั้ง 2 กลุ่มชาติพันธุ์จะมีการพัฒนาต่อไปมากน้อยเพียงใด

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยที่เกี่ยวข้องคือการสนับสนุนให้มีการศึกษาเปรียบเทียบงานเขียนที่มีแก่นเรื่องเกี่ยวกับชาวเติร์กพลัดถิ่นโดยนักเขียนเยอรมันร่วมสมัยและนักเขียนพลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กให้มากขึ้น รวมถึงตัวบทจากสื่ออื่นๆ อย่างเช่น ละครชุดทางโทรทัศน์ ภาพยนตร์ งานศิลปะ และบทเพลง ที่กลุ่มผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กกำลังมีบทบาทสำคัญในสื่อแขนงต่างๆ เหล่านี้อยู่ในวงการสื่อเยอรมันร่วมสมัย ซึ่งจะทำให้เห็นพลวัตระหว่างกลุ่มคนทั้งสองชาติพันธุ์อย่างหลากหลายมากขึ้น เนื่องจากสื่อต่างๆ เหล่านี้ก็มีวิธีการนำเสนออัตลักษณ์และการสะท้อนสังคมเยอรมันร่วมสมัยในฐานะ “บ้าน” ที่แตกต่างออกไปและน่าสนใจไม่แพ้กัน

การเข้ามามีบทบาทสำคัญในพื้นที่ต่างๆ ของสังคมเยอรมันร่วมสมัยของผู้พลัดถิ่นเชื้อสายเติร์กช่วยสะท้อนให้เห็นว่าพวกเขาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเยอรมันปัจจุบัน โดยเฉพาะตัวบทงานเขียนเติร์กพลัดถิ่นที่ทำหน้าที่เป็นเหมือนสารานุกรมทางวัฒนธรรมสำหรับบริบทเติร์กพลัดถิ่นในเยอรมนีและบริบทสังคมเยอรมันร่วมสมัยโดยรวม เป็นเครื่องมือสำคัญยิ่งที่จะช่วยขยายและปูทางการวิจัยค้นคว้าเกี่ยวกับสังคมเยอรมันร่วมสมัยในฐานะพื้นที่ที่มีการผสมผสานทางวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- ชุติมา ประกาศศุทธิสาร. *ก่อร่าง สร้างเรื่อง : เรื่องเล่า อัตลักษณ์ และชุมชนในวรรณกรรมสตรีชายขอบ*. กรุงเทพมหานคร : โครงการจัดพิมพ์คบไฟ, 2554.
- จิรวุฒิ เสนาคำ. “แนวคิดคนพลัดถิ่นกับการศึกษาชาติพันธุ์,” ใน *ว่าด้วยแนวทางการศึกษาชาติพันธุ์*. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, 2547. หน้า 191-286.
- เบค-เกอร์นส์เฮม, อลิซาเบธ, เจียน; วาณี ภูริสินสิทธิ์, แปล. *ครอบครัวในความหมายใหม่ : การค้นหาวีถีชีวิตแบบใหม่*. กรุงเทพมหานคร : โครงการจัดพิมพ์คบไฟ, 2550.

ภาษาอังกฤษ

- Adelson, Leslie A. *The Turkish turn in contemporary German literature: toward a new critical grammar of migration*. New York: Palgrave Macmillan, 2005.
- Anderson, Benedict. *Imagined Communities: reflections on the origin and spread of nationalism*. London: Verso, c1983.
- Anzaldua Gloria. *Borderlands: the new mestiza = La frontera*. San Francisco: Aunt lute books, 1987.
- Ardagh, John. *Germany and the Germans*. London: Penguin Books, 1988, c1987.
- Bhabha, Homi K. “Culture’s In-Between,” in *Questions of Cultural Identity*. London: Sage, c1997, 2003: 53-60.
- Bhabha, Homi K., edited. *Nation and Narration*. London: Routledge, 1990.
- Bakhtin, Mikhail. “The Bildungsroman and its Significance in the History of Realism,” in *Speech Genres and Other Late Essays*. Tex.: University of Texas Press, 1996: 10–59.
- Bozkurt, Esin. *Conceptualising "Home": The Question of Belonging among Turkish Families in Germany*. Campus Verlag, 2009.
- Davidoff, Leonore. *The family story: blood, contract and intimacy 1830-1960*. London: Longman, 1999.
- Esen, Adile. *Beyond “In-Between,” Travels and Transformations in Contemporary Turkish-German Literature and Film*. Doctoral dissertation, Department of

Germanic Languages & Literatures, The College of Literature, Science, and the Arts, University of Michigan, 2009.

Fulbrook, Mary. "Germany for the Germans? Citizenship and nationality in a divided nation," in *Citizenship, Nationality and Migration in Europe*. London: Routledge, 1996: 88-105.

George, Rosemary Marangoly. *The Politics of Home: Postcolonial Relocations and Twentieth-Century Fiction*. Berkeley, California: University of California Press, 1999.

Grillo, Ralph. "The Family in Dispute: Insiders and Outsiders," in *The Family in Question: Immigrant and Ethnic Minorities in Multicultural Europe*. Amsterdam University Press, 2008: 15-35.

Harold, James. *A German Identity: 1770 to the Present Day*. London: Phoenix Press, 2000.

Hooks, Bell. "Choosing the Margin as a Space of Radical Openness," in *Yearning: Race, Gender, and Cultural Politics*. Boston: South End Press, 1990: 203-209.

Mahalingam, Ramaswami, edited. *Cultural Psychology of Immigrants*. Mahwah, N.J.: Lawrence Erlbaum, 2006.

Mandel, Ruth. *Cosmopolitan Anxieties: Turkish Challenges to Citizenship and Belonging in Germany*. Duke University Press, 2008.

Mani, B. Venkat. *Cosmopolitical Claims: Turkish-German Literatures from Nadolny to Pamuk*. University of Iowa Press, 2007.

Mann, Thomas. *Germany and the Germans*. Washington: Library of Congress, 1945.

McClintock, Anne. *Imperial Leather: Race, Gender and Sexuality in the Colonial Contest*. New York: Routledge, 1995.

Miller, Charles. *Battle for the Bundu: The First World War in East Africa*. New York: Macmillan Publishing Co., Inc., 1974.

Morley, David; Naficy, Hamid, edited. "Bounded Realms: Household, Family, Community, and Nation," in *Home, Exile, Homeland: Film, Media, and the Politics of Place*. New York/London: Routledge, 1999: 151-168.

Nietzsche, Friedrich Wilhelm; translated by Helen Zimmern. *Beyond Good and Evil: Prelude to a Philosophy of the Future*. New York: Vintage Books, 1966.

Parkes, Stuart. *Understanding Contemporary Germany*. London: Routledge, 1997.

- Rushdie, Salman. *Step across This Line: Collected Nonfiction, 1992-2002*. London: Vintage, 2003.
- Schönwälder, Karen. "Migration, refugees and ethnic plurality as issues of public and political debates in (West) Germany," in *Citizenship, Nationality and Migration in Europe*. London: Routledge, 1996: 159-178.
- Seyhan, Azade. "Neither Here/Nor There: The Culture of Exile," in *Writing Outside the Nation*. Princeton University Press, 2000: 3-22.
- Teraoka, Arlene, Akiko. "Detecting Ethnicity: Jakob Arjouni and the Case of the Missing German Detective Novel," in *The German Quarterly* 72, 3 (Summer 1999): 265-289.
- Teraoka, Arlene, Akiko. "Gastarbeiterliteratur: The Other Speaks Back," in *Cultural Critique* 7 (Autumn 1987): 77-101.
- Teraoka, Arlene, Akiko. "Talking "Turk": On Narrative Strategies and Cultural Stereotypes," in *New German Critique* 46 (Winter 1989): 104-128.

ภาษาเยอรมัน

- Arjouni, Jakob. *Happy Birthday, Turke : ein kayankaya-roman*. Zurich: diogenes, 1987.
- Sargut, Şölçün; Chiellino, Carmine, Hrsg. "Literatur der türkischen Minderheit," in *Interkulturelle Literatur in Deutschland*. Stuttgart-Weimar: J.B. Metzler, 2007: 135-152
- Demirkan, Renan. *Schwarzer Tee mit drei Stück Zucker*. Kiepenheuer & Witsch, 2008.
- Heinrich, Finn-Ole. *Räuberhände: roman*. Hamburg: Mairisch Verlag, 2008.
- Kara, Sibel, (Redakteurin). *DOSSIER Migrationsliteratur - Eine neue deutsche Literatur?*. [online]. http://www.migration-boell.de/web/integration/47_1990.asp.
- Kara, Yadé. *Selam Berlin*. Istanbul: Roman (İnkılâp Kitabevi), 2004.
- Şenocak, Zafer. *Gefährliche Verwandtschaft: Roman*. Munchen: Babel Verlag, 2009.
- Washausen, Helmut. *Hamburg und die Kolonialpolitik des Deutschen Reiches 1880-1890*. Hamburg, 1968.

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวชุติมา เกตุพงษ์ชัย เกิดวันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2530 ที่กรุงเทพมหานคร โดยจบ
การศึกษาระดับปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วิชาเอกภาษาเยอรมัน ในปี
พ.ศ. 2551

เคยทำงานเป็นผู้ติดต่อประสานงานให้กับองค์กรมหกรรม โฆษณาภาคพื้นเอเชีย
แปซิฟิก (ADFEST) 2012 และปัจจุบันทำงานอิสระ รวมถึงสอนวิชาภาษาเยอรมันและภาษาอังกฤษ
ให้นักเรียนมัธยมต้นและมัธยมปลายเป็นงานอดิเรก